הארץ

1 ש"ח יום ד' י"ד בתשרי תשמ"ח, 7 באוקטובר 1987 VOL.68/20803 OCTOBER 7 1987

מבצע הוזלות ענק לתקליטים וקומפקט-דיסק

שי לחג עם כל קניה!

"אלגרו" מרכז התקליטים הגדול ביותר בישראל

אלגרו מברכת את כל לקוחותיה ואת כל בית ישראל בשנה טובה ומתוקה!

רח' שנקין 10, ת"א טל: 280739

חריש הורה להגיש בהקדם בג"צ להביא להסגרת נקש

החליט שלא להורות למשטרת הגבולות להסגיר את נקש לצרפת כדי שלא לקומם את השרים הדתיים, המפלגות הדתיות והרבנות הראשית • צוות משפטני הפרקליטות יחל הבוקר בהכנת העתירה נגד החלטת ביה"ד הרבני

מאת גדעון אלון
סופר "הארץ"

היועץ המשפטי לממשלה, יוסף חריש, הורה אמש לפרקליט המדינה, יונה בלטמן, להגיש בהקדם עתירה לבג"ץ נגד החלטת בית הדין הרבני האזורי בירושלים, במגמה להסגיר לאלתר את העבריין ויליאם נקש לצרפת.

ההחלטה התקבלה בתום התייעצות ממושכת שהתקיימה בלשכת היועץ המשפטי לממשלה, שבה נטלו חלק יוסף חריש, בלטמן, מנכ"ל משרד המשפטים חיים קלוגמן, ושני המשנים ליועץ המשפטי, יהודית קרפ ויצחק אליאסוף.

במהלך ההתייעצות, שבה נדונה החלטת ביה"ד הרבני משלשום שלא לבטל את צו עיכוב היציאה מהארץ שהוצא נגד נקש, הועלתה הצעה לערער על החלטת ביה"ד הרבני בפני ביה"ד הרבני הגדול, אולם מרבית המשפטנים הסתייגו מהצעה זו, מחשש שביה"ד הרבני הגדול יגרום לעיכוב נוסף בהסגרתו של נקש לצרפת.

איש מן המשתתפים בהתייעצות לא הציע לחריש להורות למשטרת הגבולות להסגיר את נקש לצרפת מיד, בניגוד להחלטת ביה"ד הרבני.

גורם משפטי בכיר שהשתתף בה תייעצות אמר אמש: "עקרונית חריש היה רשאי לנהוג בדרך זו, אולם הדבר עלול היה להתפרש כזלזול בהחלטת ביה"ד הרבני, וע־

(סוף בעמוד 4)

שולץ ישהה כאן יום נוסף; לא יבקר בירדן כי חוסיין איננו

השר צור מדווח משיחותיו בלונדון: תאצ'ר מדוכאת בגלל עמדת שמיר על הוועידה הבינ"ל

מאת עקיבא אלדר
סופר המדיני של "הארץ"

מזכיר המדינה האמריקאי, ג'ורג' שולץ, יאריך את ביקורו בישראל בלילה נוסף, וייצא למצרים רק ביום שני – שלושה ימים לאחר בואו לישראל.

שולץ, שלא יבקר בירדן, ממנה ייעוד המלך חוסיין, ייפגש פעם נוספת עם ראש הממשלה או ממלא מקומו, וימשיך תוכניתו להיפגש עם מנהיגים פלשתינאיים, היודעים כתומכי אש"ף, ועם בני משפחותיהם של מסורבי עליה.

בדרכו ממצרים למוסקווה יחנה שולץ בלונדון, לפגישה עם חוסיין שישהה שם באותה עת.

עמדתו של ראש הממשלה, יצחק שמיר, בנושא הוועידה הבינלאומית נוספת דיכאון בליבה של ממשלת בריטניה, מרגרט תאצ'ר – כך עולה מדיווח שהגיע לירושלים על שיחה שקיים שר הקליטה,

(סוף בעמוד 4)

הרדיו והטלוויזיה שובתים היום מ־3 אחה"צ לתקופה בלתי מוגבלת

בהודעה שפרסם איגוד העיתונאים לאחר האסיפה הועלו שלוש תביעות: השוואת תנאי השכר לעיתונות הכתובה, פתרון בעיית התעסוקה הנוספת של העובדים ומניעת פיטורים שרירותיים

מאת לילי גליל
סופרת "הארץ"

הרדיו והטלוויזיה ישבתו היום כליל מ־3 אחה"צ, לתקופה בלתי מוגבלת, אם לא יותאם עד אז הסכם השכר שישווה את שכר העיתונאים ברשות השידור לשכר עמיתיהם בעיתונות המודפסת.

החלטה על כך התקבלה אתמול אחה"צ בישיבה סוערת שקיימו עיתונאי רשות השידור, בחסות האיגוד הארצי של העיתונאים בבית אגודת העיתונאים בירושלים. רק עיתונאי אחד מן הרדיו התנגד לשביתה. בעדה הצביעו כ־400 משתתפי האסיפה אתמול.

בשל האסיפה שהתקיימה בין השעות 10:00–15:00, הושבתו בשעות אלו כל שידורי "קול ישראל", והטלוויזיה נאלצה לשדר אמש מהדורת ידיעות קצרה במקום "מבט".

נציגי העיתונאים הודיעו כי נתנו להנהלה שהות נוספת של 24 שעות (שיפוגו היום ב־3) לנסות להגיע להסדר. עם זאת, הוסיפו כי לא יסתפקו עוד בהודעות על כוונה למשא־ומתן, אלא ידרשו את השלמת החתימה על הסכם השכר. תביעה שאינה נראית מעשית, העיתונאים דחו הצעה שהועלתה לפתוח

(סוף בעמוד 4)

רק בדיסקונט. רק עד 14.10.87

שני מדדים + הלוואה ללא ריבית

למצטרפים ל"יתרון רב-תשואה" ל-26 לחודש.

אם אתה עומד לקבל סכום חד־פעמי בסוף אוקטובר – יש לדיסקונט הצעה טובה עבורך. רק עד 14.10.87:

הלוואה ללא ריבית – לחסכון

קבל בדיסקונט הלוואה ללא ריבית – עד 30.10.87, לשם הפקדה בתוכנית החסכון "יתרון רב־תשואה" – למשך 26 חודש בלבד.

רווח של 2 מדדים

אם תצטרף לתוכנית עד 14.10.87 – תהנה מרווח של 2 מדדים (ספטמבר ואוקטובר) הצפויים להיות גבוהים יחסית.

יש לך רווח כפול בדיסקונט

עכשיו תוכל ליהנות מרווח כפול. הלוואה ללא ריבית ורווח של 2 מדדים בחסכון.

יותר קרוב אליך בנק דיסקונט

סמיל כהן (יעקבסון)

להט יפעיל מהיום קבלנים פרטיים לפנות אשפה בעיר

נהגי התברואה בעיצומים • חברות שמירה יאבטחו את הקבלנים

מאת חיים הנדוורקר
סופר "הארץ" בתל־אביב

ראש עיריית תל אביב שלמה להט הודיע אמש כי בכוונתו להפעיל החל מהיום קבלנים פרטיים שיפנו את האשפה בעיר.

החלטתו זו של להט באה לאחר שוועד נהגי התברואה פתח אתמול בעיצומים, שפירושם אי פינוי חלק ניכר מהאשפה בעיר והשארתה מלוכלכת במשך החג. להט אמר כי חלק מאנשי הוועד מוליך את הנהגים שולל. "הצעתי להם תוספת של 30 אחוזים לשכרם המשולב, תמורת שינויים ארגוניים בפינוי האשפה בעיר. הנהגים לא הולמו שיקבלו תוספת כאלה ולמרות זאת

(סוף בעמוד 4)

במלאות 14 שנה למלחמת יום הכיפורים, הניח אתמול הנשיא מובארק זרים על קבר החייל האלמוני בקהיר (ברקע, בצורת פירמידה) ועל קבר הנשיא סאדאת. (מימינו נראה שר ההגנה של מצרים, המרשאל אבו רזאלה, ומשמאלו: יו"ר הפרלמנט ריפעאת אל־מחגוב ועאטף סידקי) (תצלום: אי־פי)

מובארק נבחר לעוד 6 שנות נשיאות

מצפים לו אתגרים חברתיים וכלכליים קשים שבהם תלויה היציבות הפוליטית של מצרים

קאהיר (ע"צ וע"ה). הנשיא חוסני מובארק נבחר מחדש כנשיא לתקופה של שש שנים, ב־97.12% מהקולות במשאל העם – מסר אתמול שר הפנים, הגנראל זאכי באדר. השר מסר כי 12,086,327 קולות לטובת הנשיא נמנו בתום הספירה, מתוך 12,445,022 פתקי הצבעה.

עוד אמר כי שיעור ההשתתפות במשאל העם היה 88.47% מבין יותר מ־14 מיליון בעלי זכות הצבעה. משאל העם נועד לאשר את בחירתו של הנשיא, שהתמנה ביולי השנה במועמד יחיד על־ידי רוב של חברי הפרלמנט מטעם מפלגת השלטון והאופוזיציה. מובארק יישבע אמונים ב־12 באוקטובר.

מובארק יצטרך להתייצב, בתקופת כהונתו השניה, מול אתגרים חברתיים־כלכליים קשים, שבהם תלויה היציבות הפוליטית של מצרים.

בעיה זו קשה משום שלמצרים משאבים מצומצמים והחוב החוץ בסך 40 מיליארד דולר, ומאידך היא חייבת לדאוג לפרנסתם של 51 מיליון מצרים, החיים על שטח של כ־40 אלף קמ"ר, מתוך שטח כולל של מיליון קמ"ר. מספר התושבים במצרים גדל מדי שנה ב־1.3 מיליון.

המוסלמים הקיצוניים שבאזור אסיוט שבמצרים העלית החרימו שלשום את משאל העם לבחירתו מחדש של מובארק. לדברי אחד המנהיגים הקיצוניים, אנשיו נקטו צעד זה "מכיוון שמובארק אינו מנהיג חוקה העולה בקנה אחד עם השריעה (ההלכה האיסלמית)".

שלטונות מצרים אינם מפרסמים לעולם את תוצאות הבחירות על־פי חלוקה למחוזות. אולם כתב סוכנות הידיעות הצרפתית הבחין כי ההשתתפות בבחירה בקלפיות שבאסיוט היתה אכן דלה.

יוקם משרד מיוחד לטיפול במפוטרי הלביא; ההפגנות יחודשו אחרי החג

הסמנכ"ל לכספים של התעשיה האווירית, נחמיה חסיד, התפטר מתפקידו • יצחק רבין מתח בוועדת החוץ והביטחון ביקורת על שרי הליכוד הפועלים נגד החלטת הממשלה להפסיק את פרויקט הלביא: "הם משלים את העובדים כאילו הלביא חי"

מאת יונתן שרמן ודהר בלומנקרנץ
סופרי "הארץ"

שירות התעסוקה יחל לפעול באינטנסיביות בתעשיה האווירית, ויקים משרד מיוחד לצורך טיפול במפוטרי הלביא – כך סוכם בפגישה משותפת של דוד מגע, המשנה למנכ"ל שירות התעסוקה, ומשה קרת, מנכ"ל התעשיה האווירית.

צוות עובדי שירות התעסוקה יטפל במפוטרים החל ב־19.11. מטרת הצוות המיוחד היא לטפל ב־3,000 עובדים האמורים להיפלט בהדרגה מהתעשיה האווירית בקצב של 300–400 איש בחודש. מטה זה יפעל במשך שישה חודשים, ויעסוק ברישום ההפניה של העובדים למקומות עבודה חלופיים.

הצוות מורכב מפקידי שומה, יועץ תעסוקתי ופסיכולוג תעסוקתי, שאליהם יצטרפו נציגי האגף להכשרה מקצועית במשרד העבודה והרווחה ונציג המוסד לביטוח לאומי.

הצוות יפעל בשיתוף־פעולה עם נציגי צה"ל ומוסדות אחרים, דוגמת חברת חשמל, המעוניינים לקלוט את מפוטרי התעשיה האווירית. במקביל, יפתח האגף להכשרה מקצועי

(סוף בעמוד 4)

הסכמה בוועדת שישינסקי שלא להמליץ על מיסוי רווחי הון

מאת דן סגיר

ועדת שישינסקי הבודקת את נושא הרפורמה במיסים במשק, לא תמליץ ככל הנראה על מיסוי רווחי הון בבורסה בשנת המס הקרובה. זאת בשל הקשיים הבינהליים העצומים הכרוכים בהטלת מס זה וההכנות המתחייבות לקראת צעד כזה הן מצד הבנקים והן מצד שלטונות המס. חברי הוועדה עדיין מתלבטים בכל נושא מיסוי שוק ההון, אולם בשלב זה ישנה הסכמה כללית כי אין להנהיג היטל מחזור על פעילות בבורסה.

בימים אלו מקיימת הוועדה דיונים אינטנסיביים כדי לסכם החלטות שקיבלו בנושא ביטול פטורים רבים ממס הניתנים לקבוצות שונות באוכלוסיה.

הנושאים שעדיין לא גובשו בוועדה הם שאלת המיסוי של קרנות ההשתלמות, קופות הגמל והפנסיה. על פי ההערכות, לא

(סוף בעמוד 4)

מנכ"ל האוצר: אין צורך בייקור הדלק למכוניות

מאת צבי זרחיה

מנכ"ל משרד האוצר, ד"ר עמנואל שרון, קובע כי אין להעלות את מחירי הדלק למכוניות.

שרון אמר אמש ל"הארץ" כי העלאת מחירי הדלק למכוניות

(סוף בעמוד 4)

ויקטור מדינה שפרש מבנק ישראל בגלל ברונו מונה למנכ"ל האוצר

יבוא במקומו של פרופ' עמנואל שרון • הטביע את חותמו בבנק ישראל לאחר שהקים ב־1982 את המחלקה המוניטרית • צבן: מדינה מזוהה עם מדיניות הריבית הדרסטית שהמיטה אסון על חלק ניכר מהמיגזר העסקי, התעשיה, ובעיקר החקלאות

מאת דן סגיר וצבי זרחיה
כתבי "הארץ" לענייני כלכלה

שר האוצר, משה נסים, החליט אתמול למנות את ויקטור מדינה (48) לתפקיד מנכ"ל משרדו, במקומו של פרופ' עמנואל שרון, שהודיע לא כבר על רצונו לפרוש מהתפקיד.

בפגישה שנערכה בין השניים אתמול הביע מדינה, שהיה עד לפני זמן מה מנהל המחלקה המוניטרית בבנק ישראל, את הסכמתו לקבל עליו את התפקיד. ובכך ויתר מדינה על תפקיד בכיר שהוצע לו בבנק לאומי.

ויקטור מדינה הוא יליד מצרים ועלה לארץ ב־1957. לאחר שירותו בצה"ל הקדיש לימודים לתואר שני בכלכלה באוניברסיטה העברית בירושלים. ב־20 השנים האחרונות עבד מדינה בתפקידים שונים בבנק ישראל, כולל סגן מנהל מחלקת המחקר והמשנה למנהל אגף מטבע חוץ. אולם את חותמו בבנק ישראל הטביע מדינה לאחר שהקים ב־1982 את המחלקה המוניטרית בבנק, ועמד בראשה.

לאחר הקמת ההנהלה המצומצמת בבנק מונה כחבר הנהלה בכיר, ובנוסף לתפקידו כמנהל המחלקה המוניטרית טיפל גם בנושאים אחרים בבנק. ויקטור מדינה פרש מהבנק על רקע חילוקי־דעות מקצועיים עם הנגיד הנוכחי, מיכאל ברונו, אולם בחוגי הבנקאות והכלכלה הוא זוכה להערכה רבה על השגיו ועבודתו בבנק.

החלטת השר נסים למנות את מדינה התקבלה לאחר לבטים

(סוף בעמוד 4)

ויקטור מדינה

שוק ההון

גברו הירידות בשוק המניות

מאת אריה לביא

ההיצעים וירידות השערים בשוק המניות גברו אתמול בסיומו של שבוע המסחר המקוצר, בן שלושת הימים. כתוצאה מכך גדל המחזור ליותר מ־11 מיליון שקל, לעומת פחות מ־10 מיליון שקל בשבועיים האחרונים.

עורכת את העמוד: אוריה גלילי

חג סוכות עם הארץ

עמ' 11:

היחס לסובייטים – שתי השקפות
א. שוויצר

כולנו נהיה האשמים
גדעון סאמט

חרות ללא חוקה
יצחק זמיר

תאי הגזים כ"פרט"
יואב טוקר

עמ' 12

נאצר ומלחמת סואץ: "עם היפתח התיקים"
פרופ' שמעון שמיר

עינויים בישראל?
ד"ר אדי קאופמן ונדיב צור

עמ' 13

דרך בשטח האפור
רומן פריסטר

ביקור במוסקווה
רוזלי אדלמן

שירת הברבור לאגודות הכפרים
אודי ניר

הכל כועסים על מיכאל גל
נילי מנדלר

עמ' 14

סין שלאחר דנג
ניו־יורק טיימס

ערב תרבות בתאטרון "אוקטובר"
ניו־יורק טיימס

אתיופיה: רפובליקה עממית חדשה
לה מונד

עד שתודלק האבוקה האולימפית
צייט

עמ' 15

בדין ובצדק
צבי הדאל

טיול לחג
אלי אלעד

עמ' 16 – 17

תרבות וספרות

עמ' 18

מעמד הקהל בחג הסוכות

חדשות הארץ

שרות הארץ

מזג האוויר

מזג האוויר (ע). מעונן חלקית. הטמפרטורות נמוכות מהרגיל לעונה. ירושלים 21–12, הגולן 22–10, נהריה 26–17, צפת 20–10, חיפה 27–14, טבריה 30–14, נצרת 25–14, עפולה 28–11, שומרון 24–12, תל אביב 29–17, לוד 27–15, יריחו 30–17, עזה 26–19, באר שבע 27–15, אילת 31–21.

שערי הדולר

	שער הדולר	השינוי בש"ח
יציג	1.6093	+0.0004
טופסים	1.9133	+0.0005
שחור	1.7000	–

שער הסל

יציג	1.6821	+0.0036

בגליון זה 18 עמודים

هكذا من الأصل

לבנון מאשימה את ישראל בסיפוח זוחל של שטחים ברצועת הביטחון

נביה ברי, שר המדינה לענייני דרום־לבנון, פנה לאו"ם להקים ועדה בינ"ל שתחקור בנושא

ביירות (עו"צ). לבנון האשימה את ישראל בשינוי כיוון קו הגבול הבינלאומי, תוך כדי סיפוח זוחל של שטחים הנמצאים בחלק הדרומי ביותר של המדינה.

במברק אל מזכיר האו"ם, חוויר פרז דה־קוויאר, דרש נביה ברי, שר המדינה לענייני דרום־לבנון, להקים ועדה בינ"ל שתחקור בנושא זה. ממקור מוסמך נמסר כי פרז דה קויאר דן בנושא זה בשבוע שעבר עם נשיא לבנון, אמין ג'מאייל.

קצין של אירגון האו"ם המפקח על שביתת הנשק בישראל, אמר שלהם כי ישראל החלה לפני חודשים להשתלט על שטחים השייכים לכפר עלמה אל־שעב, במרחק 110 ק"מ דרומית לביירות. לדבריו, במהלך הקיץ האחרון החלו הכוחות הישראליים בסלילת דרך שתחבר שתי עמדות ישראליות, הנמצאות מזרחית ומערבית בעלמה אל־שעב. משקיף של האירגון אמר כי אנשיו לא יכלו לבקר בנקודה, באחד שחיילי צה"ל מנעו זאת מהם ב־12.9.

ב־14.9 כינסו הישראלים את הכפריים כדי להרגיע אותם, אך לא הפסיקו את הקמת הדרך. עוד אמר כי ישראל משתלטת על שטחים הנמצאים מזרחה יותר — בין הכפרים ירעון ורמייש בקרבת הגבול. לדבריו השתלטו הישראלים על כמוישה קמ"ר של אדמה הראויה לעיבוד.

ה"קיטאקאב" (תת־מחוז) של צור אמר לעיתונאים כי בין האדמות ש"סופחו" על־ידי ישראל, כ־200 אלף מ"ר השייכים לכפר הברונית.

12 משפחות שיעיות באזור מארג' עיון דיווחו על סיפוחים כאז 1985 על־ידי ישראל של רצועת קרקע שאורכה 6 ק"מ ורחבה 100–150 מטר, השוכנת צפונית ומזרחית למטולה.

ישראל: תיקונים קלים

מנחם ההרביק, סופר "הארץ" בצפת, מוסר כי חקלאים לבנוניים התלוננו כי בעקבות עבודות ביטחונית המתבצעות סמוך לגדר הגבול, אין הם יכולים לעבד את אדמותיהם. עיתוני ביירות וגורמי ביטחון לבנוניים בדרום־לבנון אומרים כי ישראל עוסקת לאחרונה בגידור ובסיפוח אזורים שונים ברצועת הביטחון בדרום לבנון. מדובר בעיקר בעבודות המתבצעות סמוך לגדר הגבול בין ישראל ולבנון בתוך שטח לבנון.

קולק יחרים את ביקור שיראק אם הוא יתנגד לקבלת הפנים בעירייה

מאת עקיבא אלדר
סופר המדיני של "הארץ"

ראש עיריית ירושלים, טדי קולק, יחרים את ביקורו של ראש ממשלת צרפת וראש עיריית פאריס, ז'אק שיראק, אם מארגני הביקור יעמדו בהתנגדותם לקיומה של קבלת הפנים לכבוד האורח באולם מועצת העירייה.

חבר העירייה, רפי דבורה, מסר בתגובה לידיעה שהתפרסמה אתמול ב"הארץ", כי קולק לא יקיים קבלת־פנים לכבוד שיראק, אלא בבניין העירייה. לדבריו, אם יסרב שיראק להתארח במקום שבו נוהג ראש העירייה לקבל את אורחיו, לא ימצא קולק טעם בהפסקת ביקורו בארה"ב, כפי שהוא מתכנן לרגל ביקורו של שיראק בירושלים.

אתמול נמשכו המגעים בין פקידים בירושלים לבין צוות החלוץ הצרפתי, העוסק בהכנת הביקור שיתקיים בעוד שלושה שבועות. המחלוקת סביב קבלת הפנים טרם יושבה.

הירוקים בגרמניה תומכים בהקמת מדינה פלשתינאית בגדה וברצועה

ההחלטה מזכירה את אש"ף כנציג העם הפלשתינאי, אך אינה דורשת מישראל לנהל עמו משא־ומתן אלא קוראת לשני הצדדים למצוא פתרון לסכסוך

מאת דניאל דגן
סופר "הארץ" באירופה

בון (מיוחד ל"הארץ"). סיעת הירוקים בבונדסטאג המערב־גרמני קיבלה אמש החלטה המביעה תמיכה בהקמת מדינה פלשתינאית בגדה המערבית וברצועת עזה. ההחלטה מזכירה את אש"ף כנציג העם הפלשתינאי, אך אינה דורשת מישראל לנהל משא־ומתן עם האירגון, אלא מסתפקת בקריאה לשני הצדדים למצוא פתרון לסכסוך.

מגישי הצעת ההחלטה היו אוטו שילי וחיטריך וזצל, שניהם חברי פרלמנט מן האגף המתון של הירוקים (שחבריו מכונים כאן "ריאליסטים"). בהשוואה לעמדות קודמות של הירוקים, ההחלטה היא פשרנית ומתונה. האגף הקיצוני של הירוקים (שחבריו מכונים פונדמנטליסטים), ויתר על הגשת הצעת החלטה נגדית.

בעוד שבועיים עומדת לבקר בישראל משלחת של שלושה חברי פרלמנט ירוקים, שהוזמנו ארצה על־ידי משרד החוץ. בנוסף להצל ושילי, תשתתף במשלחת וולטרוד שופה, המכהנת גם כיושבת ראש הסיעה הפרלמנטרית של הירוקים. שופה היא חברת האגף ה"ריאליסטי" במפלגתה.

בהחלטה אמש תמכו 18 חברים בסיעה. התנגדו לה רק שלושה חברי פרלמנט, וביניהם יוטה אוסטרלוה־שוורין, האזרחית הישראלית החברה בבונדסטאג המערב־גרמני.

עמירב לא יסולק מחרות לאחר שהתנצל והתחרט על מפגשיו עם בכירים באש"ף

מאת אילן שחורי
סופר "הארץ" לענייני מפלגות

בבית הדין של תנועת החרות בירושלים הסתיימה אמש פרשת משה עמירב. השערוריה שעוררו סדרת מפגשיו עם אישים בכירים באש"ף. עמירב התנצל בכתב על מעשיו, הביע חרטה עמוקה והצער על הנזק שנגרם לתנועה, הבטיח לא לחזור על כך בעתיד, והצהיר כי איש מבין אנשי תנועת החרות לא ידע על כך.

לפיכך החליט כי עמירב ישאר חבר בתנועת החרות, אולם היועץ המשפטי של תנועת החרות טען אמש כי הסיכום שהתקבל בבית הדין של הסניף הירושלמי אינו תקף, מאחר שלסניף לא היתה סמכות לדון בפרשה.

אתמול בבוקר, לאחר החלטת הנהלת סניף תנועת החרות בירושלים משלשום לגנות את מעשיו של עמירב, והחלטה להעמידו בפני בית הדין של הסניף — שלח עמירב מכתב מפורט לצחי הנגבי, ראש לשכתו של ראש הממשלה, יצחק שמיר, שהיה יוזם נקיטת הצעדים נגד עמירב. במכתבו הדגיש עמירב כי החליט להביא את עמדתו בפני ... גייה על־מנת להביא סוף לפרשה.

התנצלות

עמירב כתב כי כל המפגשים שקיים נעשו ביוזמתו האישית, מבלי שדווח עליהם לגורם מוסמך כלשהו בתנועת החרות. "אם נוצר רושם שגן מירידה, אהוד אולמרט, או צחי הנגבי ידעו על מעשי, אני קובע כי אין לרושם זה כל יסוד במציאות. לאחר הסתייגות החד־משמעית בתנועה מצעדי זה, ובעקבות החלטת התנועה פה אחד לגנותה, אני מקבל קביעה כי לא היה מקום למפגשי, ואין כוונתי לעשות כך בעתיד. אני מצטער צער גדול על הנזק שגרמה יוזמתי לתנועה, שבה חונכתי, ואשר בדרכה אני מאמין בכל ליבי, ולאישים בה, ששמם שורבב לפרשה ללא הצדקה" — כתב עמירב.

הנגבי הביא את מכתבו של עמירב בפני עו"ד אהרון ברוכין, אב בית הדין של תנועת החרות בירושלים, וזה החליט לזמן אמש את הצדדים, לקבל את הצהרתו של עמירב, ובכך להביא סוף לפרשה. הנגבי אמר אמש כי הוא מרוצה מאוד מההחלטה, מאחר שלציבור הוכח מעל כל צל של ספק שאף גורם מוסמך לא ידע על צעדיו של עמירב, והוברר כי תנועת החרות מתנגדת חד משמעית לצעדה, ועמירב אישית התחרט והצטער על מעשיו.

ערפאת: הוועידה הבינ"ל תתכנס לפני סוף שנת 87

מאת שאול צדקא
סופר "הארץ" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל"הארץ"). יו"ר אש"ף, יאסר ערפאת, הגן על מפגשיו האחרונים עם נציגים ישראליים, ואמר כי הם חיזקו את המחנה הפרו־פלשתינאי בישראל. "אין כל סעיף בחוקת המועצה הפלשתינאית הלאומית האוסר מפגשים מן הסוג הזה", הוא הוסיף.

ערפאת אמר בראיון לעיתון הערבי "אל ראיה", כי על־פי ידיעתו תתכנס הוועידה הבינלאומית לפני סוף 1987. הוא ביסס את דבריו על השיחה בין שרי החוץ של שתי המעצמות, שהתקיימה בוואשינגטון בסוף החודש שעבר, ועל הפיסגה המיועדת בין רייגן לגורבאצ'וב.

ראיתי שמעתי

העיקר הבריאות

ראש ארגון הדסה, רות פופקין, הודיעה לאידה נודל כי תוכל לעבור בדיקות רפואיות מקיפות בידי רופאי בית־החולים הדסה לכשתגיע לארץ. בהודעה שהועברה לנודל באמצעות אחותה אילנה פרידמן, מסרה פופקין כי היא תקבל את כל הטיפולים והמעקב הרפואי שידרשו לה.

נשות הדסה מלוות את אידה נודל במשך כל שנות מאבקה. בשנת 1981 העניק נשות הדסה לנודל את אות הנריטה סולד, הנחשב לאות הכבוד היוקרתי של הארגון.

לפני חודשים מספר כ־3,000 מנהיגות הדסה מרחבי העולם שהו בישראל לרגל יובל ה־75 לארגון. הן שיגרו מברק לשלטונות ברית־המועצות בדרישה לאפשר לאידה נודל לעלות ארצה. המברק הועבר באמצעות שגריר ברית־המועצות בארצות־הברית.

עזנה אדירוד

★

גם המרכז הרפואי "אסף הרופא" שבצריפין הביע נכונות לסייע במתן טיפול רפואי לנודל. במכתב שהגיע מבית־חולים אסף הרופא לראש מחלקת העלייה של הסוכנות היהודית אהרון, נאמר כי הם "באים להציע חסות רפואית מלאה לגב' נודל מרגע בואה ארצה וככל שתזדקק".

ג. ארם

"משינה" לא תחנה בקרית אונו

מועצת הפועלים בקרית אונו ביקשה לארח את להקת "משינה" לקונצרט לרגל החגים באצטדיון הכדורגל במקום. ראש המועצה המקומית אביגדור הירשת, סבר שהמופע יהיה מטרד בשל הרעש הכרוך בו, וסירב לאשר את קיומו.

מועצת הפועלים עתרה לבג"ץ. בא־כוח המועצה המקומית, עו"ד נחום פיינברג, טען שהרעש הכרוך בהופעת "משינה" הוא דבר שאין צורך להוכיחו. השופטים שלמה לוין, שושנה נתניהו ואליהו וינוגרד לא קיבלו את הטענה שאין להוכיח ש"משינה" עושה רעש המפגע באיכות הסביבה, אך שיכנעו את נציגי מועצת הפועלים לבטל את עתירתם.

לפיכך, לפי שעה, לא תיערך הופעה של "משינה" באצטדיון של קרית אונו.

ב.ש

ראול ולנברג — הוכחות חדשות?

ראול ולנברג, הדיפלומט השוודי שעקבותיו נעלמו ב־1945 בבריה"מ לאחר שהציל את חייהם של עשרות אלפים יהודים הונגרים, כלוא בבריה"מ תחת זהות כוזבת — דברים אלו אמר אחיו החורג של ולנברג, גי פון דארדל, בנאום שנשא בפילדלפיה לרגל "יום ראול ולנברג". הדיפלומט השוודי זכה לאזרחות כבוד של ארה"ב באוקטובר 1981.

פון דארדל גילה בארוע זה, כי הגיעו לידיו הוכחות חדשות המעידות על כך שאחיו עדיין חי ויתכן שישוחרר בקרוב. "עתה טובים ביותר הסיכויים שהרוסים יודו שהוא חי, וכן מתקבל על הדעת שישוחרר במסגרת מדיניות הפתיחות של הנהלת מוסקווה לאחרונה", אמר האח.

עם זאת הטעים, כי אין ביכולתו למסור פרטים על המקום המדוייק שבו עשוי אחיו להיות כלוא.

פילדלפיה

ע"צ

על מה חולמת מלינה מרקורי?

השחקנית המפורסמת מלינה מרקורי, המכהנת מאז 1981 כשרת התרבות של יוון, סיפרה השבוע במונטריאול כי "הכספות כואב לי שאינני יכולה עוד להופיע בתיאטרון או בקולנוע. כאשר אני ישנה בלילה, אני חולמת שאני שחקנית", סיפרה מלינה, שגילמה ב־1960 את התפקיד המרכזי בסרט הקלאסי "לעולם לא ביום ראשון", בבימוי בעלה ז'יל דאסן. "אולם לאמיתו של דבר, תהיה זו כפיות־טובה מצדי להתלונן על מהלך חיי", הוסיפה בציינה כי היא מרוצה מתפקידה הפוליטי.

מרקורי באה לאוטאווה כדי לחתום על הסכם תרבות עם ממשלת קנדה ולבחון את האפשרויות לשיתוף־פעולה בהפקת סרטים בין שתי המדינות.

מונטריאול

ע"צ

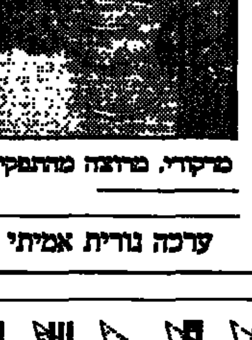

מרקורי. מרוצה מתפקיד

עורכה נורית אמיתי

שיחת היום / גדעון אלון

עם: ח"כ עו"ד אהוד אולמרט
על: מעורבותו בעיסקת המקרקעין הגדולה ביותר שבוצעה בארץ בשנים האחרונות

בעיסקה יש גוון ציוני

איך נוצר הקשר בינך לבין יעקב נמרודי, העומד בראש קבוצת המשקיעים מחו"ל, שרכשה בב־20 מיליון דולר את מניות בל"ל ב"הכשרת הישוב"?

נמרודי הוא ידידי, כשם שהוא ידידם של אנשים רבים בארץ. מדובר באדם שהיה לוחם בפלמ"ח, קצין בכיר בצה"ל שמילא שליחויות חשובות, רובן עלומות, בשרות המדינה. ואין פלא שאיש כזה מוכר לי ואני מוכר לו. כל זה אינו קשור בהכרח לעיסקה של קניית מניות "הכשרת הישוב" מבל"ל, הואיל שעיסקה זו נעשתה עם תאגיד זר שאני ייצגתי.

מדוע פנתה קבוצת משקיעים זו דווקא אליך?

הנציג המוסמך של התאגיד פנה אלי לפני ימים כפורים, וביקש ממני שאבדוק עבורו את ההיבטים המשפטיים הקשורים לעיסקה, וכן שאייצג אותו בתהליך הקניה עצמו. אני מניח שהוא בא אלי כפי שבאים לעורכי־דין לקוחות, המחפשים כאלה שנראים להם מתאימים לייצג אותם בהתאם לנושא, לעניין ולסוג ההתמחות של עוה"ד במסגרת תפקידו.

מה גורם לך סיפוק רב יותר — עיסקה כלכלית ומצליחה, או מהלך פוליטי שאתה יוזם?

קשה להשוות בין סיפוקים. כשאתה עוזר למנוע עוול מאדם בודד, אתה מביא גאולה לעולם. בין שאתה עושה זאת כפרקליט ובין כח"כ. אין כאן הבחנה חד־משמעית, אם כי אינני מכחיש שנטיית ליבי מושכת אותי יותר לפעילות ציבורית, שהיא מרכז חיי.

מה ייחודה של עיסקה זו, חוץ מהעובדה שמדובר בעיסקת המקרקעין הגדולה ביותר שבוצעה בארץ מזה שנים?

חשיבותה של העיסקה הזו, שלא מדובר בה במניפולציה פיננסית, אלא בעיסקה שיש בה ללא ספק גוון ציוני. זו קבוצת אנשים, שמביאים הרבה מאד דולרים ירוקים מחו"ל לחברה העוסקת בבניין הארץ. אני גאה להיות מעורב בפעולה מקצועית שזו תוצאתה.

אני מניח שלא מעט ח"כים, המתקיימים ברווחה רק ממשכורתם, מתקנאים בך, על העיסקות הכלכליות שבהן אתה מעורב כעו"ד.

קנאה תלויה יותר באופיו של המקנא, ולאו דווקא בזה המהווה נושא לקנאה. אגב, גם בהצלחות פוליטיות מקנאים מאד. חשוב להדגיש שגם במפלגתי וגם במפלגות אחרות ישנם רבים שהם אנשי עסקים, לאין ערוך יותר מבוססים ממני.

אני מניח לעצמי שעובדת היותך אישיות פוליטית מוכרת, מסייעת לך מאד בקריירה המקצועית שלך כפרקליט.

יש לזה פנים לכאן ולכאן. זה עשוי להקל, אך גם להזיק אותך מבחינה מקצועית. בסופו של דבר, איש עסקים אינו שם את יהבו על שיקול דעתו של אדם (ובוודאי כשמדובר בעיסקת ענק), אם אין לו אמון ביכולתו המקצועית — וזה העיקר.

האם פעילותך בפרקליטות אינה מתבצעת על חשבון הזמן שבתור ח"כ צריך שתקדיש לפעילות ציבורית?

בדרך־כלל אינני שומע טענות שאני לא ממלא את תפקידי הציבוריים כהלכה. לעומת זאת מגיעות אלי טענות שאני פעיל מדי. אני מאד תומך במעורבות של ח"כים ואנשי ציבור בנושאים שמחוץ לחיים הפוליטיים. לדעתי זה נסיון מעשיר, מגוון ומפרה כשצריך לקבל החלטות מבלי להיות מנותק, כפי שעלול לעתים לקרות לאנשים פוליטיים. אני גאה בכך שתמיד אני זוכר שהחובה הראשונית והעיקרית שלי לציבור היא כח"כ. ונדמה לי שאני ממלא חובה זו כפי שצריך.

עב"מ נוסף התגלה בחיפה

קצין משטרה: הבחנתי במושב תא הטייס ולוח הבקרה של העב"מ

מאת נורית כהנא

עב"ם (עצם בלתי מזוהה) נוסף התגלה בחיפה ליד תחנת הדלק בדרך הים, במאה מטר לכיוון החוף. נותרו סימני חריכה במקום.

אתמול בשעות אחר הצהריים דיווח אדם למשטרת חיפה על חפץ בלתי מזוהה שנחת על חוף הים, מול היציאה מרחוב דרך הים, ליד תחנת הדלק בכביש היציאה מחיפה. האיש דיווח כי החפץ המריא מיד, אולם הותיר סימני חריכה על החוף.

קצין משטרת חיפה יצא מיד למקום, בלווית תושבת העיר, החוקרת תופעות מסוג זה. השניים גילו סימני אדמה חרוכה על חוף הים, של חפץ גדול בצורת חצי סהר, באורך שמונה מטר.

עמי אחראי, מנהל מוסך מקרית מוצקין שגילה את העב"ם, סיפר ל"הארץ": "ביום שני שעבר בשעה 10.25 בלילה, נסעתי מכיוון תל אביב. כשהגעתי לחיפה הבחנתי בצד שמאל לאחר תחנת הדלק בשער העליה, מול רחוב דרך הים בגוף שניצוצות אש יוצאים ממנו. בהתחלה חשבתי שזהו מטוס שנפל. אך לאחר מכן הגוף נעלם. היה בזק בשמים והגוף חזר ויצר כמה ניצוצות בצבעי לבן וכצבעים אדומים כדוגמת מעיגל. ולאחר מכן נעלם. במקום שעמד לפני כן נוצרה נקודה אדומה."

יכי אמר
ברכה צפירה זמרת
ראשונה של ארץ ישראל
שנוכבה מאמונה נפש

הסהר נגלה לרוחי
וקרן זיוו אלי נשלחה
— הבינותי —
כי אדם הנני

אמש בקונצרט / הרי גולומב

מתח והתרופפות

קונצרט התזמורת הקאמרית הישראלית. המנצח: יואב תלמי; הסולן: עמנואל גרובר (צ'לו).

הקונצרט נפתח בביצוע מלוטש, מסוגנן ואלגנטי של סימפוניה לתזמורת כפולה מאת י.כ. באך. יואב תלמי ניצח על היצירה מן הצ'מבלו, אך הדבר לא מנע ממנו להפיק מן התזמורת את המיטב ביצירה חגיגית וקלת משקל זו.

צליל יפהפה של תזמורת כלי קשת — לעיתים אולי מעוגל ו"יפה מדי" — אפיין את הביצוע האסתטי ועשיר הניגודים של הדיוורטימנטו של בארטוק. אפשר היה ליהנות מחוויות צליליות ורגשיות מרתקות ברוב רגעי הביצוע, יותר על כן, בעיקר בפרק השני ביצע תלמי מלאכת מחשבת של אדריכלות מוסיקאלית, שעשתה צדק עם גדולתה של אחת מיצירות המופת המבריקות והמעמיקות של המאה ה־20.

קשה לקבוע אם ליקויי תזמורת, אקוסטיקה או ביצוע גרמו לכך שתזמורת כיסתה את רוב צלילי הצ'לו בפרק הראשון של הקונצ'רטו לצ'לו ולתזמורת של נועם שריף, שזכה הערב לביצוע בכורה עולמי. טכניקת הכתיבה ה"באכית", שהמלחין מסב תשומת לב אליה בהסבריו בתוכניה, ניכרה יותר לעין העוקבת אחר תנועות הקשת מאשר לאוזן, המצפה לשווא לצלילים האמורים להגיע אליה מאותן תנועות. המצב השתפר בהמשך היצירה, שיש בה כדי לרתק את האוזן, ולעיתים אף לשבות את הלב בהמצאותיה המלודיות ובמרקמיה הסבוכים והשקופים כאחד. ככל הנשמע, עשו כאן כל המבצעים עבודה יסודית ורצינית.

דומה, שביצוע הסימפוניה השנייה של בטהובן בסיום הקונצרט סבל מן המבנה הבלתי משכנע של התוכנית: מכל מקום, היתה כאן התרופפות ממתח. הדברים נשמעו יגעים, לא מדוייקים וחסרי מעוף, וראי שלא היתה כאן בשורה, שרק בכוחה להבקיע אל המאזין ביצירה כה מוכרת ובשעה כה מאוחרת.

זכו בפיס

בהגרלת רכיפים של מפעל הפיס מס' 41/87 שהתקיימה ביום 6/10/87 זכו הכרטיסים הבאים:
ב"לילה + תלוי" זכה המספר 356304 בסך 10.000.00 ש"ח
בסך 10.000.00 ש"ח זכו המספרים:
;271362 ;247782 ;068121
;561103 ;544401 ;331373
.881711 ;607436
בסך 1,000.00 ש"ח זכו המספרים:
;051403 ;016656 ;013230
;063053 ;056390 ;050378
;092371 ;065208 ;064080
;141455 ;136965 ;116345
;228705 ;184591 ;144493
;245685 ;238810 ;231906
;284793 ;269839 ;264988
;348350 ;330448 ;324601
;375603 ;366856 ;363469
;442019 ;426523 ;387044
;469991 ;469508 ;456090
;489711 ;486030 ;480043
;548483 ;545649 ;501515
;584189 ;556848 ;551766
;610681 ;601572 ;584665
;622396 ;616632 ;614694
;735939 ;723285 ;645759
;811231 ;771685 ;738945
;835939 ;828691 ;823810
;850619 ;848202 ;847630
;877674 ;877451 ;871512
.886744 ;877674
בסך 200.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: .9397 ;8088 ;7488 ;4944
בסך 100.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: .633 ;230
בסך 25.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: .904 ;663 ;348 ;282
כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 0; 3; 9. זכו בסך של 2.50 ש"ח
רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

אל על

	ממס' מינימום	מכס' מכסי		הטמפרטורות אתמול	
אמסטרדם	14	17	גשם	15	17
אתונה	14	24	נאה	14	25
בוקרשט	10	19	נאה	—	—
בזיל	13	15	גשם	6	19
וינה	10	23	מע"ח	12	19
ז'נבה	11	15	מע"ח	12	17
לונדון	11	15	גשם	13	15
ליסבון	15	20	גשם	14	20
מדריד	11	17	מע"ח	12	18
ניו־יורק	10	20	גשם	7	21
פאריס	13	16	גשם	14	18
פרנקפורט	9	22	מע"ח	9	21
ציריך	15	22	מע"ח	—	—
קהיר	19	27	מע"ח	19	28
קופנהאגן	11	13	גשם	12	13
רומא	17	24	גשם	11	25
שטוקהולם	17	12	גשם	12	14

ELAL אל על

וורדו
VERDU.
חייבים לחסל את המלאי...
אספקה מיידית
נצלו את ההזדמנות הבלתי חוזרת
ותהנו ממחירים נמוכים עד גמר המלאי!

מבצע חג סוכות
והיטי יבוא במחירי המפעל
בואו לבקר בתצוגה מרהיבה
של איכות ונוחות. מבחר
מערכות ישיבה, סלונים,
ארונות, כורסאות וחדרי שינה.
denka
OLDENHUIS BV
moser
VAN BEURDEN
SCAPA
רמת־גן, רחוב ז'בוטינסקי 22 (ע"י "עלית")
שעות הפתיחה: מ־9.00 – 20.00 רצוף ובמוצ"ש

היום מצורף
לעתון מוסף
עיצוב פנים

קורס מלווי קבוצות לחו"ל
1987–88
הקורס יפתח בחודש דצמבר 1987 וימשך כחמישה חודשים פעמיים בשבוע בלימודי ערב. — הכשרה מיוחדת תנתן למלווי טיולים בהווי דתי וטיולים טאוטופיים.
הרשמה: חב' "נתור" מח' ההדרכה (קומה ד') בן יהודה 53 – תל־אביב
ימים: א'–ה' 14:30–18:00 – בלבד. נא להביא תמונת דרכון.
נתור
איחוד סוכני נסיעות לטיולים מאורגנים בע"מ

מחר ב"המשמר"
ובמוספו השבועי חותם
★ פנחס ענברי על מלך שתי הגדות
מארק גפן על תשובה הכפול של העיתונות
★ שלמה אהרונסון על מצרים הנאבקת על הגרעין
★ המשגיח והתותח השמיכה. עודד ליפשיץ על מעללי הדתיים בחיטה
יריד התקוות, אריה פלגי עם עמרם גורדון, על יריד הספרים במוסקבה
★ מקום לא נחמד, ירון אמיתי על ניקרגואה
★ אבי בניהו על החוטרינר של צה"ל
★ יעל ישראל על פסטיבל הסרטים בחיפה
משואין אזרחיים ליד נישואין דתיים
ראיון עם משה אונא מאת אהוד דור
ספרות:
★ יעקב סימן־טוב: "אקדמיה אוכלת יושביה" (על ספרו של אילן רתום, "הפרוצדורה")
פרסום ראשון של מחזה לאריגמור של יעקב שבתאי
★ יגאל תומרקין: "לא נסבול צעקות שלום, שלום" (על ספרו של רוברט גרייבס "שלום ולא להתראות")
★ א. ב. יפה מראיין את נתן שחם
★ שירים ומדורים מאת: ישראל זמיר, זאב צחור, אלי הכהן, שמואל בונים, גדעון ספירו, נעם שפנצר, צבי טימור, עדנה רזי, גדי יציב ועוד

למה לסבול? הגיע!
בין־מג 400
משכך כאבים
ללא תרופות!
*הפלסטר עם המגנטים להצמדה על איזור הכאב.
לכאבי גב, לומבגו, כאבי פרקים או שרירים, כאבים ראומטיים (ראומטיזם) נקיעות קלות.
לא תרופה!
אין צורך להוריד ברחצה אינו מושפע ממים, סבון ומי הים * ניתן לשימוש חוזר. * מומלץ מאוד לספורטאים.
אם המוצר לא יוכיח יעילותו. הרינו מתחייבים להחזיר את התמורה המלאה עבור כל יחידה בלתי משומשת שתוחזר אלינו.

להשיג: בבתי טבע, בתי מרקחת או ישירות מהמפיץ
הפצה בלעדית בישראל:
מגינאקס בע"מ
(נוסד בשנת 1949)
טל. 04-645089

"בית פתוח" במישכן הנשיא ומעמד "הקהל" בכותל — בימי החג בבירה

כוחות הביטחון בירושלים מגבירים את היערכותם

מאת איתן רבין ומנחם הורוביץ סופרי "הארץ" וכתבי עתי"ם

שורה ארוכה של ארועים ממלכתיים ומקומיים יערכו בחג הסוכות בירושלים, ובמרכזם מעמד "הקהל" שייערך ביום שני הבא ברחבת הכותל המערבי, וישחזר את המעמד המתואר בתורה של קריאה פומבית בתורה בתום שנת שמיטה. במרכזו של הארוע תעמוד קריאת קטעים מתוך ספר דברים על־ידי נשיא המדינה, ובהשתתפות שרי ממשלה, הרבנים הראשיים ואישי ציבור.

באותו יום יקיים נשיא המדינה את המסורת של בית פתוח ויארח מאות רבות של קבוצות ובודדים מהארץ ומחו"ל, שיבואו לברך את הנשיא ולהתארח בסוכת הנשיא.

נאמני הר הבית קיבלו אישור מהמשטרה לעלות בקבוצות קטנות על הר הבית עצמו, ויבצעו זאת ביום א'.

כוחות הביטחון יגבירו נוכחותם בימי החג וחול המועד בירושלים, לצורך אבטחת אלפי המטיילים והמבקרים הצפויים להגיע לבירה.

באילת מצפים ל־50,000

גורמי תיירות באילת מחכים במהלך החג הראשון של סוכות ל־50 אלף מטיילים.

צוותי פיקוח של עיריית אילת, צוותי נקיון ואנשי רשות החניה, יסיירו באילת בימי החג. תפוסת בתי המלון הגדולים באילת עומדת על 100% — רובם ישראלים.

הרשויות המצריות הודיעו כי יקלו על מעבר מטיילים בנקודת הגבול בטאבה.

סוכות מעברי גבול הצפון

בצפון מתינים לבואם של עשרות־אלפי מטיילים ונופשים, עם ההשתפרות שחלה אתמול במזג האויר. מרבית בתי־המלון ובתי ההארחה מלאים. כבר ורשות שמורות הטבע מכינה מסלולי טיול מיוחדים.

הרבנות הצבאית בפיקוד הצפון סיפקה את ארבעת המינים והקימה סוכות לחיילים משני עברי גבול הלבנון.

הוראות למטיילים בנגב

לאחר שארבעה בחורי ישיבה שיצאו שלשום לגלישת מצוקים בנחל רחף שבאזור מצדה, ניצלו לאחר שתעו בדרך, ונאלצו לגלוש ממצוקי הנחל גם לאחר רדת החשיכה, ביקש מנהל מחוז הדרום של רשות שמורות הטבע, שמואל שפירא, להזהיר את המטיילים בחג הסוכות מפני עריכת טיולים מסוכנים.

בקבוקי תבערה הוטלו בגדה — אין נפגעים

מאת סופר "הארץ" בשטחים

שתי תקריות של השלכת בקבוקי תבערה על כלי רכב ישראליים היו אמש בגדה המערבית. על מכונית אזרחית ישראלית נזרק בקבוק תבערה ליד מחנה הפליטים דהיישה, דרומית לבית לחם, ועל אוטובוס אזרחי הושלכו שני בקבוקי תבערה צפונית לרמאללה. בשתי התקריות לא היו נפגעים ולא נגרם כל נזק לכלי הרכב. כוחות הביטחון פתחו בסריקות סביב איזורי התקריות.

בדיקת לולב ב"שוק ארבעת המינים" הנערך מדי שנה לקראת סוכות בכיכר מלכי ישראל בתל אביב (צילום: י.פ.פ.א.)

טדי קולק, לובה אליאב וראובן הכט — חתני פרס ישראל על שירות חיים למען החברה

מאת סופרי ה"ארץ"

ראש עיריית ירושלים, טדי קולק, ד"ר ראובן הכט בעל מגורות דגון, ולובה אליאב יקבלו ביום העצמאות ה־40 למדינת ישראל את פרס ישראל על שירות חיים למען החברה והמדינה.

בתגובה להחלטה אמר אתמול קולק: "הענקת פרס ישראל מרגשת אותי, מאחר שהיא מהווה בראש ובראשונה את הערכה והכבוד לכל תושבי ירושלים, שהיו שותפים, חרף כל ניגודי הדעות, בהיותה של ירושלים דגם להתמודדות עם בעיות סבוכות: דוגמה לרגישות בשימור ובטיפוח ערכי היסטוריה וערכי נוף, ומעבודה לחיים ביחד, חרף כל הניגודים".

קולק הוסיף: "אני רואה זכות גדולה לעצמי שניתן לי, ברוח אמונתי הגדולה בעם היהודי וערכי היהדות האוניברסליים, להיות שותף למפעל הציוני, ההתיישבות בעידנב, ובפעילות למען המדינה שבדרך".

למשמע הידיעה הטלפונית על הזכייה בפרס שתו בניצנה "לחיים" — לובה אליאב מתגורר שם עם 20 אנשי צוות ומדריכים במטרה להקים שם חווה חקלאית.

הרופאים מפסיקים את העיצומים האחיות יחלו בהם אחרי סוכות

מאת עדנה אירוהד סופרת "הארץ"

רופאי בתי החולים של קופת־חולים החליטו אתמול להיענות לפניית מרכז קופ"ח ולהפסיק את עיצומיהם. ההחלטה על הפסקת העיצומים נועדה להוכיח רצון טוב מצד הרופאים, ולבחון עד תחילת שבוע הבא את כוונתה וכוונתה של הנהלת קופת־חולים לקיים מו"מ לפתרון מוסכם. אם בדיונים שיתקיימו היום ומחרתיים לא תביא הנהלת קופ"ח הצעות מעשיות להפעלת משמרת שניה לשירותים בבתי החולים, ישקלו הרופאים הוספת העיצומים בשבוע הבא.

שלשום הודיע יו"ר הנהלת מרכז קופ"ח, פרופ' חיים דורון, כי הנהלת הקופה אינה מוכנה לשאת ולתת על ביצוע עבודה נוספת של רופאים, וליישב מחלוקת על גבם של חולים.

המו"מ שמנהלת הנהלת קופ"ח עם הרופאים מזה מספר חודשים, מתמקד על תשלום מוסכם מראש לצוות חדר ניתוח שיבצע ניתוח במשמרת שניה, ועל עבודה נוספת של רופאים מקצועיים אחרים של בתי החולים — במרפאות חוץ או במרפאות הקהילה. הסכם זה אמור היה לתת לרופאים ולעובדי רפואה אחרים תוספת הכנסה של מאות שקלים בכל חודש.

הסתדרות האחים והאחיות של בתי החולים החליטה אתמול להתחיל ולשבש את העבודה בבתי החולים לאחר חג הסוכות. במכתב ששלחו אתמול ליו"ר האגף לאיגוד מקצועי, חיים הברפלד, ציינו את כוונתם להפעיל באופן חד־צדדי את ההסכם שנחתם עמם לפני שנה. פירושו של דבר — צמצום השירות ב־25%. הם הודיעו להברפלד כי אירגונם לא יחתום על הסכם מסגרת, מאחר שאין בו כדי לתת מענה למצוקה הסיעודית בבתי החולים, ולבעיות הספציפיות של האחים והאחיות בבתי החולים. הם דורשים לקיים איתם דיון ממצה בנושאים בסיסיים הקשורים ברמת השירותים ותנאי העבודה שלהם בבתי החולים.

בפנים חתומות ובקול נשבר אמר דוד עברי קדיש ליד קבר בנו

מפקדו של גיל עברי ז"ל: השארת אותנו המומים ופגועים

(ע). "החברים" מהטייסת קראו לך עברי. היית טייס, לוחם וחבר מהשורה הראשונה. השארת אותנו המומים ופגועים. שוב לא יזכו הסכנאים המתכוננים לך על הקרקע לחיוך שהענקת להם ולנו. יצרת הרגשת שותפות אצל כולנו. נשתדל להמשיך במקום בו הפסקת, נשתדל להיות טובים יותר".

דברים אלה על קברו הטרי של גיל עברי, שנהרג שלשום בהתרסק מטוסו, אמר מפקדו, בהלווייתו שנערכה אתמול בחלקה הצבאית בבית העלמין בקריית־שאול. אלפים באו ללוותו בדרכו האחרונה.

גיל עברי (27) חזר לפני תקופה קצרה מטיול שנמשך שנה בדרום־אמריקה. הוא טייל שם עם ידידה, עימה שירת בצבא. הידידה עמדה בוכיה מול הקבר, שעה ארוכה לאחר שהתפזרו כל האבלים.

עשרות טייסים באו לחלוק לחברם לנשק כבוד אחרון. היו שם אלופי צה"ל, הרמטכ"ל ומפקד חיל האויר, השר עזר וייצמן שעבר תקופת חיים ארוכה עם אביו של גיל, אלוף (מיל') דוד עברי, והשרים שמעון פרס ויצחק רבין.

דוד עברי, מנכ"ל משרד הבטחון ולשעבר מפקד חיל האוויר, אמר קדיש, פניו חתומים וקולו נשבר לעיתים. לידו עמדה המשפחה — האם עופרה, שני האחים, קרובי משפחה וחברים.

שלט קטן הוצב על ערימת האדמה הטריה שכיסתה את הקבר: גיל עברי, בן דוד, מ. א. 334520.

ח"כ גרוסמן: אין להעלות שכר השרים

מאת צבי זרחיה

ח"כ חייקה גרוסמן, יו"ר סיעת מפ"ם בכנסת, תובעת בשם סיעתה לא להעדיף את השרים, המנכ"לים וחברי הכנסת, ולא להעניק להם תוספת שכר החורגת מההסכם הקיבוצי.

ב"הארץ" פורסם ביום א' לראשונה כי שכר השרים, הח"כים והבכירים בשירות הממשלתי, יעודכן החודש בכ־21%.

גרוסמן אומרת כי זו עזות מצח להטיף, מחר, לאחרים מוסר שלא לתת תוספות שכר, ומאידך, להחליט על העלאה עצמית.

העבודה היא חיינו..

ועם פולקסווגן כזה היא בהחלט בשבילנו!!

לזה קוראים עבודה? אתה נוהג קלי קלות כי הפולקסווגן שלך הוא אוטומטי □ את החלונות סגרת בלחיצת כפתור חשמלי: אין רעש, אין רוח והמזגן מקרר ומרגיע □ את הרכב אתה מתמרן בנגיעת אצבע כי יש לך הגה כוח □ אתה נוסע מהר ובטוח כי 112 כוחות סוס עובדים בשבילך □ אתה יושב גבוה ונוח בתוך רכב יפה ומהודר. רוצה - מוביל 10 נוסעים. רוצה - מוביל טונה מטען. רוצה - נוסע עם המשפחה לטבריה □ כבר שכחת מתי נכנסים לשרות במוסך, אז בבקשה: בפולקסווגן - פעם בשנה או אחת ל־30,000 ק"מ □ הפולקסווגן הזה עושה הכל כדי שיהיה לך יותר נוח ויותר קל לעבוד, אפילו את הדלתות אתה לא צריך לנעול בנפרד כי יש נעילה מרכזית □ והפולקסווגן הזה עושה הכל כדי שתרוויח יותר כי אתה מוציא עליו פחות..

קופר

שרות בכל המובילים של פולקסווגן, בנזין ודיזל, שרות־בקרה־תקופתי הוא אחת ל־30,000 ק"מ או שנה - מה שבא קודם. מועדי החלפת שמנים עפ"י האמור בספר הרכב ● לכל מוביל שנה אחריות ללא הגבלת ק"מ ואחריות כללית מורחבת עפ"י תנאי מפעלי פולקסווגן ● דגמים 6 דגמי קומבי (חלונות + מושבים) ● 4 דגמי משלוח סגור ● 5 דגמי קראוול (כולל סיור/תיור ובתניות) ● 6 דגמי כפול־קבינה ● חד־קבינה ● 2 דגמי טנדר גלף־קרי ● חלונות חשמליים מורכבים בכל המובילים. נעילת דלתות מרכזית - בדגמי משלוח, קומבי וקראוול. הילוכים אוטומטיים והגה־כח הם אופציות לבחירה ● אשראי אפשרות לאשראי שקלי ל־3 שנים עד 60% מהמחיר לא כולל מע"מ או אשראי ספקים במט"ח, ל־5 שנים עד 30% מהמחיר לא כולל מע"מ ● מזגן־אויר מקורי המורכב במפעלי פולקסווגן או ע"י "אוטו־קור", פ"ת, סגולה, טל' 03-9342078, המייבאה מזגנים מקוריים והרכיבה אותם באישור ובפיקוח אגף השרות של צ'מפיון מוטורס ● צ'מפיון מוטורס (ישראל) בע"מ, יבואנים כלליים של פולקסווגן אודי. סוכנויות בכל הארץ ומוסכים מוסמכים מקרית שמונה ועד אילת.

בהמשך לפגישת שרי החוץ

שגרירי ישראל וסין באו"ם דנו על מיסוד המגעים בין המדינות

מאת שלמה שמיר סופר "הארץ" בניו־יורק

ניו־יורק (מיוחד ל"הארץ"). שגריר ישראל באו"ם, בנימין נתניהו, נפגש אתמול עם שגריר סין העממית באו"ם, לי לויה. הפגישה נערכה ברוח הסיכום שהושג בפגישה בין שרי החוץ של שתי המדינות, שהתקיימה בשבוע שעבר בניו־יורק, ושלפיו יימשכו המגעים בין ישראל לסין העממית באמצעות שגרירי שתי המדינות באו"ם.

נתניהו העלה הצעות מעשיות כיצד למסד את המגעים בין שתי המדינות, והציע לדון על שיתוף־פעולה כלכלי כבסיס ליחסים הדוקים.

הסיני שפע חיוכים ולא דחה את הצעותיו של שגריר ישראל. מקום הפגישה בין שני השגרירים נשמר בסוד, אך נמסר כי היא נערכה מחוץ למשרדי שתי המשלחות. [illegible] מערביים בברכת האו"ם אמרו ל"הארץ" כי אין לצפות בעתיד הקרוב להתפתחות משמעותית בקשרים שבין ישראל לסין העממית. השגריר הסיני באו"ם אינו חופשי לנקוט צעדים כלשהם בלי התייעצות עם הממונים עליו, ואישור מהם. פגישות בין שגרירי שתי המדינות באו"ם הן חיוביות כשלעצמן, אמרו מקורות אלה. אך הצד הסיני כפוף לנהלים קשוחים ביותר, והתקדמות בשיחותיו עם השגריר הישראלי תהיה איטית ביותר.

השגריר יפה תקף

נציג ישראל בוועדת האו"ם, העוסקת בקולוניאליזם ואפרטהייד, תקף אמש בחריפות את לוב, סוריה ואש"ף, על המלחמה המשותפת שמדינות אלו מנהלות נגד צ'אד. השגריר מאיר יפה הציג נתונים ועובדות שפורסמו בתקשורת האמריקאית על הסיוע בנשק ובכוח אדם שסוריה ואש"ף מגישים ללוב בתוקפנותה נגד צ'אד. הוא הזכיר את שכירי החרב הפלשתינאים שגויסו על־ידי לוב ונשלחו להילחם בצ'אד, וציין כי סוריה שלחה ללוב 40 טייסי קרב.

המלחמה שמנהלת לוב נגד צ'אד [illegible] המדינות הערביות לגוש המדינות האפריקאיות, ואמש התנהלו חילופי האשמות בין שרי החוץ של לוב וצ'אד.

תרומה לפול ניומן

כוכב הקולנוע, פול ניומן, קיבל מממשלת סעודיה מענק של חמישה מיליון דולר כתרומה למרכז ריפוי לנוער שהוא מקים בקונטיקט, כך מסר שגריר סעודיה בוואשינגטון, בנדר סולטן. השגריר מסר כי סכום כסף זה הוא מתנה של המלך פאהד והעם הסעודי.

פול ניומן, הידוע במעורבותו בעניינים ציבוריים, בונה מרכז ריפוי מיוחד לנוער, השקיע עד כה מכיסו ארבעה מיליון דולר בפרוייקט זה. אורח סעודי, צעיר בן 25 השוהה בארצות הברית לצורכי ריפוי ממחלה קשה, נפגש עם ניומן ויזם פניה אל הממשלה הסעודית, שתסייע לשחקן בהקמת המרכז, הנועד בעיקר לצעירים חולי סרטן.

הצעיר, חאלד אליבלאן, בנו של דיפלומט סעודי, סיפר במסיבת עתונאים כי פנה אל השגריר הסעודי בוואשינגטון, ובאמצעותו העביר פניה אל המלך פאהד לסייע לפול ניומן. בעבור ימים אחדים הגיעה תשובה חיובית מריאד כי המלך מעניק לניומן חמישה מיליון דולר.

בעבר פורסמו ידיעות על סכומי כסף גבוהים שסעודיה מעניקה לאוניברסיטאות אמריקאיות. אירגונים יהודיים עוקבים אחרי פעילות פילאנטרופית זו של סעודיה, מחשש כי באמצעות מענקים אלה תגביר סעודיה את השפעתה במוסדות חינוך גבוהים ובקאמפוסים.

שבתי טבת והקיבוצים סופה וחולית יקבלו ביום א' את פרס בן גוריון

(ע). העמותה "יד דוד בן גוריון" החליטה על חלוקת פרס דוד בן גוריון, שיוענק מדי שנה, בהתאם לחזונו ופעלו של האיש — מסר אתמול יו"ר העמותה, אשר בן נתן, שהודיע כי הפרס, 10 אלפים ש"ח, יוענק ביום הולדתו של בן גוריון, 11 באוקטובר.

בהחלטת חבר השופטים לפרס בן גוריון השנה, בהרכב ישעיהו אברך (יו"ר), אהרון ידלין ופרופ' רינה שפירא, יוענק הפרס לסופר ולעיתונאי שבתי טבת, על שלושת כרכי הביוגרפיה של ב"ג, "קנאת דוד".

הפרס יוענק גם לשני ישובים צעירים בצפון הנגב — חולית וסופה — שפונו בזמנו מחבל ימית, והחליטו לשקם עצמם על אדמת הנגב. כל קיבוץ יקבל חצי הפרס — 5,000 ש"ח.

חבר השופטים המליץ גם להעניק פרס כבוד מיוחד ליוסף יעקובסון, על פעלו לימין דוד בן גוריון והקמת מדרשת שדה בוקר לפני 30 שנה.

מישאל פור"י מיוחד ל"הארץ"

הציבור מרוצה מהשר משה נסים

יוקרתו של שר האוצר, משה נסים, בקרב הציבור גבוהה עתה יותר מתמיד. היא עולה על יוקרתם של ראש הממשלה ושר החוץ, ומשתווה ליוקרתו של שר הביטחון — כך מסתבר ממשאל דעת הקהל הכלל־ארצי של מכון פורי, שנערך בהזמנת "הארץ" לפני ראש־השנה: 54.4% מכלל הנשאלים מרוצים ממשה נסים כשר האוצר. יצויין כי רק 16.8% היו מרוצים מנסים כשנכנס לתפקידו ("הארץ" 24.6.86).

רק יוקרתו של שר הביטחון, יצחק רבין, משתווה ליוקרתו של שר האוצר — 54.3% מרוצים מרבין כשר הביטחון.

יוקרתו של מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ, שמעון פרס, עומדת עתה על 41.1% המרוצים מתיפקודו כשר חוץ, בעוד שרק 34.4% מרוצים מיצחק שמיר כראש הממשלה.

המשאל הקיף מדגם מייצג של 1,200 איש ואשה, שרואיינו בראיונות אישיים בכל רחבי הארץ, תוך שמירה על פרטיות מלאה.

סיכום: פרופ' יוסף גרוס ימונה יושב ראש מועצת הרשת השנייה

נפתחה הדרך להקמת הערוץ השני

מאת מיכאל גרטי סופר "הארץ"

המו"מ הממושך בין המערך לליכוד, שהביא לעיכוב קבלת חוק הערוץ השני בטלוויזיה, הושלם אתמול. ועל־פי הסיכומים שהושגו נראה כי הערוץ השני יופעל בתוך כמה חודשים.

והנושא העיקרי שהיה שנוי במחלוקת היה מי ישמש יו"ר המועצה של הרשת השניה — תפקיד המקביל ליו"ר הוועד המנהל של רשות השידור. אתמול סוכם כי לתפקיד זה יתמנה פרופ' יוסף גרוס, שהביע את נכונותו למלא את התפקיד. המינוי סוכם בפגישה בין שר התקשורת גד יעקבי לבין סגן השר רוני מילוא, על דעתם של ראש הממשלה יצחק שמיר ושר החוץ שמעון פרס.

בפגישה שהתקיימה אתמול בלשכתו של יעקבי בתל־אביב, השתתף גם ח"כ פנחס גולדשטיין, העומד בראש הוועדה הדנה בחוק הערוץ השני. על־פי הסיכום שהושג, יביא ח"כ גולדשטיין את החוק לאישור מליאת הכנסת כבר בימים הקרובים. מיד לאחר אישורו תתחיל לפעול מינהלת ההקמה של הערוץ השני. מנכ"ל הערוץ השני יהיה מפקד גלי צה"ל, נחמן שי.

מסורב העלייה אובסיצ'ר קיבל היתר עלייה

אחד המסורבים הוותיקים — היה טייס מצטיין

(ע). אחד ממסורבי העליה הוותיקים בבריה"מ, קולונל לב (בן פריץ פטרוביץ) אובסיצ'ר, קיבל היתר יציאה, ויעלה לישראל בעוד כשבועיים. הוא יגיע לנמל התעופה בן גוריון ב־21.10.

אובסיצ'ר המתין 16 שנה להיתר היציאה מבריה"מ, ובעקבות בקשתו לעלות הופסקה הפנסיה שלו, ובמשך כל אותה תקופה הוא לא עבד.

במלחמת העולם השניה שירת אובסיצ'ר כטייס בחיל האוויר הסובייטי, והצטיין מאד בשירותו: הפיל 11 מטוסים גרמניים בקרבות אוויר, וזכה ל־15 אותות הצטיינות.

מיד לאחר שהגיש את בקשתו לעלות נטלו ממנו את דרגתו, קולונל, ושללו את הפנסיה שלו.

דיאצ'קוב־ברנר לישראל

(ע). המלחין הנודע והפסנתרן, סרגיי דיאצ'קוב־ברנר, אשתו סופי־לנה ובנם דימיטרי, הגיעו אתמול לוינה ממוסקווה, בדרכם לישראל.

המשפחה זכתה לאישור היציאה לאחר מאבק ממושך, שבמהלכו קיים דיאצ'קוב־ברנר שביתת רעב 34 יום, והוא נאלץ להפסיקה בגלל הידרדרות במצבו הבריאותי.

המשפחה תגיע היום בצהרים מוינה לנמל התעופה בן־גוריון.

ערך את העמוד: אוריאל רייכנולד

هكذا من الأصل

חריש הורה להגיש בג"ץ

(סוף מעמוד 1)

לול היה לקומם את השרים הדתיים, המפלגות הדתיות והרבנות הראשית — ולכן הוחלט להימנע מכך".

כבר הבוקר יתחיל צוות של משפטנים בפרקליטות המדינה בהכנת העתירה לבג"ץ. נראה שהעתירה תוגש בחתימה על־ידי עו"ד נילי ארד, סגן בכיר לפרקליט המדינה (שייצגה את הפרקליטות גם בדיון הקודם שהתקיים בבג"ץ בפרשת נקש בראשית השנה).

רוס הביע פליאה

פרקליטו של נקש, עו"ד רולנד רוס, הביע אמש פליאה על ההחלטה לעתור לבג"ץ. לדבריו זו החלטה המנוגדת לחוק, הקובע כי במקרה כזה יש להקים בית דין מיוחד שיורכב משני שופטים של ביהמ"ש העליון, ומדיין בביה"ד הרבני הגדול.

שר הדתות, זבולון המר, ביקש אתמול מחריש להודיע לו כיצד בדעתו להתמודד עם התופעה של ביזוי החלטות ביה"ד הרבני על־ידי גורמים ציבוריים שונים.

זעם במשרד המשפטים על המאמר הראשי ב"הארץ"

המאמר הראשי שפורסם אתמול ב"הארץ" עמד אתמול במוקד השיחות במשרד המשפטים (היועץ המשפטי לממשלה, יוסף חריש, ומקורביו הגיבו בזעם רב על המאמר. בתגובה שפירסמו בכירים במשרד המשפטים נאמר בין השאר כי מהמאמר משתמע כאילו חריש נתן את ידו לכך שנקש לא יוסגר לצרפת באשמת רצח.

לדברי אותם גורמים, העובדות הן שהיועץ המשפטי עמד בראש המערכה המשפטית שהתנהלה כדי להביא להסגרתו, וגם הביע בזמנו את דעתו הנחרצת נגד הצעה לחקיקה שנועדה בוועדת השרים לחקיקה. הם ציינו כי פנייתו של חריש לביה"ד הרבני באה בעקבות דברים שכתב נשיא ביהמ"ש העליון, השופט מאיר שמגר, בפסק הדין בעניין נקש, וכל הפעולות הללו נעשו בתאום עם בכירי המשפטנים במשרד, ובכללם פרקליט המדינה.

"אין להעלות על הדעת לזלזל בצו של ביה"ד מוסמך, הדרך לבטלו היא על־ידי תקיפתו בערכאות. התהליך הזה הוא לעתים מייגע. אך מי שחושב שצריך לדלג על תהליך הביקורת השיפוטית של צווים שיפוטיים, פוגע במוסדות השיפוטיים עצמם. התקפה המופנה על חריש והתבטאויות מעליבות נגדו, אינן משרתות את שלטון החוק" — נאמר בהודעה הרשמית שפירסמו בכירים במשרד המשפטים.

רצ: הממסד הדתי והעבריין

(עתים). סיעת רצ אומרת כי לצורך הגנה על עבריין, רוצח ושודד דרכים, התגייס הממסד הדתי כולו — משר הדתות ועד לרב הראשי — ולשם כך מנצלים כל האישים האלה להפוך בית משפט למשפח. באיצטלה של הגנה על זכויות הנשים, אומרת רצ, מנכן הממסד הדתי, האמון על קיפוח כל נשים בבתי־הדין הרבניים, לתבוך בחריגה מסמכות של בית הדין. רצ מברכת את היועץ המשפטי על שהחליט לבסוף לעתור לבג"ץ, ופעל עפ"י התגובה המוטלת עליו.

רפורמים: איפיון מדאיג

רובות התנועה ליהדות מתקדמת בישראל מסרה כי "לפנינו מקרה נוספת במסכת הארוכה של אי־הכרת בתי־הדין הרבניים בחוקי המדינה, ברשויותיה ובערכאותיה השיפוטיות... הצרכו לפלורליזם יהודי שליך התנועה ליהדות מתקדמת קורא למחוקק ולציבור בישראל להתעורר ולהבין את הצורך הדחוף בביטול המונופול הרבני האורתודוקסי על חיינו".

הסכמה בוועדת שישינסקי

(סוף מעמוד 1)

תסיים הוועדה את עבודתה במועד המקורי שנקבע לה, בסוף חודש אוקטובר. לפיכך יוגשו ההמלצות רק לקראת סוף חודש נובמבר.

נציב מס הכנסה יאיר רבינוביץ שולל כל אפשרות להטיל מס על רווחים בבורסה לפני שמערכת הגביה בישראל תעבור שינוי מקיף לכת המלל חובת דיווח על כלל האוכלוסיה, ובינתן מערכת גביה פשוטה ושווה לכל נפש.

בראיון ל"הארץ" אמר רבינוביץ כי עמדה זו של אנשי האגף הוצגה בפני חברי ועדת שישינסקי בעת הדיון על נושא מיסוי שוק ההון. "אחת הבעיות הקשות שעומדות בפני ועדת שישינסקי היא נושא מיסוי שוק ההון. אנחנו הבענו עמדה חד משמעית. כיום יש לנו בערך 350,000 תיקים. ואם נבצע את הרפורמה יהיו לנו 1.5 מיליון תיקים, דבר שמחייב התארגנות אחרת בבסיסנו ובמבנית הציבור. בכדי להגיע להוכחת דיווח כללית ויצירת תשתיות, חייבים קודם לכן לקיים מערכת מיסים פשוטה, עם שיעורי מס אחידים, שהציבור יבין אותם ויוכל לשלוח אותם בדואר".

נציב מס הכנסה מדגיש עם זאת כי בכל מקרה מדובר על מס רווחים ריאליים, לאחר חישוב הוצאות בול הכנסות וקיזוז הוצאות ריבית שהיו לניכוס, ולא היטל בורסה.

להט יפעיל מהיום קבלנים

(סוף מעמוד 1)

החליטו על עיצומים. איננו יכולים להרשות שהעיר תהיה מלוכלכת."

עוד הבטיח להט כי הוא מתכוון ליישם את השינויים הארגוניים בעבודת מחלקת התברואה. בין היתר תוטל אחריות על נהגי התברואה לפינוי כל פחי האשפה באיזור בו הם עובדים. הנבמה "צפרדעים", הגדלת פחי אשפה ועוד. בכוונת העירייה להפעיל את קבלנים פרטיים ברכב פינוי האשפה של העירייה. לצורך אבטחתם של הקבלנים תפעיל העירייה הגדות שמירה ואבטחה.

בכירים בעירייה אמרו אמש כי שכרם של נהגי התברואה מגיע ל־2000־4000 שקלים לחודש וכי זהו כקסוד חוק מבחינת שכר.

כתגובה על דברים אלו אמר שלום רודזי יושב ראש ועד העובדים: "נהגי התברואה לא יאפשרו לקבלנים פרטיים להפעיל את כלי הרכב העירוניים ובמידה ויופעל נגדם כוח, הנהגים לא ישתקו. התנהגותו להט לא תאומן. להט אמר לי, אני שברתי את המצילים ואת הכבאים ואני אשבור גם אתכם. כך לא צריך לדבר ראש עיר".

עוד אמר רודזי כי להט מבקש לפגוע במשכורות הוועד. הנהגים תובעים דרגה י"ס לפי הוותק העירייה מתנגדת לכך. "יש אצלנו אנשים שמקבלים 1200 שקלים לחודש ועובדים 12 כבבים ביום ובלילה. אני עובד 21 שנה ולא מגיע למשכורת של 1000 שקלים." הוסיף רודזי.

ויקטור מדינה — מנכ"ל

(סוף מעמוד 1)

קשים, שכללו אף התייעצות וקבלת הסכמתו של נגיד הבנק, מיכאל ברנו (על רקע חילוקי הדעות בין השניים), ובכך גם רווה השר להציגו מכפלגתו למנות איש המפלגה לתפקיד. החלטת השר תובא לאישור באחת הישיבות הקרובות של הממשלה.

צבן תוקף מינוי מדינה

ח"כ יאיר צבן (מפ"ם) תקף אתמול את כוונתו של שר האוצר, משה נסים, למנות את ויקטור מדינה כמנכ"ל משרד האוצר. צבן אמר כי מעבר להערכה על כישוריו של מדינה, מסמל מינויו את התגברות המגמות המונטריסטיות בצמרת הכלכלית של המדינה.

לדבריו, מדינה מזוהה אישית עם הנגיד הקודם, ד"ר משה מנדלבאום, ועם מדיניות הריבית הגבוהה שהי־ ביסה אסון על חלק ניכר מהמיגזר העסקי, התעשיה, ובעיקר החקלאות.

שביתת רשות השידור

(סוף מעמוד 1)

בשביתה לאלתר.

שלוש תביעות

במהלך האסיפה הארוכה שקיימו אתמול, השמיעו נציגי העיתונאים טענות קשות נגד הנהלת רשות השידור, והסתבת שהיא נוקטת, לדעתם, בעניין שכרם. לדבריהם, ברגע עד כה ודרישותיהם בשל טענת המנכ"ל, אורי פורת, כי אינו יכול להיכנס למו"מ עמם עד לחתימת הסכם השכר הכללי במשק. הם טוענים כי לא נעשה כל נסיון לפתור את בעייתם גם לאחר שהסכם השכר במשק נחתם ב־27 בספטמבר.

בהודעה שפירסם איגוד לאחר האסיפה, הועלו שלוש תביעות: השוואת תנאי השכר לעיתונות הכתובה; פתרון בעיית התעסוקה הנוספת של העובדים, ומציאת הסדר מוסכם בעניין זה בין ההנהלה והעובדים; ומניעת פיטורים שרירותיים — דרישה המתייחסת לפרשת פיטוריו מהטלוויזיה של הכתב גיורא צור. העובדים קבלו גם על היעדרו מהארץ של המנכ"ל, השוהה בחופשה באירופה.

ההנהלה: מגעים רצופים

בהודעת תגובה של ההנהלה נמסר כי "פורת עושה כל מאמץ להקדים את שובו ארצה". עוד נאמר כי מאז חתימת הסכם השכר במשק, מקיימת ההנהלה מגעים רצופים עם הממונה על השכר באוצר, יעקב דנון. "עובדי הרשות הם עובדי תאגיד ציבורי, ועל־פי חוק יסודות התקציב, מחוייבת הרשות לקבל אישור שר האוצר על כל הסכם שכר ברשות".

אתמול פרצו משלחת השר נסים לתאם פגישה עם הנהלת הרשות, היפנו את אנשי ההנהלה לממונה על השכר. העלאת שכרם של העובדים ברשות השידור עשויה להביא למצב בו יהווה השכר כ־90% מסך תקציב הרשות.

רובר מטה השביתה, איש הטלוויזיה צבי גוזן, אמר בתגובה כי "מוזר שהנהלת הרשות מעלמת מתוק רשות השידור, והתורה העובדה שמזה תשע שנים מתנהלים העניינים על בסיס ההצבעה לעיתונות הכתובה, מצב שעובדי שקיבל כבר אישור למעשה של שרי האוצר".

מפוטרי הלביא

(סוף מעמוד 1)

עית במשרד העבודה קורסים להסבת עובדים בתחומים שונים.

חופשה מרוכזת

עובדי התעשיה האווירית יחדשו את צעדי המחאה המעשיים שלהם, כגון קיום הפגנות השגיות סוערות, לאחר תקופת החגים, אם תהליך הפיטורים לא ייעשה בעצה אחת איתם — הזהיר יו"ר ועד העובדים, נסים כהן. אתמול נפגשו בירושלים נציגי העובדים עם חברים בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת, ומסרו להם נתונים חדשים בנושא עלות סגירת פרוייקט הלביא.

היום יוצאים עובדי התעשיה האווירית לחופשה מרוכזת בת עשרה ימים. כהן הזהיר כי הוועד עלול לאבד את השליטה על העובדים, אם תהליך פיטורי העובדים הקבועים יתבצע שלא על־פי סעיפי ההסכם הקיבוצי. לדבריו אין בדעת ועד העובדים להסכים להצעות חד־צדדיות של ההנהלה בדבר תנאי פרישה ופיצויים מוגדלים, אלא לנהל מו"מ כפי שנהוג היה עד היום.

לדברי כהן, ב־17 החודשים האחרונים פוטרו בתעשיה האווירית כ־2,000 עובדים, ובכל זאת הביצוע עבר בשקט יחסי ועם ישראל לא שמע על כך — מאחר שהיה מדובר בתהליך שנעשה בצורה מסודרת, בתאום ובהסכמת ועד העובדים. לדבריו, יעמוד ועד העובדים על מילוי כללי התנהגות אלה גם להבא, לגבי כל תהליך של פיטורי עובדים, כולל אלה הקשורים להחלטת הממשלה בדבר הפסקת פרוייקט הלביא.

כהן אמר כי העובדים יעמדו על ביצוע החלטת הממשלה על שני חלקיה — לראות לצמצם את מספר העובדים המפוטרים, ולנסות לשלב את העובדים בחלופות צה"ל.

המזכיר הארצי של אירגון עובדי התעשיה האווירית, יעקב שפי, אמר כי במגעי השבוע, הוסברה והפגישים עם שרים, ח"כים ונציגי ציבור, יימשך גם בתקופת החופשה המרוכזת של העובדים.

רבין מתח ביקורת

סופר "הארץ" מוסר כי שר הביטחון, יצחק רבין, מתח אתמול בוועדת החוץ והביטחון ביקורת על שרי הליכוד, הפועלים נגד החלטת הממשלה להפסיק את פרוייקט הלביא.

"הם משלים את העובדים כאילו הלביא חי", אמר. "לולא טיפשותם אפשר היה לצמצם מכה שקורה".

רבין מתח ביקורת על השר לשעבר, משה ארנס, שיצא לאסוף כיבול כספים להמשך פרוייקט הלביא. "מי שישקיע בזה שם את כספו על קרן הצבי. מערכת הביטחון לא תיתן פרוטה", אמר שר הביטחון. הוא הזהיר כי פירוק איטי של פרוייקט הלביא עלול לגרום קשיים לכל התעשיה האווירית. "מאוד לא הייתי רוצה לראות כונס נכסים בתעשיה האווירית", אמר. לדבריו, המשך העסקת כל העובדים עלול לדחות את ביצוע החלופות של צה"ל.

המנכ"ל לכספים התפטר

המנכ"ל לכספים של התעשיה האווירית, נחמיה חסיד, התפטר מתפקידו. המנכ"ל, משה קרת, קיבל את התפטרותו וביקש ממנו להשאר בתפקיד עד שימצא לו מחליף. המנכ"ל לכספים ביקש לשחרר מתפקידו עוד לפני מספר שבועות. הוא החל בתפקידו זה בשנת 83'.

זו ההתפטרות הראשונה בצמרת הנהלת התעשיה האווירית מאז נכשל המאבק על המשך פיתוח וייצור הלביא, עם החלטת הממשלה להפסיקו.

משרד החוץ השוודי בירך על צעדי ישראל נגד דרא"פ

מאת סופרת המדיני של "הארץ"

בשיחה עם המנכ"ל המדיני של משרד החוץ, ד"ר יוסי ביילין, בירך מנכ"ל משרד החוץ של שוודיה, פייר שורי, על צעדי ישראל נגד דרום־אפריקה.

לדבריו, תסייע ההחלטה למאבקו של העולם השלישי נגד האפרטהייד.

הרצוג לדנמרק בנובמבר

מאת אליהו זהבי

(קופנהאגן מיוחד ל"הארץ"). מושל חצר המלכות הדני מסר אתמול לפרסום כי נשיא ישראל חיים הרצוג ורעייתו יבואו לביקור ממלכתי לדנמרק בשבוע הראשון של נובמבר: 3־5 בנובמבר.

יהיה זה ביקור רשמי ראשון של נשיא ישראל בדנמרק. בשנת 1973 הגיע לקופנהאגן לקבורת המלך הדני פרידריך ה־9 הנשיא שז"ר, אולם היה זה ביקור תנחומים ולא ביקור ממלכתי.

ארה"ב: תחנת שידור "קול אמריקה" לא תוקם בישראל

ואשינגטון (ע"צ). הקמת תחנת שידור של "קול אמריקה" בישראל בוטלה בגלל מחסור בכסף - על כך מסר אתמול משרד החוץ האמריקאי בהודעה שפורסמה כאן. תחנת שידור זו נועדה לאפשר לתושבי אסיה הסובייטית והמרכזית להאזין לשידורי "קול אמריקה".

על הקמת התחנה הוחלט בשנה שעברה ובריה"מ מחתה נגד הקמתה.

בהודעת משרד החוץ נאמר כי בעקבות הקיצוצים הגדולים שנעשו על ידי הקונגרס בתקציב הסיוע למדינות זרות לשנת הכספים 1988 נאלצה הממשלה לדחות ביצוע הבנייה, כפי הנראה עד לשנת הכספים הבאה.

שולץ

(סוף מעמוד 1)

יעקב צור, המבקר בלונדון, עם שר המדינה במשרד החוץ הבריטי, דיוויד מלור.

לדבריו, ממשלת בריטניה מעוניינת בכינוסה של ועידה בינ"ל, ולפיכך היא מעריכה את גישתו של שמעון פרס על זו של שמיר. "יש מידה של דיכאון, במיוחד אצל תאצ'ר, מדעותיו של שמיר בנושא הוועידה", אמר מלור. לדבריו, בריטניה רוצה למלא תפקיד במהלך המדיני במזרח התיכון, שכן תאצ'ר מודאגת מהמצב בשטחים ומד השפעתה של השליטה על מיעוט ערבי גדול על ישראל. בריטניה מאמינה כי אסור להחמיץ את ההזדמנות שנוצרה לשלום.

ברור לממשלת תאצ'ר שמו"מ ישיר הוא נוסחה שתידחה על־ידי הערבים, שכן למרות שחוסיין התחזק, אין הוא יכול לחזור על מעשה סאדאת. הדרך היחידה האפשרית, לדידה, להתקדם בתהליך השלום, מבלי לסכן את חייו — היא דרך ועידה בינ"ל, סבורים הבריטים.

אין להעלות מחירי הדלק

(סוף מעמוד 1)

תגולגל על המחירים, תייקר את עלות העבודה במשק ואת סעיף הוצאות הרכב בתקציב המדינה.

מנכ"ל האוצר סבור שהעלאת מחירי הדלק למכוניות לא תביא לחיסכון בצריכת הדלק, היות שאחוז ניכר מכלי הרכב בארץ שייך למעבידים. ההוצאות הדלק ממומנות על־ידם. העלאת מחיר הדלק גם תגרור עליה בהשתתפות המעביד בהוצאות הרכב של העובד.

לדעתו, מחיר הדלק למכוניות בישראל אינו מסובסד. על הדלק הזה מוטל מס בשיעור של למעלה מ־50%. מס זה הוא נמוך מהמס המוטל על דלק זה במדינות אירופה. המחיר הגבוה של הדלק במדינות אירופה תורם להקטנת צריכת הדלק בגלל המבנה השונה של ההכרה בהוצאות הרכב של העובד, אך פני הדברים שונים בישראל, והוא פוסל כל השוואה בין המחירים בארץ ובאירופה.

ח"כ דן תיכון (ליכוד) תבע אתמול משרי האוצר והאנרגיה להעלות את מחיר הדלק למכוניות, ולהשוותו למחיר הדלק באירופה.

במלאת שנה למות יקירנו

יוסף ביטקובר ז"ל

יערך טקס חלוקת פרסים על שמו בפקולטה להנדסה חקלאית בטכניון ביום ג' כ' תשרי 13.10.87 בשעה 10.30 בבוקר

נפגשים בכפר הטכניון בשעה 10.15

המשפחה

שר האנרגיה והתשתית
המנהל הכללי
הנהלת המשרד ועובדיו
משתתפים בצערו העמוק של

רם חביב

על מות **אביו** ז"ל

עיריית רמת-גן

למנכ"ל משרד הבטחון

דוד עברי ומשפחתו

מזועזע המוות בנפול בנכם היקר

סרן גיל ז"ל

ומשתתף באבלכם הכבד

אורי עמית, ראש העיר

לאלוף (מיל.) **דוד עברי**
מנכ"ל משרד הבטחון

אתך באבלך הכבד
בנפול בנך

גיל ז"ל

אלוף (מיל.) משה פלד
מנכ"ל רפא"ל

נציב שירות המדינה וחבר העובדים

משתתפים באבלו הכבד של
אלוף (מיל) **דוד עברי ומשפחתו**

בנפול בנם הטייס

גיל ז"ל

למנכ"ל משרד הבטחון
דוד עברי ולמשפחה

אתכם באבלכם הכבד
בהלקח מכם בנכם

גיל

הנהלת תדיראן

שר הבטחון

משתתף באבלם הכבד של

עפרה ודוד עברי ומשפחתם

בנפול בנם

סרן גיל ז"ל

יצחק רבין שר הבטחון

בית רפא"ל

משתתף באבלו הכבד של מנכ"ל משרד הבטחון

אלוף (מיל.) דוד עברי

בנפול בנו

גיל ז"ל

הנהלת משרד הביטחון
ועובדי המשרד

משתתפים באבלם הכבד של
מנכ"ל משרד הביטחון

דוד ועפרה עברי ומשפחתם

בנפול בנם

סרן גיל ז"ל

למנכ"ל משהב"ט
אלוף (מיל') דוד עברי ומשפחתו

משתתפים באבלכם הכבד
בנפול בנכם הטייס

סרן גיל ז"ל

אגודת מהנדסי אירונאוטיקה
בלשכת המהנדסים
האדריכלים, והאקדמאים
במקצועות הטכנולוגיים בישראל

למנכ"ל משהב"ט אלוף (מיל.) **דוד עברי** ולמשפחה
איתך באבלך הכבד בנפול בינך

גיל ז"ל

דן שומרון — רא"ל
ראש המטה הכללי
וחברי המטה הכללי

ליצחק ויעקב איציקוביץ

אתכם באבלכם על מות

אמכם ז"ל

בית מכון ויצמן למדע
לשכת סגן הנשיא לכספים ומינהל
סגל הפקולטה למתמטיקה

לאלוף (מיל.) **דוד עברי**
מנכ"ל משרד הבטחון

אתך באבלך הכבד בנפול בנך

גיל ז"ל

אלוף (מיל.) יוסף גבע
יו"ר המועצה המייעצת לרפא"ל
וחברי המועצה

לאלוף (מיל.) **דוד עברי** ובני המשפחה

איתכם באבלכם הכבד בנפול בנכם

גיל ז"ל

מ. קרת, מנכ"ל
התעשייה האוירית לישראל
ההנהלה והעובדים

לד"ר גיל,

עמך באבלך הכבד במות

אביך

הנהלת וצוות העובדים
מחלבות נהריה שטראוס בע"מ

לרחמים ירושלמי

משתתפים בצערך במות אביך

אליהו ירושלמי ז"ל

"דלק"
ההנהלה והעובדים

לצלילה שויגר ומשפחתה

משתתפים בצערכם במות

האב ז"ל

אוניברסיטת ת"א
היחידה ללימודי חוץ

רשות שדות התעופה בישראל

למשפחת עברי

אתכם באבלכם על

גיל ז"ל

צבי גוב־ארי
מנכ"ל רשות שדות התעופה

לאלוף (מיל.) **דוד עברי** והמשפחה

כולנו עמכם ביגונכם בנפול

גיל ז"ל

אלוף (מיל.) מ. הוד, יו"ר
וחברי דירקטוריון
התעשייה האוירית

משרד האוצר

יום עיון לזכר הנופלים

גד בנה הי"ד	מיכה גלעד הי"ד
באדי חזק הי"ד	עמוס מילר הי"ד

עובדי אגף התקציבים שנפלו במלחמת יום הכיפורים

יום העיון יתקיים ביום רביעי, ה' בחשון התשמ"ח, (28.10.87). בין השעות 14.00־08.00, באולם וייז, קמפוס האוניברסיטה העברית גבעת־רם, ירושלים.

בנושא: **"בטחון וכלכלה במשק הישראלי"**

מרצים: שר האוצר: מר משה נסים
אלוף (מ"ל) אהרן יריב
אלוף דן יתום
פרופ' ראובן גרונאו

בהשתתפות: מר עדי אמוראי, מר משה ארנס, מר דוד עברי, מר שלום שר שירן ובהנחיית מר דוד בועז – הממונה על התקציבים.

תביעה: "הווטרינר חסר הניסיון הזריק לסוסה חומר רעלי והרג אותה"

מאת איתן רבין סופר "הארץ"

"הווטרינר חסר הניסיון הזריק לסוסה חומר רעלי והרג אותה", טוען עבד אל־חמיד, משבט אבולקיעאן, בתביעה שהגיש לבית משפט השלום בבאר שבע, נגד הווטרינר, ד"ר מיכאל רוזנר מעומר. הנתבע, בכתב ההגנה, טוען: "הניתוח הצליח, אך החולה מת".

אל חמיד תובע מהווטרינר לפצותו בסכום של 3,000 ש"ח. לדבריו, בתחילת אוגוסט השנה חלתה סוסתו והוא הזמין את ד"ר רוזנר כדי שיטפל בה. הרופא טען, לדברי התובע, כי אינו "מבין בסוסים" ואין לו כל ניסיון בשטח זה. למרות זאת הזריק לה שתי זריקות מחומר ישן שהפך לרעלי, דבר שגרם למותה המיידי של הסוסה.

להגנתו טען הווטרינר, כי התובע הוא שבא למרפאה והפציר בו, שיבוא לטפל בסוסה הגוססת. "על פי הסימפטומים היה ברור, שהסוסה סובלת מחסימת מעיים קשה. היה צורך דחוף בריקון הסוסה לשחרור הגזים, שהצטברו במעיה. דבר שהצריך מתן זריקות הרגעה. "אין כל חוות דעת רפואית המצביעה על כך שהטיפול הוא שגרם למות הסוסה וממילא הסוסה גססה".

בית המשפט קבע מועד לדיון.

אסיר עולם הרצל אביטן תובע ניתוח בעמוד השדרה

(ע). אסיר עולם הרצל אביטן, שהורשע ברצח שומר במפעל "קרן אור" ברמת גן וברצח מפקד בית המעצר ברמלה רוני ניצן, עתר לאחרונה נגד נציבות שרות בתי הסוהר בטענה שהנציבות דוחה ללא הסבר עריכת ניתוח בעמוד השדרה שלו.

בעתירה נאמר, שהניתוח נקבע עוד לפני כשנה, לאחר שסבל מכאבים עזים ונקבע שיש לנתחו. עתירתו של אביטן תידון בבית המשפט המחוזי בבאר שבע מאחר ובאחרונה הועבר מכלא רמון לבית המעצר "דודו" שבכלא באר שבע. ועתירתו הועברה לבית המשפט המחוזי בעיר. כן טוען אביטן כי תנאי מאסרו מקשים עוד יותר על מצבו, מאחר ובתאו אין ברז מים לשרותים, לאסלה ולמקלחת.

פרקליטות מחוז הדרום הגיבה על העתירה וטענה בשם נציבות שירות בתי הסוהר, שעיכוב הזימון לניתוח נתון בידי הרופאים של בית החולים "אסף הרופא", שבו אמור להיערך הניתוח לאביטן. טרם נקבע מועד לדיון בעתירה.

מאיץ קווי לשיפור הטיפול בחולי סרטן — ב"איכילוב"

מאת עדנה אירדור סופרת "הארץ"

מאיץ קווי, המיועד לשיפור הטיפול בחולי סרטן, הוכנס לשירות בית חולים איכילוב בתל־אביב.

המאיץ הקווי נתרם על ידי איל העיתונות הגרמני, אקסל שפרינגר ז"ל. בטקס חגיגי שנערך אתמול בבית החולים, בהשתתפות שרת הבריאות, שגריר גרמניה בישראל, והנהלת האגודה למלחמה בסרטן, הסירה אלמנתו של שפרינגר את הלוט משלט ההנצחה שנקבע במקום לאות הוקרה על תרומת המכשיר.

המכשיר נרכש בסיוע האגודה למלחמה בסרטן. האגודה קיבלה על עצמה לצייד את כל המכונים האונקולוגיים בארץ במאיץ קווי, שהינו מכשיר קרינתי מתוחכם לטיפול בחולי סרטן. לאחרונה נרכשו בסיוע האגודה מאיצים קווים לבית חולים סורוקה בבאר שבע והדסה בעין כרם.

יתרונו של המאיץ הקווי בא לידי ביטוי במספר תכונות המיוחדות אותו כמכשיר קרינה מועדף לטיפול במחלות הסרטן. הוא מצטיין ביכולת חדירה עמוקה של הקרן ובדיוק רב, המאפשר פגיעה מינימלית ברקמות הבריאות מסביב לאיזור המוקרן. בשל עובדה זו מתקצר משך הטיפול בחולה.

אקסל שפרינגר היה אמור להגיע לפני שנתיים ולמסור אישית את התרומה הכספית לבית החולים. הוא מת מהתקף לב ימים ספורים לפני שתכנן להגיע לארץ.

בעל מסעדה בבאר שבע: קצין הזמין אורחים לסעודה "ע"ח משרד הביטחון" — ונעלם

מאת איתן רבין סופר "הארץ".

בעל מסעדה בבאר שבע, תובע ממשרד הביטחון לשלם לו סכום של 400 שקלים, עבור ארוחות צהריים שהגיש לפני שנתיים לקבוצה של אורחי צה"ל שהגיעו למסעדה בלווית קצין. משרד הביטחון מתכחש לחוב ואילו שופט השלום בבאר שבע, פסל אתמול את עצמו מלשבת בדיון מפאת הכרותו עם התובע.

בכתב התביעה טוען בעל המסעדה, כי בתחילת 1984 פנה אליו קצין צה"ל בשם קובי שפירא והזמין אצלו ארוחות צהריים לאורחי צה"ל כאשר את החשבון ביקש לשלוח למשרד הביטחון.

אביטן טוען כי החשבונות ששלח לא נענו ומשרד הביטחון סרב להכיר בחוב. בכתב ההגנה טוען משרד הביטחון כי אינו מכיר כלל את התובע כמו שאינו מכיר את האיש שהזמין את הארוחה אצל בעל המסעדה.

ח"כ לין מוחה על סחבת בחקיקה לתשתית כבישים

לפי הצעתו, 20% מההכנסות שגובים מבעלי הרכב, יוקדשו למטרה זו

מאת צבי זרחיה סופר "הארץ" לענייני כלכלה

יושב ראש ועדת הביטחון של הכנסת ח"כ אוריאל לין (ליכוד), מוחה על סחבת בחקיקת חוק לפיו, 20 אחוזים מסך ההכנסות שמדינה גובה מבעלי הרכב, יועברו להשקעות בתשתית הכבישים. את הצעת החוק העלה לין עצמו לפני שנה וחצי.

לין אומר כי הצעתו נתקלה בעבר בהתנגדות שר האוצר וראשי הקואליציה. ואולם התקבלה בסופו של דבר בקריאה ראשונה במליאת הכנסת והוחזרה אל ועדת הכספים, לצורך ניסוחה לקראת קריאה שנייה ושלישית.

לטענתו מזה תשעה חודשים מסרב יושב ראש ועדת הכספים ח"כ אברהם שפירא, להעלות את ההצעה בפני הוועדה וגורם לסחבת מכוונת. עוד מציין לין כי משרד האוצר מציג נתונים מטעים לגבי ההשקעות בתשתית הכבישים.

בהצעת תקציב המדינה לשנת 87', נקבע כי המדינה תקצה 200 מיליון שקלים לצורך תחזוקת כבישים. בתוך סכום זה כלולים תקציבים המיועדים לרשויות המקומיות על מנת שיפתחו בעצמם את הכבישים הנמצאים בתחומם. זאת כאשר אין פיקוח ובקרה על הרשויות האם הן באמת מנצלות תקציבים אלו למטרות היעודיות.

משטרת אופקים מתייחסת בחומרה לתלונה על הריגת כלב במכות מקל

מאת איתן רבין סופר "הארץ"

"הוא נכנס אלי הביתה, לקח את הכלב, ירד עליו במקל והרג אותו", התייפחה הקשישה, מסעודה אי ברגל, בת 70, לפני החוקר המשטרתי, בתלונתה על שכנה, יעקב כהן, בן 26, מאופקים.

בית משפט השלום בבאר שבע שחרר את כהן אתמול בערבות בעקבות ביטול התלונה. מפקד משטרת אופקים: "אנו מתייחסים למקרה בחומרה רבה ולמרות הנכונות לבטל את התלונה, נעמידו לדין".

סכסוך שכנים ונביחות הכלב הביאו שלושה את יעקב כהן, בעל עבר אלים, לידי כעס. לדברי הקשישה, כהן נכנס לביתה, ובנוכחותה, אחז בידו האחת בכלב וביד השנייה היכה בו במקל על ראשו עד שזה נפח את נשמתו. אחר כך איים על הקשישה, שיעשה לה "אותו הדבר" אם תעז להתלונן במשטרה.

כיכר מלכי ישראל ערב סוכות: אנדרטת השואה של תומרקין, מנוקה לכבוד שבוע השריון ונערה בלבוש קיצי על אופניים. (צילום עודי קרן)

כתב אישום נגד שמעוני, החשוד בסחיטה משטראוס — יושלם בהקדם

לדברי החוקרים, בידיהם מכתבי איום עליהם טביעות אצבע של החשוד ומימצאים המזהים את קולו של החשוד עם קולו של הסחטן כפי שהוקלט בשיחות הטלפוניות עם שטראוס ★ הנחקר משתף פעולה

מאת ראובן שפירא סופר "הארץ"

היחידה הארצית לחקירות פשעים במשטרה העבירה אתמול לפרקליטות את חומר החקירה בפרשת הסחיטה ממנכ"ל מחלבות שטראוס, מיקי שטראוס. זאת, כדי להכין בהקדם כתב אישום נגד החשוד בסחיטה, יהודה יהודה שמעוני, שלפי החשד דרש ממיקי שטראוס יהלומים בשווי 200 אלף שקל, אחרי שאיים כי ירעיל את תוצרת המפעל.

חוקרי המשטרה השלימו ביומיים האחרונים את חקירת החשוד, המשתף פעולה עם החוקרים.

בידי החוקרים חומר ראיות רב, הקושר לכאורה את החשוד למעשה הסחיטה. עתה מתברר, כי בידי החוקרים יש מכתבי איום, עליהם טביעות אצבע של החשוד ומימצאים המזהים את קולו של החשוד עם קולו של הסחטן, כפי שהוקלט בשיחות הטלפוניות עם מיקי שטראוס.

עוד לפני שהודה במעשה הסחיטה, זוהה החשוד על ידי פקידה מבית דואר במרכז הארץ באמצעות תמונות. הפקידה זכרה את החשוד כמי ששלח באמצעותה מכתב רשום למיקי שטראוס. עוד מתברר, כי בחודש האחרון לפני שנתפס החשוד בסחיטה, בעת שנוהל המבצע הסמוי ללכידתו, כבר היו חוקרי המשטרה מצויידים בתמונת קלסתרון של החשוד, שצויירה על ידי מומחה משטרתי, על פי תאורה של פקידת הדואר — נערה צעירה, שעבדה בסניף הדואר בחוף הגדול — זכרה היטב את קלסתרו.

ציור הקלסתרון: "דומה"

בשבועות האחרונים עשו חוקרי המשטרה מאמצים לאתר את החשוד על פי ציור דיוקנו, וביקרו לשם כך במקומות שונים. משנתפס החשוד, התברר כי ציור הקלסתרון דומה לו מאד.

במשטרה הכחישו אתמול ידיעות כאילו עובדים במחלבות שטראוס נחקרו במהלך החקירה לחשיפת הסחטן בחודשים האחרונים. גורם משטרתי בכיר ומוסמך, אמר אתמול כי "הידיעות בעניין הזה — מוצצות מהאצבע", לא היה חשד כלפי עובדים במחלבות ומלכתחילה היה ברור שהסחטן אינו קשור למחלבות ולא מדובר באדם שמסוכסך עם בעלי המחלבות.

בשלבים הראשונים למעצר טען החשוד שמעוני, כי הוא רק שליח של מישהו, וכי קיבל עליו את השליחות ליטול את היהלומים ממיקי שטראוס, רק לפני שבועיים, אף שידע כי מדובר במעשה לא חוקי. הוא החל לשתף פעולה עם החוקרים, על פי עצתה של פרקליטתו יפה ויינריב, לאחר שהתברר כי בידי המשטרה ראיות מוצקות נגדו ובכלל זה הקלטה של שיחה טלפונית שלו עם מיקי שטראוס שנערכה לפני כמה חודשים.

אתמול שוכן יהודה שמעוני בתא נפרד בבית המעצר במשטרת פתח תקוה. הוא מתואר כאיש קר רוח, מחושב מאד, מתוחכם, חזק ונחוש. הוא אמנם הביע חרטה על מעשיו, אבל אין הוא מתנהג כאדם שבור או אדם החרד לגורלו. הוא מגלה שפה משותפת עם החוקרים ומנהל איתם שיחות ממושכות.

בשיחות עם החוקרים ועם פרקליטתו, המבקרת אצלו מדי יום, הוא מסביר כי ביצע את הסחיטה כמעשה מחאה על כך שהכל הפנו לו עורף. הוא אומר כי בחר לסחוט דווקא את מנכ"ל שטראוס כיוון שמדובר בחברה פרטית עשירה, אשר סכום כזה, כפי שדרש ממנה (200 אלף שקל) לא היה יכול לפגוע בה. שמעוני, שבאחרונה פתח מפעל חדש לייצור קפה, מוטרד במעצר בעיקר מתיפקוד המפעל שלו והוא שולח הנחיות כיצד להפעילו בהעדרו.

עם הגשת כתב אישום נגד שמעוני בימים הקרובים יבקשו המשטרה והפרקליטות להאריך את מעצרו עד תום ההליכים המשפטיים נגדו, בעיקר בשל חומרת העבירה.

פרקליטתו אמרה אתמול, כי תתנגד לבקשת המשטרה מאחר שאין שום עילה להארכת מעצר ממושכת כזאת, מה גם שהחשוד משתף פעולה עם המשטרה ותיק החקירה למעשה מושלם. אם יורשע שמעוני בסחיטה הוא צפוי לעונש מאסר של חמש עד שבע שנים.

בתוכנית חדשה שהגיש משרד התיירות לממשלה:

דרישה ל־25 מיליון דולר הלוואות לשיפוצים במלונות

מאת זוהר בלומנקרנץ סופר "הארץ" לענייני תיירות

דרישה להקצות 25 מיליון דולר להלוואות לשיפוצים במגזר המלונאות, כלולה בתוכנית חדשה, שהגיש משרד התיירות לממשלה, לקראת הדיון הצפוי בא בענף התיירות.

בתכנית מדובר על פעולה מקבילה בשלושה מישורים: 1) הכרה בהשקעות בשיפוצים כהשקעה מאושרת (נושא הנמצא למעשה כבר היום בדיון במרכז ההשקעות). 2) מתן אפשרות לבנקים לגייס כסף צמוד לדולר עבור ענף התיירות בשוק ההון המקומי מחוץ למסגרת גיוס ההון שאושרה עד כה לבנקים בשוק ההון (בסך 250 מיליון דולר). נושא זה, עפ"י הצעת שר התיירות, אברהם שריר, צריך להיות בטיפול הממונה על שוק ההון.

3) העמדת קרן לשיפוצים בתנאי קרן השיווק הניתנת למפעלי תעשיה בסך של 12 מיליון דולר. תנאי הלוואות אלה יהיו עפ"י הנוהג: ריבית בשיעור ריבית "יודר", שני אחוז לשנה. פירעון ההלוואה ייעשה בתשעה תשלומים תלת־חודשיים החל מהשנה השנייה.

עורך את העמוד: חיים טל

שני בדואים מואשמים בהסתננות ובריגול לטובת המודיעין המצרי

"באו לצלם ולאסוף ידיעות על מיתקני צה"ל באיזור"

מאת איתן רבין סופר "הארץ"

לבית המשפט המחוזי בבאר שבע הוגש כתב אישום נגד שני בדואים, תושבי מצרים, המואשמים בהסתננות ובריגול לטובת המודיעין המצרי.

ממה שהותר עד כה לפרסום עולה, כי שני הנתינים המצריים, ג'ומעה טרבין, בן 17, וסלמאן טרבין, בן 15, קשרו קשר עם המודיעין המצרי להיכנס לישראל שלא כדין על מנת לצלם ולאסוף ידיעות על מיתקני צה"ל באיזור.

לפני שלושה חודשים הסתננו השניים, כך נטען, לישראל, דרך גבול מצרים אך נתפסו.

השניים נאשמים, כאמור, בהסתננות, ריגול חמור.

בהיפתח משפטם, מינה להם בית המשפט סניגור, אך הסתבר שאין לבית המשפט פקיד שיוכל לתרגם את המשפט לשפה הערבית וגם בין אנשי המשטרה לא נמצא אדם כזה. בית המשפט ביקש להיעזר באדם שהיה בבית המשפט, אך הסתבר כי הוא אינו מסוגל לעמוד במשימה.

לאור זאת החליט השופט המחוזי לדחות את המשפט ולהודיע כי מזכירות בית המשפט תדאג למצוא מתורגמן בשפה הערבית.

פסק דין אוסר על התלמידים להרעיש בחצר בית הספר כרמל

תלמידים והוריהם יצאו להפגנה

(ע). עשרות הורים ותלמידי בית ספר כרמל בחיפה הפגינו אתמול בשערי בית הספר הממלכתי, שבשכונת אחוזה על הכרמל, במחאה על שבית משפט השלום בעיר אסר, על פי הסכם פשרה שקיבל תוקף של פסק דין, על התלמידים להרעיש בחצר בית הספר.

לפני כשבוע גזר בית המשפט 10 ימי מעצר על תנאי על מנהל בית הספר, אפרים פריש, לאחר ששכנים פנו לבית המשפט בטענה, כי הסכם הפשרה שהושג בשעתו בין הצדדים לא מולא.

על פי הסכם פשרה זה, שהושג בהסכמת נציגי המדינה, העירייה והשכנים, הוטלו על בית הספר הגבלות למניעת רעש בחצר, כולל איסור על משחקי כדור, שימוש במשרוקית בשיעורי התעמלות והגבלות אחרות.

מנהל בית הספר, אפרים פריש, שהתנגד להסכם הפשרה, התפטר לפני כשבוע מתפקידו, לאחר שבית המשפט הטיל עליו 10 ימי־מאסר על־תנאי. פריש טען כי בתנאים כאלה אי אפשר לנהל לימודים סדירים בבית הספר בו לומדים כ־380 תלמידים.

ההורים אמרו, כי אין הם מוחים נגד החלטת בית המשפט, אלא נגד הרשויות, שהסכימו להסכם הפשרה, שהגביל את התלמידים ואת בית הספר בפעילותו.

יו"ר הסתדרות המורים בחיפה, אברהם בן שבת, הביע תמיכה במאבקם של ההורים. לכתב עת"ם בחיפה נודע, כי משרד החינוך שוקל הגשת ערעור על החלטת בית המשפט.

ח"כ שמאי: אתה משקר!

הינך נדרש להסיר חסינותך כדי להעמידך למשפט

5.10.1987

להלן נוסח מכתב "כור" לח"כ י. שמאי:

לכבוד
ח"כ יעקב שמאי
יו"ר סיעת הליכוד בהסתדרות הכללית
מצודת זאב
רח' המלך ג'ורג' 38
תל־אביב

א.נ.,

הנדון: פרסום לשון הרע על ידך נגד מנכ"ל "כור" ישעיהו גביש בהודעה לעתונות מתאריך 5.10.87 מטעמך שחולקה במסיבת עתונאים מאותו יום

בשם מרשי, מנכ"ל "כור" ישעיהו גביש, הנני לפנות אליך כדלקמן:

הכותרת בהודעה לעתונות הנדונה היתה:

"ח"כ יעקב שמאי, ראש סיעת הליכוד בהסתדרות: מנכ"ל "כור" ישעיהו גביש ניצל לרעה מעמדו וכספי הקונצרן, כדי לסייע למקורבים אישיים" (הדגשות שלי).

בגוף ההודעה נכללו הקטעים הבאים:

"על פי המידע שח"כ שמאי יעביר היום למבקר ההסתדרות, **מנכ"ל "כור" ישעיהו גביש ניצל לרעה את מעמדו הבכיר ואת כספי הקונצרן. כדי לסייע** למקורבים אישיים. גביש הורה "לכור־סחר" לקבל עליה התחייבויות כספיות של חברה פרטית **שהוקמה על ידי בנו של חברו הקרוב**, לאחר שאותה חברה נקלעה לקשיים וצברה הפסדים גדולים". (ההדגשות שלי).

"...עקב מצבה הקשה של החברה, שותפיו של פרומר הפעילו עליו לחצים להשיג מימון. הם איימו לפרוש, ולדרוש ממנו שישא את חלקו בהפסד המצטבר. פרומר לא יכול לעמוד בכך, והוא פנה לאביו. **האב, דוד פרומר, הינו חבר אישי של מנכ"ל "כור" ישעיהו גביש, ומקורב אליו מאוד מזה שנים רבות. הוא פנה לגביש וביקש את עזרתו.** (ההדגשות שלי).

"...**היחלצותו של גביש לעזרת בנו של חברו**, גרמה ועדיין גורמת הפסדים ל"כור" (הדגשה שלי).

ישעיהו גביש ביקש ממני להודיעך כי מעולם לא הכיר ואיננו מכיר את דוד פרומר, אביו של יחיאל פרומר, ולכן דוד פרומר אף פעם לא היה ולא יכול להיות "חברו הקרוב" או "חבר אישי" שלו ו"מקורב אליו מאוד מזה שנים רבות". אי לכך לא יכול היה ישעיהו גביש להיחלץ "לעזרת בנו של חברו" ולפיכך גם לא יכול היה "לנצל לרעה את מעמדו וכספי הקונצרן, כדי לסייע למקורבים אישיים".

משתמע מהמצוטט לעיל, כי אין בפרסום הנ"ל אמת והעובדות אותן ציינת לא היו ולא נבראו.

אין לפרש את אי התייחסותי לשאר העניינים שנכללו בפרסום הנ"ל כאילו מנכ"ל "כור" ישעיהו גביש מסכים לתוכנם.

יש לנו חשש סביר כי בפרסום הנ"ל אתה ניזון ממקורות שיש להם ענין לפגוע ב"כור". הם משתמשים בך לתועלתם האישית ואתה מסתייע בהם לקידום מטרותיך הפוליטיות.

הפרסום הנ"ל גורם ויגרום נזק ניכר לשמו הטוב של מנכ"ל "כור" ישעיהו גביש.

יש בפרסום הנ"ל משום הוצאת לשון הרע על מנכ"ל "כור" ישעיהו גביש בניגוד לחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה – 1965.

יש בפרסום הנ"ל שמוש לרעה בזכות החסינות המוענקת לך כחבר כנסת כדי להשמיץ ולהכפיש את שמו הטוב של ישעיהו גביש הממלא תפקיד רציני ואחראי. אין הפרסום הנ"ל מהווה מעשה שעשית במילוי תפקידך או למען תפקידך כחבר כנסת.

הנך נדרש בזה להסכים בכתב לנקוט בכל הצעדים והפעולות הדרושות כדי להביא להסרת חסינותך כחבר כנסת על מנת לאפשר למנכ"ל "כור" ישעיהו גביש לתבוע אותך לדין על פרסום לשון הרע נגדו.

אם לא תעשה כן עד ל־7.10.1987 ועד בכלל, שומר ישעיהו גביש את הזכות לנקוט נגדך בכל צעד חוקי שיראה לו, לפי חוק לשון הרע, תשכ"ה – 1965 ולפי כל דין אחר ובכלל זה פניה לרשויות המוסמכות שיטלו ממך את חסינותך כחבר כנסת לגבי האשמה המיוחסת לך במכתב זה.

בכבוד רב
(–)
היועץ המשפטי

כור תעשיות בע"מ

המכון הישראלי לקולנוע

משרד החינוך והתרבות
האגף לתרבות ואמנות
המועצה לתרבות ואמנות

מכריזים על תחרויות לשנת תשמ"ח

תחרות הסרט הקצר

יתקבלו סרטים שהופקו בשנים 1986/87 ב־16 מ"מ וב־ 35 מ"מ.

תחרות התסריט הקצר – לסרט בן 10 דקות

התחרות מיועדת לבמאים, תסריטאים ויוצרי סרטים.
מועד נעילת ההרשמה ומסירת החומר 29.11.87, תקנון ופרטים נוספים ניתן לקבל במשרדי המכון הישראלי לקולנוע שדרות רוטשילד 7, תל־אביב טל: 656293, 03-658959.
טקס חלוקת הפרסים ייערך ב־ 23.12.87 באודיטוריום דוהל (בית דני), בשכונת התקווה.

זקוק דחוף למודעה?
מודפון
לשירותך 24 שעות ביממה
03־38 38 38
לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

ירידי ירושלים 87'

בחסות
ראש עיריית ירושלים
מר טדי קולק

"אדם וביתו" סוכות, בנייני האומה 8–15.10.87

כל יום משעה 3 אחה"צ עד 11 בלילה
שבת וחג מ־7.00 בערב ועד חצות

תצוגה מרהיבה של מיטב המוצרים לאדם ולביתו:

רהיטים • ציודים • מכשירים רפואיים • דודי שמש • ספרים • דלתות פלדה • מחשבים • מוצרי קוסמטיקה ושיער • כלים סניטריים • אריחי קרמיקה • מוצרי מזון • שטיחים • טקסטיל לבית • כלי נגינה • ביטוח • מוצרי ניקוי • מכונות תפירה •

מופעי בידור – יריד ירושלים

מכירות פומביות ★ תצוגות אופנה ★ בינגו ★ שעשועונים, סרטים ובידור לכל המשפחה

לוח מופעי הערב ★

מוצאי החג 8.10	מוצאי שבת 10.10	יום א' 11.10	יום ב' 12.10	יום ג' 13.10	מוצאי החג 15.10	★ שינויים אפשריים
מני פאר	אושיק לוי	אפרים שמיר	יוסי חן בדרן חקיין	אודן' הקטן במופע טלפטיה	אילנה אביטל	מדי ערב: * הופעת בולע אש * הקוסם יוסי ממו בימים א.ב.ג

פרסום לב

מאורגן ע"י יריד האומה אירועים ותערוכות בע"מ, ירושלים, בנייני האומה,
טל. 221174, 02־234882, תל־אביב, רח' מרמורק 3, טל. 241530, 03־244383

כולם עולים ליריד ירושלים החגיגה הגדולה של חג הסוכות!

هكذا من الأصل

תן למומחי מיטב לנהל את תיק ההשקעות שלך

הניהול באמצעות פקדונך בסניף הבנק שלך
תני הכח למיטב מנבגל לקניה ומכירה של ני"ע

מיטב יועצי השקעות וני"ע בע"מ. בניהולם צבי סטפא ושלמה סימונובסקי, תל-אביב. טלפון 290251

גלגל הבורסה / אריה לביא

הירידות החריפו

סיומו של שבוע המסחר המקוצר, שהיו בו שלושה ימי מסחר, התאפיין בגידול בכמות ההיצעים בשוק המניות. במקביל להחרפת הירידות. מדד המניות ירד ב–1.84 אחוז ויש בכך להסביר את אי־העניין שמגלים הפעילים בתקופה האחרונה. בשלושת ימי המסחר ירד המדד הכללי של המניות ב–1.31 אחוז ומדד המניות החופשיות – ב–3.12 אחוז.

ההיצעים למניות גדלו, ובכלל זה, למניות כבדות. וכך גדל המחזור ל–11.4 מיליון שקל, לאחר שהיה ברמה שבין שמונה לעשרה מיליוני שקל בשבועיים האחרונים. הפעילים היחידים הם מנהלי קרנות־הנאמנות ומנהלי תיקים המחליפים מדי פעם את הסחורה שבידם. בסניפי הבנקים והברוקרים, חוזרים ואומרים שהזמנות הלקוחות מהציבור נעשות תופעה יוצאת־דופן.

	מדד יומי	שינוי ב-%
מדד מניות כללי	129.05	−0.70
כללי ללא בנקים	137.89	−1.84
מדד אג"ח כללי	120.16	0.28
אג"ח צמוד מדד	119.85	0.27
אג"ח צמוד מט"ח	120.39	0.27

מכירת מניות הכשרת הישוב הביאה להפסק מסחר

הבורסה הפסיקה אתמול את המסחר במניות של חברת הכשרת הישוב בעקבות ביצוע העסקה שבמסגרתה מכר כלל ליעקב נמרודי מניות של הכשרת הישוב. המדובר ב-43 אחוז מההון ו-21.4 אחוז מזכויות־ההצבעה בחברה.

הבורסה הודיעה כי הודעה לעניין הצעת רכש תגיע בעסקה. לא מן הנמנע שיחייבו את הקונים לפרסם הצעת רכש.

נמשכות הירידות במניות הבכורות

גם המניות הבכורות המשיכו לסבול מהיצעים, לעתים גדולים, ומשתיקה בשעריהן. כלל ירדה ב–3.2 אחוזים; מפעלי נייר ואוורים – ירדו ב–2.3 אחוזים. ירידות היו גם בפניקס ובחברת דלק.

המניות הספקולטיביות סבלו בחלקן מירידות כבדות. ישראלום ירדה ב–15 אחוז, אכאס ופז חן – בעשרה אחוזים.

בסך הכל, ירדו 262 ניירות־ערך. 33 מהם ביותר מחמישה אחוזים. רק ב–50 ניירות נרשמו עליות שערים, ובחמישה מהם נרשמו עליות של יותר מחמישה אחוזים. 124 ניירות נסחרו בלא שינוי.

עליות שערים במניות הבנקים

במניות הבנקים שבהסדר היתה בדרך־כלל מגמה של עליות שערים. המחזור במניות אלה גדל גידול מהותי והסתכם ב–11.2 מיליון שקל, בדומה למחזור בכל המניות החופשיות.

תשואה שנתית ההלית ב"ש	
בל"ל 0.1	12.08
הפועלים ש	12.50
אי.די.בי. רג	12.20
דיסקונט א	12.20
המזרחי ש	12.27

דיסקונט המזרחי מציעים בקרנות

בנק דיסקונט ובנק מזרחי הגיעו להסכם שיש לקנות ולהגדיל חלקם בשוק הקרנות על־ידי ביצוע מבצעים מיוחדים.

דיסקונט הודיע שבין ה–11 ל–25 באוקטובר, יונפקו תעודות־השתתפות בכל קרנות אילנה במחיר היסודי בתוספת שיעור הוספה של 0.2 אחוז.

מזרחי פתח ב–12 באוקטובר במבצע שיסתיים ב–5 בנובמבר ובו יימכרו התעודות בקרנות של חברת עמדה במחיר יסודי ללא שיעור הוספה.

הודעות בורסה

● אתיקו הפסידה 164 אלף שקל במחצית 1987, לעומת רווח של 829 אלף שקל בתקופה המקבילה אשתקד.

● החברה לכבלים תגייס 5.8 מיליוני שקל במניות ואיגרות־חוב.

● ליפסקי – הרווח גדל במקצת, ל–187 אלף שקל, במחצית 1987, לעומת 170 אלף שקל בתקופה המקבילה אשתקד.

● אלדן טק – מחיר ההנפקה נקבע ל–2.40 שקל למניה. התקבלו 184 הזמנות. המזמינים במחיר גבוה ממחיר ההנפקה יקבלו מלוא הזמנתם והאחרים יקבלו 46 אחוז מהזמנתם.

קבלת מודעות 8:00–21:00
רצוף ללא הפסקה
פרסום פון
אשראי מיוחד!!!
727630,735586/9
735590,738707

שערי קרנות הנאמנות

הקרן	מחיר יחידה	מחיר פדיון	השינוי נקודות	השינוי אחוזים
אב	5770.82	5692.85	−55.78	−0.97
אבוקה	537.65	535.04	−10.21	−1.87
אגוז	261.51	256.54	0.02	0.01
אדיר	1742.78	1708.46	−0.12	−0.01
אדום	2799.79	2779.79	−42.23	−1.50
אופיר	1986.79	1972.51	4.41	0.22
אור	441.24	431.47	−3.10	−0.70
אורין	147.81	144.90	−0.19	−0.13
אוריה	284.75	282.69	0.24	0.08
אורן	834.55	818.24	−2.97	−0.36
איל	4047.65	3969.57	0.88	0.02
אילים	5669.91	5545.86	−12.62	−0.23
איתן	766.83	761.27	−0.47	−0.06
אלון	627.65	614.74	1.54	0.25
אלמוג	676.54	671.93	0.40	0.06
אנליסט	104.39	101.93	−0.40	−0.39
ארז	381.04	378.51	−5.71	−1.49
אש	185.01	180.94	−3.47	−1.88
אשל	188.39	184.74	0.38	0.21
אתרוג	258.39	255.93	−0.43	−0.17
ברולה	2669.51	2651.15	−36.10	−1.34
ברוש	576.43	565.31	−4.09	−0.72
ברק	571.55	560.39	−6.02	−1.06
ברקת	313.75	311.56	0.18	0.06
גביש	1600.93	1589.83	−4.04	−0.25
גבע	1136.46	1119.67	−1.06	−0.09
גורן	447.09	444.41	−0.10	−0.02
גיא	10356.47	10202.88	−17.85	−0.17
גיל	3495.48	3430.42	−11.78	−0.34
גלית	636.29	628.54	0.73	0.12
דובדבן	419.14	415.06	−4.08	−0.97
דוכיפת	523.10	519.55	−3.00	−0.57
דולב	251.88	246.73	−0.18	−0.07
דורון	1545.80	1515.93	1.71	0.11
דותן	269.89	264.83	−0.26	−0.10
דליה	600.40	590.33	−2.22	−0.37
דרור	374.62	367.74	−3.55	−0.96
יקל	466.54	457.63	−7.09	−1.53
הדס	433.66	429.60	−5.21	−1.20
הדר	549.52	540.18	−0.47	−0.09
זהבית	2758.39	2704.31	−2.92	−0.11
זוהר	21406.60	21089.30	1.65	0.01
זיו	19824.53	19531.99	4.37	0.02
זמיר	557.69	553.90	−9.01	−1.60
חוחית	164.80	163.67	0.40	0.24
חליפין	138.68	138.29	0.09	0.07
חלמיש	214.72	213.23	0.60	0.28
חן	147.19	146.90	0.01	0.01
חצב	1500.82	1486.90	0.66	0.04
טל	6328.64	6252.08	2.82	0.05
יבול	448.99	446.13	−0.11	−0.02
יהלום	2613.69	2596.17	−33.99	−1.29
ישורת	412.70	409.09	−4.83	−1.17
יערה	440.80	438.10	0.45	0.10
כוכב	376.22	373.72	−5.73	−1.51
כחל	137.58	136.64	−0.18	−0.13
כלנית	661.42	650.36	−2.24	−0.34
כספית	263.81	261.90	−0.63	−0.24
כרמל	154.44	151.30	−0.41	−0.27
כתר	1254.68	1230.18	−1.13	−0.09
להב	4977.40	4883.86	−14.06	−0.29
למשקיע	123.93	122.56	0.06	0.05
לפיד	452.49	443.60	−7.75	−1.72
לכם	1900.89	1862.59	1.91	0.10
לשם	360.23	357.79	0.67	0.19
מבחר	1323.94	1298.53	0.60	0.05
מכמת	3869.55	3832.54	−1.44	−0.04
מגר	263.76	259.91	0.17	0.07
מגן	3795.44	3759.65	−8.88	−0.24
מגל	412.28	409.85	−0.73	−0.18
מור	2052.55	2022.77	−30.61	−1.49
מורן	947.01	938.00	−7.43	−0.79
מטח	27135.27	26692.75	−255.07	−0.95
מיתר	1017.01	997.17	−0.53	−0.05
מעוף	4926.11	4831.84	−22.55	−0.46
מעיין	770.26	755.42	0.10	0.01
מקשה	365.81	363.24	0.86	0.24
מרגלית	1531.25	1520.28	−17.14	−1.11
מרווח	121.79	121.30	−0.10	−0.08
מרום	1319.79	1294.09	−0.76	−0.06
נובה	29553.02	29114.97	−85.54	−0.29
נביה	347.24	344.85	−4.88	−1.40
נבט	531.22	520.44	−3.84	−0.73
נדיר	6902.03	6800.09	−131.71	−1.90
מבחין	690.15	678.31	−4.93	−0.72
סגולה	139.34	138.27	−0.74	−0.53
סלע	357.13	354.62	0.70	0.20
סנונית	519.41	515.83	0.06	0.01
סער	413.87	411.52	−2.51	−0.61
ספיר	182.68	182.21	−0.06	−0.03
עדיף	400.71	398.34	−3.58	−0.89
עדית	868.52	862.64	−10.67	−1.22
עידן	493.26	486.15	−1.38	−0.28
ענבר	1280.04	1269.38	2.55	0.20
ענת	2681.62	2659.10	−41.05	−1.52
עפרוני	486.79	483.45	−0.03	−0.01
ערמון	137.03	134.48	0.12	0.09
פיא	1768.99	1756.40	−10.95	−0.62
צבר	577.80	573.78	−0.69	−0.12
צופית	513.73	510.23	−3.37	−0.66
צוק	124.36	123.87	0.38	0.31
צמיד	1097.81	1088.98	1.76	0.16
צמרה	564.65	556.62	−2.95	−0.53
צמרת	1900.75	1887.93	−0.62	−0.03
קלע	2447.05	2440.89	−16.32	−0.66
קשת	101.87	101.22	0.17	0.17
רונית	19891.81	19727.81	−221.01	−1.11
רימון	131.30	131.06	−0.01	−0.01
רקפת	820.81	806.46	−6.27	−0.77
רשף	421.96	418.63	0.44	0.11
שביט	441.05	438.16	0.15	0.03
שחם	344.70	341.25	1.15	0.34
שירה	475.63	472.29	−2.27	−0.48
שמיר	397.86	394.94	0.36	0.09
שנהב	882.89	870.29	−15.83	−1.79
שסק	970.28	946.86	−16.80	−1.74
שקד	186.77	183.10	0.37	0.20
תאנה	272.97	270.51	−2.16	−0.79
תדהר	609.59	606.56	−6.98	−1.14
תירוש	537.47	531.21	0.65	0.12
תנופה	102.91	102.25	−0.06	−0.06
תמר	238.83	234.37	0.46	0.20
תמוז	196.10	194.73	0.03	0.02
תרשיש	1476.80	1466.16	2.52	0.17
תשרי	529.50	522.33	−0.37	−0.07

שערי אגרות החוב

סדרה	שער	שינוי בנק'
3% מלווה מדינה (הצמדה 100%)		
3601	41072	+128
3602	37874	+118
3603	35252	+113
3604	31947	+41
3605	29166	+37
3606	28021	+37
3607	25760	+27
3608	24373	+26
3609	23211	+25
3610	21049	+147
3611	20334	+145
3612	19744	+144
3613	18611	+204
3614	17682	+1
3615	16376	+19
3616	15035	−51
3617	14191	+5
3618	13853	+6
3619	12850	+10
3620	12005	+15
3621	11443	+52
3622	10365	+70
3623	9736	+67
3624	9169	+64
3625	8429	+3
3626	7801	+4
3627	7238	+3
3628	6629	+53
3629	6213	+49
3630	5992	+48
3631	5533	+13
3632	5211	+12
3633	4925	+12
3634	4297	−31
3635	4064	−30
3636	3915	−30
3637	3698	+31
3638	3444	+29
3639	3154	+27
3640	2581	−25
3641	2237	−23
3642	2044	−17
3643	1775	−14
3644	1573	−46
3645	1419	−42
3701	1178	+4
3702	904	−0.1
3703	801.9	+4.2
3704	687	+3.7
3751	376.7	+2
3752	147	−0.5
3753	141.1	−0.5
3901	136.3	— —
3902	129.8	−0.1
3903	132.7	−0.1
3904	130.7	— —
3754	130.6	+0.1
3755	125.8	— —
3756	121.5	+0.1
3757	119.2	— —
3758	118.2	+1.4
3759	117.9	+1.4
3760	116.3	+1.4
3761	113.8	+1.4
3762	110.8	+1.3
3763	110.5	+1.3
3764	108	+0.1
3765	105.4	— —
3766	104.2	+0.1
3791	110.6	−0.3
3792	108.6	−0.4
3826	130.3	— —
3827	127.9	— —
3828	123.5	— —
3829	121.2	— —
3830	118.9	— —
3831	118.6	— —
3832	117	— —
3833	114.5	— —
3834	111.5	— —
4.25% שנ"א		
4101	388.1	+0.5
4102	151.9	+0.4
4103	145.9	+0.4
4104	141.3	+0.4
4301	141.3	+0.4
4302	134.4	— —
4303	137.3	— —
4304	155.3	+0.1
4105	118	+0.2
4106	114.9	+0.1
4107	114.5	+0.1
4108	112.5	+0.1
4109	109.8	+0.1
4110	108.6	+0.2
4201	136.2	+0.3
4204	126.9	+0.3
4205	124.6	+0.4
4206	121.7	+0.1
4207	121.4	+0.1
4208	119.8	— —
4209	117.3	+0.1
4210	114.2	— —
4211	113.8	+0.1
4212	112.8	+0.6
4213	110.2	+0.6
3501	193060	— —
3502	195000	+2000
3503	172000	— —
3504	167600	— —
3505	167100	+3000
3521	163550	— —
3522	161200	+2000
3523	148600	— —
3524	150400	+2000
3525	147400	+2000
3526	144900	— —
3527	142000	— —
3528	138350	— —
3529	138000	— —
3530	134750	— —
3531	134200	— —
3532	130200	+200
3533	130000	+200
3534	124000	— —
3535	122431	−1000
3536	122600	−1000
3537	123300	— —
3538	115600	— —
3539	122900	+1200
3540	122500	+300
3541	117700	+200
3542	119400	+1000
3543	111700	+330
3544	113000	— —
3545	108800	+800
3546	108600	+600
3547	108550	+400
3548	108800	+800
3549	101650	−1000
3550	103200	— —
3551	102710	+800
3552	94400	+700
3553	93200	— —
3554	93800	— —
3555	93500	−500
3556	89500	— —
3557	90000	+500
3558	89500	— —
3559	86600	— —
3560	81300	— —
3561	81400	+500
3571	81300	+750
3572	81750	— —
3573	81400	+200
3574	76000	— —
3575	75627	+137
3576	75474	+158
3579	69758	+135
3577	75675	+32
3578	69954	+29
3580	65397	+539
3581	59556	+319
3582	57366	+310
3583	54070	+21
3584	51519	+20
3585	48952	+19
3586	44099	+223
3588	44097	+230
3589	40270	+211
3587	44111	+176
3591	40261	+165
3592	40230	+166
3593	40183	+166
3590	40407	+940
3595	38584	+929
3594	38077	+242
5% מלווה פיתוח (בריבית כפולה)		
2001	161100	+600
2002	159600	+100
2003	157000	— —
2004	155800	— —
2005	146600	— —
2006	145400	+280
2007	143410	— —
2008	143100	+200
2009	142800	+200
2010	142400	— —
2011	139800	— —
2012	142100	+2000
2013	139200	— —
2014	137600	+1500
2015	136200	— —
2016	136600	— —
2017	134200	+200
2018	133500	— —
2019	132500	— —
2020	129000	−2700
2021	129200	— —
2022	121300	— —
2023	121800	— —
2024	116800	— —
2025	120400	+1600
2026	119900	+1500
2027	113300	— —
2028	114200	— —
2029	107620	— —
2030	108400	— —
2031	109000	— —
2032	105300	+300
2033	99100	— —
2034	99600	+300
2035	91845	— —
2036	91700	+300
2037	86500	— —
2038	87200	— —
2039	88500	— —
2040	84100	— —
2041	78550	+650
2051	79387	+187
2052	74881	+2181
2053	73966	+31
2055	68376	+29
2054	71615	+24
2056	66463	+23
2057	65936	+24
2059	61923	+22
2058	60930	−1748
2060	58079	−1694
2061	43097	+17
2062	39384	+15
2063	37616	+15
רמון		
7006	202.8	+0.1
7007	188.3	— —
7008	179	+0.1
7009	173.8	−0.3
7010	170.2	−0.7
7011	159.9	−0.3
7012	154.4	−0.3
7013	146.1	— —
7014	127.1	−0.3
7015	106.4	+0.6
7016	105.9	+0.7
7017	108.4	+0.7
7018	108.2	+0.7
7019	108.7	+0.8
7020	108.5	+0.8
7021	107.5	+0.8
7201	106.5	+0.1
גלבוע		
6101	13794	−90
6102	8395	+6
6103	7576	+4
6104	6989	+5
6105	6626	+5
6106	6364	+8
6107	6129	+8
6108	4420	+3
6109	4208	+3
6110	4136	+3
6111	3437	+21
6112	3335	+21
6113	2252	+11
6151	894.2	+8.6
6152	856.9	+8.9
6153	745	+9
6154	732.7	+9.6
6155	473.3	+5.2
6156	385.5	+4.3
6157	289.3	+0.2
6158	274	+0.1
6159	230	+3.8
6160	215.5	+3.9
6161	208	+3.8
6162	189	+4
6163	175.6	+4.7
6164	169.1	+4.6
6165	158.9	+3.4
6166	146.6	+0.2
6167	143.4	+0.2
6168	141.2	+0.3
6169	137	+1.6
6170	129.1	+1.5
6171	92.1	+0.8
6172	91.1	+0.8
6801	98.1	+0.1
ארמון		
2508	112.4	+0.2
צמודות זהב		
5 יהד	122	+1.7
100% מט"ח		
אל אופ	1399	−11
אלביט	218.5	— —
אלתא	1235	+12
אלסינט	2198	— —
סאיטקס	968	— —
תודד 84	106	+1
תודד 85	391	— —
זהב היש	240	+2
דיס הש	199	−2
כור	172.2	−2
כלל	463.7	— —
מ'צפ ד	198	— —
מ'צפ מ	276	— —
מ'צפ י	316	— —
דן	124.5	— —
מל בנ	184.1	— —
תיעוש	223.7	— —
מוד/מט"ח		
בלת.	145.9	+1.1
דיס הש	156	— —
כור	137.4	— —
כלל	193.5	+2
מג דיס	151.8	+2.4
משא מז	142	+3.5
משא מז	137.2	— —
משא מז	130.1	— —
לאומי	133.4	+3.6

חבר דיינרס. חייג יין - 03-295858.

חבר דיינרס. חייג עוד היום למועדון היין וקבל ישירות מהיקב לביתך את היין שאתה חפץ בו. לבחירתך 5 יינות הרבעון שנבחרו ע"י טועמי המועדון: ■ לבן חצי יבש, יקבי כרמל ■ אדום קברנה סוביניון, יקבי כרמל ■ לבן סוביניון דן, יקבי מונפורט ■ אדום תבור מזן קריניאן, יקבי אליעז ■ ריזלינג יבש מסידרת מאסטרו, יקבי הברון.
מינימום הזמנה־12 בקבוקים. המשלוח חינם. בנוסף תוכל להזמין גם בקבוק בודד או יותר של יין/משקה כהיל אחר. טל. להזמנות - דיינרס קלוב 03-295858/גב' מזל עד 16.00.

מועדון היין
בחסות דיינרס קלוב.

שערי המניות 6.10.87

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע.נ.	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעות/ביקוש ש"ח ע.נ.
בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה						
אגוד ש	22850	שב				
הספנות 0.1	1966		3611	−41	− 2	−870
הספנות א 0.5	1280		3563	−45	−3.4	−5600
כללי לא בהסדר	17543	בה	52	−177	− 1	−3
פ.י.ב.ה. 0.5	8860		4151	−240	−2.6	−6301
בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה						
אידיבי רג 100.0	103100		4220			−3037
אידיבי ב 100.0	103510		1	−1790	−1.7	−1
אידיבי בב א	625000			−5000	−0.8	−2
אגוד 0.1	76953		65	+153	+0.2	+156
דיסקונט ב	133000		9	+1500	+ 1	+4
דיסקונט א	131600		868	−100	−0.1	−712
דיסקונט שה ב	15340	שב				
המזרחי ש	42405		6888			−4999
המזרחי מ	42450	שב				
הפועלים מבב	92500					
הפועלים ש	69970		2046			−544
הפועלים מ	70200		195	−400	−0.6	−204
כללי א 1.0	180600	שב				
כללי שה 7	8731		60	+200	+2.3	+160
כלל 0.1	44550		2677	+110	+0.3	+3730
כלל שה 11	16687		79	+107	+0.7	+641
מימון ומסר 1.0	59700		8	−500	−0.8	−18
מימון המסר 5.0	30200			+200	+0.7	+20
בנקים למשכנתאות						
אדנים 0.1	27400		2			
לאומימשכ' ש	10000		358			+74
לאומימשכ' מ	9740	שב				
כרמל ש	6286		18			
כרמל שה 1	4081		20			
בנין ב' 5.0	—		הפסקת	מסחר		
פת משב ש	2600		475	−100	−3.7	−1390
משכן ב ש	3666		667	+3	+0.1	+284
עצמאות 0.1	19000					−9
טפחות מבכ ש	21000		10	−850	−3.9	−10
טפחות רג ש	21650		50	−200	−0.9	−44
טפחות שה 1	10281		10			
טפחות שה 2	5306		113			−13
יעסור 1.0	3829		339	−1		−169
יעסור 5.0	3332		345	−1		−380
מירב 1.0	8120		174	+80	+ 1	+49
מוסדות מימון						
שלמון אפ	894		5281	−20	−2.2	−11872
החקלאות מבכ א	194761		6	+5672	+ 3	+19
החקלאות מבכ ב	196000		1			−1
לאומי תעש' א ש	14000		42			−9
פתוח תעש' מבכ	156599	תב	5	−15800	−8.8	−11
פת תעש' בכ ג	490522	שב				
פת תעש' בכ גג	287315		1	−9000	− 3	−1
פת תעש' בכ גגג	291000		5	+8035	+2.8	+2
פת תעש' בכ ד	279456		1	−7080	−2.4	−1
פת תעש' בכ דד	67129	שב				
מרס קבלנים 5.0	1261		5211			−3477
תיירות בב	220000	שב				
כלל ליסינג 0.1א	23901		14	−259	−1.1	−8
כלל ליסינג 0.5ב	19700		44	−900	−4.4	−74
כלל ליסינג אגוח	19749	שב				
ביטוח						
איילון	136		7600	−5	−3.2	−35659
איתן	147		4624	+2	+1.4	+309
ארדם 0.1	1051	תב	350	−65	−5.8	−711
ארדם א 0.5	780		650	−40	−4.9	−1365
בטוח משנה 0.1	410		679			+1115
בטוח משנה 0.5	221		572	−2	−0.9	−2178
משנה אפ	290	שב				
משנה הש	105		168708	+1	+ 1	+166600
הדר 1.0	196		13550			+3928
הדר 5.0	163		6945	−1	−0.6	−8788
הדר אפ סד 2	176		6802	−7	−3.8	−8550
הפניקס 0.1	764	בה	3650	−8	− 1	−44
הפניקס 0.5	600		280	−5	−0.8	−350
המסחר-הראל 1.0	6240		72	−60	− 1	−72
המסחר-הראל 5.0	4720		370	−50	−1.1	−370
מנורה 1.0	2150					
מנורה 5.0	1610		100	+60	+3.9	+150
סהר ג 1.0	409		5500	−7	−1.7	−9918
סקורימס 0.1	1262		70			−243
צור ש	315		5100	−5	−1.6	−2694
ציון החזקות 1.0	5999	שב				
ציון החזקות 5.0	1705			−30	−1.7	−85
מסחר						
אינטר גאמא 1 ש	920	תב	2483	−100	−9.8	−5723
אינטר גאמא 5 ש	592	תב	16665	−35	−5.6	−19572
מאיר עזרא 1.0	1017	תב	3665	−60	−5.6	−6158
מאיר עזרא אפ	625		331	−5	−0.8	−731
כלל אפ 4	360		11471	−7	−1.9	−21371
כלל אגח 2	155.5		26290	−3	−1.9	−34990
קריסטל 1.0	824		874	−18	−2.1	−1502
רפק 0.1	24500		6.6			
רפק 0.5	21200		15			−15
שופרסל א 2.0	14200		482	−300	−2.1	−762
שירותים						
אסותא	415		32743	−5	−1.2	−39457
ספנות הספקה 0.1	820		1986			−714
ספנות הספקה 0.5	305	תב	9785	−25	−7.6	−16705
קידר 0.1	1130	תב	305	−70	−5.8	−1714
קידר 1.0	280		16498			−4282
מוס' עזרה 0.1	2210		250			+42
מוס' עזרה 0.5	1180		3494			+967
מלונות ושירותי תיירות						
גלי זוהר 1.0	3100	תב	27.1	−194	−5.9	−19.1
גלי זוהר 5.0	2450	תב	75	+142	+6.2	+8.6
מלונות דן 1.0	1560		50	−75	−4.6	−350
מלונות דן 5.0	1245		170	−56	−4.3	−320
חוף האלמוג 1.0	7524		245			−263
כנס מר 1 ש	2950		54.8	−120	−3.9	−4.8
מלונות הירדן	2700		167	−100	−3.6	−204
מחשבים ושירותי מחשבים						
איכות מחשבים	714		899			+223
ת.י.ל.ן. 1.0	410		3517			+46
יעגא 1.0	7000		87			−1
מ.ל.ל. 1.0	15250		20	+250	+1.7	+19
מ.ל.ל. 5.0	3260		180	−120	−3.6	−282
ניקוב מחשבים 1	970		2198	−47	−4.6	−4101
ניקוב מחש' 5	385	תב	2526	−25	−6.1	−3807
ניקוב אפ סד 2	1041		944	−100	−8.8	−2019
תים מחשבים 1.0	669		689	−4	−0.6	−1059
נדל"ן, בינוי ופיתוח						
ארדן 1.0	—		הפסקת	מסחר		
ארדן 5.0	—		הפסקת	מסחר		
אזורים אפ	802		1898			+3619
אזורים אגח	143		17124	−5	−3.7	−63280
אילנן 1.0	388		2891	−1	−0.3	−4338
אל-רוב 1.0	331		3975	−5	−1.5	−4975
אפריקה 0.1	52700		11			+9
אפריקה אפ	33900		40			
אריים	4400		293	−100	−2.2	−147
אילדן 0.1	3641		181	−20	−0.6	−181
אילדן 0.5	2730		351	−50	−1.8	−1745
ברנוביץ 1.0	3150		328	−50	−1.6	−409
ברנוביץ 5.0	2570		307			
דנקנר 1.0	6620		200	−80	−1.2	−422
דרעד 0.1	184		3914	−6	−3.2	−914
דרעד 0.5	143		5000	−1	−0.7	−2360
המגדל 1.0	980	תב	22	−67	−6.4	−172
המגדל 5.0	573		804			+655
ת.ל.ב. 0.1	—		הפסקת	מסחר		
ת.ל.ב. 0.5	—		הפסקת	מסחר		
חברה לירושלים	315		5466	−5	−1.6	−2126
ירושלים אפ	126		8215	−5	−1.2	−14698
גבים 0.1	4900		772	−100	− 2	−656
גבים 0.5	4100		1023	−100	−2.4	−1133
ישפרו 0.1	3800		448	−100	−2.6	−608
ישראלום 1.0	1131	בה	2551	−200	− 15	−12888
ישרס 10.0	20199		357	−800	−3.8	−326
כהן פיתוח 1.0	10700		70	−150	−1.4	−32
לומיר 1.0	5195		4	−5	−0.1	−32
לומיר 5.0	2059		495	−1	−0.1	−762
מ.ת.מ. 1.0	380		11429	−20	− 5	−7791
מ.ת.מ. אפ 2	241		3889	−18	− 7	−11603
מ.ת.מ. אגח	115.5		45190			+32870
מגורי בניה 1.0	629		7807	−21	−3.2	−1880
מישאל 5.0	330	שב				
מישאל אפ	152		1750			−1750
מנרב 5.0	1748		336	−1	−0.1	−45
מ-ליו 1.0	1240		3844	−2	−0.2	−214
לוינשטיין 1.0	460		1048	+10	+2.2	+719
לוינשטיין 5.0	180		8305			+4693
ליפשיץ 1.0	440		22912	−5	−1.1	−17840
ליפשיץ 5.0	295		14062	−11	−3.6	−29865
ליפשיץ אפ 1	200		13865			−4690
ליפשיץ אגח	106		74830			
נאות אביב 0.5	4500		251	−100	−2.2	−142
נכסי אזורים	334		1609			−609
נכסי החזקות 1.0	858		500	−12	−1.4	−344
סולל 1.0	6300		124			
עמר וסליע מר 1 ש	—		הפסקת	מסחר		
קיסריה 0.1	3434		29			−71
קיסריה 0.5	1498		82			
רוטביו 1.0	441	תב	11750	+21	+ 5	+2790
רוטביו 5.0	212		6100			−2234
רוטביו אפ	1190		145	−10	−0.8	−145

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע.נ.	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעות/ביקוש ש"ח ע.נ.
רוטבין אג"ח	124		10000	−3	−2.4	−24300
חקלאות						
מטעי הדר 0.1	3195		200	−50	−1.5	−515
מטעי הדר 0.5	2774			−50	−1.8	−376
מהדרין 0.1	6700		172			−172
מהדרין אפ'	3950		50			+200
נכסי הדרים 1.0	1800		1860	−50	−2.7	−1755
פריאור 0.5	2570		92	−10	−0.4	−4
מזון וטבק						
אסמאס	2218	תב	1600	−247	− 10	−2031
גולדפרוסט 1.0	2035	הב	346	+185	+ 10	+196
גולדפרוסט 5.0	1165	תב	473	−90	−7.2	−473
דובק מב ש	5800		330	−30	−0.5	−310
דובק בב מ	5710		400	−100	−1.7	−665
תלכל 1.0	580		867	+13	+2.3	+570
תלכל 5.0	544	שב				
תלכל אגח	106		2000	−5	−0.5	−14000
טמפו בירה 1.0	34500		24	−700	− 2	−9
טמפו בירה 5.0	27500		33	−1000	−3.5	−25
יצהר 1.0	1107	תב	315	−123	− 10	−359
יצהר א 5.0	735		1500			+310
יצהר אפ 2	529	שב				
בן 1.0	628		1296	+18	+ 3	+1881
בן 5.0	430		700	+20	+4.9	+609
כשפרוסט 1.0	18500		40	−200	−1.1	−53
עסים ב 0.5	375		9013			
אגל קקל 1	3000		45	−30	− 1	−45
עמן מבב א	1750	בה	465	−140	−7.4	−1103
טכסטיל והלבשה						
ארגד מר 1 ש	598		2011	−22	−3.6	−4464
ארגד אפ	370		4018	−20	−5.1	−4718
ארגד אגח	109.5		4000			−1800
ארפים 1.0	714		399	−22	− 3	−643
אתפנת ברוך 1.0	515		1686	+10	+ 2	+918
אתפנת ברוך 5.0	379	שב				
אפ א	387		2000			
ארגמן רג ש	13000		62	−200	−1.5	−121
דלתא-גליל 1.0	2890		1033	−90	− 3	−2397
דלתא-גליל א 5.0	2490		1237	−60	−2.4	−1074
כותנות כאור 1	1499					
כותנות כאור 5	825					
ויקלטר 1.0	342		300	−3	−0.9	−40
ויקלטר 5.0	264		110			+110
מדיקון 1.0	5850		20	−90	−1.5	−38
זיקית 1.0	2290	בה	589	−50	−2.1	−1159
זיקית 5.0	1850		2095			−595
זיקית אפ	1060		1742	−50	−4.5	−2587
כיתר	320	בה	1900	−3	−0.9	−1273
כיתר אפ	188		2219	−5	−2.6	−3724
לודזיה 0.1	3250		62	−125	−3.7	−125
לודזיה 0.4	2597		1655	−90	−3.4	−2175
ליטה 1.0	304		2424	−4	−1.3	−2284
מקס 0.1	5800		418	+175	+3.1	+449
מקס 0.5	3540		281	−60	−1.7	−319
עיט 1.0	470		2403	+5	+1.1	+750
עיט 5.0	265		4740	−10	−3.6	−11377
עיט אפ	235		2270	−10	−4.1	−2100
עיט אגח	122		9250	−1	−0.8	−14368
עסק סריגה 1 ש'	315		6712	−4	−1.3	−4153
עסק אפ	187		8728	−5	−2.6	−13505
פולגת א	1700		2370	−55	−3.1	−1710
פולימן א 0.5	11600		50			+33
פרנוד	860		500	−15	−1.7	−1403
ניטד סבריגה	11000		60			
תעש רוגזין 1.0	2500		167			−102

שף רנאמנות
בטוחה כלל
ניהול תיקי השקעות וניהול קרנות נאמנות בע"מ

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע.נ.	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעות/ביקוש ש"ח ע.נ.
מתכת ומוצריה						
אורדן 0.1	10200		186			−102
אורדן 0.5	8500			−50	−0.6	−8
אלומת 1.0	7530		50	−70	−0.9	−50
אלומת 5.0	6050		16			−16
כבלים ש	—		הפסקת	מסחר		
התכוף 1.0	705		362			−212
התכוף 5.0	408		486			
התכוף אפ	3600		40	+200	+5.9	+125
ויקה 1.0	3328	תב	91.7	−370	− 10	−42.4
ויקה 5.0	1744		86.4	−4	−0.2	−78.6
קומפאנית פה 5.0	4130		625			+1151
כללי צינן 1.0	—		הפסקת	מסחר		
כללי צינן 5.0	—		הפסקת	מסחר		
כללי צינן אפ	—		הפסקת	מסחר		
מודגן 1.0	733	בה	500	+8	+1.1	+719
קרמבי 1.0	300	תב	6094	+21	+7.5	+20008
קרמבי 5.0	175		9255	−5	−2.8	−11913
נחושתן 0.1	41000		3	+100	+0.2	+2
נחושתן 0.5	15300		60	−700	−4.4	−90
פקר פלדה 1.0	2960		1961	−160	−5.1	−3271
קינג 1.0	920	תב	186	−70	−7.1	−656
קינג 5.0	560		227	−10	−1.8	−604
קליל 1.0	2521		539			
קליל 5.0	2150		246	−27	−1.2	−246
קליל אפ'	1100		480			−20
קליל אגח	115		14900	−1	−0.9	−12564
שלדות 5.0	7300	תב	64	−600	−7.6	−94
תעשיות לכיש 1.0	951		35	+21	+2.3	+795
תעשיות לכיש 5.0	621		100	−23	−3.6	−100
חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה						
אלביט 5.0	454000		28	−14000	− 3	−35
אלקו 0.1	8100		29	+200	+2.5	+54
אלקו 0.25 ש	4880		639	−170	−3.4	−876
אלקו 0.25 מ	5010		20	+10	+0.2	+20
אלקטרה 0.1	2200		1519	−60	−2.7	−1248
אלקטרה א 0.5	1635		3599	−60	−3.5	−5744
אפ 5	1285		1143	−45	−3.4	−829
אגח 3	167.5		20470	−3	−1.8	−20770
אריית. 1.0	24750		94			−94
כלל תעש אלק'	2380		3296	−40	−1.7	−2204
ספקטרוניקס 1.0	1500		5194	−40	−2.6	−5694
ספקטרוניקס 5.0	1135		5307	−25	−2.2	−5807
פיברונצגר 1.0	590	תב	3506	−50	−7.8	−3506
פיברונצגר 5.0	462		2590	−7	−1.5	−2890
ציקלון 1.0	2020	בה	337	+140	+7.5	+454
ציקלון 5.0	1040		34	+40	+ 4	+32
קומפיוטר אלד' 1.	6900	תב	30	−400	−5.5	−21
קומפיוטר אלד' 5.	3352	תב	141	−350	−9.5	−212
ת.א.ת. 1.0	1235		1075	+32	+2.7	+1514
ת.א.ת. 5.0	687		4132	−18	−2.6	−10048
ת.א.ת. אפ 1	18500					
תדאה	800		4169	−25	− 5	−5369
מוצרי בניה						
אי.מ. תעשיות 1.	181.5		46626	−4	−2.2	−78664
אי.מ. אפ	675		1985	−35	−4.9	−6306
אי.מ. אגח	133.5		49417			+14283
אקרשטיין 1.0	585		1650	−15	−2.5	−1591
אקרשטיין 5.0	409		1484			−1362
אקרשטיין אפ'	600		312			+107
אקרשטיין אגח	135.5		52000			+23392
אדים בלום	159.5	בה	9245	−5	−3.3	−7665
בלום אפ	103	תב	23283	−8	−7.2	−76487
בר-כתן 1.0	1530		350	−40	−2.9	−520
בר-כתן 5.0	802			+2	+0.3	+125
פרומאכט 1.0	8000	תב	0.5	−700	−8.1	−7.7
פרומאכט 5.0	3320	תב	161	−180	−5.1	−161
מ.ל.ם. 1.0	970					
מ.ל.ם. 5.0	680	תב	424	+37	+5.8	+226
מחול השק בתעש	580	תב	1695	−50	−7.9	−3113
מתאיקה ולפמן 1	22045	שב				
מתאיקה ולפמן 5	14080	שב				
נגב קרמיקה	458		2920	−5	−1.1	−253
נגב קרמיקה אפ	245		6052	−9	−3.5	−5641
כימיה, גומי ופלסטיק						
אגן 5.0	2100		2710			
אליאנס ב	2075		294	+50	+2.5	+251
גל תעשיות 1.0	740		689			+680
גל תעשיות 5.0	534		2000	−10	−1.8	−1841
גל אפ	322		4500	−8	−2.4	−863
גל אגח	103		23720			+5520
דשנים 0.1	3500		169	−60	−1.7	−239
דשנים 0.5	1740		460	−40	−2.3	−310
חיפה כמי' 10.0	955		7979	−45	−4.5	−17117
ליפסקי 1.0	—		הפסקת	מסחר		
מקסימה 1.0	7870		103			−103
מקסימה 5.0	5250		25	−50	−0.9	−27
סנו 1.0	27500		13			−3
סנו 5.0	22900		100	−150	−0.7	−136
פריקלאס	540		3600	−3	−0.6	−3975
פריקלאס אפ'	195		7398			
קים כימיקל 1.0	5290		444			−35
קים אפ	2990		1360	−170	−5.4	−2884
קים אגח	110.5		5694			−5694
תיא 5.0	3700		210	−195	− 5	−170
פרוטארום 10.0	57769		130	−1		−56
תור א 5.0	8281	תב	42	−920	− 10	−24
עץ, נייר ודפוס						
כתר	240		5788			−4432
דפרון 1.0	8826		51	−150	−1.7	−51

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע.נ.	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעות/ביקוש ש"ח ע.נ.
רפרין 5.0	5990		28	−90	−1.5	−28
ה.ב.ו. 1.0	9100		273	−100	−1.1	−88
יאה 1.0	1851		450	−20	−1.1	−350
לביד אשקלון 1	665		1934	−18	−2.6	−2923
מלם ב 0.5	51800		6			−1
סקאנדיה 1.0	3000		150	−90	−2.9	−295
רים 0.1	502		4898			+3376
רים 0.4	279		918			+116
תעל ב 0.2	19780		219	−900	−4.4	−337
תעשיות שונות						
אבריץ 1.0	389		1649			−749
אבריץ 5.0	130	תב	4499	−17	−8.6	−21872
הבריכה יהד	3570		100	−60	−1.8	−100
ה.ג.מלק 1.0	1612		460	+2	+0.1	+177
ה.ג.מלק 5.0	1412		480	−28	−1.9	−456
השקעות בתעשיה						
מר בב ש	8550		626	−170	− 2	−05.7
תעשיות אפ	173		41187	−7	−3.9	−176953
תעשיות אגח	111.5		84860	−2	−1.6	−249730
חברות השקעה						
אמיש ש	—		הפסקת	מסחר		
אינקוה 0.1	66		12560	−1	−1.5	−20637
אלגר ש	1480		1301	−60	−3.9	−2597
אפיק 1.0	401		13558			
אפיק 5.0	272		5800	−2	−0.7	−5164
גולה 1.0	1175	שב				
גולה אפ	930		39	+44	+ 5	+38
גולה אגח	105		2440			+22560
דנבאר 1.0	673		300	+13	+ 2	+271
דנבאר 5.0	470		19	+2	+0.4	+481
חברה לישראל 5.0	4500		1456	−110	−2.4	−842
חלפמן 0.1	121000	שב				
חלפמן 1.0 ש	24000		4			
אבגא א 0.5	24000		65			
מדליט השק ש	945		8425	−30	−3.1	−13812
דיסקונט השק אפ	1410		6565	−50	−3.4	−7971
דיסקונט השק אגח	113		24107	−5	−0.4	−19507
מזרחי השק ש	35257		12	−800	−2.2	−60
מר השק אגח 124	12659	שב				
חירון 1.0	2080			−60	−2.8	−175
חירון 5.0	1366			−70	−4.9	−2189
יגאא ש	12700		150			−25
ירדן א 0.1	1771		50			
כלל 50.0	1250		1443	−60	−4.6	−1557
כנור 0.1	485		512			+488
כנור א 0.5	435		721	+10	+2.4	+1129
כנור אפ	229					−390
אגה 1	121		2600	+2	+1.7	+35600
פז השק ש	2900		367	−100	−3.3	−708
פמה א 0.1	8520		65	+20	+0.2	+56
פמה 0.5	6575		141	−270	−3.9	−664
פריון ב 2.5	14650		888	−800	−5.2	−848
קידן 1.0	104.5		11378			
קידן 5.0	71		9147			
קידן אפ	54		64319	−5	−0.9	−52722
קידן אגח	102		18500			
נסחרות במט"ח						
גוית מ	—		הפסקת	מסחר		

רשימה מקבילה

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע.נ.	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	הצעות/ביקוש ש"ח ע.נ.
מסחר שרותים מלונאות מחשבים						
וראל 1.0	1417	תב	85	−158	− 10	−190
יסקל	290		510	−4	−1.4	−2790
קונטרסים 0.1	829		260			−1248
קונטרסים 0.5	469		928	−6	−1.3	−3497
קומל 1.0	—		הפסקת	מסחר		
תבל	519		700			
בני הדר	160		10049			
בני הדר אפ 1	120		2430	−5	−3.6	−8930
החברה הישראלית	83.5	תב	12829	−5	−8.2	−16200
רשה מיכון 1.0	7741		76	+25	+0.3	+76
כלל מחשבים 1.0	8454	מב		−445	− 5	−106
משוב מחשבים 1.0	421		577	−9	−2.1	−297
משוב אפ'	269		554	−21	−7.2	−1696
רשף	780	תב	1035	−40	−5.4	−2629
נדל"ן בינוי חקלאות						
אמנותים 1.0	1661		2967			+1909
בן-יקר גת 1.0	4370	תב	75	−480	−9.9	−261
דודקר 1.0	—		הפסקת	מסחר		
דודקר 5.0	—		הפסקת	מסחר		
עדר 3.0	2080		200	+80	+4.2	+149
רסקו מבכל	2264	מב		−120	− 5	−418
רסקו רג	2858	תב		−107	− 5	−411
שמר 5.0	—		הפסקת	מסחר		
שמר אפ	—		הפסקת	מסחר		
תעשיה						
מים גליקו	463	מב		−24	−4.9	−3016
אקסטנן 5.0	1546	בה	601	−16	− 1	−753
מתכת סדום 1.0	82.5		16774	−2	−2.4	−34134
אלקול	170		3752	+5	+0.9	+3157
אלקול אפ 2	76		2650	−1	−1.5	−2650
דקסטר 1.0	2167		22			−22
נקה כמיקל 1.0	5000		162			
ת.ג.ל. 1.0	1841		1	−19	− 1	−1.
ת.ג.ל. 5.0	1980					
גולן	680		5813			+162
ש וק	416	תב	1476	−46	− 10	−3246
מגורי טכנולוגיה	162		16644	+1	+0.6	+4030
השקעה						
אמישר בכל	1360	תב	100	−150	−9.9	−583
ישום החזקות	199		31881	−10	−4.8	−55411
ישום אגח-אפ	128		14384	−5	−3.8	−7000
לנדקו 0.1	2076	מב		−109	− 5	−1277
לנדקו 0.5	590	מב		−31	− 5	−1964
עץ השק ב 0.1	2685	מב		−141	− 5	−737
עץ השק ב 0.5	1444	מב		−76	− 5	−4565
חיפושי נפט						
דלק נפט 1	4490		96			−22
דלק נפט 5	2400		556	−80	−3.2	−462
דלק חיפ' אפ 2	1750		139	−40	−2.2	−79
פז חיפושי נפט	26800		74	−623	−2.3	−91
י.ו.א.ל 5.0	599		17654	−17	−2.8	−19814
מ.נ.ג. 1.0	6279	תב	151	−420	−6.3	−499
מ.נ.ג. 5.0	3150		400	−121	−3.7	−1845
פראיל ב 0.3	—		הפסקת	מסחר		
נפטא ש	2592000	תב	1	−288000	− 10	−1

משתנים

שם נייר ערך	סה"כ מחזור סך נקוב	שער קנס ממוצע בנקודות	שער מרב. בנקודות	שינוי יומי כלל %	מס' עסק כלל במשתנים
בנק בינלאומי 05	1014	8753	8731	−0.25	4
הסנה ש	8102	282	282	−1.05	1
כלל סחר	30711	458	445	−2.84	8
שופרסל ב 10.0	265	11354	11219	− 2	1
דלק ג ש	12789	2780	2759	−1.75	18
אפריקה 1.0	268	44632	44291	−2.75	4
אזורים 1.0	12829	1075	1061	−2.75	10
נכסים ובנין	3223	3515	3489	−2.49	2
הכשרת הישוב		64728	64728		
כלל נולן	3067	783	775	−1.02	
עלית	830	15785	15785	− 1	8
פולגת ב 4	5290	1026	1016	−2.5	5
קומפאנית פה 1.0	2420	4428	4428	0.5	7
אלרון 3.0	158	388802	388038	−0.25	7
סבע ש	1290	12570	12570	− 1	9
ים המלח	4325	2951	2951	−1.99	6
פטרוכימים 10.0	34438	893	884	−2.54	16
מפעלי ניר 10.0	131	377184	376137	−2.75	19
מרכזית ב 0.1	596	14098	14098	−0.75	5
כלל תעש' 1.0	124965	241	241	−2.82	13
אידיבי פתוח 2.0	328	10002	10002	− 2	2
אלרון ש	3994	1205	1189	−3.02	2
חברה לישראל 1.0	6471	4673	4673	−1.5	25
דיסקונט השק ש	7855	2716	2709	−1.99	17
כלל 10.0	25286	1294	1284	−3.24	19

שערי מטבע בין-בנקאיים

אתמול, צהריים, 6.10.1987 באירופה

מסירה מיידית (ספוט)

1.6290/1.6300	$ ארצות הברית	ל־1 שטרלינג
1.8350/1.8360	מרקים גרמניים	ל־1$ ארה"ב
2.0640/2.0650	פלורינים הולנדיים	"
1.5270/1.5280	פרנקים שווייצריים	"
38.10/38.12	פרנקים בלגיים	"
6.1100/6.1130	פרנקים צרפתיים	"
1322.00/1323.00	לירטות איטלקיות	"
146.30/146.40	ינים יפאניים	"
1.2597/1.2602	$ ארצות הברית	לס.ד.ר.

שער הזהב 456.85 $ ארה"ב אונקיה לזהון מיקסינג

מסירה מאוחרת (פורוארד)

	לי"ש/$	פר"ש/$	מ"ג/$
1 ח'	1.6259/1.6270	1.5210/1.5223	1.8290/1.8302
3 ח'	1.6217/1.6230	1.5114/1.5128	1.8178/1.8191
6 ח'	1.6159/1.6174	1.4949/1.4964	1.8008/1.8023

הנתונים נמסרו על־ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ

16

סין: הפלנו מטוס של וייטנאם שחדר לתחומנו

וייטנאם: לא חדר ולא הופל

הונג קונג (ע"צ ועי"ד). מפציץ יירוט וייטנאמי מדגם "מיג 21" הופל שלשום לאחר שחדר לתחום האווירי של סין — נאמר בהודעה שפירסמה סוכנות הידיעות הסינית הרשמית.

ההודעה מציינת כי המטוס הווייטנאמי הופל על־ידי חיל האוויר הסיני, לאחר שחדר פעמיים לעומק 30 ק"מ בתחום האווירי הסיני בשמי חבל לונגז'ו באזור האוטונומי גואנגקסי ז'ואנג, הגובל עם וייטנאם.

סוכנות הידיעות לא הבהירה אם המטוס הופל על־ידי סוללת נ"מ או מטוס יירוט, ולא נמסר דבר על גודלו של הטייס. נמסר כי הוגשה מחאה לשגריר וייטנאם בפקינג.

סוכנות הידיעות הסינית מתארת את התקרית כ"פרובוקציה חמורה כלפי סין": "השלטונות הווייטנאמיים חייבים לנקוט צעדים מעשיים כדי לשים קץ לתקריות מעין אלו — ולא הם יצטרכו לשאת בכל התוצאות".

דובר שגרירות וייטנאם בפקינג תיאר את הדו"ח של סוכנות הידיעות הסינית כ"משולל כל יסוד". הוסיף שאף מטוס וייטנאמי לא חדר לתחום האווירי של סין, ואף מטוס גם לא הופל.

הצעה לרייגן: ותר על מועמדך לביהמ"ש העליון

תגובת הנשיא: "על גופתי המתה"

וואשינגטון (עי"ד). לקראת הצבעת הוועדה המשפטית על מינויו של המועמד השמרני, רוברט בורק, כחבר בבית המשפט העליון של ארה"ב, אמרו מתנגדיו כי ביכולתם להכשיל את האיש, שנבחר על־ידי הנשיא רייגן לתפקיד זה.

הוועדה עומדת לקבל החלטה אם לשלוח את שמו של בורק למליאת הסנאט עם המלצה חיובית, שלילית, או ללא כל המלצה. שמונה מבין 14 חברי הוועדה הודיעו כבר שהם מתנגדים לבורק, חמישה תומכים בו, ואחד טרם קבע את עמדתו. גם אם הוועדה תצביע נגד בורק, הנושא יועלה לדיון במליאת הסנאט, שם אומרים מתנגדיו כי ביכולתם לגייס 52 מבין חברי גוף זה, המונה 100 חברים, להצביע נגדו.

מנהיג הרוב בסנט, רוברט בירד, אמר שלשום כי הוא ממליץ לבית הלבן לוותר על מועמדותו של בורק, מאחר שאין ספק שהמועמד השמרני "ייכשל בהצבעה שתיערך בסנאט". אך הנשיא רייגן אינו מוכן לוותר. כשנמסר לו על־ידי כתבים שייתכן שהוועדה לא תאשר את מינויו של בורק, הגיב רייגן: "על גופתי המתה".

עתידית

מערכת בנק המזרחי לעסקות עתידיות - שקל/דולר יציג

שערים שנקבעו ביום 6.10.87

שער יצא ליום	6.10.87 – 1.6097	
שערי ביצוע-תכנית 'דצמבר' 31.12.87	קניה	1.669
	מכירה	1.660
שערי ביצוע-תכנית 'מרץ' 31.3.88	קניה	1.710
	מכירה	1.700

בנק המזרחי

הפגנות למען עצמאות לטיבט גם בעיר קסיגאטסה; תגבורות ללהאסה

הדאלי לאמה טוען בהודו: מאות נעצרו בלהאסה ★ עיתון סיני: הוצאנו את טיבט מעבדות ובורות למודרניות יחסית

צ'נגדו, סין, ניו דלהי, הודו, וקטמנדו, נפאל (ע"צ ועי"ד). הפגנות למען עצמאות טיבט נערכו בימים האחרונים גם בעיר שניה בטיבט, מסר אתמול תייר בסין.

חייל סיני, שחזר שלשום בערב מלהאסה, בירת טיבט, אמר לכתבים מערביים כי בקסיגאטסה התנפו דגלים והשמעו קריאות לעצמאות טיבט במנזר טאשילומפו. קסיגאטסה, שבה חיים 40 אלף תושבים, היא העיר השניה בגודלה בטיבט. היא שוכנת במרחק 350 ק"מ מערבית מלהאסה.

במנזר טאשילומפו התגורר בעבר ה"פאנצ'ן לאמה", המנהיג הרוחני השני של טיבט אחרי ה"דלאי לאמה". הפאנצ'ן לאמה הביע תמיכה במשטר הסיני, לאחר שחיילים סינים נכנסו לטיבט ב־1950.

קבוצות מחתרת בטיבט

דובר הדלאי למה הודיע אתמול כי מאות טיבטים נעצרו בעקבות המהומות שהיו ביום חמישי שעבר בלהאסה הבירה, שבהן נהרגו כמעט 20 איש.

סאשי האנגרי, הדובר של המנהיג הטיבטי הגולה בנידרדלה, אמר כי טיבטים רבים אחרים, כולל אלה שנפצעו בהתנגשויות בשבוע שעבר עם שוטרים סיניים, ירדו למחתרת מחשש למעצר. "אנשים רבים נפצעו, אך הם מסתתרים, מחשש לחקירות ולעינויים מצד המשטרה הסינית".

מספר קבוצות מחתרת פועלות בטיבט, ויתכן כי הן גרמו להפגנות האלימות שנערכו בשבוע שעבר למען עצמאות טיבט, מסר אתמול שליחי חבר הממשלה הגולה של הדאלאי לאמה בצפון הודו.

הדובר, סונאם טופגיאל, הוסיף כי מלבד קבוצות המחתרת הפועלות בטיבט עצמה, מרבים פליטים טיבטיים רבים בהודו להתגנב ולצאת לטיבט — אזור אוטונומי במערב סין — כדי לארגן שם מאבק מזוין נגד השלטון הסיני.

אתמול פיזרה המשטרה הצבאית הסינית הפגנה של כ־60 נזירים בודהיסטיים, הראשונה מאז המהומות ביום חמישי. שוטרים בלב להאסה עצרו קבוצת נזירים, והיכו אחדים מהם, לאחר שצעדו לתוך העיר ממנזר דרפונג, הנמצא במרחק של כמה קילומטרים מעיר הבירה.

מקור סיני בצ'נגדו אישר אתמול כי 600 אנשי משטרה שהיו מוצבים במקום נשלחו ביום א' במטוסים ללהאסה.

תייר שוודי משטוקהולם שחזר אתמול מלהאסה לסין, אמר כי ראה שלשום שיירה של משאיות שהובילו חיילים ושוטרים חמושים ברחובות בירת טיבט. בינתיים נודע כי סין מונעת מאורחים זרים בודדים טיסה לטיבט, לאחר שהשלטונות החליטו לתגבר את אמצעי הביטחון, בעקבות המהומות העקובות מדם שאירעו בלהאסה בשבוע שעבר.

פקידים של חברת התעופה הסינית הממלכתית מסרו אתמול לאורחים זרים כי האיסור הוטל על־ידי "המוסדות הגבוהים". הוא יישאר בתוקף עד 13 באוקטובר. סין טענה כי אורחים זרים השתתפו במהומות. עם זאת נודע כי הסיורים המאורגנים ללהאסה נמשכים, אך אין מאפשרים לאנשים בודדים להגיע לבירת טיבט.

נעצרו נזירים טיבטיים נמלטים

שישה נזירים טיבטיים שנמלטו מלהאסה, נעצרו בטרם הצליחו לחצות את הגבול לנפאל, נודע אתמול בקטמנדו.

הגולים הטיבטים בקטמנדו עומדים להתכנס היום לתפילה במנזר בודהה, לזכר אנשים שנהרגו בשבוע שעבר במהומות האנטי־סיניות.

"מודרניות יחסית"

בפקין כתב אתמול העיתון "צ'יינה דיילי" כי השלטונות הסיניים חוללו שינוי מהפכני בחברה הטיבטית, והוציאו את טיבט ממצב של עבדות ובורות ל"מודרניות יחסית". העיתון מגלה שלפני שהשלטונות הסינים שמו קץ למשטר העבדים בטיבט ב־1959, היה רשאי כל בעל עבדים לנקר את עיני עבדיו, לקרוע את ליבותיהם מהחזה, ולהטיל אותם לבור עקרבים.

עיניהם של עבדים רבים נוקרו, מפני שהם ראו כיצד אדוניהם אונסים את נשותיהם או בנותיהם, כתב העיתון.

עוד מציין "צ'יינה דיילי" שלפני חדירת כוחות סין לטיבט, לא היו בידי העבדים כל חלקות אדמה, והם נאלצו לעבוד בשרות האצילים הפיאודלים, המנהיגים הדתיים ופקידים מקומיים במשך כל ימות השנה, כמעט חינם.

לא, זה לא מתאבד: איש העפיפונים האמריקאי פטר פאלק מפגין את יכולתו לעיני תושבי טוקיו — בקפצו בשלום מקומה חמישית (גובה 25 מטרים) אל מזרון אוויר שנפרש על הקרקע (צילום: איי־פי)

שישה ניספו בסופת שלג בארצות הברית

וואשינגטון (ע"צ). סופת השלג המוקדמת ביותר מראשית המאה הנוכחית פקדה בסוף השבוע שעבר את ניו־אינגלנד בצפון־מזרח ארה"ב, גרמה למותם של שישה אנשים, ולהפסקות חשמל שפגעו ביותר מ־200 אלף איש.

שלג בגובה כ־40 ס"מ ירד על האזור, חסם את הכבישים, וגרם לנפילת עצים ועמודי חשמל רבים.

כרוז למרד בגוש המזרחי הופץ בפולין

מאת אליהו זהבי

קופנהאגן (מיוחד ל"הארץ"). קבוצת המחתרת "פ־ק־ן" הפיצה בוארשה כרוז הקורא לתושבי ליטא, לאטוויה, הונגריה, מזרח גרמניה, בולגריה וצ'כוסלובקיה להתקומם נגד עול הכיבוש הסובייטי.

"פ־ק־ן" הוא אירגון־גג של מתנגדי המשטר, ומקיים קשרים מחתרתיים עם גופים דומים ביתר מדינות הגוש המזרחי.

השמרנים הריעו לתאצ'ר בפתיחת ועידתם השנתית בעיר בלקפול

אמצעי הביטחון חסרי התקדים כללו שולת־מוקשים בנמל

בלקפול (עי"ד). המפלגה השמרנית השולטת בבריטניה פתחה אתמול את ועידתה השנתית בעיר בלקפול בתשואות לראש הממשלה מארגרט תאצ'ר וליו"ר המפלגה נורמאן טביט.

הוועידה נפתחה בחסות אמצעי ביטחון יוצאי דופן, כולל שולת־מוקשים הנמצאת בנמל בלקפול וצלפי משטרה על גגות בתים.

מסביב לבית־המלון של תאצ'ר הוצבו אנשי ביטחון רבים, כדי להבטיח שלא תישנה התקפת הפיצוץ שהיתה ב־1984, אשר גרמה למותם של חמישה אנשים בעת ועידת המפלגה השמרנית בעיר ברייטון.

תאצ'ר הודיעה כי היא מצדדת בהפחתת ההתערבות הממשלתית בחיי התושבים, ובהגבלת הסמכויות של הרשויות המקומיות שרבים מהם עדיין נמצא בשליטת מפלגת העבודה האופוזיציונית, ביחוד בתחומי הדיור ושירותי הקהילה.

פיג'י — רפובליקה

סובה (ע"צ). השליט הצבאי החדש של איי פיג'י, קולונל ראבוקה, הכריז בדיוק על כינון רפובליקה, מסרה אתמול סוכנות הידיעות האוסטרלית.

בכך הוחרף הסיכסוך בינו לבין המושל הכללי, המכהן כנציג מלכת בריטניה, אליזבת.

בחברה מצליחה יש IBM-36 ושני אשפים פיננסיים: התוכנה "אמן 2001" ו...מי שבחר בה!

התוכנה הפיננסית הטובה בישראל

אם הגעת ל־●(נקודה) זו, בודאי הסתקרנת לדעת אם ההחלטה לבחור אמן 2001 היא באמת של אשף פיננסי...

אמן 2001 היא תוצר של בית אמן מחשבים בן חברה מקצועית, יעץ רב, אמינות ושרות. אמן המשתמשים בהם והולכים מזה 14 שנים מצליחות.

אמן 2001 – יש את מי לשאול...

מבצע מיוחד לחודשים אוקטובר, נובמבר, דצמבר

יש עניין בהדגמה או במידע נוסף נא לחייג עוד היום

03-256355-6-7

אמן AMS סימן שחשבת

אמן – אוטומציה למערכות ניהול בע"מ – דרך השלום 7 תל־אביב 67892

רומא פקוקה בגלל שביתת עובדי התחבורה הציבורית

רומא (עי"ד). אלפי מכוניות נוספות הגיעו אתמול לרומא וגרמו לפקקי תנועה ענקיים, לאחר שפועלי האוטובוסים, החשמליות והרכבת התחתית הכריזו על שביתה בת 24 שעות.

פועלי התחבורה באיטליה החליטו לקיים שביתות במשך השבוע, בתביעה להעלאת שכרם ולשיפור תנאי עבודתם.

סיבלם של נוסעי חברת התעופה האיטלקית "אטי", המבקשים להגיע ליעדים קרובים, הוא רב, מאחר שטייסי חברה זו מקיימים מדי בוקר הפסקת עבודה של שעתיים.

שלושת האיגודים המקצועיים הראשיים באיטליה קראו לעובדי הקרקע של שדות התעופה לשבות ביום ו'. במקביל ישבתו פועלי האוטובוסים, החשמליות והרכבת התחתית באותו יום.

שמונה בני ערובה נרצחו ע"י טאמילים בסרילנקה

קולומבו (עי"ד וע"צ). שמונה חיילים של סרילנקה, המוחזקים כבני־ערובה מזה כשנה, נרצחו שלשום בערב על־ידי חברי האירגון הבדלני הטאמילי, "הנמרים לשיחרור אלאם טאמיל" — נאמר בהודעה שפירסמה אתמול סוכנות הידיעות הרשמית של סרילנקה. הגופות התגלו בקרבת תחנת אוטובוס בג'פנה.

סבורים כי מעשי הרצח קשורים במעצרם בשבת של 17 חברי "הנמרים לשיחרור אלאם טאמיל" על־ידי צי סרילנקה, והתאבדותם הקולקטיווית שלשום, זמן קצר לפני העברתם לקולומבו, שם עמדו לחקור אותם. 17 "הנמרים" שנעצרו בלעו כמוסות ציאניד בשדה התעופה פאלאלי בג'פנה. הם הוחשו לבית־חולים צבאי בג'פנה, שם מתו 12, וביניהם שניים הנמנים עם מנהיגי "הנמרים". מצבם של האחרים עדיין קריטי.

זמן מה לאחר שנודע על התאבדות הקולקטיבית תקפו "הנמרים" שני מחנות צבאיים בחצי האי ג'פנה, תוך הפרת הפסקת האש. 17 "הנמרים" נעצרו בשבת על ידי צי סרילנקה כאשר ניסו להבריח נשק בסירה מהצפון לאיזור המזרחי טרינקומאלי.

ראש ממשלת הודו, ראג'יב גנדי, שיגר שלשום איגרת לנשיא יוליוס ג'איוארדנה, והודיע לו שנודלהי תשתף פעולה עם קולומבו, כדי לממש את ההסכם שנחתם על־ידי שני הצדדים ב־29 ביולי, כדי לשים קץ למרד הטאמילי.

ערך את העמוד: אוריאל ריינגולד

אל על מטענים לכל השערים

שערי מטבע חוץ 6.10.87

המטבע	בנק לאומי מזומנים קניה	בנק לאומי מזומנים מכירה	בנק לאומי העברות והמחאות קניה	בנק לאומי העברות והמחאות מכירה	בנק הפועלים מזומנים קניה	בנק הפועלים מזומנים מכירה	בנק הפועלים העברות והמחאות קניה	בנק הפועלים העברות והמחאות מכירה	בנק דיסקונט מזומנים קניה	בנק דיסקונט מזומנים מכירה	בנק דיסקונט העברות והמחאות קניה	בנק דיסקונט העברות והמחאות מכירה	שער יציג	השינוי היומי
1 דולר	1.56	1.63	1.5980	1.6180	1.56	1.64	1.5985	1.6185	1.57	1.64	1.6010	1.6211	1.6097	0.0004
1 לי"ש	2.54	2.65	2.6087	2.6414	2.56	2.68	2.6080	2.6405	2.56	2.68	2.6096	2.6424	2.6266	0.0131
1 מארק גרמני	0.85	0.89	0.8718	0.8827	0.86	0.90	0.8706	0.8814	0.85	0.90	0.8720	0.8829	0.8772	0.0046
1 פרנק צרפתי	0.25	0.27	0.2617	0.2650	0.25	0.27	0.2616	0.2648	0.25	0.27	0.2619	0.2651	0.2634	0.0013
1 גולדן הולנדי	0.76	0.79	0.7742	0.7839	0.76	0.80	0.7734	0.7830	0.76	0.80	0.7753	0.7850	0.7797	0.0043
1 פרנק שווייצרי	1.02	1.07	1.0458	1.0589	1.03	1.08	1.0448	1.0578	1.03	1.08	1.0484	1.0616	1.0533	0.0063
1 כתר שוודי	0.24	0.25	0.2487	0.2518	0.24	0.26	0.2490	0.2521	0.24	0.26	0.2491	0.2523	0.2503	0.0012
1 כתר נורבגי	0.23	0.24	0.2380	0.2410	0.23	0.24	0.2380	0.2409	0.23	0.25	0.2381	0.2411	0.2397	0.0009
1 כתר דני	0.22	0.23	0.2263	0.2291	0.22	0.23	0.2264	0.2292	0.22	0.23	0.2265	0.2294	0.2279	0.0009
1 מרק פיני	0.35	0.37	0.3625	0.3670	0.35	0.37	0.3625	0.3670	0.35	0.38	0.3629	0.3675	0.3651	0.0016
1 דולר קנדי	1.19	1.25	1.2231	1.2384	1.20	1.26	1.2233	1.2386	1.20	1.26	1.2240	1.2394	1.2318	0.0002
1 דולר אוסטרלי	1.08	1.19	1.1466	1.1609	1.11	1.19	1.1472	1.1615	1.11	1.19	1.1487	1.1631	1.1554	0.0058
1 ראנד דרא"פ	0.50	0.60	0.7758	0.7855	0.46	0.78	0.7718	0.7815	0.49	0.68	0.7724	0.7822	0.7805	0.0084
10 פרנק בלגיים	–	–	0.4198	0.4250	–	–	0.4202	0.4255	–	–	0.4199	0.4252	0.4224	0.0021
10 שילינג אוסטריים	1.21	1.26	1.2378	1.2533	1.22	1.28	1.2401	1.2556	1.21	1.27	1.2391	1.2547	1.2461	0.0065
1000 לירטות איטלקיות	1.17	1.24	1.2083	1.2234	1.19	1.26	1.2094	1.2244	1.19	1.27	1.2110	1.2262	1.2156	0.0062
100 יינים יפאניים	1.07	1.11	1.0919	1.1056	1.07	1.12	1.0906	1.1042	1.07	1.13	1.0943	1.1080	1.0984	0.0033

190 אנשי "אל על מטענים" בסניפי החברה בעולם – יטפלו אישית במטעני היצוא והיבוא שלך.

EL AL אל על

לחברת אבגת בע"מ
יבואנים בלעדיים לישראל
דרוש
משווק/רשת שיווק
לכל חלקי הארץ
למכשיר חדש מרחלא®
להיט ישראלי (בתחום הבריאות)
* נסיון מוכח בשטח של 5 שנים לפחות.
על המעוניינים להתקשר במהלך חג הסוכות לטלפון 03-479143

הפסק לנפנף!

קח "טלסה גריל" - המנגל החשמלי המהפכני עם גחלי הלבה הניתנות לשימוש חוזר - רב פעמי!

גריל כזה עוד לא היה בארץ. תוך שבע דקות יש לך גחלים לוחשות ולוהטות, ללא ידיים שחורות מפיח, ללא נפנוף ואפילו ללא גפרורים!
★ פטנט הפלא להכנת סטייקים עסיסיים, קבבים, שישליק, עוף, שניצלים, דגים וכד'.
★ אין צורך בפחמים. גחלי הלבה המהפכניות מתלהטות בחימום חשמלי, וצולות את הבשר ללא פיח, אפר ולכלוך.
★ אידיאלי למרפסת, לחצר, לגינה ולגג.
★ קל ופשוט להפעלה, קל לניקוי, בריא והיגייני.
★ שומר על טעם הגריל המקורי - ללא כל החסרונות.
★ ניתן לרכוש את הגריל גם בתוספת מעמד (רגלית) מיוחד או עגלה לגינה.
★ בקרת טמפרטורה אוטומטית ע"י טרמוסטט.

אידיאלי לחגים!

ועוד פטנט: "טלסה צ'יפס"

צ'יפסר חשמלי לטיגון עמוק עשוי נירוסטה מעולה
PROFESSIONAL QUALITY
★ לטיגון מהיר, חסכוני וקל של צ'יפסים טעימים ופריכים, עוף, בשר, דגים, וכמובן גם לפלאפל, לסופגניות ולפונדו.
★ עם הסל התלוי להחזרת עודפי השמן למיכל הסיגון
★ בקרת טמפרטורה מדוייקת בהתאם לסוג המזון המטגן
★ קל ופשוט לתפעול, נוח לפרוק ולרחוצה ביד או במדיח.
★ להשיג במיגוון גדלים.

לקבלת עלון חינם נא לפנות ליבואן: טלסה אינטרנשיונל בע"מ ביאליק 135 ר"ג 7518249.

טלסה.

עמדה חברה לניהול בע"מ
מנהלת קרנות הנאמנות – בנק המזרחי המאוחד בע"מ

הודעה על הצעה מיוחדת
יחידות במחיר מופחת

בהתאם לתשקיפי הקרנות המפורטות להלן, מציע מנהל הקרנות האמורות את היחידות בקרנות אלה, במחירן היסודי ללא תוספת שער הוספה כלשהו וזאת החל מ־12 באוקטובר 1987 ועד 5 בנובמבר 1987.

הקרנות האמורות הן:
"סלע" קרן נאמנות צבירה
"שוהם" קרן נאמנות
"חלמיש" קרן נאמנות לתשלומים חודשיים
"ברקת" קרן נאמנות
"נטיף" קרן מניות
"עידית" קרן נאמנות צבירה
"לשם" קרן נאמנות צבירה
"ספיר" קרן נאמנות לתשלומים חודשיים
"כספית" קרן נאמנות צבירה
"מקשה" קרן נאמנות צבירה
"צוק" קרן נאמנות

הצעה מיוחדת זו נעשית על פי תנאי תשקיפי הקרנות הנ"ל. עותקים מתשקיפים אלה ניתן להשיג בכל סניפי בנק המזרחי המאוחד בע"מ ואצל כל חברי הבורסה לניירות ערך בתל־אביב.

מנהל הקרנות: עמדה חברה לניהול בע"מ
(חברה בת של חברת השקעות של בנק המזרחי המאוחד בע"מ)

הנאמנים: בנק המזרחי המאוחד בע"מ
(נאמן לכל הקרנות הנ"ל למעט ספיר קרן נאמנות לתשלומים חודשיים, כספית קרן נאמנות צבירה וצוק קרן נאמנות)
בנק הפועלים בע"מ
(נאמן לכל הקרנות הנ"ל למעט ספיר קרן נאמנות לתשלומים חודשיים)
בנק אמריקאי ישראלי בע"מ
(נאמן לספיר קרן נאמנות לתשלומים חודשיים בלבד)

هكذا من الأصل

ספורט

בעריכת יחיאל ארזי

לאחר מיבחן מאכזב נגד הפועל חדרה (3–2)

מיה'יץ': גם באימון עלול שחקן לאבד מקומו בנבחרת

מזהיר מאדישות וקובע: אוסטרליה מקדימה את ישראל בצעד אחד

מראשם המודרות של נבחרות ישראל, אתמול על הספסל ברמת־גן (מימין לשמאל): עמנואל שפר, יו"ר וועדת הנבחרות, חבר הוועדה דב שחר, המאמן הלאומי מילינקו מיהייץ', המתרגם ניצו קאריר ומאמן נבחרת הנוער שלמה שרף (צילום: עוזי קרן)

כדורגל

מאת אילן פיש
סופר "ספורט הארץ"

"נבחרת אוסטרליה מקדימה את נבחרת ישראל בצעד אחד", אמר אמש מאמן נבחרת ישראל מילינקו מיהייץ', בשיחה עם עיתונאים בתום מישחק האימון של הנבחרת עם הפועל חדרה (3–2).

מיה'יץ', כמובן, אינו מתלהב מכך. "צריכים לגבש קבוצה מהר ככל האפשר. לאוסטרלים יש כבר הרכב, ולכן עלינו להגיע מהר למסקנה מי יהיה בהרכב שלנו".

מישחק האימון איכזב את מיהייץ'. במיוחד הצורה בה התנהלו השחקנים על המגרש. הם היו אדישים. "היו רגעים ששפשו היה מצחיק להסתכל עליהם". בחדר ההלבשה, עוד בטרם החל המישחק, אמר מיה'יץ' לעיתונאים כי גם במישחקי אימון אפשר לאבד את המקום בנבחרת. לעיתונאים אמר כי לפעמים לא הולך במישחק, אבל להילחם ולהיות עקשן — צריך תמיד. זאת לא ראה אתמול.

מיה'יץ' שיבח במיוחד את אבינועם עובדיה, כשחקן השומר על יציבות ורצינות בכל אימון. גם מאורי מלמיליאן היה מרוצה. הירידות והעליות של השחקנים במהלך המישחק, לדברי המאמן, נובעות מהכושר המוקנה להם בקבוצות. את התנודות החריפות מהם סובלים השחקנים בקבוצות יש לעקור מהשורש באימוני הנבחרת.

הפועל חדרה היה יריב עיקש וטוב בשלב זה של הכנות הנבחרת. לאחר מחצית ללא שערים, עלתה הנבחרת ליתרון 1–0 (דקה 64) משער של אבינועם עובדיה. אהוד ואנה השווה ל־1–1 בדקה ה־69. שלום תקווה העלה ל־3–1 בשני שערים שכבש בדקות 71 ו־79 ויגאל אלהרר צימצם ל־3–2, שתי דקות מהסיום. שפט עוזריה בר יצחק.

● הרכב נבחרת ישראל: גינצבורג (אלמוג), אבי כהן (אלי כהן), רוזנטל (יגאל מנחם), שטמפלר (עמר), קליינר, אבינועם עובדיה, מלמיליאן, אלון נתן, דרידי, תקוה, ברייטנבסקי (איינברג).

נערים

מחר מיבחן בכורה לישראלים בשווייץ

מאת אילן פיש
סופר "ספורט הארץ"

נבחרת הנערים החדשה של ישראל בכדורגל (גיל 16) תקיים מחר את מיבחנה הבין־לאומי הראשון, כאשר תתמודד בשווייץ עם הנבחרת המקבילה.

נבחרת הנערים הגיעה אתמול לשווייץ, למחנה אימונים ומישחקים במשך עשרה ימים. המישחק השני של הנבחרת יתקיים ב־13 בחודש עם נבחרת איזור סולטורן וב־15 בו עם נבחרת איזור ברן.

המאמן אמנון רז, שאימן את נבחרת הנערים הקודמת שזכתה להצלחה, אמר כי הוא מיישם בנבחרת הנוכחית את הלקחים שהפיק מקודמתה. מדובר, בין השאר, בעיקרי אימון שונים ותנאי אימון, שלא נכללו בשנה שעברה. הסגל הנוכחי מונה 18 שחקנים, שנבחרו מקרב 40.

המטרה העיקרית של הנבחרת: טורניר החורף הבין־לאומי לנערים שיהיה בדצמבר בישראל. ייתכן שהנבחרת תצא לטורניר שמונה האומות בהונגריה, כדי להגן על הפרס הראשון בו זכתה השנה.

מזכ"ל הפועל לאיטליה ולקולורדו ספרינגס

מזכ"ל הפועל, יצחק אופק, יצא אמש לקונגרס ספורט פועלים בין־לאומי במאנטובה, איטליה. משם ימשיך אופק לקונגרס התאחדויות הספורט הבין־לאומיות בקולורדו ספרינגס, ארה"ב.

פומה תובעת 10,000 מארק על הפרת חוזה

מאת סופר "ספורט הארץ"

חברת פומה לציוד ובגדי ספורט תובעת מההתאחדות לכדורגל 10 אלפים מארקים גרמניים על הפרת חוזה — מסר אתמול מנהל ההתאחדות יעקב אראל.

הוא הסביר, כי התביעה הוגשה לאחר שהשופט יצחק בך יצחק נעל נעלי אדידאס במישחק הליגה בין מכבי תל־אביב לבית"ר ירושלים. זאת בניגוד לחוזה בין פומה להתאחדות, שעל פיו ישתמשו השופטים אך ורק בציוד של פומה. החברה הגרמנית מספקת ציוד ספורט בסכום של 400 אלף ש"ח לשנה לאיגוד השופטים.

אראל אמר כי לפני כמה חודשים אירע מקרה דומה ואז קיבלה ההתאחדות התראה מחברת פומה.

ההתאחדות תגיש תלונה נגד השופט בךיצחק בבית הדין המשמעתי ותתריע בפני איגוד השופטים על חומרת המקרה, כדי למנוע הישנותו.

● בדרבי של ריו בכדורגל ניצחה פלומיננזה את פלאמנגו 1–0 ואילו הדרבי של סאו פאולו בין סאו פאולו לקורינטיאנס הסתיים 0–0.

ההבדל הגדול בין מיה'יץ' לבינינו

עדות ראיה

מאת אילן פיש

ישנם דברים שעד שלא רואים אותם, לא תופסים את מהותם. דברים שעד שלא מבחינים בהם, לא יודעים שאפשר גם איתם. כך היה ביום שלישי שעבר, דקות ספורות בטרם החל האימון הראשון בשלב במכביה של הכנות נבחרת הכדורגל לטורניר הקדם־אולימפי, בחודש מארס באוקיאניה.

הסגל הלאומי קיים באותו יום משחק אימון עם נבחרת העתודה. המקום: מגרש האימונים הסמוך לאיצטדיון רמת־גן. בפתח המגרש התמקמו ארבעה שוטרים, שהופקדו על הסדר לבל יופר בידי סקרנים שנקבצו סביב. אנשי החוק הקדימו והמתינו לשחקנים עליהם מופקדת שמירתם. מקץ כמה דקות, שובל ארוך של שחקנים עשה דרכו מחדרי ההלבשה שבאיצטדיון אל מרכז מגרש האימונים.

35 שחקנים באו בשערי המגרש. זקופי קומה פרצו גבורי הכדורגל הישראלי אל כר הדשא החולד בתרגילי חימום, מרכזים אליהם, בין השאר, גם את מבטי השוטרים. אלה פתחו בדיון אקטואלי על כדורגל, על עיתונאים, על בריתים וכו'.

במאסף הגיע מילינקו מיהייץ', המאמן הלאומי של ישראל. אבל כאשר מיהייץ' עבר דרך השער, אי־אפשר היה שלא לחוש בהבדל בין הכדורגל שלנו לזה שמעבר לים.

המעבר בשער לא חשף איזה שהן אמיתות מקצועיות נסתרות. הוא גילה משהו עמוק יותר, שורשי פי כמה, ממנו נבנים שאר הדברים. המעבר של מיהייץ' בשער הסביר את ההבדל התהומי שביסוד התפיסה שלנו לעומת שאר העולם. הוא גילה את הכבוד, שכה חסר בכדורגל הישראלי ועל־כן הוא נראה כה עלוב וחסר אונים.

הדבר הראשון שעשה מיהייץ' בכניסתו למגרש לא היה לכנס את השחקנים, לא לתפוס מקום על הספסל ולצפות בהם. הדבר הראשון שמיהייץ' עשה היה לגשת לשוטרים, שניצבו באותה עת בפינה, לברכם לשנה טובה (בעברית כמובן) ולהודות רוב, שהם את ליבם. מי שלא ראה שוטרים נרגשים כמותם, אולי עוד לא ראה שוטר נרגש, בעת מילוי תפקידו, מימיו.

כזה הוא מילינקו מיהייץ'. איש של כבוד אמיתי, שכבר הוכיח זאת בהזדמנויות קודמות.

מיהייץ', האיש שבא מיוגוסלוויה ללמד את בני הארץ תרבות מהי, אולי יזיז משהו בכדורגל הישראלי משולל הכבוד.

בעולם יודעים לכבד שחקן יריב בשעת משחק, יודעים לארח קבוצות אורחות, יודעים שתקשורת לא רק משרתת את קהל הקוראים, אלא גם את המעורבים עצמם. מכבדים שופטים, מכבדים שומרי חוק, מכבדים בעצם את כל מה שסובב את הענף הזה. אולי גם בגלל זה הם נראים כפי שהם נראים. ואנחנו? אפילו לא כבהכבכה.

כדאי ללמוד ממיהייץ'. כבוד הוא הבסיס לכל.

ארי רוזנברג מרגיע: אל דאגה, מכבי חיפה לא יורד

אחרי מחזור

מאת יוסי לוין
סופר "ספורט הארץ"

מכבי חיפה. שני מחזורים ראשונים, שני הפסדים ראשונים. שלשום נוצחה מכבי חיפה בידי העולה החדשה לליגה הלאומית, אליצור נהרדו רמלה. כדורסלן הקבוצה ארי רוזנברג לא נשמע אתמול מודאג במיוחד, והעביר לנו את המסר הבא: "יש לי הרושם, שאתם שם בתל־אביב חושבים שאנחנו עומדים לרדת. אז לכם יש לי מה להגיד לכם: 'צאו מהלחץ; אנחנו לא נרד'".

בכל זאת, הפתיחה שלכם חלשה. שני הפסדים רצופים?

"נכון לעכשיו: אנחנו לא משחקים. אם תשווה את אליצור נהרדו רמלה למכבי חיפה, הרי שרמלה לא טובה מחיפה. המסקנה היא, שמכבי חיפה אינו מיטב לשחק".

מה הסיבות לכך?

"בראש וראשונה, המישחק הקבוצתי שלנו. הפציעה שלי ושל הרון שפגן זה לא שורש הבעיה. יש מיכלול של נסיבות שגרמו למצב הזה. בעיקר המישחק הקבוצתי הלקוי שלנו".

אולי הסיבה למיקום הגרוע שלכם נעוצה בכך, שאתם נשארתם עם הסגל הישראלי שלכם, לעומת התיזוק האמריקאי של שאר הקבוצות?

"איני חושב שעכשיו זה המקום לדבר על האמריקאים בליגה. זו לא הסיבה שבגללה הפסדנו את שני המישחקים הראשונים. המקום האידאלי שלנו הוא חמישי, שישי או שביעי; בינתיים אנחנו לא משחקים על פי הפוטנציאל שלנו".

במחזור הבא יש לכם משחק תחתית מול מכבי ר"ג.

"אם מסתכלים על הטבלה, אז על הנייר אנחנו אכן בתחתית. אך זה מטעה. ניצחון אחד במחזור הקרוב ונוכל להיות למעלה".

הפועל תל־אביב מכר 3,500 כרטיסים למישחק ביד־אליהו

כדורסל

מאת יוסי לוין
סופר "ספורט הארץ"

3,500 כרטיסים נמכרו שלשום למישחק הליגה בין הפועל תל־אביב לאליצור נתניה. אנשי הפועל היו מרוצים מאוד מההכנסה הגבוהה והם מקווים שהיכולת הטובה שהציגה הקבוצה תביא לעליה במספר הצופים גם במישחקים שאינם נחשבים למושכי קהל.

אמש חזרה הקבוצה לאימונים וערכה אימון קליעות באולם אוסישקין. המאמן משה ויינקרנץ לא התיר זמן רב לחגיגות. מיד עם סיום המישחק הוא דיבר בפני השחקנים על המישחק הקשה הצפוי מול בית"ר ת"א.

● מכבי נתניה מתכוננים לוותר על הכדורסלן הזר שלהם ג'ים סטק. לדברי מנהלי הקבוצה השחקן אינו מגלה את היכולת שציפו ממנו. הוא אמנם קלע מספר גבוה יחסית של נקודות, אך הוא לא מצליח להציג את הקבוצה. בינתיים מחפשים בנתניה את השחקן שיחליף אותו.

ככל הנראה יגיע הנ"ל בימים הקרובים. דזל רובינסון שהיה מעוני לחזק את הקבוצה עומד לעזוב היום את הארץ. אתמול ערך לו יו"ר בית"ר ת"א, אבנר קופל מסיבת פרידה.

● נשיאות איגוד הכדורסל לא דנה אתמול במיכתב ההתפטרות של שלום גרינבוים מהוועדה המיקצועית. בתחילה העלה היו"ר יורם אוברקוביץ' את העניין, אך לאחר מכן החליט לדחות את הדיון עד שיוגשו המסקנות של הוועדה המיקצועית. הוועדה עומדת להתכנס בשבוע הבא. כמו כן אישרה אתמול הנשיאות את דחיית מישחקה של הפועל חיפה מול סניידרו קאורטה ביום, והוא יתקיים במוצאי שמחת תורה, ה־15 לאוקטובר. מישחק הגביע בין הפועל קטמון והפועל חיפה, יתקיים בחיפה במקום ברמת־גן ביום ראשון הקרוב.

● מישחק הגומלין בין אליצור נתניה וסאגאיר אוסטנר, יזוז גם הוא ככל הנראה ויתקיים ביום חמישי ה־21 לאוקטובר. המישחק נידחה לפי בקשתה של אוסטנר. אליצור נתניה הסכים ועכשיו מחכים לאישור סופי של פיב"א.

שטפאן אדברג, מחזיק בדגל השוודי, בעוד חבריו זורקים אותו אל־על אחרי שהבטיח בברצלונה את עלייתה של שוודיה לגמר גביע דייויס בניצחון על הספרדי אמיליו סאנצ'ס (צילום אי־פי)

גילברט לסיבוב השני בטורניר אריזונה ★ נער בן 15 הפתיע

טניס

סקוטסדייל, אריזונה (שרות "ספורט הארץ"). בראד גילברט, שיהיה המדורג שני בתחרות "ריקליס הפרס הגדול" בשבוע הבא ברמת השרון, עלה כאן לסיבוב השני בטורניר על פרסים כספיים בסך כולל של 303 אלף דולאר. גילברט, המדורג כאן שלישי אחרי מאטס וילאנדר וטים מאיוט, גבר על בן ארצו מייק דהפאלמר 6–3, 6–2.

הפתעה ראשונה היה ניצחונו של האמריקאי בן ה־15 מייקל צ'אנג (483 בדירוג העולמי) שניצח את המדורג שמיני כאן (40 בדירוג העולמי), ג'יי ברגר (ארה"ב) 6–3, 6–2.

שלושה מדורגים אחרים ניצחו: דויד פייט (ארה"ב) שגבר על בן ארצו מל פרסל 6–3, 6–1, אליוט טלצ'ר (ארה"ב) שניצח את גזאי ריוז (ארה"ב) 6–2, 6–2 וקווין קארן (ארה"ב) שהכניע את החובב האמריקאי ג'ג פאילה 6–4, 6–4, 6–2.

קרישנאן מסתגל מהר

בבריזביין גילה ההודי ראמש קרישנאן (מדורג רביעי) הסתגלות מהירה למעבר ממיגרשי דשא לאולם, כשניצח את הגרמני כריסטיאן סאצ'אנו 6–4, 6–4 בסיבוב הראשון של אליפות קווינזלנד.

שחקן נבחרת אוסטרליה פיטר דוהאן גבר על צ'יפ הופר (ארה"ב) 6–4, 6–4, 6–7 והמדורג אריק ילן (גרמניה) הדיח את ליף שיראס (ארה"ב) 6–7, 6–7, 4–6.

גבריאלוב הפתיעה את זלץ בטורניר הנוער בקרית יוסף

הפתעה נפלה אתמול באליפות הטניס לגילאי 16 ו־18, המתקיימת בקריית הטניס בקרית יוסף. זוהה גבריאלוב גברה על המדורגת מס' 3 לימור זלץ 6–2, 6–4, 7–5.

בתחרויות לגילאי 18 הושגו התוצאות: רביב ויידנפלד — אהוד הדרי 6–3, 6–0; אהוד ויינברג — דני שוסטק 6–3, 6–2; אילן ארליך — יצחק קול 6–0, 6–2. בנות 18: הגית אוזיתן — ענת דרון 6–0, 6–2. בנים 16: אבי פרלין — טל סלפין 6–7, 6–2. בנות 16: יעל סגל — דורית אשר 6–1, 6–3; רונה מאיר — פני יאור 7–5, 6–0. התחרויות יימשכו היום ומחר.

התקנון שונה למען זיתוני

מאת סופר "ספורט הארץ"

הנהלת ההתאחדות לכדורגל עשתה אתמול שינוי בתקנון, לבקשת השחקן הותיק מחולון יעקב זיתוני. הוא ביקש לאפשר לו לעבור לקבוצה אחרת, בלי לכלול אותו במיכסת ההעברות, מאחר שבגללו התקשה למצוא קבוצה שתסכים לצרף אותו — במקום שחקן צעיר יותר. הנהלת ההתאחדות קבעה כי התקנון ישונה וכי שחקנים מעל גיל 38 לא ייחשבו במיכסת ההעברות או ההשאלות של הקבוצה הקולטת.

מנהל רשות הספורט: להכשיר בני נוער לקרב פנים אל פנים

(עת"ם). מנהל רשות הספורט במשרד החינוך והתרבות, יריב אורן, אמר אתמול כי יש להכשיר את בני הנוער להתמודד בקרב פנים־אל־פנים במסגרת הפעילות הספורטיבית בבתי הספר. מר אורן דיבר בישיבתה השבועית של הנהלת המשרד. הוא הוסיף, כי יש להפיק לקחים מנסיונם של מחבלים לתפוס לפני כשבועיים ברמת השרון שני נערים, שבכוחם הצליחו להכות במחבלים ולהמלט הודות לאימון שעברו במסגרת חוג היאבקות.

מנהל רשות הספורט כבר קיים שיחות בנושא זה עם מנהלי יחידות שונות במשרד והגיע לגבש תכנית חינוכית שתרחיב את הכשרת התלמידים ויכולתם להתמודד כהלכה במצבי תקיפה.

מאמן אירי נמחץ למוות במכוניתו בדרום אפריקה

(אי־פי). ריק מקיני, שחקן נבחרת צפון־אירלנד לשעבר, נהרג כאן כאשר עץ נעקר ברוח חזקה ומחץ אותו במכוניתו.

מקיני בן ה־42 אימן קבוצה מקומית. הוא היגר לדרום אפריקה בשנת 1967 אחרי ששיחק בקבוצה הסקוטית פאלקירק. בנו בן ה־19, ויקטור, נפצע בתאונה.

כדורסל

ניצחון לווילרבאן בליגה הצרפתית

פאריס (שרות "ספורט הארץ"). וילרבאן, שתשחק בשבוע הבא בירמה נגד מכבי חיפה בגביע קוראץ', ניצחה את לוריאן 78–69 (41–33) במחזור הרביעי בליגה הצרפתית. גוריס קלע עם 24 נקודות. אריק בניז 15 ווילי רדן 13 הירבו לקלוע לוילרבאן.

נאנט ממשיכה להוביל והיא היחידה שלא נוצחה. ניצחונה האחרון היה 68–65 על שולה עם 15 נקודות של רון רובינסון, שחקן הפועל ת"א בעונה שעברה. רון דייויס, שחקן בית"ר ת"א בעונה שעברה, קלע 19 נקודות בניצחון 93–92 של מילהוז על לימוז'. האלופה אורתז ניצחה את אנטיב 98–84 עם 22 נקודות של שפלר ו־17 של קארטר. באיטליה קלע לי ג'ונסון 22 נקודות אבל קבוצתו, אניקם ליוורנו, נחלה הפסד שני 70–78 לרייטור בולוניה. האלופה, טרייסר מילאנו, גברה על סקוליני פזארו 90–85 עם 25 נקודות של בראון ו־19 של מקאדו.

ביוגוסלוויה הכניעה ציבונה זאגרב את כוראץ 124–89 למרות היעדרו של דראזן פטרוביץ'. שיבקה, שהודחה ע"י אליצור נתניה מגביע קוראץ', גברה על מ.ז.ס. 97–92.

אליפות אירופה

ראש חוזר להרכב ויילס נגד דנמרק

קארדיף (אי־פי). איאן ראש חוזר בשבוע הבא לחוד ההתקפה של נבחרת ויילס למישחק הקובע בבית 6, במוקדמות אליפות אירופה נגד דנמרק בקופנהאגן. בחודש שעבר סירב מועדון יובנטוס לשחררו למישחק נגד הדנים בקרדיף, בו ניצחו הוולשים משער של מארק יוז שישחק הפעם לצידו. תיקו יבטיח כמעט בוודאות את עלייתה של ויילס לשלבי הגמר, הופעה ראשונה של נבחרת זו בשלבים הסופיים של מיפעל בין־לאומי גדול מאז 1958.

מנהל נבחרת ויילס מייק אינגלנד ציין, שוויילס לא נוצחה עד כה כאשר ראש ויוז שיתפו פעולה. "דנמרק לא נוצחה בביתה זמן רב ויהיה לנו קשה. אם נפסיד, נצטרך לנצח במישחק האחרון בצ'כוסלובקיה".

אושר הפרוייקט הניסיוני של כדורגל בבתי הספר

מאת סופר "ספורט הארץ"

מנהל ההתאחדות יעקב אראל מסר אתמול, כי אושר הפרוייקט הניסיוני של כדורגל בבתי הספר. זה ניסיון ראשון מסוגו ביוזמת ובשיתוף ארגון המאמנים בהתאחדות לכדורגל והפיקוח על החינוך הגופני במשרד החינוך.

במסגרת הפרוייקט יהיו שיעורי כדורגל במערכת השעות של 20 בתי ספר בארבעה ישובים: יבנה, טבריה, קרית־מלאכי וקרית־אונו. ההתאחדות לכדורגל תקציב לצורך זה 50 אלף ש"ח.

אנקטיל אושפז

פאריס (עת"ם). רוכב האופניים הצרפתי המפורסם ז'ק אנקטיל בן ה־53, שזכה חמש פעמים בטור־דה־פראנס, אושפז בבית חולים במזרח צרפת לאחר שחש כאבים עזים בבטנו. בראשית השנה עבר אנקטיל ניתוח להסרת גידול סרטני בקיבתו.

ארה"ב אלופת העולם בשחיה צורנית

קאהיר (אי־פי). ארצות הברית זכתה כאן באליפות העולם בשחיה צורנית. האמריקאיות צברו 57 נקודות וקדמו את קנדה 55 ויפאן 41.

בגמר ליחידות זכתה קארולין ואלדו מקנדה. טרייסי רואיז (ארה"ב) זכתה במדליית הכסף ומוריאל הרמין (צרפת) במדליית הארד.

הניחוש שלי

ח"כ פנחס גולדשטיין: נתניה ובית"ר ירושלים — תיקו

מנחש השבוע של "ספורט הארץ" הוא חבר הכנסת פנחס גולדשטיין, יו"ר ועדת הספורט של הכנסת, בן 48, נשוי לאילנה, אב לרן בן 18 ויעל בת 14 וחצי. אוהד מכבי תל־אביב. מבקר בכדורגל בין פעמיים לשלוש בחודש.

1.	בית"ר ת"א — מכ. חיפה	2
2.	מכ' ת"א–מכבי פ"ת	1
3.	הפועל ת"א — חולון	1
4.	ב"ש — הפועל לוד	1
5.	מ. נתניה–בית"ר ים	x
6.	בני־יהודה — שמשון	x
7.	הפו' פ"ת — ב"ש	x
8.	הכח — בית"ר נתניה	1
9.	מ. יבנה — טבריה	1
10.	הפו. ים–הפו. חדרה	1
11.	רמ"ע — הפו. עכו	1
12.	הפו. חיפה — מ. יפו	1
13.	הפו. בתים — שער'	x
14.	הפו. יהוד — הפו. ר"ג	x

במחזור שעבר ניחש התמלילן אבי קורן, דובר ומנהל אגף הפרסום במפעל הפיס, תשעה ניחושים מהם ארבעה בליגה הלאומית.

מדריך הארץ

יום רביעי — ערב החג

תורנויות

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים: מ־6 בערב עד לבוקר ב־7 בבקר בתחנות מד"א טל' 101.

מגן דוד אדום: ירושלים 523133, תל־אביב 5460111, חיפה 512233, גוש דן 781111, הרצליה 052־541333, נהריה 823333, רחובות 08־451333, בת־ים 5511111, חולון 803133, לוד־רמלה 08־221022, באר שבע 057־74767.

מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'־ה' — 8.00–20.00, בימי ו' — 8.00–15.00, טלפונים: 03־433300.

שירו"ן — שירות רפואי נייד (24 שעות ביממה, כולל רפואת שיניים): ירושלים, מוקד יום — 660585, 669531. מוקד לילה, שבת וחג — 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן. תל־אביב, מוקד יום — 218820, 218898. מוקד לילה — 631011 מנוי 3752 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מבזק ב'ד'.

שקמ"ר — שירות רפואי לקשר: שירות ביקורי בית של רופאים מומחים לילדים ותינוקות בשעות 19–24: טל' 03־7549111 "שקמ"ר" קוד מנוי 222. מרפאות שיניים לעזרה ראשונה תל־אביב:

ריינגולד מנסר שער 3 (ליד המשביר) טלפון: 294869, 03־285822. המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00–24.00. אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד. בר כוכבא 49 טל: 03־284649 פתוחה בימים א־ה בין 21.00 עד 25.00, ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00. שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00.

קשב לבית — שרות ביתיים לרפואה, שיקום וסיעוד בבית. מרכז רפואי הרצליה פיתוח 052־548575. איתורית 1500 7549111.

ער"ן — עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות ביממה) ירושלים 227171, תל־אביב 5461111, ילדים ונוער 261113, חיפה 672222/3, נתניה 053־35316, באר־שבע 057־418111. מרכז רפואי באר־יעקב 08־223958.

מרכז סיוע לנפגעות אונס (24 שעות ביממה): תל־אביב טל' 234819, ירושלים טל' 02־245554, חיפה טל' 04־382611. מרכז סיוע למצבי לחץ מטעם "מעגלים": א ו־ה 11.00–13.00, ב ו־ד 16.00–18.00. טל: 220031. רחוב באסר 13 תל־אביב.

יד ביד — איגוד קשבת לילד ולהורים תל אביב — לילד 226027 24 ש' ביממה, להורים, בימים ב', ה' מ־17.00–20.00. 222732. ירושלים — 243358. חיפה והגליל — 229468 11.00–20.00. הגליל המערבי 04־922222.

קו אליי — האגודה להגנת הילד. עזרה במצבי אלימות כלפי ילדים 261070, א'־ה' 16.00–20.00. איגוד לשירות אדם — תמיכה טלפונית לשירות הציבור בגוש דן 24 שעות ביממה. טל' 03־5461727/8.

שוה"ל — שירותי עזרה מיכל נסג"ץ להורים לב בגוש דן 530848.

ויצ"ו — 24 שעות קו אדום לנשים מוכות טל' 03־5461133, 08־550506. החוגר לטלפונות באירים — הסברה ומידע למהלים, מידע מוקלט 24 שעות בטלפון: 290101, 203121. קו פתוח בכל יום מ־19.30–23.00 ת.ד. 53602 ת"א.

תורנות בתי־חולים

תל אביב השקה — (ילדים, פנימית, כירורגית). ירושלים הדסה ע"כ — (פנימית, נשים, עיניים, א.א.ג). הדסה הר"צ — (כירורגית, אורטופדית). ביקור חולים — (ילדים).

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב: צפון יהודה המכבי 35 449995. ארלוזורוב 76 250746. ירושלים: פרשת רחמה הכ"ג 28 523191. חולון: הבת ים מוזר הנביאה דייך 20 583360. רמת גן: בזק ביאליק 30 723674. נתניה: קזנאל ב. בכוחי מ. טורדא 51774. פתח תקוה: מינקאים 20 9321067. הקריות: הדמן מכמת מוריקין ק. מוצקין 715136. רחובות: בזק הרצל 155 452154. חדרה: קופ"ח כללית המשילד 335884.

דלת פתוחה

מרכז מידע ייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי — ייעוץ ומידע בנושא חברות, כלכלה, מיניות, אמצעי מניעה. ימים ב' ג' ד' — 16.00–19.00. הנביא 9, 5101511/2. חיפה: ימים א' ו־ד' 16.00–19.00, רחוב הפחודים 14, טל' 381520.

מרכזי מידע — אגד

03־432777, 04־549121, 02־304304

יום חמישי — חג סוכות

תורנויות

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים: מ־6 בערב עד לבוקר ב־7 בבקר בתחנות מד"א טל' 101.

תורנות בתי־חולים

תל אביב הקה — (ילדים), איכילוב — (פנימית, כירורגית). ירושלים: שערי צדק — (נשים, כירורגית, אורטופדית), הדסה ע"כ — (ילדים, עיניים), ביקור חולים — (פנימית, א.א.ג).

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב: שחר ברנרס 27 441449. בת ישראל בגה ישראל 11 226545. מוצאי סוכות — שחר, נצח ישראל. ירושלים: הר היתים הר היתים 287480. מוצאי סוכות — מרקחת רחמה הכ"ג 28 523191. חולון: הבת ים בני בת ים הנביאים 3 5515671. רמת גן: זהלום קרניצי 63 721968. פתח תקוה: היוקנן שטמפר 24 910946. נתניה: מקסים סלומון 2 617836. הקריות: הדמן מכמת מוריקין ק. מוצקין 715136. רחובות: הנשיא הנשיא הראשון 461342. חדרה: קופ"ח כללית המשילד 335884.

דלת פתוחה

מרכז מידע ייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי — ייעוץ ומידע בנושא חברות, כלכלה, מיניות, אמצעי מניעה. ימים ב' ג' ד' — 16.00–19.00. הנביא 9, 5101511/2. חיפה: ימים א' ו־ד' 16.00–19.00, רחוב הפחודים 14, טל' 381520.

מרכזי מידע — אגד

03־432777, 04־549121, 02־304304

מוגש כשירות לציבור על ידי הסנה
חברה ישראלית לביטוח בע"מ

VILLAGE
פאב מסעדה VILLAGE
באר עשיר
קומה ראשונה – מוסיקת קאנטרי
קומה שנייה – מסעדה אירופאית צרפתית לאניני הטעם.
תפריט היכרות 17.60 ש"ח.
שעות פתיחה: צהרים: 12.00–16.00 ערב: 18.00 עד חצות.
בימי ו' בערב – זמרת גיטריסטית משעה 22.30 – קארין ומורק.
דיזנגוף 261 ת"א
טלפון: 03־446220

מעריב-עכשיו
קרא במעריב יום ו':

מעריב־סופשבוע:
44 שנים לבריחה מסוביבור. סרט ומציאות. – טל בשן ● החורים בשאלה – לוי יצחק הירושלמי. אורית הראל ● יחצ"נית בצמרת – מיכל קפרא.
מעריב־שבת:
משה דיין – אנואר סאדאת. פגישות. – אליקים רובינשטיין ● ידיד הספרים במוסקבה – אברהם תירוש ● המירוץ אחרי הקול הערבי – מנחם רהט ● כתנות בגבול השלום – עמנואל רוזן.
מעריב־כלכלה:
הזעזועים בצמרת כימיקלים לישראל. – אורי גינוסר.
מעריב־קריירה:
למי משתלמת ההשתלמות. – אלי דנון.
מעריב־פנאי:
מייק בורשטיין: יש פרנסה, יש פעילות – תלמה אדמון.
מעריב־ספרות:
ראיית השואה אצל ז'בוטינסקי ובן־גוריון. – יעקב שביט.
● אפרים סידון – דעות ● יהונתן גפן – גרשו אותם מפה ● דליה רביקוביץ – הטלוויזיה של השבוע ● עמוס לבב – ארגון מחדש ברפא"ל ● נורית ברצקי – שטח פרטי עם ציפי שביט ● נילי פרידלנדר – טיול לכל הארץ ● עמוס לבב – לשון הרע ● סימני נפש.
ציפי שביט
מייק בורשטיין
אלוף יצחק מרדכי
מעריב מעניק לך חידושים העונים לדרישות שלך

הביטוח הלאומי: על קופות החולים לכסות 20% מהוצאות אשפוז יולדות

דוחים את דרישת משרד הבריאות לשלם מכורח ביטוח אמהות את מלוא הוצאות האישפוז של היולדת בבית החולים

מאת עדנה ארידור
כתבת "הארץ"

הביטוח הלאומי מציע לשתף את קופות החולים בכיסוי 20% מהוצאות עלות אשפוזה של יולדת. במוסד דוחים את דרישת משרד הבריאות לשלם מכורח ביטוח אמהות את מלוא הוצאות האישפוז של היולדת בבית החולים.

כיום משלם הביטוח הלאומי, מכורח החוק 80% מעלות אשפוז יולדת ויילוד במשך כחמישה ימים בבית החולים. שרת הבריאות דורשת כי הביטוח הלאומי יישא בכל מאת האחוזים של עלות האשפוז, לאור התייקרות השירותים של היולדת, הנובעים בין השאר מהגידול בלידות פגים, ניתוחים קיסריים וכדומה. יצויין כי בנושא זה יש חילוקי דעות בין שרת הבריאות לשר העבודה והרווחה, הממונה על הביטוח הלאומי. בשל חילוקי דעות אלו נמנע בחצי השנה האחרונה גם עידכון מחיר "סל הלידה".

סמנכ"ל למחקר ותכנון במוסד לביטוח הלאומי, יוסי טמיר, אמר ל"הארץ", כי ועדה בין־משרדית, שבדקה את עלויות סל הלידה, המליצה לעדכנו ב־11%. עידכון הסל כולל את כל השירותים והטיפולים הרפואיים, הקשורים בלידה, לרבות בדיקות מעבדה, רנטגן ובדיקות אחרות, ניתוח, אישפוז יולדת במחלקת יולדות, אישפוז פגים בחידה רפואית מתאימה.

יש לזכור, טוען טמיר, כי בנוסף לכיסוי 80% מעלות האישפוז משלם המוסד מענק לידה, בסכום של 20% מהשכר הממוצע במשק, כדי לכסות הוצאות ראשוניות לציוד ליילוד. טמיר טוען, כי דרישת משרד הבריאות, שהמוסד יכסה את מלוא הוצאות הלידה, כמוה כהכנסת חוק ביטוח ממלכתי בדלת האחורית. אם יש לבית חולים הוצאות מעבר למה שמכסה המוסד לביטוח לאומי מכספי ביטוח יש מקום לדרוש כסוי ההוצאות על ידי קופות החולים.

על פי נתוני המוסד לביטוח לאומי עלות אישפוז יולדת וילוד, במשך חמישה ימים, נכון לאפריל 1987 מגיע ל־1,186 ש"ח. שיעור השתתפות המוסד לביטוח לאומי נקבע ל 949.56 ש"ח, המהווים 80%. בהתחשב בעובדה כי יש 100 אלף לידות בשנה יגיע שיעור הסבסוד של בתי החולים לאישפוז יולדות לכ־25 מליון שקלים.

בתגובה להצעת המוסד לביטוח לאומי, אמרה שרת הבריאות, כי על פי חוק ביטוח חייב המוסד לכסות דמי לידה, מענק לידה ואישפוז. מסיבה זו לא יעלה על הדעת לדרוש ממשרד הבריאות ומקופות החולים לסבסד את המוסד לביטוח לאומי. אין שום חוק הקובע, כי המוסד ישתתף רק ב־80% אחוז מעלויות האישפוז.

נדחה בקשת חברת "שחף" להפעיל מטוס בואינג 720 בטיסות שכר לאילת בסמוך לחג הסוכות

זוהר בלומנקרנץ
כתב "הארץ" לענייני תעופה

מינהל התעופה האזרחי במשרד התחבורה דוחה את בקשתה של חברת "שחף", להפעיל מטוס נוסעים גדול מסוג בואינג 720 בטיסות שכר לאילת בתקופת חג הסוכות.

נודע, כי במקביל מטפל מנהל התעופה האזרחי באפשרות לבטל עד היום את קירקועם של שני המטוסים מסוג "בנדרנטה", לגביהם קיימת מחלוקת עסקית בין חברת התעופה לחברה המשכירה מבריטניה. כדי שחברת התעופה תוכל להפעילם עד בעונת תיירות של חג הסוכות לאילת. זאת, לאחר שחברת התעופה מישראל פנתה למינהל התעופה האזרחי של בריטניה וביקשה ממנו להסיר את התנגדותו להסטתם של שני המטוסים הנמצאים תחת רישום בריטי.

אחת הבעיות בהקשר זה, היא אי הימצאותם בישראל של ספרי המטוסים, לאחר שנגנבו ממשרדי החברה בשדה התעופה בהרצליה. בידי החברה צילומי הספרים ומסמכים אחרים, מהם ניתן לשחזר את הרישום בספרים.

מינהל התעופה האזרחי לא אישר את הפעלתו של מטוס הנוסעים הגדול, שביקשה החברה להביא ארצה במקום שני המטוסים הקטנים שקורקעו, בין השאר בשל מיגבלת 20 מושבים למטוס בביצוע טיסות שכר פנים ארציות המופיעה בתקנות.

במטוס הנוסעים הגדול כ־150 מקומות לעומת 18 מושבים בכל אחד משני המטוסים הקטנים המקורקעים. החברה מתכוננת להטיס היום, ערב החג, את נוסעיה לאילת בשני מטוסיה הקטנים האחרים מסוג "איילנדר".

חברת התעופה "ארקיע", שתפעיל "רכבת אווירית" לאילת, הביע את הסכמתה לפני מינהל התעופה האזרחי, לקלוט את נוסעי חברת תעופת השכר שרכשו כרטיסי טיסה לאילת, ולא נמצא להם מקום בשל קירקוע שני המטוסים הקטנים.

בניצוח ליאונרד ברנשטיין תופיע התזמורת הפילהרמונית של וינה ב־4 קונצרטים בארץ

מאת סופר "הארץ"
לענייני תרבות

התזמורת הפילהרמונית של וינה, אחת התזמורות הידועות בעולם, תנגן ארבעה קונצרטים בישראל, בניצוחו של ליאונרד ברנשטיין, בספטמבר 1988. על כך נמסר אתמול במסיבת עיתונאים של חברת האמרגנות "ארטיס", בה נמסר על תכניות הייבוא של המשרד בשנה הקרוב.

התזמורת, המשמשת גם כתזמורת בית האופרה של וינה, תתחיל בקונצרטים אלה את עונת הפעילות ה־147 שלה. בתזמורת 135 חברים, והיא תאגיד, המנהל את עצמו ע"י ועד נבחר, ללא מנהל כללי או מוסיקלי. היא משמשת גם כתזמורת הבית של פסטיבאל זלצבורג.

יהיה זה הביקור הראשון של התזמורת בארץ, הביקור הוא כעירוזו ותמיכתו של הקאנצלר ורניצקי. היא תקיים בארץ, כאמור, ארבעה קונצרטים: שלושה בתל אביב ואחד בירושלים, ובהם תנגן שתי תכניות, שפרטיהן יקבעו בשלב מאוחר יותר.

לפני עתה ידוע כי בתכניות תיכלל סימפוניה של מהלר ויצירה של ברנשטיין, שמבצעיים לפני ביקורו זה, יחגג את יום הולדתו ה־70.

בוטלה השעיית עיתונאי הספורט של "חדשות" מאגודת העתונאים

ועד אגודת העתונאים בתל־אביב בראשית השבוע, מסר עורך הספורט של העתון "חדשות" אבי רצון, את הסבריו לפרסום המדור בעיתונו, ביום חמישי, 87. 10. 1 — בניגוד להחלטת הנהלת האיגוד הארצי של עיתונאי ישראל — על כך נמסר בהודעת האיגוד.

לאחר מתן ההסבר האמור, החליט ועד האגודה לבטל את השעייתם של עורכי ועתונאי הספורט ב"חדשות", מחברותם באגודת העתונאים בתל־אביב.

הסתיימה חקירת הרופאים שביצעו ניתוח בברך בריאה לחייל

מאת מנחם הורוביץ
סופר "הארץ" בצפון

בבית החולים בצפת הסתיימה חקירת צוות הרופאים, שביצעו ניתוח בברך רגל שמאל של חייל צה"ל במקום בברך רגל ימין. ממצאי החקירה הועברו לראש שירותי האישפוז במשרד הבריאות, הד"ר משה משית.

במשרד הבריאות יחליטו האם לנקוט בצעדים נגד הרופאים שביצעו את הבדיקות הניתוח. החייל אברהם זרגראן ממושב שוקד אמר כי אינו מתכוון להגיש תביעה משפטית נגד בית החולים.

בגיל 82 מת חלוץ הסרט הישראלי נתן אקסלרוד

מאת שמעון סאמט סופר "הארץ"

בתל־אביב מת בגיל 82 נתן אקסלרוד, חלוץ הסרט הקולנועי הראשון של ארץ ישראל, ממפתחי תעשיית הסרטים בארץ וממכשירי דור צלמי הסרטים.

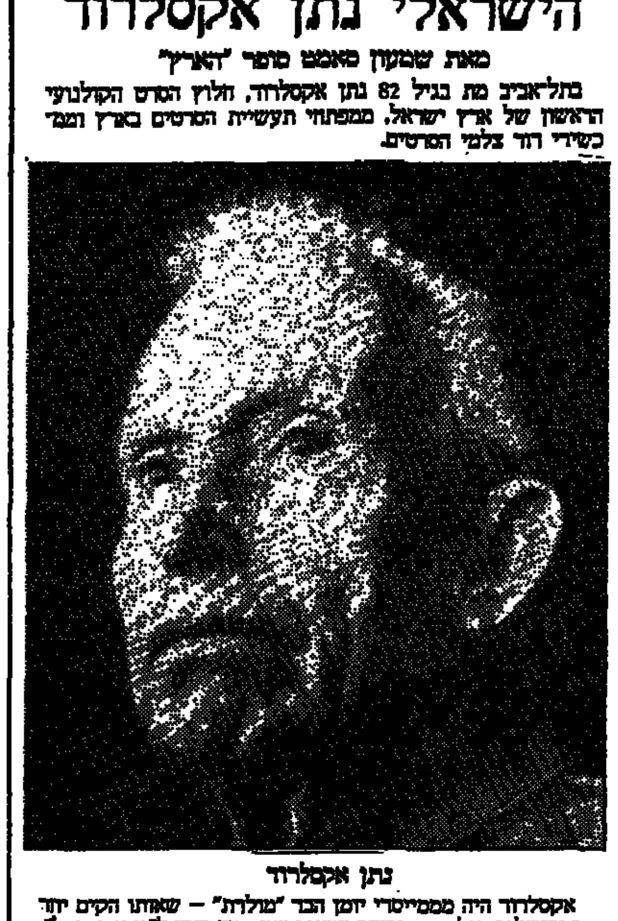

נתן אקסלרוד

אקסלרוד היה ממכייסרי יומן הבר "מולדת" — שאותו הקים יחד עם ירושלים סגל — ובמרוצת השנים שינה את שמו ל"יומן הכרמל". יומן זה היה בשעתו מאוד פופולארי בבתי קולנוע בארץ והוא גם הביא באופן שוטף תיאורי המתרחש בישוב.

סרטו הראשון של המנוח נקרא "זיהי בימי". אחר כך הוציא לאור את הסרט "עודד הנודד" ועוד סרטים, בהם צילומי מאורעות לאורמיים של הישוב העברי בארץ. אקסלרוד השאיר אחריו ארכיון פילמאי רב כמות וערך, שנוצל במרוצת השנים להפקות רבות. ארכיון זה כלל גם סרט מצולם של הכרזת המדינה והוא הועבר לגינזך המדינה.

אקסלרוד עלה לארץ ב־1926 מרוסיה. הוא השאיר אחריו אשה ושלושה בנים, אחד מהם, אהרון, עוסק בבימוי סרטי טלוויזיה. הלוויה תצא היום ערב סוכות ב־10.30 לפני הצהריים מחדר הלוויות העירוני שברחוב דפנה בתל־אביב לבית העלמין בנחלת יצחק.

התביעה: משליכי רימון ב־5 ביוני לאוטובוס תכננו לפגוע בחיילים בדרכם לבסיס

מאת נורית אמיתי

המובלים שהשליכו רימון ב־5 ביוני השנה על קו 451 שעשה דרכו לרמלה, תכננו לפגוע בחיילי צה"ל העולים על קו זה בדרכם לבסיס צריפין. כך עולה מבקשת הארכת המעצר שהוגשה אתמול לבית המשפט הצבאי בלוד, על ידי התובע סרן ראובן ולף.

אתמול הוגשו 3 כתבי אישום נפרדים נגד החשודים תושבי לוד: עטא חסן אבו צעלוק בן 19, מוחמד מנצור זיאדה בן 33 ומחלוף אחמד בודגל בן 25. השלושה מואשמים בחברות ופעילות בארגון עויין, בנשיאת והחזקת נשק ובהשתתפות לזריקת רימון.

12 נפגעו ב־5 תאונות דרכים במרחב לכיש

(ע). ב־5 תאונות דרכים שארעו אתמול במרחב לכיש, נפגעו 12 בני אדם, שניים מהם קשה. התאונות נגרמו בעיקר בעקבות הגשמים העזים שפקדו את האיזור.

אחת התאונות אירעה בין שתי מכוניות פרטיות, נהוגות בידי נהגים מהרצועה, כתוצאה מכך נפצעו כל נוסעי המכוניות.

באשדוד אירעה התנגשות בין שתי מכוניות כתוצאה מהחלקה, הנהגים 25 נפצעו קל. בקריית גת נפצעה הולכת רגל רגינה גרשטנפלד בת 70.

נתפסו 92 מנות הרואין בחולון

מאת זוהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" בחולון

92 מנות הירואין במשקל כולל של 32.35 גרם נתפסו אתמול בחולון, על ידי בלשי מיפלג הסמים של היחידה המרכזית במשטרת תל־אביב. כמו כן נעצר תושב חולון החשוד בסחר בסמים והיום הוא יובא לבית המשפט להארכת מעצרו.

במיפלג הסמים הצטבר מזה זמן מידע אודות פעולותיו של החשוד, שנעצר סמוך למקום מגוריו. כאשר הבחין החשוד בבלשי המשטרה החל להמלט תוך שהוא משליך מכיס מכנסיו חבילה שהחזילה מנות סם. לאחר מירדף קצר נתפס החשוד ונעצר.

נכשל שוד כספות בקריית ים

(ע). שלושה צעירים תושבי הקריות נעצרו אתמול כחשודים בניסיון לפצח את כספת בנק דיסקונט בקריית ים.

פריצה נועזת בוצעה סמוך לשעה 4 לפנות בוקר לסניף הבנק שבשדרות ירושלים בקריית ים. הפורצים חדרו למקום, לאחר שניטרלו את מערכת האזעקה. הם הפעילו סביב לכספת הבנק חומר נפץ והפעילוה.

כתוצאה מהפיצוץ הופעלה מערכת אזעקה אחרת, ושכנים שהתעוררו הזעיקו את המשטרה.

כתב שתי"ם בחיפה מציין, כי לא עלה בידי הפורצים לפצח את הכספת, והם חמקו ונמלטו מהמקום למשמע צפירות האזעקה.

כחצי שעה לאחר נסיון הנפל עצרה משטרת זבולון בשתי דירות שלושה חשודים בביצוע הפריצה הנועזת לבנק.

מחסני ז'ירון
רהיטים שעמדו בתצוגה בהנחה
עד 50%
תחנת הרכבת, בני-ברק
(מול הקניון) טל. 793194

המושבה הוותיקה יסוד המעלה שבה לחיק התאחדות האיכרים

מאת אבי גנאור סופר "הארץ" לענייני כלכלה

בטקס רב משתתפים שנערך בתחילת השבוע בגליל, חזרה המושבה הוותיקה יסוד המעלה לחיק התאחדות האיכרים, לאחר עשרות שנים של היעדרות, שבהם פעלה האגודה המקומית באמצעות תנועת "האיחוד החקלאי".

יסוד המעלה, שעלתה על הקרקע בשנת 1884, פרשה מהתאחדות האיכרים בגלל חילוקי דעות על רקע הרחבת המושבה. עם השנים התברר כי רבים מהחקלאים הוותיקים המשיכו לפעול באמצעות התאחדות האיכרים אבל האגודה המקומית "מי־מרום" עברה לאיחוד החקלאי.

שלמה רייזמן, מנכ"ל התאחדות האיכרים, סיפר כי לאחרונה, על רקע הסתבכותו של האיחוד החקלאי, פנתה אגודת "מי־מרום" וביקשה לחזור לחיק התאחדות. השבוע, לאחר שההצטרפות אושרה, נערך במושבה טקס רב משתתפים, בו נכחו בין היתר גם ראש מועצת ראש פינה, צבי רסקי, ראש מועצת יסוד המעלה, יוסי מזרחי ונשיא התאחדות החקלאים, אליהו איזקסון.

ביסוד המעלה כ־150 יחידות חקלאיות, שרובן רווחיות וחקלאי המושבה עוסקים בעיקר בגידולם של עצי פרי ובהם תפוחי עץ, שזיפים ואגסים במטעים המשתרעים על פני 7,000 דונם.

לאחרונה, בגלל המשבר הפוקד את החקלאות, הורגשה נטייה של חקלאים פרטיים לא מעטים לשוב ולפעול במסגרת התאחדות האיכרים. לפני כשנה חזרה להתאחדות המושבה מגדל, שפרשה ממנה לפני שנים ובימים אלה מתנהלים מגעים גם להחזרתה של מנחמיה.

גידול בתיירות נכנסת לישראל

מאת דן סגיר
סופר "הארץ"

בתשעת החודשים הראשונים של 1987 הגיעו לישראל 1,023,900 תיירים,— גידול של 24% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. כך נמסר מהלישכה המרכזית לסטטיסטיקה.

בחודש ספטמבר השנה נכנסו לישראל 104,500 תיירים, מהם 85,200 בדרך האויר, 16,300 בדרך היבשה ו־3,000 בדרך הים.

אנשי הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה מציינים כי רמת התיירות הנכנסת היתה דומה לרמה הממוצעת של החודשים ינו' עד אוגוסט 1987.

עורך את העמוד: חיים טל

אלטקסט — החותרים

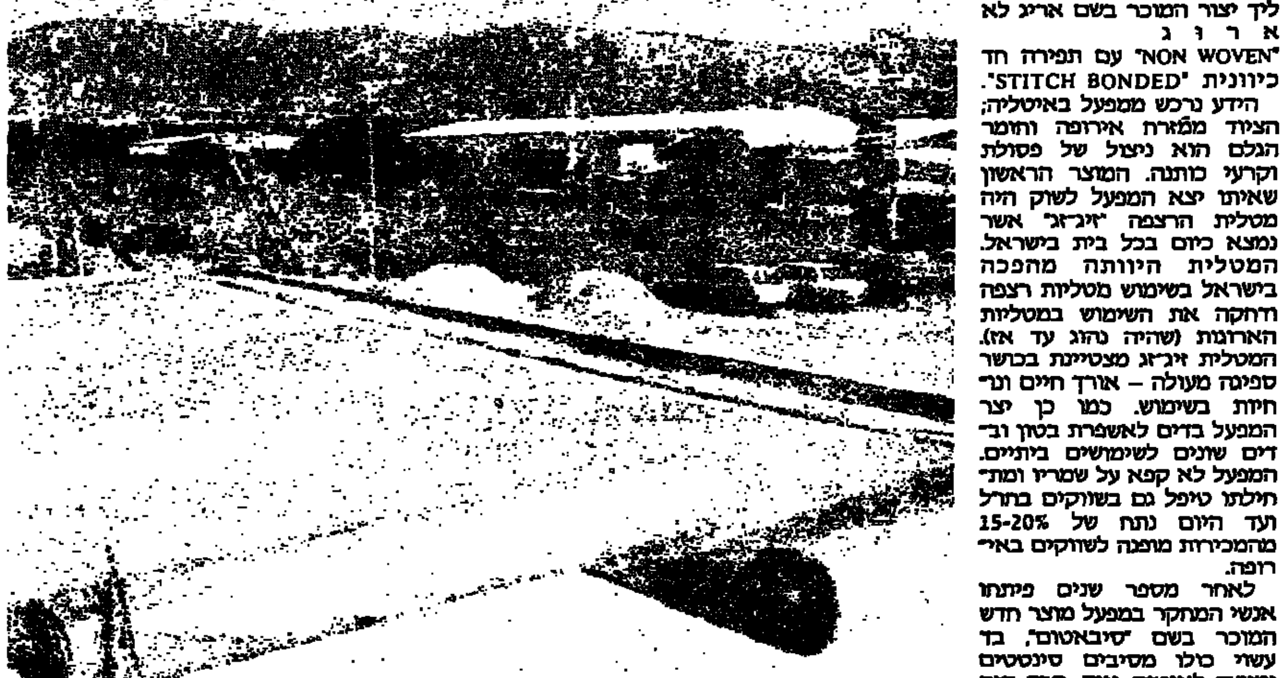

מפעל אלטקסט הוקם בשנת 1977 והיה החלוץ בין מפעלי הטקסטיל בארץ שהוקם בתהליך יצור המוכר בשם אריג לא א ר ו ג "NON WOVEN" עם תפירה חד כיוונית "STITCH BONDED".

הידע נרכש ממפעל באיטליה; הציוד מֵמַּארת אירופה וחומר הגלם הוא ניצול של פסולת וקרעי כותנה. המוצר הראשון שאיתו יצא המפעל לשוק היה מטלית הרצפה "זיג־זג" אשר נמצא כיום בכל בית בישראל. המטלית היוותה מהפכה בישראל בשימוש מטליות רצפה ודחקה את השימוש במטליות הארוגות (שהיה נהוג עד אז). המטלית זיג־זג מצטיינת בכושר ספיגה מעולה — אורך חיים ונוחיות בשימוש. כמו כן יצר המפעל בדים לאשפרת בטון ובדים שונים לשימושים ביתיים. המפעל לא קפא על שמריו ומתחילתו טיפל גם בשווקים בחו"ל ועד היום נתח של 15-20% מהמכירות מופנה לשווקים באירופה.

לאחר מספר שנים פיתחו אנשי המחקר במפעל מוצר חדש המוכר בשם "סיבאטום", בד עשוי כולו מסיבים סינטטיים ומיועד לאיטום גגות. הבד הזה חדר במהירות לענף הבניה וכיום מכסים כ־500,000 מ"ר בשנה עם הבד הזה (המהווה כ־25% מכלל שטח הבניה השנתי בארץ). עיקר השימוש של הבד בהפרדה בין הבד האוטם ובין החצץ, הגנה לצנרת מים תת־קרקעיים וניקוז לקירות תומכים.

גולת הכותרת של המפעל היתה ברכישת ציוד חדיש ומשוכלל בשנת 1985 אשר אפשר יצור בדים באיכות ורמה שלא היו מוכרים בארץ. הבדים האלה מיוצרים על פי ידע בלעדי עם שימוש בסיבים, מויסקוזה ופוליאסטר באיכות מעולה. שיטת היצור ניקראת "STITCH–LOCK" תפר נעול, זה פטנט אשר מבטיח לייצר בדים בחוזק ועמידות לאורך שנים ואי פרימת החוט בכל מצב. רשימת המוצרים לטקסטיל בית כוללים – עטיפת מזרונים – כיסוי מיטה – ציפיות לכריות – מפות שולחן – תיקי ספורט – בדים לשמשיות וכסאות נוח, וילונות לבית ווילונות למשרדים ובנקים וכו'...

לשימושים טכנים – איטום גגות – בד הפרדה לבנית כבישים – רפידות וגפות לתעשית הנעלים – כיסוים חיצוניים למכוניות – אהלים – עטיפות לכריכות כותנה וכו'...

כמו כן המפעל מטפל בתהליכי האשפרה – הצביעה והדפסה של הבדים כשרות ללקוח. העיבודים נעשים מחוץ למפעל בהשגחתו ואחריותו של המפעל.

קווי הייצור מבוקרים על ידי מחשב על מנת להבטיח איכות ואחריות. צוות המפעל מונה כ־30 איש כולם חברי משק, כאשר 50% מועסקים ישירות ביצור ו־50% במחלקת גימור־אריזה ונוהל. מחזור המכירות בשנת 1987 יסתכם כ־4,800,000 ש"ח והתוכנית לשנת 1988 היא להגיע ל־6,500,000 ש"ח מתוכם כ־800,000 ש"ח ליצוא.

מטלית ריצפה זיג־זג
זה לא סתם סמרטוט
עלו והצליחו
דרורי שלומי פרסומאים
טלפון 03-454436

לאלטקסט
ברכות לבביות בחגכם
המשך שיתוף פעולה פורה
מברכים: גרינברג שמואל ובנו
חומרי גלם לטקסטיל

לאלטקסט
מיטב הברכות בחג העשור והצלחה במעשיכם
מברך: פרחי העמק — סורדס חיים בע"מ
בית חרושת להדפסת אריגים וסריגה

לאלטקסט
שאו ברכות לחג העשור
והמשך פעולה פורה
מברכים: ס.א.ר. חרושת דפנה

לאלטקסט
ברכות לבביות בחגכם
המשך הצלחה ושיתוף פעולה
מברכים: סער עמי ועמית — טקסטיל

לאלטקסט
בחג העשור
ברכות לבביות
המשך שגשוג והצלחה
מברכים:
דימונה טקסטיל (1979) בע"מ

לאלטקסט
ברכות לבביות לעשור והמשך הצלחה
מאחלים: לימרקל בע"מ
מעבדת אופסט והפרדת צבע

לחברת אלטקסט
זר ברכות בחג העשור — עלו והצליחו
מברכים: מ. שני — מהנדסים, יועצים.
מתכנני הרחבת המפעל

לאלטקסט ולקיבוץ החותרים
שאו ברכות נאמנות
בחג העשור
בתקווה לשגשוג ושיתוף פעולה
קידר תעשית מבנים בע"מ
בונה מפעל אלטקסט

לאלטקסט
ברכות לבביות לרגל חג העשור
מברכים: פדבד — בדדב
עבודות פחחות לתעשיה, בנין וחקלאות
אזור תעשיה ב' חדרה

לאלטקסט
ברכות לבביות לחג העשור
מברכים: נילספרין בע"מ

קואופרטיב להובלת משאות
(הגמל החדש) בע"מ
מובילי מטענים כלליים, מטענים
בצובר־מכולות והובלת ציוד כבד.
המשרד הראשי – חיפה רח' הגמל 45 טל 04-667771

אלטקסט החותרים
יצרני בדים לא ארוגים
(NON — WOVEN)
מוצרי ניקיון: מטליות "זיג־זג" מקוריות
מוצרי איטום: בדים גאוטקסטיל "סובאיטום"
מוצרי טקסטיל: בדי STITCH–BONDED
לפי ידע בלעדי לציפוי מזרונים, כיסוי מיטות, מפות שלחן, וילונות, רהוט גן, תעשיות הנעלים, איטום גגות, כיסוי חיצוני למכוניות וכו'.
★ "אלטקסט" וקיבוץ החותרים מודים לכל מברכיהם
טלפונים: 04-572494 — 04-573507

לאלטקסט
ולקיבוץ החותרים
שאו ברכה
בחג העשור
המשך הצלחה ושיגשוג
ושיתוף פעולה פורה
מברכים: החברה הדרומית לשווק בע"מ
מפיצי "זיג־זג"

לאלטקסט
מיטב הברכות
בחג העשור
עלו והצליחו
מברכים:
אורמי
מכונות וציוד לתעשיית ההלבשה בע"מ

לאלטקס ולקיבוץ החותרים
מיטב הברכות בחג העשור
המשך שגשוג והצלחה
מברכים:
מירקין יעקב ואליהו
ותעשיות 1987 בע"מ
מפעל מתכת לבניה ותיקון מכונות טקסטיל
ומפעל לאיזון דינמי

לאלטקסט
שאו ברכות
נאמנות
ביום חגכם
מברכים:
אלקטרומכניק
(1984 מ.ש. בע"מ)

هكذا من الأصل

חדשות כלכלה

מתחילת השנה עד ספטמבר גדל הגרעון ב־0.6 מיליארד דולר

הגרעון המסחרי הכולל של ישראל הסתכם ב־2.3 מיליארד דולר ★ ירידת הגרעון ברבע השלישי, לעומת קודמו; הושגה הודות לעליית הייצוא ב־5%

מאת דן סגיר

מראשית השנה עד חודש ספטמבר הסתכם הגרעון המסחרי הכולל של ישראל ב־2.3 מיליארד דולר, תוספת של 0.6 מיליארד דולר לגרעון, שמשמעותה עלייה ב־33% לעומת הגרעון בתקופה המקבילה אשתקד.

הגידול בגרעון המסחרי נובע מעלייה של 21.5% ביבוא (1.5 מיליארד דולר) שקוזזה חלקית ע"י עליית היצוא ב־17.4% (0.9 מיליארד דולר). נתונים אלה נמסרו אתמול ע"י הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

בחודש ספטמבר השנה הסתכם עודף היבוא על היצוא של סחורות ב־191 מיליון דולר (867 מיליון דולר יבוא, מול 676 מיליון דולר יצוא). נתונים המנוכים מהשפעות עונתיות (ללא סחר ביהלומים) מראים, כי ברבע השלישי השנה ירד הגרעון המסחרי ב־9% לעומת הרבע השני וב־15% לעומת הרבע הראשון.

ירידת הגרעון ברבע השלישי, לעומת קודמו, הושגה הודות לעליית הייצוא ב־5%, ירידה שקוזזה מעט ע"י התוספת של חצי אחוז ליבוא.

על פי נתוני הלשכה לסטטיסטיקה, 65% מסך יצוא הסחורות בגוו בחודש ספטמבר השנה, שעמד על 676 מיליון דולר, הם מוצרי תעשיה; 33% יהלומים ו־2% יצוא חקלאי. בחודש זה נמשכה מגמת הגידול ביצוא, שהחלה בתחילת השנה, והממוצע החודשי של היצוא בתשעת החודשים הראשונים של השנה עמד על 510 מיליון דולר, שיעור הגבוה ב־14% בקירוב מהממוצע החודשי במחצית השניה של 1986.

בתגובה לנתוני היצוא, שהתפרסמו אתמול, אמר דובר משרד התעשיה והמסחר, כי במקביל למגמת הגידול ביצוא מתחילת השנה, יש לשים לב לעליה האיטית ביצוא ענף המתכת והאלקטרוניקה, שמשמעותה לטענה קיפאון ביצוא בענפים אלה.

הבורסה תבדוק רכישת מניות הכשרת הישוב ע"י יעקב נמרודי

מאת אריה לביא

הבורסה עומדת לבדוק את העיסקה במסגרתה מכר בנק לאומי 43 אחוז מהון המניות של חברת הכשרת הישוב ו־21.5 אחוז מזכויות ההצבעה בחברה לאיש העסקים יעקב נמרודי. יצויין שנמרודי רכש את המניות באמצעות חברה זרה.

מטרת הבדיקה היא לבדוק אם אין צורך לדרוש מנמרודי לפרסם הצעת רכש למניות האחרות שבידי הציבור. יצויין שהשליטה בחברת הכשרת הישוב הינה בידי הסוכנות.

בחוגי נדל"ן מעריכים שנמרודי יעדיף לממש את נכסיה של חברת הכשרת הישוב הכוללים בתי מלון וקרקעות.

"מוצרים מתוקים" מתייקרים ב־6%

מאת דן סגיר

החל מהבוקר יתייקרו ב־6% מחיריהם של מוצרי המזון הבאים: סוכריות וממתקים, מימרח קקאו או שוקולד, ואפולים מצופי שוקולד.

המלח יתייקר בשיעור של 7%.

על פי הערכת כלכלני משרד התעשיה המסחר יביאו התייקרויות אלו לעליה של פחות מעשירית האחוז במדד המחירים לצרכן. דובר המשרד הסביר, כי האישור להעלאת מחירים נעשה לאחר בדיקה קפדנית ובביקורת מצד אנשי המשרד, שבעקבותיה הוחלט כי יש מקום לאשר את העלאת המחירים.

עובדי "הסנה" שיבשו העבודה

מאת אריה לביא

סופר "הארץ" לענייני כלכלה

עובדי חברת הביטוח ההסתדרותית "הסנה", נוקטים בימים האחרונים בעיצומים עקב פיצוץ המו"מ עם ההנהלה. בין היתר ניתקו העובדים את קווי הטלפון למספר שעות וגרמו לשיבושים חמורים במהלך העבודה.

מתוך ייסתת ירידי "ירושלים" — אדם וביתו" בבנייני האומה. ערב הפתיחה טייל הרובוט הנראה כאן בתמונה והזמין את הירושלמים לבקר בירידי, שיינעל שבוע לאחר הפתיחה.

בנק אופנהיימר מארה"ב ישמש כחתם קרן נאמנות האמריקאית שתשקיע במניות הבורסה בארץ

הקרן תגייס כ־50 מיליון דולר ותפעל מתחילת 1988

מאת אריה לביא

סופר "הארץ" לענייני כלכלה

בנק ההשקעות אופנהיימר — מהבנקים הגדולים בארה"ב בתחום ההשקעות — ישמש כחתם של קרן הנאמנות האמריקאית, שתתמחה בהשקעות במניות בבורסה התל אביבית.

היוזמה להקמת הקרן, שתנוהל על ידי חברת הברוקרים הנודעת מריל לינץ', נולדה בפגישה משותפת של הציר הכלכלי בארה"ב, גבי לוי, עם סגן נשיא "מריל לינץ'", מלקום בינגע. פעילות הקרן תתבצע באמצעות חברת הברוקרים האמריקאית וקונצרן כלל. נציגי כלל ומריל לינץ' נפגשו בימים האחרונים בניו יורק כדי לסכם פרטים שונים בדבר הפעלתה של הקרן, שתתחיל לפעול ככל הנראה בראשית 1988.

בסיכומים שנערכו עד כה הוסכם שהקרן תהיה סגורה והיא תגייס בהדרגה כ־50 מיליון דולר. יחידות הקרן יימכרו בבורסת ניו יורק. באמצעות הקרן מקווים שניתן יהיה לסייע לחברות המבקשות לגייס הון בבורסה התל אביבית.

הציר הכלכלי, גבי לוי, אמר אמש לסופר "הארץ", כי הקרן תאפשר לחברות ישראליות לגייס הון בשוק הישראלי בעלות נמוכה כהרבה מזו שעולה לגייס כעת בארה"ב. לוי ציין כי הקרן לא תשא, ככל הנראה, אופי ספקולטיבי, שכן הוראות המס בארה"ב מעודדות השקעות לטווח ארוך.

יציאה לחו"ל של כל מנהל לשעבר בחב' "כוכב השומרון" שהתמוטטה, תותנה בערבות 2.5 מיליון ש"ח

(עו). כל אחד מחמשת המנהלים לשעבר של חברת "כוכב השומרון", שבנתה את העיר היהודית עמנואל שבשומרון והתמוטטה, ייאלץ להפקיד 2.5 מיליון ש"ח, כערבות, אם יבקש לצאת מן הארץ לחו"ל — על כך הודיע אתמול שופט בית המשפט המחוזי בירושלים, פרופ' יעקב בזק.

השופט נענה בכך לבקשת כונס הנכסים של החברה, פרופ' יעקב נאמן. מדובר בחמשת המנהלים לשעבר של חברת "כוכב השומרון", פנחס ארנרייך, יעקב קאופמן, ברוך שטרנטל, מאיר מגל ומרדכי זוסר. חמשת המנהלים של החברה מצויים עתה בהליך משפטי מיוחד, של חקירה בבית המשפט המחוזי בירושלים בפני שופט. החמישה נחקרים על ידי כונס הנכסים, על פי סמכויותיו לפי פקודת החברות, על עסקות של העברת מניות ושליטה בחברה, שנעשו בשנת 1984 וגרמו, לדעת כונס הנכסים, להתמוטטות החברה.

שופט בית המשפט המחוזי בירושלים קבע, כי החמישה ייאלצו להפקיד את הערובה, כדי להבטיח את בואם לחקירה, אם יבקשו לצאת לחו"ל.

בהחלטתו קבע השופט, כי אין כל כוונה להטיל דופי במנהלים לשעבר ואין בהחלטתו משום כוונה לומר, כי מישהו מביניהם מתכוון להימלט מן הארץ. עם זאת קבע השופט: "הניסיון מלמד שאנשים הנתונים במצבים כאלה, עלולים להימלט מהארץ ולהבריח נכסים, וכי אף אנשים שלא נמלטו בשלב שהעובדות טרם התבררו, עלולים לעשות זאת, בשלב שהעובדות הולכות ומתבררות לפרטיהן והעניין הופך למוחשי וממשי".

ביום ג' נחקר על ידי פרופ' יעקב נאמן, המנהל לשעבר יעקב קאופמן וביום ד' ייחקרו המנהלים ברוך שטרנטל ופנחס ארנרייך.

א. יצחקי
חב' לבנין והשקעות

מציעה למכירה:

1. **בשיכון צמרת** בתל־אביב קוטג'ים יוקרתיים
2. **ברמת השרון** שד' ויצמן 10 בבנין מפואר דירות 4 חדרים מרווחות — 125 מ"ר

משרד: ה' באייר 64 (ככר המדינה) תל־אביב, טל' 454207־8

רק 40% מדו"חות הנישומים נבדקים על ידי מס הכנסה

אנשי מס הכנסה לשר האוצר: העמקת הגבייה מחייבת תיגבור בכוח־אדם

(ע). בגלל מחסור בכוח אדם, רק 40 אחוזים מכלל הדו"חות שמגישים הנישומים נבדקים על ידי מס הכנסה, כאשר קצב הבדיקה מגיע ל־10 אחוז מכלל התיקים מדי שנה. כך מסר אתמול נציב מס הכנסה יאיר רבינוביץ, במהלך סיור שערך סגן שר האוצר עדי אמוראי, במשרדי פקיד השומה בירושלים.

בהודעה שפורסמה מטעם דובר משרד האוצר נאמר, כי מטרת הביקור היתה לבדוק בין היתר, את מידת הניצול של תוספת כוח האדם, שהועבר לרשות נציבות מס הכנסה. אנשי מס הכנסה הבהירו לשר, כי הם זקוקים לתיגבור נוסף בכוח אדם סיעתי, להגברת את הגבייה.

באילת אושר חוק עזר לגביית אגרה על כל תייר הבא לעיר

ההכנסה הצפויה — כמיליון דולר לשנה

מאת איתן רבין סופר "הארץ"

מועצת עיריית אילת אישרה אתמול חוק עזר עירוני, המטיל אגרת תייר לכל הבא בשערי אילת. יצויין, כי למרות שמועצת העיריה אישרה את חוק העזר העירוני, הוא דורש גם אישור של משרד הפנים.

מעיריית אילת נמסר ל"הארץ", כי הם מקווים שמשרד הפנים יאשר בהקדם את חוק העזר הראשון מסוגו בארץ, לפיו כל תייר שיתגורר בבית מלון באילת ישלם אגרה בסך 0.80 סנט.

על פי הערכת גורמי תיירות, הדבר יכניס לקופת העירייה כמליון דולר, וכסף זה יושקע בפיתוח אתרי התיירות.

יצויין, כי מלונאי אילת מתנגדים לאגרת התייר.

אל על ביקשה לאשר לה טיסות שכר ישירות לפולין

מתכוונת להפעילן החל מהחודש

מאת זהר בלומנקרנץ סופר "הארץ" לענייני תעופה

חברת אל על מבקשת ממינהל התעופה האזרחי לאשר לה הפעלת טיסות שכר ישירות לפולין החל מה־22 לחודש זה. הטיסות יבוצעו על פי בקשת החברה בתאריך, אולם במכתב הבקשה שהוגש למינהל התעופה, החברה אינה מציינת את מספר טיסות השכר ובאילו מטוסים הן תתבצענה.

משלחת של חברת התעופה שהתה בימים אלו בוארשה כדי לטפל בצדדים הטכניים הקשורים בהפעלת טיסות השכר. ממינהל התעופה האזרחי נמסר אתמול כי "אל על" תתבקש למסור פרטים נוספים לגבי אופי הטיסות וכן עמידה בנהלי פתיחת נתיב חדש, הכולל בין השאר, אימות הטייסים באותו נתיב, והסדרים טכניים שונים.

ערך את העמוד: חיים טל

פדיון מניות הבנקים שבהסדר מתקרב

מה לעשות ?

בחודש אוקטובר מגיעות לפדיון מניות הבנקים המסומנות שבהסדר. אתה מתלבט כיצד להשקיע את הכסף, במה לבחור מבין כל האלטרנטיבות להשקעה וכיצד לקבל את התשואה הטובה ביותר על כספך - בשנים הבאות.

אל תחליט ללא קבלת ייעוץ!

יועצי ההשקעות של בטוחה מקבוצת כלל ישראל, יעניקו לך מנסיונם הרב, בתחום שהם מומחים בו. פנה אל אחד מסניפי בטוחה - בטלפון או בכתב - ונרכיב יחד את תוכנית ההשקעה המתאימה במיוחד לך, ללא כל התחייבות מצידך.

שם ומשפחה: ______ טלפון בעבודה: ______

כתובת: ______ טלפון בבית: ______

נחוץ לך ייעוץ בבטוחה!

בטוחה ניירות ערך והשקעות בע"מ מקבוצת **כלל**

תל־אביב: רח' קרל נטר 8, טל. 03־201821 תל־אביב: רמת־אביב ג', רח' בית צורי 15, טל. 416306, 03־425398.
ירושלים: מרכז "כלל", רח' יפו 97, 347, טל. 02־246881, 227161 חיפה: שד' וודרו 7, טל. 04־373707.
רמת־גן: כפר השיטה, רח' קריניצי 7, טל. 727809, 03־739668. רמת־השרון: רח' אוסישקין 56, טל. 03־480115.
רחובות: רח' הרצל 190, טל. 475577, 08־472279 נתניה: סמילנסקי 4, (בית רכטר), טל. 615734, 615767, 053־615770.

בינו לידיאל

שרותי אחיות פרטיות וחובשים
כל אדם מקצועי ומנוסה
של אחיות וסטודנטים לרפואה
מכל הארץ
לשרות מהיר בכל הארץ
053-342676
Privat nurses service
בכל הארץ 24 שעות
24 hr. All over the country

לא מכרת
לא שילמת
ביום העיר
קבלת מודעות
20.00-8.00 מ'
03־371261

פאב "הפעמון"
אנו שמחים להודיע
המסעדה בקומה השניה פתוחה מחדש
בהנהלת השף גיורא ברנהרד

אלדורדו בכריסטיאן
בניחוח צרפתי
מגיע לך מגיע לך להנות
אצל כריסטיאן
שד' ירושלים 30 יפו טל' 834453, 822748

משרד לענייני דתות
מינהלת הכותל

פתיחת שלב א' של מנהרות הכותל לביקורי הקהל
בחול המועד סוכות תשמ"ח

עם סיום שלב א' של העבודות במנהרות הכותל ייפתחו המנהרות לביקורי הקהל הרחב בימי חול המועד סוכות תשמ"ח.

שעות הפתיחה: יום שישי, ט"ז בתשרי (9.10.87) מ־9.00 עד 13.00
יום ראשון עד שלישי, י"ח–כ' בתשרי (11.10–13.10.87) מ־9.00 עד 17.00.
הושענא רבא (14.10.87) מ־9.00 עד 13.00.

"סיפורו של הכותל" — ציוני דרך אורקוליים ילוו את הסיור במנהרות.

בברכת מועדים לשמחה,
זבולון המר
השר לענייני דתות

מספנות ישראל בע"מ
יוצאים לחופשת סוכות
מתאריך 7.10.87
עד תאריך 16.10.87

נושר השיער?
שיער נשר לא יצמח מחדש!
אנו נעניק לך טיפול קוסמטי רפואי שכולל:
● טיפול אינדבידואלי נגד נשירת שיער לפי בדיקת מעבדה.
● במידת הצורך השתלת שיער.
לפרטים במרכז המיפולי בר־ליקבודניק רח' פרנקפורט 10 ת"א, 78, 03-242835.

מקום בצמרת
שכונת היוקרה בלב ירושלים

החלה ההרשמה לשלב ג' (והאחרון)

פיתוח סביבתי ייחודי.
נוף מרהיב. ו־70 דיירים
מצמרת העיר ירושלים עושים את השכונה לטובה ביותר בבירה

קוטגים, פנטהאוזים ודירות יוקרה 4,5,6 חד'.

השכונה הטובה ביותר	**אוכלוסיה נבחרת**	בין 70 המשפחות המתגוררות בשכונה — מנכ"לים של משרדי ממשלה; שגרירים ואנשי משרד החוץ; פרופסורים ואנשי הסגל האקדמי; אנשי עסקים ותעשיינים; אנשי תקשורת ובעלי מקצועות חופשיים.
השכונה הטובה ביותר	**השקעה כדאית**	עליית ערך הנכס הגבוהה ביותר בשנתיים האחרונות בירושלים.
השכונה הטובה ביותר	**בעלות פרטית**	21 דונם בלב ירושלים עם פיתוח סביבתי מפואר.
השכונה הטובה ביותר	**נוף מרהיב**	הנוף הנשקף — מוזיאון ישראל; הכנסת; והמצלבה.
השכונה הטובה ביותר	**בטחון מירבי**	גישה ישירה מהמכונית למעלית בחניה מקורה ומוארת 24 שעות ביממה, עם שער כניסה חשמלי המופעל בשלט רחוק.
השכונה הטובה ביותר	**שמירת ערך הנכס**	חברת אחזקה לטיפוח השכונה ואחזקתה התקינה.
השכונה הטובה ביותר	**איכות חיים**	- חדרי מגורים עד 50 מ"ר עם חלונות צרפתיים אל הנוף; רצפת שיש, תריסי אלומיניום עם בידוד פוליאוריטן
השכונה הטובה ביותר	**שכלולי שנת 2000**	מערכת לקליטת 4 ערוצים, קליטת T.V. מלויינים, תקשורת מחשבים.
השכונה הטובה ביותר	**עיצוב לפי דרישה**	תכנון ועיצוב פנים לפי דרישה לרוכשי קוטגים או פנטהאוזים ע"י ארכיטקט החברה.

מקום בצמרת — אתה רוכש דירה ומקבל שכונה יוקרתית שלמה.

מכירות — משרד — רח' ש"י עגנון 14, ירושלים, טל': 699911; 667464; 02־699531
אמבסדור — מליץ בע"מ, טל': 02־668101 אנגלו־סכסון — טל': 02־221161

הארץ

יום ד' י"ד בתשרי תשמ"ח
7 באוקטובר 1987

המערכת, ההנהלה, מחלקת המודעות, ההפצה והמנויים: תל־אביב, רחוב זלמן שוקן 21, טל' 5121212 ת"ד 233 מיקוד 61001 פקס' 810012 — טלקס 33748
ירושלים: רחוב ההסתדרות 2 טל' 02־224245־6 ת"ד 273 מיקוד 91002
חיפה: רחוב נורדאו 20 טל' 04־661166־8 ת"ד 5259 מיקוד 31052

המו"ל: הוצאת עתון הארץ בע"מ, רח' זלמן שוקן 21, תל־אביב
העורך: גרשום שוקן   עורך המשנה: מתי גולן
סגני עורך: משה הדרי, גדעון לוי

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחזירה כתבי־יד
HA'ARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel – P.O.B 233, Tel. 5121212

מחיה מתים במאמרו

הכותרת לא באה, חס ושלום, לחלל את הקודש. אם כי אין המדובר בה בקדוש ברוך הוא, אלא רק בשר אריאל שרון. הלה הכריז בהתכנסות שהיתה בלוד שלשום, כי הלביא לא מת — על־אף ההחלטות ושאר העובדות הידועות ברבים. ובהתחשב ברוח שפיעמה את הנוכחים באסיפה — כגון הסיסמאות "פרס בן זונה", "אחמד וייצמן" וכדומה — אפשר שהיו בהם שלא האמינו לרגע במטוס המיותם ולהאנגר העומד בשיממונו, אלא לבעל הנסים הנודע מכפר מל"ל.

אך יש להזהיר: מי שהאמין לשרון, מאמין להיות. הלביא לא יקום לתחייה. ידוע כי משה ארנס קשור בידידות אישית עם מזכיר המדינה ג'ורג' שולץ. כלומר, השר האמריקאי לא לעג לרש, כאשר שאל את ידידו ארנס, למי ברעתו למכור את המטוס (אם אמנם יקום לתחייה במגע־קסם של משקיעים עסקיים). מטוס שחיל־האוויר אינו חפץ בו ואין לו כסף לשלם תמורתו, הוא מת על־אמת — ולא ישנה מה חושבים על זה בלוד.

יתכן שהיו עוד ספיקות למישהו. אך אחרי הכנס בלוד, ברור עתה לכל מי שעיניו בראשו: הלביא הוא רכושו של הליכוד (עם מניות־מיעוט לתחייה). העידה על כך נוכחותו הצוהלת — אם כי האירוע לא הלם את הפנים הקורנות — של האיש האומר על עצמו כי הביא לעם ישראל את הציבות. אכן, יצחק מודעי מילא תפקיד חשוב בייצוב המטבע: הוא ישב ליד שמעון פרס — לעתים מתנמנם מחמת השעה המאוחרת — בעת הדיונים האידסופיים שקדמו לרי־פורמה של יולי 1985. כיום הוא ניצב בין המייחלים לתחיית־המתים־עכשיו; אולי — אם כי אסור לחשוד בכשרים — כדי להפגין את הסתייגותו מאחד ממפתיו של הלביא, שר האוצר הנוכחי, משה נסים.

לגופו של עניין, נכבדים אלה עוסקים במעשה מכוער: דמגוגיה הבאה להסית בני־אדם מוכים, נוחים להתססה, היא מכוערת, באשר היא מנצלת את צרת הרבים לצרכים זרים.

ראוי ששרון ומודעי ישימו לב שאפילו בפוליטיקה יש מותר ואסור. מה שעשו שני אלה הוא אסור. ואילו היתה ישראל קהיליה אידיאלית, שכל יושביה יודעי־עובדות ומבינים מניעים, היא היתה מענישה אותם כראוי. אך יש חשש כי ישראל איננה קהיליה כזאת, ועל כן שרון מודעי ודומיהם יוסיפו להוליך רבים באף בלי שי־גורשו בבושת פנים מן הזירה הציבורית.

הצבא היוגוסלווי מזהיר פוליטיקאים

בצעד חסר־תקדים יצא הצבא היוגוסלווי בגלוי נגד המריבות הפוליטיות במדינה זו, שפרצו למעשה אחרי מות המרשל טיטו והחמירו בשנה האחרונה.

עיתוני יוגוסלוויה פירסמו באחרונה את נאומו של שר ההגנה, האדמירל ברנקו מאמולה, אשר הזהיר את הפוליטיקאים, כי המשבר המתמשך מתקרב לשלב שבו ההנהגה הקומוניסטית מאבדת את השליטה בהתפתחויות. המחלוקות הפוקדות את המדינה מתרחשות הן בין הרפובליקות החברות בפדרציה היוגוסלווית והן בקרב הפוליטיקאים בתוך הרפובליקות. הרפובליקות נבדלות בדרגת התפתחותן, תיעושן ורמת־החיים של תושביהן; זה גורם מחלוקות על חלוקת הנטל הפיסקאלי, מצד אחד, והתקציבים לפי־תוח, מצד שני. במישור הפנים־רפובליקאי, יצאה באחרונה לפומבי המריבה בין סלובודן מילושביץ', ראש המפלגה הקומוניסטית בסר־ביה, הגדולה ברפובליקות, לבין ראש ממשלתה הצעיר של סרביה, איוואן סטמבוליץ'.

נראה כי הצבא חושש להשפעות הביטחוניות של המריבות, הגיע למסקנה שיש לסלק פוליטיקאים מסוימים מן הזירה. "בעיות ארצנו מתרבות והולכות ומאבדות את הרסן עד כדי כך שהמנהיגות כבר מתקשה להשתלט עליהן", אמר האדמירל מאמולה. שר ההגנה נמנע, לפי הפרסומים בעיתונות, מלרמוז על התערבות צבאית אפשרית, אך ויכוחים פומביים בין הפוליטיקאים הסרבים בטלוויזיה ובעיתונות מעודדים כנראה חשש בציבור מפני תגובת הצבא.

היחס לבריה"מ: שתי השקפות

מאת א. שוייצר

פרס מתרשם מגורבצ'וב, שמיר עדיין סובל מזכור גרומיקו

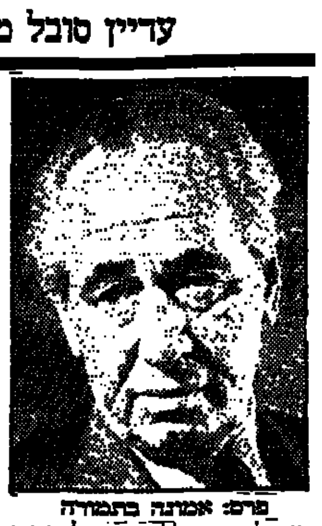
פרס: אמונה בתמורה

שמיר: חשדות ישנים

הויכוח בישיבת הממשלה מיום א' התנהל הפעם בטונים הולמים את המקום ובסגנון הראוי לתיקוף. אפשר שהנושא השפיע: היחס לברית־המועצות ועיצוב הגישה ש־על יסודה ינוהלו בעתיד המגעים עם מעצמת־העל השנייה ראויים לדיון ענייני הנעדר התפרצויות של גסות; אפשר גם כי שמיר ופרס, אנשים נקיי־לשון ומאופקי־מזג, הם שהשי־רו מאישיותם על העיסוק במה ובאיך של הפלוגתא.

שר החוץ פרס ניגש לשיחתו עם עמיתו הסובייטי בדעה קדומה: עוד טרם צאתו לניו־יורק אפשר היה לשמוע מפיו את ההערכה, כי בברית־המועצות מתחוללת תמורה, שבעטיה נפתחים אופקים חדשים גם מבחינת ישראל. השיחה עם שוורדנאדזה אישרה הערכה מוק־דמת זו, לא רק משום ששר החוץ הסובייטי הוא בעל פנים מחייכות. המאמצים הסובייטיים להיראות ול־הישמע פייסנים תוסים לגישה משוחררת מסימני פאראנויה, שב־גינם יצאו להם בעבר מוניטין שלי־ליים, מקיפים גם את המגעים עם ישראל. פרס לא היה ראוי למוניטין שלו כאיש העולם הגדול וכבעל רגישות לדקויות דיפלומטיות, אל־מלא הגיב כפי שהגיב: הוא מוכן איפוא להעניק מידה של אשראי לצוות החדש בקרמלין.

חשדנות מול פתיחות

ראש הממשלה קורץ — גם בכך אין חידוש — מחומר אחר. הוא חווה באופן אישי את גרומיקו הזועף — וזה עדיין משפיע על עולם מושגיו באשר לברית־המועצות. נוסיף כאן את השתייכותו למפלגה — בעצם, צריך לומר למחנה גדול — המאמינה באיבת הנצח של העולם כולו לעם ישראל, ונבין את יחסו הספקני למלות הנועם היוצאות מפי שר החוץ הסובייטי.

ייתכן שגם שמץ של קנאה ממלא תפקיד בהסתייגותו מן הצבע הוורוד משוחו של דיווח שר החוץ על המפגש עם עמיתו הסובייטי. פרס יכול היה, מבלי שיואשם בבדיית דברים מלבו, לבשר על שינוי לטובה בנימה ובתוכן, בעוד ששמיר הביא במנוו רק בשורות של הזמנות־פנים ודברים קשים מפי גישתו עם אנדריי גרומיקו. הצלחתו של איש מדינה פלוני היא כשמן קיק לירכה: כלל זה מקבל משנה תוקף כאשר השניים משנסים מו־תניים לקראת התמודדות על לב הבוחר.

אך לא זה העיקר — פרס מכאן ושמיר מכאן, מייצגים שתי השקפות לגבי המתרחש בברית־המועצות: בית הלל, שלו חסידים בכל העולם, גורס שתוכו של גורבאצ'וב כברו; ואילו לדעת בית שמאי, אשר גם לו חסידים בכל חלקי תבל, גלאסנוסט וכל השאר הם הצגה, טקטיקה הבאה להערים על קלי־אמונה — והבוקשר הישראלי, קלי־דעת. אלה מסיקים מהערכתם הבסיסית, כי אפשר להאמין לסובייטים המבטיחים שלא יטרפדו הסכמה בין המעורבים הישירים שתושג בוועידה בין־לאו־מית; ואילו אלה עומדים על דעתם, כי ועידה בין־לאומית פסולה. ועי־דה בהשתתפותה של ברית־המוע־צות היא נוסחה לאסון, פשוטה כמשמעה.

ההבחנה הנבונה של פרס

עד כאן הפלוגתא העניינית בין השניים. אך יש לה עוד היבט: שמיר דיבר בישיבת הממשלה לא רק אל עמיתיו השרים, אלא אל קהל רחב הרבה יותר, בישראל ובארצות־הברית. בארץ יש ציבור רב־היקף, עוין לברית־המועצות, שמסיבות מו־בנות מייחל לשמוע מסרים קשים ומרים הפלוחים לעבר ארץ מוצאם. ציבור זה שקול כנגד מספר מנדטים לא מבוטל, ומעט דברים מקרבים אותו יותר למפלגתו של שמיר מפסילתה של ברית־המועצות כצד לגיטימי בנושא כלשהו הנוגע להם, בשבתם בישראל. כמוהם גורמים חשובים בדעת־הקהל ובשלטון ה־אמריקאיים, ממשל וקונגרס כאחד, אשר הנימה האנטי־סובייטית הבר־ורה הנשמעת בפי דוברי הליכוד בכלל, ויצחק שמיר בפרט, ערבה לאוזניהם. שמיר מצפה לסיועם של הנ"ל, שעה שעידודה של ברית־המועצות (שמיר חושד כי שעה זו אכן קרבה) במציאות הסדר במזרח התיכון יוצב על סדר היום.

ההיפך בפרס, הלה מבחין לא רק בתמורה שמבקש לחולל מיכאיל גור־בצ'וב בארצו — שעיקרה, אחרי שנים של אקטיוויזם חיצוני בתקופת ברז'נייב, היא פנייה לעבר רפורמות מבית — אלא גם בהיענותו החיובית של המערב, עם ארצות־הברית בראש. הוא מעריך מן הסתם, כי פירוק הטילים באירופה הוא צעד ראשון בלבד בתהליך התקרבות בין שתי מעצמות־העל. להתקרבות זו דינאמיקה משל עצמה, אשר במוקדם או במאוחר תגיע אותן לעבר הניסיון ליישב את הסכסוך הסורדני של ישראל ושכנותיה. ואם הוא תובע, בדין, כי ברית־המועצות תכשיר את עצמה לקראת השלב הזה בהרפיית המתח הבין־גושי על־ידי הכרה בישראל ובאינטרסים החיוניים שלה, הוא גם מקיש מכאן, שעל ישראל להכיר בצרכים הלגי־טימיים של ברית־המועצות, לרבות רצונה להיות בעלת דבר כאזור שקירבתו לגבולה איננה אגדה תעמולתית בלבד. התידותו של פרס לקירוב לבבות הסובייטים איננה גחמה: היא משתלבת יפה עם מגמות בין־לאומיות שבהן הבחין בעיון מרחוק ובמגע קרוב עם גורמי חוץ.

לגופו של עניין, לא קשה לשפוט בין השקפותיהם של השניים: פרס — מיטיב להבין את הנעשה, ואילו שמיר, הגם שחשדותיו אינם נטולי־יסוד, נשאר דבק בדעות קדומות ובאופנות פוליטיות שעבר זמנן. למרבה הצער, אין לפרס מענה מן המוכן לסלידה העמוקה של מגזר גדול בציבור הבוחרים הישראלי מברית־המועצות ומכל הקשור עמה; עובדה שאיננה נטולת חשיבות לגבי יכולתו לנהל בעתיד מדיניות הצו־עדת עם הזמן. ואולם, תהיה זו טעות אם בשל שיקול זה ישנה את עמד־תו או יסתירן. הכוחות הדוחפים את שתי מעצמות־העל זו לעבר זו חזקים מכדי שישראל תוכל לבודד את עצמה מהשפעתם עליה ועל סביבתה. שמיר הוא אשר צריך לחשוש, אם מאבק השלטון לפרס ואם מניצחון שיחייב אותו להתכופף תחת לחצן של ארצות־הברית וברית־המועצות הפועלות במשותף.

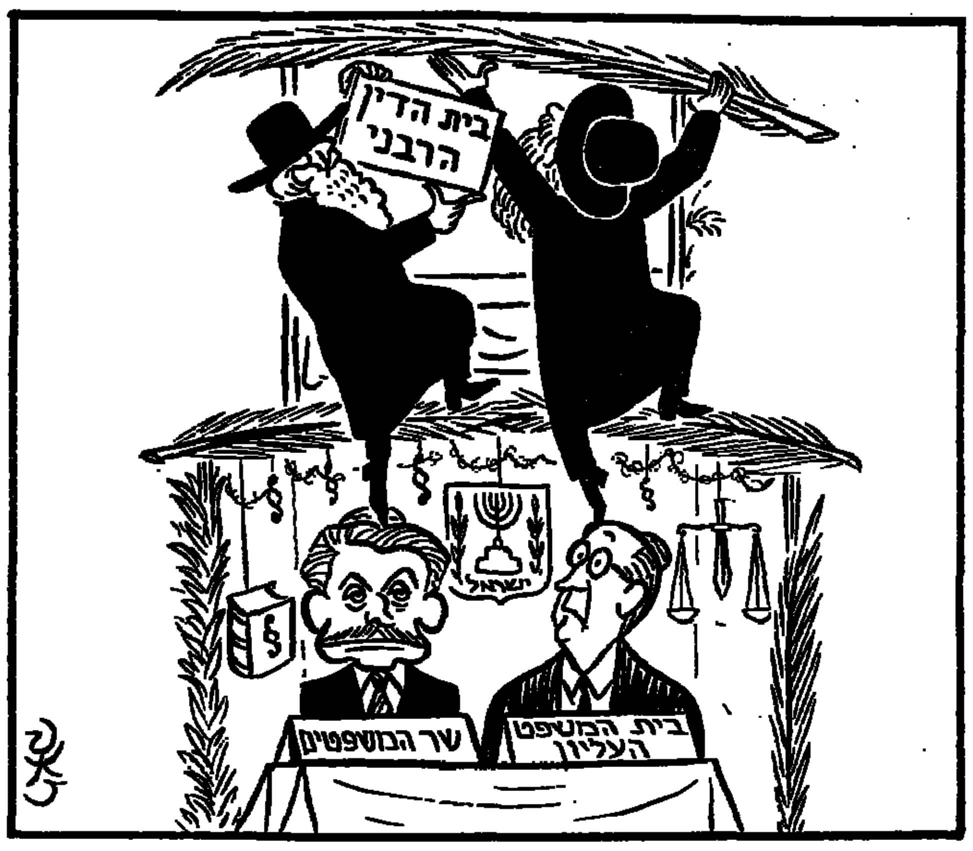

כולנו נהיה אשמים

מאת גדעון סאמט

לנגד עינינו נפרסת שוב התמונה המוכרת, שלאחת מתוצאותיה הנוראות ביותר צויין השבוע מלאת 14 שנה

השאלה איננה, כפי שהולעטנו בה בפרשנויות אין־קץ, אם שר החוץ האמריקאי הנוכחי ילחץ או לא על ראש ממשלת ישראל, גם לא אם הביקור נועד להשגת מטרה ממשית בדרך לחידוש תהליך השלום. ולכן די מייגעת שאלה אחרת, האם יש או אין לג'ורג' שולץ "הצעות חדשות". הביטוי הזה הוא מהשגרות מעו־רדות־הפיהוק ביותר בכל ביקור רם־דרג כזה אצלנו. אלה אינם הנושאים החשובים שעלינו לטרוח לברר אותם, כי בעניין אחד לפחות צודק יצחק שמיר: ההכרעה על מהלכי הסדר, אם יהיו בכלל כאלה, תיפול כאן ולא בשום מקום אחר, באמ־צעות משחק־כוחות פנימי ולא כתוצאה משום מגוף מן החוץ.

ואשינגטון מסוגלת לכופף לנו את הזרוע. היא עשתה כך בהזד־מנויות אחרות. בדרך כלל תוך שי־לוב של קורקטיות ותקיפות עיק־שת, כמו בתהליך קמפ־דיוויד או בעניין הלביא, ולעתים רחוקות בברוטאליות־כמעט, כגון בכפיית הנסיגה מסיני ב־57' וב"הערכה מחודשת" של מדיניותה כלפינו בשנת 1975. אבל כיום לא יקרה כדבר הזה מסיבות שונות ומשונות, אשר רק אחת מהן היא המערכה הקרובה על הנשיאות. תהליך ממושך המשתק כמעט תמיד את יכולתם של פו־ליטיקאים אמריקאים לעשות דבר כלשהו החורג משגרה.

יפה מאוד טווה שמעון פרס את הקווים של פתיחה בין־לאומית למשא־ומתן. מלאכת מחשבת. ש־ילמדו אותה אולי בסמינריונים לדיפלומטיה. אלא שכאן, בזירה האמיתית של ההתרחשויות, במקום שבו אולה המנהיגות, נעשתה לשותפות צרת־עין של יריבים. אין ביכולתה של אישיות פוליטית, דוגמת בגין, לחולל תהליך מדיני; אך אישיות כמו שמיר מסוגלת בהחלט למנוע אותו.

* * *

שמיר יכול להתמיד בסרבנותו גם בלי כוחה המשתק של גולדה. ראינו משהו ממנו שוב השבוע, בתכנית הטלוויזיה על מלחמת יום כיפור: אשה שזיקקה את הבנאליות ואת קוצר־הראות המדיני לתמצית של משפטי־פסוק ועשתה את הנזיפה הצדקנית תחליף למחשבה פוליטית יוצרת. לשמיר אין הסוג הזה של עוצמה, מקפיאה שאיפשרה לגולדה להעמיד בפינה, נוזף, גם את משה דיין. בשיאיה, הרטוריקה שלו היא, לכל היותר, צעקת־המסם על כל הקמים עלינו להחריבנו.

אבל לשמיר יש משהו אחר שהורישה לו התפתחות אומללה בפוליטיקה הישראלית. יש בידיו אחד משני מפתחות זהים כמעט, אשר רק ביחד יכולים לפתוח את דלת המו"מ. הוא כבר אמר, שכל עוד הוא ראש ממשלה, לא תהיה ועידה בין־לאומית. התנגדותו לוע־ידה גם היא איננה עיקרו של עניין. את אובייקט ההתנגדות של שמיר ושל חרות אפשר לכנות בתרגיל שמות שונים אחרים: אי־נכונות לכל תהליך שהמשכו הבלתי־נמנע הוא החלשת אחיזתה של ישראל בנחלת אבותיה.

כדי להצדיק את אי־הנכונות הזאת יהיו ראש הממשלה ושותפיו לדעה מסוגלים לתאר כל התקדמות כסיכנה, כל צעד מן העבר השני כבעיטה. כל הסימנים שמראה מוס־קווה לריכוך כלפי ישראל הם בעיני סרבני־התהליך רק צרה צרורה. אפילו את השמחה הגדולה על שחרור אסירי־ציון בבריה"מ הם אינם יודעים כיצד לעכל, איך להגוג אותה. כי מה שנשקף לעיניהם תחילה איננה עצם העובדה שה־משטר הסובייטי, ללא שום ספק, שינה מאוד את מהלכיו כלפינו, אלא האימה מפני מה שמסתתר מאחורי זה: האסון הנורא שיתרגש עלינו אם צעדים אלה יקרבו דיון רציני על עתיד השטחים.

איזה סבך אידיאי קשה: עליה גדולה מבריה"מ, אשר לפי הציונות החדשה של הימין הישראלי היינה תנאי לניצחון הבעיה הדמוגרפית בארץ־ישראל השלמה, עלולה להיות המחיר שיוצע לנו כדי לחסל את חזון יהודה ושומרון. וזה הרי לא בא בחשבון אצל הנהגת הימין.

ג'ורג' שולץ לא יעלה בעניין זה ולא יוריד. משתו־ציבור מעודן זה, שמינהגי־לחץ לא היו אף פעם מקובלים עליו, בא הנה לביקור של ימנה בערך וקל יהיה למדי לראש הממשלה להדוף את הצעותיו. טיבן אינו חשוב. כאמור, שכן שמיר יודע כי תחילתו של כל מו"מ רציני תוביל לתהליך־כרסום בלתי נסבל בשבילו. ועוד הוא יודע שבנסיבות הקיימות אין צורך בעמידת־גבורה מתישה כדי לבלום את הניסיונות האמ־ריקאיים. די בלאו הרגיל שלו, שאליו תצטרף מחציתה התוססת של הממשלה. את שאר המחסומים כבר יציבו מחוגי־הזמן: תקתוק שעון הב־חירות כאן ובאמריקה.

* * *

עלינו להתבונן במתרחש בימים אלה לא במונחי ביקור בלתי חשוב, בעצם, של שר חוץ אמריקאי. הוא יבוא וילך, כנראה בלא כלום. לנגד עינינו נפרסת שוב התמונה המוכרת, שלאחת מתוצאותיה הנוראות ביותר צויין השבוע מלאת 14 שנה. התמונה של עיקשות למרות סימנים מובהקים שהיו צריכים לרכך אותה. גם עכשיו רבים אצלנו משוכנעים שמזמן לא היה לנו כל־כך טוב. לא, הודיעה השבוע לשכת ראש הממ־שלה בשמו של דמוי־גולדה, אין יסוד לדבריו של מזכיר הממשלה בנאום באה"ב כאילו שמיר גמיש יותר מכפי שהוא מצטייר.

זוהי טרגדיה ישראלית החוזרת על עצמה. היא ניזונה מבוקשתם של אישים משני צדי המתרס הישראלי־ערבי. אבל אנחנו אחראים למה שקורה בצד הזה. וכאן, בימים אשר נראה כי הם מבטיחים לפחות צל־צלו של סיכוי לתזוזה, שולטת בנו ממשלה שאיננה מסוגלת להח־ליט. שום אורח מן החוץ לא יאליץ אותה, לא יוכל — אף אם ירצה — להבריח אותה להימלט ברעתה.

נשקיף ונראה איך היא, בכוח מחציתה הנצית, מסדרת את כל העולם, מוכיחה שהיא ורק היא תחליט, ורק מתי שיראה לה. וכ־עבור זמן נחקור איך התפתח המשגה, ומה לא ידענו באותו זמן כפי שהיה עלינו לדעת: מי האשם ומדוע שתיקה ציבורית רועמת כזאת כיסתה על ...חוסר־המעש. תשמע, לא בפעם הראשונה, שכולנו היינו אשמים.

חירות ללא חוקה

מאת יצחק זמיר

גם בית־המשפט העליון זקוק לחוקה ולמגילת זכויות, כדי שיוכל לחזק את ההגנה על הדמוקרטיה והחירויות

מאמר המערכת של "הארץ" מן ה־2 באוקטובר חולק על הצורך במגילת זכויות האזרח או בחוקה. לדברי המאמר, "אין ערובה חזקה יותר לקיום הדמוקרטיה מאשר דבקותם של אזרחי ישראל בעקרונותיה. הניסיון לתת להם ביטוי פורמאלי על־ידי חוקה עלול להשאיר אותם עם פחות־חירות מזו שהם נהנים ממנה עתה".

אין ספק שחוקה כשהיא לעצמה אינה מבטיחה את חופש העיתונות או את החירויות האחרות. ההוכחה הניצחת היא שכמעט כל מאה וששים המדינות החברות באו"ם יש להן חוקות המבטיחות, בין היתר, את זכויות האזרח, ואילו מספר הדמוקרטיות שבהן זכויות האזרח קיימות הלכה למעשה נע, לפי ההגדרה, בין שלושים לחמישים בלבד. אכן, המסורת הדמוקרטית, רוח העם והנכונות להיאבק על החירות חשובים יותר מן החוקה.

עם זאת, יהיה זה מסוכן לסמוך רק על המסורת, הרוח והנכונות להיאבק. כל אלה צריכים סיוע: כלים ומוסדות שיהיו מופקדים ומוסמכים להגן על החירויות. אחד מהם הוא בית־המשפט. הניסיון במדינות שונות מלמד שבית־המשפט, כשהוא לעצמו, אינו מסוגל להגן על הדמוקרטיה והחירות. הוא צריך את הגיבוי של המסורת ושל רוח העם. אך העובדה שהמסורת והרוח קיימות אינה מייתרת את בית־המשפט. עדיין יש לו חשיבות עצומה. כך גם החוקה. עובדה היא שכל הדמוקרטיות בעולם, להוציא שלוש מדינות, וישראל ביניהן, יש להן חוקה הכוללת גם מגילת זכויות האזרח.

כוחו של השלטון

החוקה ומגילת הזכויות מיועדות להגן על הדמוקרטיה ועל החירות, יחד עם כלים ומוסדות אחרים, מפני הסכנה העיקרית, היא הסכנה הצ־פויה מן השלטון. כך הדבר בכל מדינה, וכך גם בישראל, יהיה השל־טון אשר יהיה. פשוט מפני שבידי השלטון מרוכז כוח עצום המאפשר לו לפגוע בחירות ולסכן את הדמוקרטיה. כאמור, ההגנה איננה מוחלטת, אך היא חשובה. במיוחד בישראל, בגלל צורת המשטר המיוחדת לה. די לציין שבישראל, בגלל שיטת בחירות יוצאת דופן, מסוגל מיעוט קטן לכפות את רצונו על הרוב, גם בתחום החירויות. לא רק בממשלה אלא גם בכנסת, ואין לכנסת בית שני, כמקובל ברוב המדינות, שיוכל לרסן את בית המחוקקים.

כיום רשאית הכנסת לחוקק כל חוק, כולל חוק הפוגע באופן קשה בחופש העיתונות או בכל חירות אחרת, ברוב מקרי וקטן, תוך לחץ נסיבות חולפות, וכולנו, כולל בית־המשפט העליון, נהיה חייבים בכבודו של החוק. העיתונות נלחמת בחירוף נפש, בשם הדמוקרטיה, נגד הצעת החוק לאיסור פרסום שמו של חשוד. אם חוק כזה מתקבל ואם לאו, בהיעדר חוקה, וגם מגילת זכויות, לא תהיה אפילו אפשרות לבדוק בבית־המשפט אם חוק כזה תקף ומ־חייב. החוקה היא קו־הגנה נוסף במערך ההגנה של הדמוקרטיה וה־חירות. בשום אופן אי־אפשר לומר שבישראל, כיום, ההגנה חזקה כל־כך עד שקו זה מיותר.

בנוסף לכך, צריך להדגיש את החשיבות הרבה של מגילת זכויות האזרח כמכשיר חינוכי. "הארץ" מדגיש, בצדק, את החשיבות של דבקות האזרח בעקרונות הדמוקר־טיה, את הקונסנזוס שאינו כתוב, בקיצור, את רוח הדמוקרטיה. אך, לצערנו, הדבקות, הקונסנזוס והרוח אינם מובטחים וספק באיזו מידה הם קיימים. יש סימנים שכל אלה מתכרסמים והולכים. משאלי דעת־הקהל בתחום זה, ובמיוחד הסקרים הנעשים בבתי־הספר התיכוניים, מד־איגים מאוד. הבית, בית־הספר ואפילו העיתונות לא הצליחו לבסס במידה הראויה את התודעה הדמוקרטית. מגילת זכויות האזרח עשויה להיות מכשיר מצוין לצורך זה. הרבה יותר פשוט ויעיל לחנך ילד, כבר בבית־הספר העממי, על מגילת זכויות, שתהיה מנוסחת באופן קולע ומו־שים, מאשר על המורכבות של פסקי־הדין של בית־המשפט.

מקור לדאגה

בהיעדר חוקה ומגילת זכויות האזרח, בית־המשפט העליון ביש־ראל עשה במשך השנים עבודה נפלאה בגיבוש הזכויות ובהגנה עליהן. אבל גם הוא מוגבל מבחינות שונות. עובדה היא שנשיא בית־המשפט העליון עצמו חזר והדגיש בהזדמנויות שונות את הצורך בחו־קה. גם הוא זקוק לחוקה ולמגילת זכויות כדי שיוכל לחזק את ההגנה על הדמוקרטיה והחירויות.

"הארץ" צודק כשהוא מציין כי יש לחשוש ממגילת זכויות שתנוסח באופן שירוקן אותה מכל תוכן ומשקל. אין אלא תועלת מעטה במ־גילת זכויות שתאמר, לדוגמא, כי כל אדם זכאי לחירות הביטוי אלא אם נקבע אחרת בחוק. אך ההצעות העומדות על הפרק אינן מנוסחות כך. מגילת זכויות היסוד של האדם, שחוברה בידי הפרופ' יצחק קלינג־הופר והוגשה לכנסת לפני שנים אחדות על ידי ח"כ אמנון רובינש־טיין, והצעת החוקה שהוכנה באחרונה ע"י מורים בפקולטה למשפטים של אוניברסיטת תל־אביב, מודעות לסכנה ומגבילות באופן זהיר ובאחזן את האפשרויות לפגוע בחירויות.

אכן, העובדה שבשנת הארבעים למדינת ישראל עדיין אין לנו חוקה ומגילת זכויות, בניגוד מוחלט לדרישה מפורשת במגילת העצ־מאות, היא מחדל חמור. עליה להיות מקור דאגה לכל מי שחרד לדמוק־רטיה ולחירות בישראל.

תאי הגאזים כ"פרט"

מאת יואב טוקר

שאט־הנפש הכללי בעקבות ההערות האנטישמיות של מנהיג הימין הקיצוני איננו מיישב את המצוקה הניאו־פאשיסטית בה סיבך לה־פן את צרפת ● הפריטה למעות פוליטיות קטנות את ה"טעות" שעשה לה־פן עלולה להאיץ בבאנאליזציה של השואה

פאריס

בגיחה מכוערת נכנסו לפני כשלושה שבועות תאי הגאזים אל תוך מחזור הדם של החיים הפוליטיים בצרפת. אותו ראיון משודר שבו "העיר" מנהיג הימין הניאו־פאשיסטי, ז'אן־מארי לה־פן, שתאי הגאזים אינם אלא "פרט" בהיס־טוריה של מלחמת העולם, הספיק לעבור בינתיים שני סיבובים שלמים של סלידה כללית; ואולם מאז ועד היום מתרחש בעניין זה בזירה הצרפתית משהו בלתי־ברור ובלתי גמור. זה עשוי להתברר מסובך יותר ועמום יותר ממה שניתן לסבור ממבט ראשון.

"אין ביכולתי לפסוק אם אכן הפעילו הנאצים תאי גאזים, משום שאישית לא ראיתי תאים כאלה..." הסביר אז לה־פן במה שעוררו מבינים עתה בעדינות להם הקשר: "לא התעמקתי בעניין... זה נושא לדיון להיסטוריונים...". בשלב הרא־שון, נדרשו המנהיגים בצרפת לקום ולגנות את מה שמסתתר מאחורי ההתבטאויות הללו. זה אמנם נעשה, באיחור־תקשורתי קל, אמנם, אבל נעשה; משום מה נדרשו לדעת הקהל בצרפת שתי יממות כדי לאתר את הציטוט המפליל בדברי לה־פן ולהזדעזע.

המחאות מצדה של שגרירות ישראל בפאריס האיצה בתהליך: כמעט כל מנהיג ראוי לשמו לאורכה ולרוחבה של צרפת הציבורית מצא או המציא הזדמנות פומבית בכדי לבטא את גועל הנפש "המוסרי והפ־וליטי" (מעניינת אגב ההפרדה הזאת) המשתמע מדבריו של לה־פן. ההנהגה הרשמית של היהדות הצרפ־תית אף מצאה לנכון להכיר תודה וברכה על התגייסות־הגינוי הזו, בדירה למדי מסוגה בגוף הצרפתי.

הדיים הציבוריים בצרפת, ראוי לומר, אינם מסובבים מדעיות זר־בישויות יהודיות: אין כאן כמעט תקריפים בנוסח הציבוריות האמ־ריקאית למשל של התייצבות חד־משמעית בנושאים המ־קובלים כ"יהודיים". להיי־סות־הגינויים מכל עבר לכתובתו של לה־פן נבעה על כן במידה רבה — גם ובמיוחד — מן ההזדמנות שנפלה כאן לידי רבים: הנה אתרה סוף־סוף בפני לה־פן הפרצה הגדולה הזאת — אם אפשר לומר כך בהקשר שבו מדובר — לה מייחלים אלה שלה־פן מדאיג אותם: פוליטית, אל־קטוראלית.

ממתינים למעידה

מזה שלוש־ארבע שנים ממתינים בימין הצרפתי (היום בשלטון) למ־עידה הזאת; תוך כדי ניהול משחקי־ביניים לא־כל־כך מפוארים עם לה־פן. משהו בסגנון: להיות נגדו אבל לא להרגיז יתר על המידה את בוחריו; לצאת בהצהרות נגד הסוגים הגזעניים הגלויים־למחצה של הטר־פותיו, אבל לא להגזים; לנהוג בע־דינות, להותיר חלונות־ביניים; להסתדר באופן שיאפשר לנקז בעי־לות נתחים גדולים מן הקהל האלקטוראלי של לה־פן: 10 אחוזים לפני כשנה וחצי בבחירות לפרלמנט, היום, מעריכים המשאלים, משהו שבין 8 ל־14 אחוזים.

חבורות המפלגות של הימין־מרכז המאוגדות ב"איחוד הדמוקראטי" הולכת לכרות בשנים האחרונות ב־רית עם "החזית הלאומית" של לה־פן. בריתות שנועדו להבטיח לימין רוב במועצות אזוריות, בהנהלות ערים קטנות, במרכזי שלטון מקומי במחוזות. התפשרות על בסיס עסקי כביכול, בריתות של טיפות קטנות. "בריתות מוגבלות לתנאים מקומיים בלבד" מסבירים היום במבוכה גדולה הולכת במרכזים הפאריסאיים של מרכזי המפלגות ה"קלאסיות". מספר אישי־מדינה בכירים משורות הימין הצרפתי הכריזו איפוא בימים האח־רונים על כוונתם למנוע "בכל מחיר" הסדרים קואליציוניים — מקומיים או ממלכתיים — עם "החזית הלאומית". השר לענייני חברה ודוברה פיליפ סגאן (איש מפלגת השלטון הגוליסטית) הצהיר, כי אם יתפתח מצב פוליטי־ממלכתי שבו תתקשר מפלגתו מטעמי בחי־רות קואליציוניים עם "החזית הלאומית", יעזוב את המפלגה "תוך פחות משעה". שר התרבות, פראנ־סוא ליאוטאר (שהוא גם מנהיג המפלגה הרפובליקאית, השותפה בקואליציה) הבהיר, כי בכוונתו להעביר בקרוב במוסדות מפלגתו החלטה חד־משמעית נגד שיתוף פעולה עם לה־פן ומפלגתו.

נפלה המסכה

לה־פן לגלג בפומבי על האיומים הללו כפוליטיקאי הבקיא היודע עם מי וכיצד עושים עסקים־ממשל מקו־מיים, הסביר בחיוך: "מיד לאחר שהם משמיעים את ההצהרות הגבורה הללו, הם מתיישבים עם אנשי בספ־ פים להסדיר בשקט את העניינים". מתקפת הנגד העניינית של לה־פן — נבונה ביותר מבחינה — נוקטת בקו שבו אין מתרגשים ממה שהפו־ליטיקאים אומרים, ומגיבים מייד על מה שהם עושים.

בנוסח זה לא טרחו לה־פן ואנשיו להתרגש יתר על המידה נוכח האיו־מים הרטוריים שהשמיעו אישים בי־מין (ודאי לא בשמאל "המכור לשד־דולת הגיזה... הרודף אותי דוגמת רדיפת דרייפוס בשעתו..."). לעומת זאת, הם הגיבו מעשית — ומייד — משהפר אחד מן האישים הללו הסכם קואליציוני מחוזי במרחב פאריס. היה זה הסכם שאמור היה לאפשר לנציגי "החזית הלאו־מית" לשבץ נציגים לוועדות הפיקוח על בתי־הספר התיכוניים.

"מי שמטיף כך בעניין תאי הג־אזים, אין להעלות על הדעת שיפקח על המתרחש בבתי־הספר" — אמר יו"ר המועצה המחוזית. שבוע ימים אחר־כך נמנעו נבחרי "החזית" במרחב מלהצביע על הקצאת התק־ציב השנתי. למחוז "איל דה פראנס", למטרופולין של פאריס הבירה, אין איפוא ברגע זה תקציב. לה־פן ואנשיו ממתינים עתה לראות כיצד יחלצו עצמם אנשי הקואליציה המקומית מן הבוץ.

משאלי דעת הקהל אינם מצבי־עים לפי שעה על נזק אלקטוראלי משמעותי — אם בכלל — שנגרם ללה־פן בעקבות ההצהרות בעלות אופי אנטישמי. קרוב לוודאי, משום שהלקוחות האלקטוראליים שלו קשים יותר מאחרים לאיתור בדיוק בטכניקת המשאלים; וגם משום שהקליינטורה שלו, אף שאיננה בהכרח "אנטישמית", משובצת מזה זמן רב — ואף מוקסמת — מעמדו כיחיד נגד כולם; גם הפעם, איפוא, התנפלו עליו מכל עבר.

ערכה לטווח בינוני וארוך של מה שמכנים עתה כ"נפילת המסכה" מעל פניו של לה־פן, יעמוד למבחן פו־ליטי, ולא ערכי: אם ימשיך להתברר שהוא שומר על קור רוח, על איזון נכון שבין תקיפות, התעלמות ולג־לוג — איזון שכבר הניב עבורו פירות בקלפיות — עלול המשך שי־גשוגו הפוליטי לזמן בעייתיות חמורה פי כמה. התרופה בסגנון "ניתן לו לחנוק את עצמו בשקט" תרופה שכמעט בכל המקומות התיי־רו והמשיכו לרשום בענייננו מזה שלוש שנים — עלולה לקום על רוקחיה.

בקריים BRUNCH
שעה חדשה לארוע שלך

בייגל עם לקס, פשטידת פטריות, פאי הרועים, פיצה טריה ומהבילה, המון סוגי ירקות ולחם טרי־טרי. קרואסונים שיצאו עכשיו מהתנור, קפה משובח, הפינוקים של שעת הבוקריים.

בוקריים (תרגום מאנגלית - (BRUNCH) - בין בוקר לצהריים. בארצות הברית משתמשים בשעה הזו לארועים משפחתיים (בריתות מילה וכו׳), לארועים עסקיים, לתצוגות אופנה ולכנסים. עכשיו גם בארץ, בגיל אורנים.

נצל את שעת הבוקריים בגיל אורנים כדי לדון בענייני עבודה, בשעות העבודה, ברמה שהיתה עד עכשיו שמורה לשעות הערב.

בוקריים עולה פחות ממה שאתה חושב.

בוקריים בגיל אורנים - ארוע מיוחד ברמה המוכרת של גן אורנים.

גיל אורנים

מקבוצת גן אורנים. גיל אורנים, רח׳ גורדון 34 (פינת דב הוז) ת״א, טל׳ 222144/5, 03-5449091-2.

ניהום מערכות תדמית

هكذا من الأصل

העינויים כחרב פיפיות

מאת ד"ר אדי קאופמן ונדיר צור

הכותבים הם חוקרים במחלקה למדע המדינה באוניברסיטה העברית

לפני כשנתיים הגיע לידינו ספר, שמילותיו הראשונות עוררו בנו התרגשות – וגם תהיות. זה היה יותר משנה לאחר שנפלה הכת הצבאית השלטת בארגנטינה ולאחר כשמיטים שנות שלטון צבאי לסירוגין, נבחר לנשיא ראול אלפונסין. אלפונסין נשבע לבער את תחלואי המשטרים הקודמים, את הפגיעה בבריאותם ובזכויותיהם, ובעיקר את מעשי ההוספה והעינויים שרווחו בארגנטינה. באחת מחנויות הספרים בבואנוס־איירס בלט ספר בשפה הספרדית שכותרתו "LA TORTURA" – "העינויים". מחבר הספר האלק מלוה, מחשובי החוקרים של האקדמיה הצרפתית למדעים. בפרק הראשון, המוקדש ל"תולדות העינויים", הופיע משפט פתיחה שקבע כי "כל עמי קדם חוץ מן העם היהודי, ידעו שימוש בעינויים".

מאז קראנוהו, מרצד המשפט זה לנגד עינינו ובעוצמתו הוא כמו שולל כל פרסום על עינויים או האשמות בדבר ביצוע מעשים כאלה בישראל. המנגנון הפנימי היהודי אינו מאפשר להשלים עם הפרסומים שמספרם הולך ורב, בעיקר מאז עלה הליכוד לשלטון וצבר שיאים חדשים בזמן כהונת ממשלת־האחדות. יש מקשרים את פרסומי השיא עם מדיניות "אגרוף הברזל" (כך היא מכונה בפי הפלסטינאים), שעליה מנצח שר הביטחון יצחק רבין. בתקופה זו נבנו, למשל, תלונות על ביצוע מעשי אכזריות באסירים קטינים. תלונות שאסף כומר מנצרת (ריש אבו אל־אסל) מפי כחמישים ילדים. הנטייה היא לקוות כי אין אמת בפרסומים וכי הם משרתים צרכים פוליטיים או משפטיים. בדו"ח ארגון אמנסטי לשנת 1987 מובעת דאגת הארגון על היעדר כלים למניעת מעשי אכזריות ועינויים, וכן מועלות טענות על ביצוע מעשים כאלה בישראל, בשטחים המוחזקים וברצועת הביטחון שבדרום לבנון. בעקבות דו"ח זה – ולפני פרסום הדו"ח של "ועדת לנדוי" לבדיקת עבודת השב"כ – ביקשנו לבחון את סוגיית השימוש בעינויים בישראל.

שני נוסחים

עד לשנת 1969, כשנתיים לאחר שישראל החלה להחזיק בשטחים ובתושביהם, לא נקשר שמה לא במתנגד ולא במפורש עם המדינות שנהוגים בהן עינויים. בדו"ח־השבון שפירסם ארגון אמנסטי בשנת 1969, האשמה ישראל בעינוי אסירים ערבים. ישראל טענה אז כי הדו"ח התבסס בעיקרו על נתונים חד־צדדיים שפירסמה קבוצת־תחקיר מטעם האפרו־אסיינים הלונדוני, ומידת דיוקם מוטלת בספק. בשנת 1974 קבע אמנסטי כי גם ישראל וגם סוריה פוגעות באסירים. הדו"ח התייחס למצבם של שבויי מלחמת יום הכיפורים שהוחזקו עדיין בשבי הסורי. ישראל שללה גם את אמינותו של דו"ח זה, וטענה כי היה חד־צדדי ונועד ליצור סימטריה עם הדו"ח על יחס הסורים לשבויים.

בדו"חות הבאים, מאז 1979 ובשנות השמונים, מצאה עצמה ישראל חברה במועדון המדינות שארגון אמנסטי נוקט כלפיהן בעיקר שני נוסחים שונים, בהתייחסו למידת החומרה שבהפרתן של האמנות בדבר עינויי אסירים. הנוסח הראשון מעודן יותר. הוא מתריע על מה שהוא מכנה "מחסור בכלים יעילים להבטחת שמירתן של הזכויות הבסיסיות של הכלואים, דבר המגביר את החשש מפני אכזריות כלפיהם". הנוסח השני מציין, כי ביחס למדינה הנדונה נשמעות "טענות על עינויים או אכזריות".

עד לשנת 1982 נקט אמנסטי בדרך־כלל את הנוסח הראשון בהתייחסו לישראל, ואילו מאז אותו מועד, אימץ את הנוסח החריף יותר, הכולל גם את אזכור המלה "TORTURE". בדו"ח שיצא לאור בספטמבר 1987, משלב הארגון שני נוסחים אלה. זה כפל לשון המלמד כנראה על מורת־רוח מתמשכת וגוברת של הארגון מהמציאות בישראל. ראוי לציין כי הנוסח המופיע בדו"ח של 1987, שהוא החריף ביותר לישראל – מסויג בהשוואה לנוסח המצביע על עינויים בירדן, או על שימוש שגרתי בעינויים בקרב כוחות־הביטחון העיראקיים, המופיעים אף הם בדו"ח הנ"ל. בכל זאת, יש חוגים בישראל המאשימים את אמנסטי בחד־צדדיות ובעוינות כלפיה.

גישתו של בגין

אם הדיווחים משקפים את המציאות, אם הם ממעטים בממדי התופעה ואם הם מפריזים בה, ניכר כי ישראל והשב"כ בתוכה מקושרים יותר ויותר לחשדות בדבר ביצוע מעשים לא־חוקיים של אכזריות ועינויים. צה"ל אינו נקשר כמעט עם טענות בדבר עינויי אסירים, חוץ ממלחמת לבנון ובהקשר ליחס לאסירים ב"מחנה אנצאר" – פרשה שלטענת המטה הכללי טופלה כחריג בתוך המערכת ההירארכית.

ראש הממשלה לשעבר, מנחם בגין, התבטא לא־אחת בשאלת העינויים בישראל. מיד לאחר עלות הליכוד לשלטון, הצהיר במפורש כי יש להפסיק את השימוש בעינויים. קודם־לכן, בהיותו באופוזיציה, תקף את מכלול הבעיה: השימוש שנעשה בתקנות ההגנה לשעת חירום. תקנות אלו הותקנו במקורן בשנת 1945, על־ידי הנציב העליון הבריטי בארץ־ישראל, ככלי להילחם במוסדות היישוב, במנהיגיה, ובעיקר במחתרות שבהן היו, בין היתר, הוא עצמו, יצחק שמיר ומשפטנים כשמואל תמיר ז"ל (בתקופתו, שר המשפטים) ומאיר שמגר (כיום נשיא בית־המשפט העליון). בהקשר זה אמר בגין בכנסת: "אם חוקי טרור אלה של שלטון זידוני יישארו במדינת ישראל, ביום מן הימים לא יימצא חוג שלא ייפגע מהם. ואין זה חשוב מי הנפגע. קיום חוקי הירום אלה הוא חרפה, והפעלתם – פשע".

תקנות החוקים לא בוטלו במלואם עד עצם היום הזה. הם מתירים שוליים רחבים מאד לפירוש מושגים כ"טובת המדינה" ו"ביטחון המדינה".

ניסיונן של מדינות שעינויים נהוגים בהן מלמד כי לאחר שהמענים עוברים את מחסום הפעם הראשונה ומקרי־העינוי הולכים ותוכפים, גם מי שלא נמנה עם קבוצות־המענים עלול להיקלע למדרון תלול של שימוש גובר במכשירים ובטכניקות נגד מי שנתפס כ"אויב" מחוץ ואולי אף מבית

בגין: יש להפסיק השימוש בעינויים

האם ההיתר לענות לשם הצלת חיי אדם יינתן רק לחוקרים? ואולי גם לשוטרי המקוף ולשוטרי־הסיור האזוריים – כדי שיתקצר הזמן הנדרש בין איתור מניח הפצצה לאיתור הפצצה וניטרולה, ויגדל הסיכוי להציל חיי אדם

יש טוענים כי הפרסומים הרבים באחרונה בדבר מעשי אכזריות ועינויים הם אות לפתיחות גוברת ולניקוי המערכת מבפנים אל החוץ. אחרים טוענים כי אין זאת אלא שהמערכת חטאה בעוצמה שניתנה בידיה ושגברה במשך הזמן, וכך נהפכה לזרוע שאינה בוחלת גם במעשי אכזריות. בין אלה יש קושרים את התרבות הפרסומים, בהקשרות היו, שמקורה בגל הלאומיות הגואה ובחיזוקם של סמלים ומיתוסים לאומניים.

בעלי הסברה כי הפרסומים הם סימן לתהליך של ניקוי המערכת מיסודה, מביאים להוכחת צדקתם דברים שאמרו לאחרונה בפומבי בכירים בשב"כ, עקב החשיפה של פרשת האוטובוס בקו 300, ופרשת נאפסו. הם קבעו כי כל פעם שיש סתירה בין קיום החוק לבין מה שהם רואים כ"שמירה על ביטחון־המדינה" – אנשי תפקידים מחייבם להעדיף את השמירה על ביטחון המדינה. בנוסחה זו נכללים גם מעשים של בידוי־ראיות ועדויות שקר בפני בתי־משפט ותחת שבועה לאמירת האמת לאמיתה, וכן בפני חוקרי משטרה.

פרקליטו של ראש השב"כ קבע בהתייחסו לפעילות מרשו בעת האירוע הראשון לאמור: "... ראש השב"כ הסתפק באמירה שפעולותיו בפרשת אוטובוס קו 300 לא חרגו מפעולות שקדמו לה ושבאו אחריה..." יוסי גינוסר, מראשי השב"כ שנאלצו לפרוש לאחרונה, אישר כי עדויות־שקר ובידוי ראיות אינם חריגים וכי הם שיטה בעבודת השב"כ. עתה, משהוקמה ועדה ממלכתית לבחינת נוהלי העבודה בשב"כ, יש לקוות כי ישנו הנורמות ותגבר אחריות עובדיו וכפיפותם לשלטון החוק; כמתבקש מדו"ח פרשת השב"כ מ־30.12.1986: "אותו תחום של פעילות בשורה הביטחון המתקרא 'תחום הדימדומים' צריך שיהיה מוסדר ומבוקר על־פי הוראות הדין".

אפשר להניח כי זרועות הביטחון בישראל מפעילות עינויים שממדיהם וחומרתם מזעריים, אם כי זו שיטת פעולה שהתאפשרה עקב מדיניות "הצ'ק הפתוח" של הדרג הפוליטי והיתרי הפעלה היירכיים־פנימיים

מדינות רבות שעינויים נהוגים בהן אינן מתלבטות כבלי־הנראה בהחלטתן ואין מתייראות לנוכח נימוקי השוללים את השימוש בשיטות אלו. נימוקים אלה מצריכים רבה מערכת של מוסריות, זיקה לעקרונות הדמוקרטיים, קבלת עליונותו של החוק ובעיקר, פתיחות לביקורת. יש להניח כי ישראל בורכה בנתונים אלה ואחרים שאפשרו לה להתמודד עם דרכי־פעולה נואלות שהוגבבו בדלתות אחוריות ותחת מעטה־סודיות הפכו ליטיטה.

הנימוק המרכזי שנוקטים מצדדי השימוש בעינויים, מקרב זרועות הביטחון הוא – "טובת המדינה". מהי איפוא אותה סיסמה המנוגדת לחוקים ולאמנות הבין־לאומיות? מייקל לוין, פרופסור לפילוסופיה בסיטי קולג' של ניו־יורק, הצדיק מעל דפי שבועון־החדשות האמריקאי "ניוזוויק", את השימוש בעינויים במקרה היפותטי, שבו נודע מידע בזמן־אמת על מיקומה של פצצה אטומית בלב מנהטן, מפיו של מניח־הפצצה. במקרה כזה, סבור לוין כי: "Torture is not only permissable but is moraly mandatory" ("העינוי אינו רק בגדר המותר אלא מחויב מבחינה מוסרית").

היעדר חוקה איתנה ומסורת דמוקרטית וחוקית רבת־שנים הופך את מערכת החוקים של ישראל לפרוצה בפני אפשרויות של הישענות על חוקיה לעשיית מעשים לא־דמוקרטיים או לא־מוסריים

לדעתו, מניעת מותם של מיליונים, בהדגשת ממד הזמן הדחוק, מצדיקה שימוש בעינויים. לא עינוי להשגת הודאה בפשע שנעשה (או לא) – שימוש נפוץ במדינות טוטליטריות: לא נקמה; לא שימוש בעינויים למטרות הרתעה הפחדה; אלא עינוי לשם הצלת חיי אדם ומניעת אסון כבד יותר.

לוין אף מציג תסריט דרמטי שבו מניח פצצת האטום מומר בחוטף תינוק, את ההכרעה אם לענות אדם לשם הצלת התינוק מציג לוין לאם התינוק החטוף. מסקנתו של לוין מעוררת את השאלה: האם מציל נפש אחת מותר לו לשם הצלתה לענות נפש אחרת? האם מותר יהיה לו לענות גם שתיים, או שלוש, או קבוצת אנשים לשם הצלת תינוק, או בוגר? במקרה הפרטי של התינוק החטוף, מבקש לוין לחזק את מסכת טיעוניו. ולא היא. דווקא המעבר מהכלל אל הפרט עלול לגרור רשות פתוח לעינויים. שוללי גישתו של לוין היקשו עוד: מי יתקע לידיו של חוקר שהעינוי יביא לגילוי מקומה האמיתי של הפצצה, או למקום הסתרת התינוק החטוף וכך גם יתרחש האסון וגם יחטאו המענים.

היתר לשימוש בעינויים למען "טובת־המדינה", מחייב הכרעה בשאלת הסמכות להגדיר מושג זה. האם סמכות זו בידי הדרג הביטחוני או הדרג הפוליטי? שאלה זו עלתה במלוא חריפותה בעניין פרשת השב"כ. כן עולה השאלה: למי יינתן במקרה של סתירה בין חוקים קיימים למושג העדיטלאי של "טובת המדינה"? בית־המשפט העליון נתן דעתו לעניין זה בבג"ץ מ־6.8.1969:

"אין לכחד שבפני בעלי תפקיד ביטחוני מובהק יש תמיד קושי מיוחד לפעול תמיד על־פי החוק. מידת הסטייה אמנם שונה בארצות שונות, אך היא קיימת, כולל מדינות שמשטרן הדמוקרטי, האמון על שמירת זכויות האזרח, אינו מוטל בספק. אכן ככל שהסטייה מהנורמה החוקית קלה יותר, כן ייטב. ורצוי היה להגיע למצב האופטימלי בו החוק והשמירה על הביטחון ידורו בכפיפה אחת. אך אל לנו, כשופטים, שבתוך עמנו אנו יושבים, לשגות באשליות. והמקרה הנוכחי יוכיח. מצב כזה מביך ובלתי רצוי הוא, שיש מן הסתם מקרים שבהם קברניטי המדינה, הנושאים באחריות לקיומה ולביטחונה, רואים בסטיות מסוימות מהחוק לשם שמירה על ביטחון המדינה, הכרח בל יגונה".

בישראל הנאבקת בתוקף בטרור, מניעת פיגועים היא מציאות יומיומית. רב הסיכוי להיתקל במצבי הד־פיתוי לענותם לשם איתור מקום הטמנת הפצצה עלול להפוך את המעשה לשכיח וליצור שרשרת שאין להשיבה של עינויים והדרדרות, תחת הכותרת של הצלת חיי אדם. אין ספק שיש אמצעים יעילים לאיתותו, אך לגיטימיים, לשם השגת מה שלוין סבור כי הוא בחזקת אידבריה ומותר.

מלאכת החושך בחדרי חדרים

הטרור שעמו מתמודדת ישראל הוא מעשה קיצוני וטעון במטענים אידיאולוגיים, מיסטיים ואי־רציונליים. הטרוריסטים הערבים המשתייכים לארגונים דוגמת החיזבאללה, למשל, חדורים אמונה דתית או שנאת ישראל, ההופכת אותם לעתים למחוסנים בפני עינוי או הרג וערך החיים נעשה להם משני בחשיבותו. וכך, העינוי למטרות מנע אינו בהכרח בר־תועלת ואפקטיבי.

אם לשאוף "ליעילות מושלמת" – העינויים כשיטה קבועה בפעילות שירותי־הביטחון של מדינה, מצריכים שימוש במכשירים ובטכניקות. המכשירים והטכניקות נמצאים בידי מי שכבר התמחה בשימוש בהם. לשם כניסה למעגל המשתמשים, יתכן שיש לקשור קשרים עם מדינות שעינויים נהוגים בהן; לבחון כראיות של רכישת ציוד מהן ולבחור חלופות בין מדינות שונות: יש לשגר צוותי לימוד ולהכשירם; וכמובן, יש לעשות ניסויים במכשירים שייובאו ובטכניקות שיילמדו.

כל אלו מעלים שורה ארוכה וכבדה של תהיות ושאלות. למשל, מי יהיו צוותי־העינוי שישלחו ללמוד את תורת העינויים ולייבא את המכשור לכך? מה יהיה מספרם? כיצד ייבחרו? האם תצויד המדינה זרועות־הביטחון לבצע משימה זו תייחד אותם ותיצור "קבוצת־טיפול" שיהיו בה כל בוגרי הקורסים השונים לעינויים ואכזריות. קיומם של תקנים ומשרות ל"מענים" ואמצעים שנרכשו לביצוע עינויים, יצריכו חיפוש אחר קרבנות מתאימים לעינויים גם בעיתות רגיעה, כאשר אין צורך לאלץ את מניח פצצה לגלות את מקום הטמנתה, כבתסריטו של לוין.

מי הם אויבי הציבור

ניסיונן של מדינות שעינויים נהוגים בהן מלמד כי לאחר שהמענים עוברים את מחסום הפעם הראשונה ומקרי־העינוי הולכים ותוכפים, עלול גם מי שלא נמנה עם קבוצות־העינויים להיקלע למדרון תלול של שימוש גובר במכשירים ובטכניקות נגד מי שנתפס כ"אויב" מחוץ ואולי אף מבית.

מן הראוי לבחון גם את שאלת הסמכות להורות על נקיטת עינויים. האם דרגי הביצוע השונים הם יהיו הרשאים לפי הכרעתם לנקוט במעשה, או דרגים פוליטיים יאשרו זאת לבקשת המבצעים? שאלה זו עלתה בפרשת האוטובוס בקו 300, כאשר כל דרג גילגל את האשמה על רעהו. פרשת "איראנגייט" בארה"ב היא בהקשר זה דוגמא לשימוש לרעה שעשו אנשי הדרג המבצע – כלומר, המועצה לביטחון לאומי – בהיתר שהיה להם לפעול. הם פעלו בדרך שסברו שהנשיא היה מצפה מהם שיפעלו בה, וכך נהפך ההיתר לחרב פיפיות גם נגד הדרג הפוליטי שמיהר להתנער מאחריות. ישראל קמה על חורבותיה של מערכת צווים מנדטוריים שהיו

הטרוריסטים הערבים המשתייכים לארגונים דוגמת החיזבאללה, למשל, חדורים אמונה דתית או שנאת ישראל, ההופכת אותם לעתים למחוסנים בפני עינוי או הרג וערך החיים נעשה להם משני בחשיבותו

בחלקם שרירותיים ואנטי־דמוקרטיים. בין החוקים הקיימים יש גם חוקים לשעת חירום. היעדר חוקה איתנה ומסורת דמוקרטית וחוקית רבת־שנים הופך את מערכת החוקים של ישראל לפרוצה בפני אפשרויות של הישענות על חוקיה לעשיית מעשים לא־דמוקרטיים או לא־מוסריים. לא מן הנמנע שבישראל, הנתונה מאז הקמה במצב של מלחמה ומאבק בטרור, יוגדרו אנשים העומדים באופוזיציה למשטר, כאויבים, ומעשיהם יחשבו למעשי חבלה או מעשי איבה. מדינות הנוקטות תדיר שימוש בעינויים, לקו בהפעלה שיטתית של העינויים לא רק במקרים יוצאי דופן ויחידים, אלא גם נגד מתנגדי המשטר (אמיתיים או מדומים), בני־אדם שאינם בהכרח אלימים בעצמם ורבים מהם חפים מפשע על־פי כללי המשפט התקין.

ואחרון, אך לא פחות מרכזי הוא הרובד המוסרי של הנושא. מצער כי גם רובד זה יש להסביר לעתים לפי היתרון הפרגמאטי שבקיומו. דווקא ישראל הנוטה לפנות אל מצפון העולם הדורשת תמיכה מוסרית במאבקיה, חייבת להתחשב בערכי מוסר ולא להשלים עם מעשי אכזריות. יתר על כן, השימוש שעושה ישראל בעינויים עלול לשמש כלי בתעמולה נגדה, ואילו ניקיון כפיים והנזרות מעינויים עשויים לעצב דימוי יותר נאור שלה.

אין זה מן הנמנע שביום מן הימים יתרחש תסריטו של לוין בלב לבה של ירושלים והדרג המבצעי, כלומר שירותי הביטחון, ביחד עם הדרג הפוליטי, יאלצו לתת את דעתם לשאלה אם להתיר עינויים באופן חד־פעמי, כדי להציל את האוכלוסיה הנתונה לאיום הפיצוץ. לדעתנו, טוב יעשה הדרג הפוליטי אם יקח לידיו את רסן האחריות, יחשף לביקורת ציבורית ומשפטית, יכריע בעצמו בשאלה, ולא יותיר את ההכרעה להכרעת הדרג המבצע. גם אם יתיר הדרג הפוליטי לענות את המחזיקים מניח הפצצה, מן הראוי שהמקרה יהפוך לחריג ויפורסם ברבים למשפט העם.

אפשר להניח כי זרועות הביטחון בישראל מפעילות עינויים שממדיהם וחומרתם מזעריים, אם כי זו שיטת פעולה שהתאפשרה עקב מדיניות "הצ'ק הפתוח" של הדרג הפוליטי והיתרי הפעלה היירכיים־פנימיים. הקידתם של אירועים, ודליפות מידע והפרסומים האחרונים הסבו אולי נזק לזרועות הביטחון, אך הפיכתן למאיימות תתנתנת לביקורת כופה הן עליהן והן על הדרג הפוליטי לקיים נורמות ותיקנים שיבטילו יוזמות פרטיות ויעקרו מהשורש פעולות בלתי־חוקיות. כך תבטיח ישראל המשכיות בת אלפי שנים שניזונה מערכי מוסר נעלים.

נאצר ומלחמת סואץ – "עם היפתח התיקים"

לא רק לספיר היה פנקס שחור, גם לנאצר שרשם את הדברים שביקש לבצע – הלאמת התעלה היתה רשומה שם חודשים רבים לפני שהוצאה אל הפועל ● ועידה שנערכה בוואשינגטון בהשתתפות היסטוריונים של התקופה ואחדים מאלו שפעלו בקרבה רבה למקבלי ההחלטות שפכה אור על היבטים שונים של התהליך שהביא למלחמה ב־1956, על המלחמה עצמה ועל תוצאותיה ● על הניסיון לנתץ את המיתוס סביב דמותו של נאצר, אמר בוועידה שגריר מצרי לשעבר: הציבור במצרים אמנם חלוק מאד על התקופה הנאצרית, אך אין המצרים אוהבים לשמוע זרים המותחים ביקורת על מנהיגם לשעבר

מאת פרופ' שמעון שמיר

מלחמת 1956, שהורתה ולידתה היו במה שכונה "הקנוניה", נראתה תמיד אפופת סודות יותר מכל מלחמה מזרח־תיכונית אחרת. כ־שנים שלאחר המלחמה הוסר בסך הסודות כלל חלק ניכר מן הפעולות הוטאית שקדמה להתלקחות. אך דברים רבים שנשארו עלומים נחשפים רק עתה, עם פתיחת התיקים של אותה תקופה למחקר ועם היוועדויות החוקרים לסיכומים ראשונים של ממצאיהם.

ועידה שנערכה באחרונה בוואשינגטון, ובה השתתפו בנוסף על ההיסטוריונים של התקופה גם אחדים מאלו שפעלו בשעתו בקרבה רבה למקבלי ההחלטות, שפכה אור על היבטים שונים של התהליך שהביא למלחמה, על המלחמה ועל תוצאותיה. אמנם מוקדם עדיין לומר אם תצמחנה מתוך המידע החדש גם הערכות היסטוריות שונות מאלו המקובלות עד היום, אך אפשר למצוא בו לפחות תשובות לשאלות מסוימות שמשקיפים רבים התלבטו בהן בזמנן. ניתן להדגים זאת על ידי כמה תשובות אשר ניתנו בוועידה האחרונה על שאלות המתייחסות לתפקיד שמילא נאצר בדרמה הזו.

האם ידע נאצר על ההתקפה המשולשת שתוכננה נגדו בסתר? מי שהיה (לאחר מכן) ראש המודיעין המצרי מגלה שיומיים לפני שעת השין קיבל הנספח הצבאי של מצרים בפאריס מידע מלא על התכנית מ"ידיד" המקורב למעגל הפנימי של השלטון הצרפתי. הוא שיגר שליח מיוחד לקאהיר עם האזהרה אך נאצר פשוט לא יכול להאמין שהמידע עשוי להיות נכון.

נאצר לא האמין

האם היתה החלטתו של נאצר על הלאמת התעלה – נשאל משתתף מצרי זה – תגובה זועמת לצעדי המערב או שמא פרי תכנית ערוכה מראש? והכן, בניגוד לצורה בה הוצגו הדברים עד כה מסתבר שהאפשרות השנייה היא הנכונה. נאצר החזיק אצלו – הוא מספר – פנקס שחור בו רשם את הדברים שביקש לבצע (והלאמת התעלה היתה רשומה שם חודשים רבים לפני שהוצאה אל הפועל).

כיצד הגיע איזן לעוינות כה רבה כלפי נאצר עד שהתיר להפילו בכל דרך אפשרית? חוקר בריטי מספר שאיזן הושפע כנראה מן המידע שקיבל, מאז נובמבר 1955, מסוכן שגויים על ידי האמ 16 (סוכנות הביון הבריטית) בקרב פמלייתו של נאצר ונודע בשם הצופן "לאקרבר־ייק". מ־25 הדו"חות שהגיעו לידי איזן ממקור זה, הסיק את המסקנה שנאצר נפל לחלוטין ברשתם של הסובייטים: הוא התייאש כליל מן השליט המצרי ואף הזהיר את האמריקאים מפני הסכנות הנובעות מן המצב.

מדוע חש נאצר את עצמו כה לחוץ לגבי השגת הפינוי הבריטי עד שהיה מוכן לחתום ב־1954 על חוזה שאת עיקריו דחו ממשלות מצריות בעבר? מתברר שהמודיעין המצרי השיג העתק של "פרויקט רודיאו" – תכנית החירום הבריטית להפעיל את 80,000 החיילים בבסיסי התעלה להשתלטות מלאה על מצרים. המידע על תכנית זו היה גורם נוסף שדחף את נאצר להשיג את הפינוי הבריטי יהי מה. הוא עצמו הכיר בכך שנאלץ לקבל בחוזה האנגלו־מצרי דברים שנגדו את השאיפות הלאומיות, וכשבאה משלחת מבית־הספר לפיקוד ומטה לברכו עליו, אמר להם בהתנצלות־מה שמגיעה לו "רק חצי־ברכה"...

גילויים מעין אלו טעונים עדיין בדיקה וניתוח מדוקדקים בטרם ניתן לשלבם בתמונה ההיסטורית הכוללת. מבחנה הסופי של משמעותם יבוא ודאי לכלל ביטוי רק בכרך שמארגני הוועידה עומדים לפרסם, ובו חלק מן המחקרים אשר הוגשו בפורום זה ואשר ודאי יעברו עיבוד נוסף לאור הדיונים שנערכו בו.

נפתחו הארכיונים הבריטיים

הספר יהווה את התחנה האחרונה בדרך ארוכה שהצעד הראשון בה נעשה אשתקד בסט־אנטוני'ס קולג' באוקספורד. שם נערך מפגש ההכנה לקראת זימון הוועידה עצמה למרכז וילסון שבוואשינגטון. בדרך זו נהנתה הוועידה מתמיכתם של שני מוסדות יוקרתיים משני צדי האוקיינוס האטלנטי, ולא התקשתה לזמן משתתפים מכל חמש המדינות הנוגעות לנושא: בריטניה, ארה"ב, צרפת, מצרים וישראל. העיתוי היה המרכיב המוצלח ביותר בתכנון: הוא היה צפוי לתת שהות מספקת לחוקרים לבדוק את החומר שנעשה בינתיים נגיש בארכיונים, ואת בנוסף לעצם הריחוק בזמן מן האירועים שהיה אמור לשחרר את המשתתפים ממעורבות רגשית בנושא, ולציידם בפרספקטיבה היסטורית הולמת ונטולת־פניות.

הנחה הראשונה משתי אלו היה לה על מה שתסמוך. בראשית השנה נפתחו הארכיונים הבריטיים (PRO) לגבי שנת 1956, ואף שמסמכים רבים הוצאו מתוכם לתקופה גנוזה נוספת, החומר שנחשף הוא עשיר ביותר ולעתים ניתן ללמוד מתוכו גם על הספה שנשאר מכוסה. באותו זמן נפתחו גם בגנזך המדינה בירושלים המסמכים של משרד החוץ שלנו מהתקופה המקבילה. חומר מעניין נפתח בפני החוקרים גם בארכיון הלאומי האמריקאי, אך חשוב עוד יותר החומר שנחשף בארה"ב על ידי הפעלת "חוק חופש המידע", המאפשר לכל אדם לתבוע גישה למסמכים הרשמיים המעניינים אותו. חברות פרטיות עוסקות כיום בהכנת מפתחות לחומר שנחשף בדרך זו, והן מוכרות צילומי מיקרופיש למעוניינים.

במצרים לא קיימת מערכת דומה של חקיקה ושל ארכיונים פומביים, אך גם בה נחשפו בזמן האחרון מסמכים מעניינים רבים, בעיקר הודות לעובדה, שאישים מקורבים לשלטון נהגו ליטול עם ידם על תעודות רשמיות שונות אשר כיום מוצאות את דרכן אל שוק הפרסומים הפרטיים. כך למשל פרסם הייכל, בנוסף למהדורה הערבית של ספרו החדש על מלחמת סואץ, כ־250 מסמכים אשר כוללים (בצד מסמכים מתורגמים) הרבה תכתובת דיפלומטית מצרית וחומר מתוקי הנולשת. כן התפרסמו לאחרונה מסמכים, שהיו כנראה ברשותו של איש המודיעין חסן תוהאמי, ובהם מר־פיצה תכתובת מעניינת על פעילות הסי־אי־אי במצרים: הם מופיעים בנספח לספרו הסנסציוני של מחמד טויל "משחק האומות ונאצר" (בערבית).

רגישויות ופולמוסים חריפים

לעומת זאת דווקא ההנחה השנייה של מארגני הוועידה נתגלתה כבעייתית. אמנם בלט לעין שעל־פי תחושותם של המשתתפים מארצות המערב כבר נסתם הגולל על המחלוקות אודות פרשת 1956, הם יכולים להתבונן בה כיום במידה לא־מועטה של אירוניה מפוכחת; אך לא ניתן היה להסתיר שלבאים מארצות המזרח־התיכון לא קל הדבר. עבור ישראלים ומצרים כאחד, צדדים שונים של הפרשה קשורים בפולמוסים חריפים, המתנהלים בפוליטיקה של ההווה ונוגעים בנקודות שיש כלפיהן רגישות רבה עד עצם היום הזה.

בציבור הישראלי – כפי שהסביר מרדכי בראון (מחברו של חיבור מקיף על מלחמת סיני) – קשור היום "קדש" כרוכה של מלחמות בחירה, שפרץ בעקבות מלחמת "שלום הגליל". אמנם יש בישראל קונסנזוס רחב על תוצאותיה החיוביות של המלחמה, אך אין הסכמה על הכרחיותה של הדרך שהוליכה אליה. מחלוקת חריפה נטושה על השאלה האם לא ניתן היה בשנים 1954־1955 להגיע להסכמה כלשהי עם נאצר.

במהלך הדיונים בוועידה נתגלתה אי־הסכמה בין המשתתפים מישראל בשאלה האם אמנם היתה קיימת "אסכולת שרת" כדרך אלטרנטיבית ריאלית לדרכו של בן־גוריון; צדק אולי, אילן טרואן מאוניברסיטת באר־שבע (החוקר המובהק של יומני בן גוריון) כאשר ציין שאת הויכוח הזה חייבים הישראלים לנהל קודם כל בביתם.

בקרב המצרים עורר התרגשות רבה כל דיון שנגע באישיותו של נאצר – ובמיוחד מאחר שאחד המשתתפים היה מאנשי המקורבים ושימש כשר בכמה ממשלותיו. הסבר קולע לתופעה זו נתן משתתף מצרי אחר, שגריר לשעבר בשירות החוץ המצרי, אשר מצדו דווקא הצטיין בהצגת ניתוחים מאוזנים ומבריקים של פעולות נאצר ומשמעותן ההיסטורית. הציבור במצרים – אמר השגריר – אמנם חלוק מאד על התקופה הנאצרית, אך אין המצרים אוהבים לשמוע זרים המותחים ביקורת על מנהיגם לשעבר: "עליכם לזכור כי עם כל חולשותיו של נאצר הוא היה המנהיג הראשון שהיה אחד משלנו".

תבנית אנגלו אמריקאית סודית

רגישות מיוחדת נתגלתה בעניין המגעים הסודיים שניהל נאצר סביב הסוגיה של יישוב הסכסוך הישראלי־ערבי. הבעייתיות של הנושא עלתה על פני השטח בדיון שהתנהל במושב בו הציג מרדכי בראון את מחקרו על "קנונית סודי" ואנכי הצגתי את מחקרי על "פרוייקט אלפא" והמגעים השאים בין ירושלים, קאהיר ומעצמות המערב בחיפוש אחרי הסדר לסכסוך הישראלי־מצרי בשנים 1954־1956. לאלו שאינם מצויים בנושא צריך אולי להסביר בקצרה ש"פרוייקט אלפא" היה תכנית אנגלו־אמריקאית סודית ליישוב הסכסוך בין ישראל והערבים על מנת לבסס מחדש את ההגמוניה המערבית באזור בשיתוף פעולה עם מצרים.

על פי התמונה המתקבלת מן הארכיונים, הוסכם על עיקריה של התכנית בין דאלס ואידן בסוף 1954 ופרטיה גובשו בראשית 1955. ישראל היתה אמורה לשלם את מחיר ההסדר בוויתורים טריטוריאליים בנגב שיאפשרו חיבור בין מצרים וירדן, באמצעות משולשים משיקים, ובהסכמה להחזרת מספר מסויים של פליטים ערבים. הרצאתו המפורסמת של דאלס באוגוסט 1955, נאום גילדהול של אידן בנובמבר, ומסע הדילוגים השאנן של אנדרסון בין ירושלים וקהיר בראשית 1956 – נערכו כולם למעשה במסגרת התפישות של תכנית אלפא. ישראל לא ידעה על התכנית, העלם שיתוף־הפעולה בין לונדון וואשינגטון מאחורי הקלעים; אך בן־גוריון היה מודע לכוונה לפגוע בריבונות ישראל בנגב והוא נאבק בעוז לסכל מגמה זו. תגובתו הבסיסית של נאצר לתכנית היתה חיובית, אך הוא דרש ויתור ישראלי על כל הנגב "דרומית לבאר שבע" – עמדה שזכתה לתמיכתם של המדינאים הבריטיים.

חלק מהמשתתפים המצרים קם למחות נגד "ההשמצה" שנאצר היה מעורב בסתר במגעים דיפלומטיים להסדרת הסכסוך עם ישראל. לדידם, תכנית אלפא לא היתה ולא נבראה, ואולי רק משל היתה; לא ייתכן שנאצר דיבר בלשון אחת עם חברי ממשלתו ובלשון אחרת עם הנציגים הזרים. במיוחד עורר מבוכה ושתאות המידע על קשריו השונים עם ישראל דרך האפיקים השונים: העברת השדרים כציגור התקשורת דימון־צארק, שפעל בשגרירויות כפייס הדרכי התגולה אף התכתבות בין שרת ונאצר בסוף 1954; המגעים השונים דרך השגרירויות בבירות אחרות, שהאחרון שבהם (לפני מבצע "קדש") נערך בבריסל; פעילותם של למעלה מתריסר מתווכים, ברמות חשיבות שונות, שהעבירו מסרים בין קאהיר וירושלים; המגעים בין נאצר ואנשי הסי־אי־אי שבהם נדונה הפגישתו של נאצר עם אישיות ישראלית בכירה או הפעלת מתווך בין שתי המדינות, ועוד.

אף שחלק מן המידע הזה היה חדש לשומעים המצריים, הסוגיה עצמה לא היתה להם חדשה. גם במצרים גילו את הארכיונים המערביים, חוקרים ועיתונאים שונים פרסמו בחודשים האחרונים, בעיתונים ובשבועונים של קאהיר, גילויים שונים על קשריו הסודיים של נאצר עם הישראלים ועם סוכנות הביון האמריקאיות. בנסיבות הפוליטיות השוררות כיום במצרים, ראו רבים בפרסומים אלה תמרון מכוון מלמעלה המיועד לכרסם בתדמיתו האגדתית של נאצר ולסכל את הציפיות העשויים שעתה להקים מפלגת אופוזיציה נאו־נאצרית. הנאצריסטים נזעקו כמובן "להגן" את הגילויים הללו, ומאמר ב"רוז אל־יוסף" אף טען לאותנטיות שכל המידע הזה לא היה אלא מסע דיס־אינפורמציה פרי דמיונם של "האחים המוסלמים".

בהתאם לכך אף קם אחד המשתתפים המצרים בוועידה – ראש המכון למדעי המדינה באוניברסיטת קאהיר של מצרים – והיפנה את קריאתו אלי, "כמי שמבין את המשמעות האקטואלית והחמורה של הדברים", להצביע על התעודות שעליהן הסתמך המחקר, "כדי שניתן יהיה ללמוד אמת, ולהכחיד מהי האמת בסוגיה זו". את בקשתו לא היה קשה למלא. והלה אסף שידוח על כל אלה בעיתונות המצרית (דבר שודאי יבוצע בדרך והמנגנון המקובלים בה).

אולם מעבר להתלבטויות בסוגיות רגישות אלה, היו בדברי המשתתפים המצרים נקודות מעניינות רבות שסייבו אור על הנהגתו של נאצר בשנים ראשונות אלו של שלטונו. התכללותם באישיותו, מתוך קרבה שמעולם לא היתה אפשרית לנו, מציירת תמונה הנוגדת לעתים את התדמית הסטריאוטיפית הקיימת כחלק מן הספרות על הנושא. מעל לכל הדגישו המצרים את מימד ההתפתחות באישיותו של נאצר. הם הצביעו על האופקים המצומצמים של שאיפותיו בראשית דרכו לשלטון.

אליל הערבים

דמותו של נאצר אז – באספקלריה שלהם – היא של אדם מוכשר מאד, אך "חסר כל ניסיון ידע פוליטיים, עממי, ופשוט הרבה יותר משסברו המשקיפים המערביים". הוא לא ראה את עצמו בתחילה כמחולל מהפיכה, אלא כמנהיג תנועה רפורמית – "חרכה" כלשונו. "מגמתו הראשונית היתה לקצץ בהתחייבויות־יתר של מצרים": לפתור את בעיית הסודאן ולחסל את בעיית הבסיסים הבריטיים; ישראל היתה בעיה משנית בלבד שלא העסיקה אותו במיוחד, והוא היה מוכן להקפיא את הנושא באמצעות מודוס ויוונדי כלשהו. חלומותיו העיקריים היו תחומים במסגרת "מצרים המוגבלת", הם התמקדו על כן בנושאים כמו תעלת סואץ, הסכר הגבוה באסואן. בעיקר של דבר, הוא רצה לשתף פעולה עם המערב, אך ללא כבלים כלשהם על חופש הפעולה הפוליטי של מצרים.

בהדרגה השתנתה דמות זו לאותה הדמות המוכרת יותר בעולם. נקודת המפנה המכרעת היתה בבנדונג: "עד אז לא ביקר נאצר מעולם בחו"ל והיכרותו את העולם החיצוני היתה מועטה". המפגש עם האישים הבולטים של העולם השלישי לפיכך השפיע עליו והלהיב אותו אולי אף יותר משהיתה לכך הצדקה. המאורעות גררו אותו לפעילות גוברת בעולם הערבי, וככל שרבו הישגיו כן כך התחזק בטחונו העצמי. הוא למד להכיר את חשיבותם של סמלים ודגל בהם בהצלחה רבה. מכל מקום, בעיקרו של דבר, "תפקידו ההיסטורי כמנהיג התנועה הפאן־ערבית כאילו נכפה עליו, הוא נגרר לתוכו יותר משבחר בו בכוונה תחילה".

משבר סואץ הפך אותו ל"אליל הערבים". אותו זמן כבר "היה משוכנע שיש בידו התשובה לכל הבעיות". גם בפמלייתו הקרובה השתנה היחס אליו – "עד משבר הסואץ קראנו לו גמאל, לאחר מכן הוא היה עבורנו הראיס". לרוע מזלו למד נאצר ממלחמת 1956 את הלקח הלא־נכון. הוא יצא מהמלחמה כשהוא מאמין באמונה שלמה ביעילות האסטרטגיה של "הליכה על הסף" וביכולתו לנהל אסטרטגיה זו בהצלחה. "היה זה טרגי" – ציין אחד המשתתפים המצרים – "שדווקא את הלקח הזה ניסה נאצר ליישם במאי 1967; התוצאות, כידוע, היו הרות־אסון".

תגמור... ואם אתה יכול עוד אחד, על חשבוננו.

תכין את עצמך יומיים מראש. תלבש משהו די רפוי. אתה הולך לפגוש את נתח הבשר הגדול ביותר שעלה על צלחתך בארץ, שלא לדבר על הטעים ביותר.

מנה של קילו צלע עגל – שחום, לוהט, עשוי כהלכה. ו... אם תוכל מיד אחריו לאכול עוד אחד – אתה שווה מנה על חשבוננו.

כל תענוגות הבשרים מוגשים לך בווייט הול. צלעות, פילה, אנטרקוט, פטה כבד אווז, כיסוני חסילונים, סלטים חופשי ושיומות מקוריות (אם יש לך עוד מקום). אז למה אתה מחכה? קדימה! לעבודה!

steak house WHITE HALL

נגיסה אחת תשכנע אותך

רח' מנדלי 6 תל־אביב. טל. 03-249282

דרך בשטח האפור

בטריטוריה רוחנית שבין העולם החרדי לבין הסביבה החילונית מחפשות קבוצות אנשים בבחירות את מקומן בחברה ואת דרכי הקשר שלהן אל הטבע ואל השכינה • בישובים חדשים שבגליל מצאו את מבוקשם יהודים רפורמיים וקונסרווטיביים, אך גם אלה הדבקים בהוויה שגלומה בתורתו של רודולף שטיינר

מאת רומן פריסטר

צריך להיות מטורף כדי לגור פה, בסוף העולם, על פרשת מים של רכס סלעי, מאות מטרים מעל הכפר דיר־אל־אסד. במקום שרק כביש צר, בחלקו לא סלול, אך מתפתל כנחש בעוויתות גסיסה, מוביל אליה. אבל אראלה הניזודילסון והל' אפלבאום אינם עושים רושם של אנשים לא שפויים. הם כמוני וכמוך — ובכל זאת מיוחדים במינם. מתוך בחירה חופשית הם באו למקום, שהוא בעיני רבים שכוח־אל, אך אותם מושבים יטענו בוודאי שהשכינה שורה דווקא כאן, גם אם היא אינה נהנית מברכת הרבנות הראשית.

לפני שנתיים בדיוק, בחג הסוכות תשמ"ו, עלו על הקרקע הטרשית הזאת כמה משפחות שהסתפקו בהגדרת התנועה ליהדות רפורמית (בארץ הסב שמה ל"יהדות מתקדמת"). חיים שרת, בנו של מי שהיה ומרמה ראש הממשלה, אירגן את הגרעין הראשון בארה"ב והביאו ארצה. הוא שימש אז שליח מרכזי של התנועה ליהדות מתקדמת באמריקה. עתה הוא חי באחד הקיבוצים השופים לרוח הדתית; חי בגפו — כי אשתו, חברת קיבוץ חמדיה, סירבה להינתק מביתה בעמק בית־שאן וללכת אחריו לשממה, גם אם אין זו שממה במובן הרוחני.

אך ראו זה פלא: בראיון שנתן בחודש שעבר ל"לאשה", גילה חיים שרת שכלל אינו מאמין באלוהים. עמיתיו ביישוב לא הגיבו בזעם. הם ראו את התבטאות האפיקורסית כעניין הפרטי לחלוטין. אין הם דוגלים בכפייה. על לוח העץ שבכניסה למקום נכתב במפורש שהגרעין האנושי הזה, על אף היותו דתי, מבוסס על ערכי סובלנות הדדית ושואף לחיים הרמוניים עם הסביבה. אולי בשל כך הוזמנו לבלות בסוכה של היישוב גם המורים מדיר־אל־אסד, המלמדים את המתיישבים ערבית.

אראלה, ילידת הארץ, באה מביתה בקריית־מוצקין. הל' אפלבאום בא מביתו בברוקלין. אראלה, אשה צעירה בהריון מתקדם, משמשת מזכירת היישוב שאינו מופיע עדיין בשום מפה, אף יש לו כבר שם רשמי: הר חלוץ. מקובל על רוב המתיישבים שכאשר תבוא ללדת, ימשיך במלאכה הל' אפלבאום, בן ה־30. הוא עשה זאת בעבר. לפני שנתיים לצה"ל לארבעה חודשי שרות סדיר. גם בארה"ב הוא נמנה עם מייסדי הקבוצה. לאראלה מעולם לא היה קשר ליהדות רפורמית. בעלה, סטיב וילסון, חי באמריקה בצילו של בית כנסת אורתודוקסי. היא מסבירה לנו ש"תמיד חיפשתי, במודע ולא במודע, צורת חיים שיש בה התייחסות רצינית לערכים יהודיים שאפשר להורישם גם לילדים — ותמיד סלדתי מכפייה דתית. בהר חלוץ מצאתי את מבוקשי". הל' התחנך על ברכי התנועה הרפורמית. הוא מגדיר אותה כשטח אפור בין היהדות האורתודוקסית לבין החילוניות המוחלטת, וטוען שהיא המקלט לאנשים שאינם מחלקים את העולם לשחור ולבן.

ערכים יהודיים בלי כפייה

יש בהר חלוץ בית כנסת, אך אין בודקים בציציות האנשים ואין חובה לבוא ולהתפלל. נשים רשאיות לעלות לתורה, להיספר במניין ולשמש שליחות ציבור. במועדון החברים מגישים אוכל כשר בלבד, כדי שגם אלה שמבקשים לשמור על הכשרות יוכלו להנות משרותיו. אך איש אינו מציץ לתוך הסירים שבביתו הפרטי של הזולת. הל' אפלבאום הסכים לארגן טיול קבוצתי בשבת, ברכב של הישוב. אך טוען שלא היה עושה כן אילו נמצא בהר חלוץ ולו אדם אחד שרואה בכך חילול־הקודש. "לא היתה בכך כל כפייה, כי יש לנו די מכוניות פרטיות כדי לצאת לטיול", הוא אומר. לא היה עולה על דעתו לרשום את הרכב הציבורי ליום השבת על שמו של אחד המתיישבים כדי לעקוף את האיסור, כפי שעושים ביהדות החרדית בתחומי חיים רבים. סובלנות ויושר עד הסוף.

כשאנו יושבים בתוך הקרוון של משפחת וילסון, מוגנים היטב מפני הקור העז של שעת ערב מאוחרת, ומשוחחים על אופיו של המקום יוצא הדופן, מתגלה בעליל שהשוני אינו פוגם באחווה, וחילוקי־דעות אינם מובילים בהכרח לריב. באותו יום הגיעו להר חלוץ גם הוריה של אראלה. שניהם ילידי מצרים שהכירו זה את זה בבית סוהר מצרי — הוא כלוא כאיש לח"י, היא בשל היותה קומוניסטית. הם שוקלים למכור את דירתם בקריית־מוצקין ולהצטרף לבת, לחתן ולנכדים. הם מתקשים לרדת לעומקו של החופש הרב שמעניקה התנועה הרפורמית למאמיניה. הל' אפלבאום מספר כי הרבנים בארצות־הברית קבעו כי יהודי הוא מי שאמו יהודיה, או מי שיש לו אב יהודי, ומוסיף: "אני חושב שבהר חלוץ נאמץ את הגישה ההלכתית דווקא; בישראל מקובל על כולם שאת יהדותו של האדם קובעת אמו, ואין כל סיבה שלא נקבל את הגישה הזאת. מרכז התנועה אינו כופה עלינו פיתרון כלשהו".

אביה של אראלה תוהה: "או אתם דתיים — או לא דתיים?"

— "אנחנו חברה חופשית שיוצרת מסגרות המאפשרות קיום יהודי בעולם מודרני", משיב הל'. "אם רצונך לחיות איתנו, עליך לקבל את המסגרות הללו. את תוכנן תמלא בעצמך".

משה הגיה: "ומה הן המסגרות?" הל': "היהדות משמשת לנו נושא לדיון פעיל ושוטף. אנו מעצבים ביחד את הצורה שבה נחוג חגים, למשל. אין אנו שואפים כאן, בהר חלוץ, לשוויון כלכלי. כל משפחה אחראית לקיומה הכספי. אבל בתחום הרוחני אנחנו קובעים כללי משחק. במובן הזה אנו דומים לקיבוץ או למושב. יש ועדות ויש אסיפה כללית. כמובן, אם בעתיד תחליט האסיפה הכללית שאין היא מתערבת כלל בענייני דת — גם החלטה כזו תחייב, והיא תהיה מקובלת עלי. אין לתנועה הרפורמית חוקה. לעיתים, כשאנו פונים בשאלה לרבנים, הם מחזירים לנו את הקושיה באומרם: יש לכם שכל ורגישות ותחושות; אתם בוגרים דייכם כדי לפעול כראות עיניכם".

הכבשה והרבנים

לפני ש־16 המשפחות, מרביתן זוגות של יהודים ישראליים ואמריקאיים, עלו להר חלוץ, הקימה התנועה ליהדות מתקדמת שני קיבוצים בערבה. התנועה הקונסרבטיבית, שהסבה בישראל את שמה לתנועה ליהדות מסורתית, הקימה ב־1984 את קיבוצה הראשון בארץ, חנתון שמו. חנתון שוכן בגליל המערבי והתיו הנאים משקיפים על מאגר מים מלאכותי. גם לידתו של היישוב הזה, תולדתה בארצות־הברית. היה זה אלי חביבי, בוגר בית המדרש לרבנים קונסרווטיביים בניו־יורק, שנרתם ליסודו של הגרעין הראשון. מתוך הגרעין הזה, שמנה כמה עשרות צעירים, עלה בפועל רק הוא עצמו. אך הגרעין היכה גלים, והיום חיים בחנתון 70 מבוגרים מארה"ב, מדרום־אפריקה, מהולנד ומצ'ילה, ולהם 25 ילדים.

בדומה להר חלוץ, גם את האנשים האלה קיבץ במקום הרצון להתנסות באורח חיים מיוחד במינו: החיפוש אחר קיום רוחני שהוא מעבר לאידיאלים המקובלים של התק"מ. התנועה הקיבוצית אימצה אותם מבחינה אירגונית, ומאפשרת להם הכשרה מוקדמת בכפר החורש. גם אלי חביבי מרבה לדבר על השטח האפור שבין שני הקצוות ביהדות; שטח שהדרים בו מכים שורשים בהלכה, ובכל זאת נותנים אותה בעין ביקורתית, כיאה לבני המאה העשרים. כך, למשל, מזמינים חברי הקיבוץ ברי־סמכא מכל הזרמים ביהדות כדי לגבש עמדה על מעמדה של האשה בדת. אידנה, מהולנד, סבורה שאין כל מניעה שתורשה להיספר במניין; היא תשמח אם יחליט הקיבוץ ברוח שאיפתה, שהרי היהדות הקונסרבטיבית דוגלת בשוויון מלא של האשה.

גם בחנתון יישבו בסוכה אורחים מהכפר הערבי הסמוך, מנדה. אירנה אומרת: שיחסי שכנות טובים עם הערבים חשובים לה לא רק בגלל רצונה לשמור על עקרון הסובלנות והפלורליזם התרבותי, אך גם מן הסיבה הפשוטה שהם יודעים על הארץ ועל החיים בה יותר מאיתנו, "ואין כל בושה ללמוד מפיהם". בעלה עובד כשכיר במפעל לייצור סרגלים, בקיבוץ סוללים. את המקצוע שלמד, פסיכולוגיה, הוא מיישם בינתיים רק כשקוראים לו לשרות מילואים בצה"ל. הקיבוץ הצעיר התרכז בגידולי פלחה ובגידול כבשים, אינו יכול לספק תעסוקה לכל חבריו.

אגב, כבשים עשויות ליצור בעיות הלכתיות. בחנתון התלבטו המתיישבים בשאלה קשה: מותר או אסור לחלוב אותן בשבת? בהר חלוץ היו ההורים פותרים את הבעיה בהצבעה באסיפה הכללית. אבל בחנתון מחייבים כללים אחרים. כאן נשמרת השבת, הגברים חובשים כיפות, והגשת האוכל הכשר מחייבת גם בבתים פרטיים — ולו כדי להקל על אורחה הדתי. כשהתעוררה בעיית החליבה, פנו הקיבוצניקים לכנסת הרבנים הקונסרווטיביים, וביקשו את פסיקתה. התשובה היתה ברורה: "שאלה זו נפתרה מבחינה עקרונית לפני 30 שנה על־ידי שניים מגדולי הפוסקים בא"י — הרב ישעיהו קרליץ 'החזון איש', הרב שאול ישראלי, בעל 'עמוד הימיני'. לפי הפסק שלהם, מי שמשתמש במכונות אוטומטיות בשבת בדרך הנכונה, רשאי להשתמש בחלב ולמכור אותו כמו כל חלב אחר. על־ידי השימוש במכונות אלו מונעים צער בעלי־חיים הפסד ממון. וגם שומרים על השבת כהלכתה". בהמשך התשובה בא פירוט המקורות וביאור רם המודרייק.

כשהחוגים החרדיים עוררו אשתקד את בעיית שנת השמיטה, שוב עמדו חברי חנתון בפני סוגיה שדרשה את הסבר הרבנים. הם מגדלים 2,000 דונם תלתן, שיבולת, חיטה וחמניות, וכל אגורה חשובה לפרנסתם. מה עושים? בפסק ארוך ומנומק ניתחו הרבנים הקונסרבטיביים את ההיבטים ההלכתיים הרלוונטיים, והסתמכו על פירושיו המחמירים של החזון־איש, המחייבים ביישובים של פועלי אגודת־ישראל, ועל הפירושים לקולא של הרב קוק ושל הרבנות הראשית, המחייבים בקיבוץ הדתי. המליצו כי "יש לקיים הלכות שמיטה היום בתור 'מידת חסידות', כלומר, כל המרבה לקיימן הרי זה משובח. אבל מי שאינו מסוגל משום לחץ כלכלי (פרנסה) או שעת דחק, רשאי לזרוע ולעסוק בשאר המלאכות הדרושות בשנת השמיטה".

הקיבוץ בחר בפיתרון שראה לו נכון, אבל אלי חביבי יודע לספר שלא כל החברים היו שלמים עם החלטת האסיפה הכללית: "אנחנו חופשיים ללכת בדרך שנראית לנו, בלי להיות מושפעים מלחצים מבחוץ. עם זאת אין להתעלם מהמתח שבין ההלכה לבין דמוקרטיה. ההלכה אינה מכירה בדמוקרטיה, ואילו האסיפה הכללית היא ביטוי עליון לערכים דמוקרטיים. החיפוש אחר שביל הזהב בין השתיים מוסיף משמעות מיוחדת לאורח החיים שלנו".

בחיי היומיום אין החבורה של חנתון שקועה כל כולה בסוגיות הלכתיות. רובה — אנשים בעלי השכלה גבוהה, אינטליגנטים ופתוחים, כאלה שאינם פונים עורף לקידמה חברתית ולבעיות הכרוכות ביישומה. את עקרונות הסובלנות והפלורליזם הם מגשימים קודם כל בתחום העירוב שלהם. מרוחקים גיאוגרפית מירושלים, שהיתה לזירת עימות חזיתי בין החרדים לחילונים, הם נמנעים מלהזדהות רשמית עם צד זה או אחר. החילוניות הגמורה אינה לרוחם; ההתחרדות מטילה עליהם מורא.

אלא שגם בחנתון לא ניתן להימלט כליל מהשאלה המטרידה את החברה הישראלית כולה. היישוב קטן מכדי שיפעיל בית־ספר משלו ל־25 ילדיו, חלקם עדיין תינוקות, חלקם בגיל בית־ספר יסודי. בלית־ברירה לומדים הילדים בקיבוץ לביא — קיבוץ של יהודים אורתודוקסים. בכיתות הנמוכות קטן עדיין החיכוך. אך ככל שיתבגרו, תהפוך הבעיה שאין לה פיתרון. חיי ההווה מובטחים למחפשי דרך חדשה בחנתון; העתיד הרחוק, זה של דור ההמשך — לוט בערפל.

הרב אלי חביבי (שאינו מכהן כרב הקיבוץ; בבית הכנסת המקומי אין בעל קורא אחד — הגברים והנשים מתחלפים בתפקיד) שוקד עתה על בניית מרכז חינוכי קונסרווטיבי שישמש אכסניה למחנות נוער ישראלי ואמריקאי. דוד אבנרי, המלווה את הקיבוץ מטעם כפר החורש, מקווה שאולי־אולי אפשר יהיה לפתוח ליד המרכז הזה גם כיתות לימוד לילדי המקום.

אלי חביבי (35) נושא את עיניו לעתיד, תוך אופטימיות שיש בה קורטוב של תמימות. "הציבור החילוני שוגה בראותו רק סוג אחד של דתיים: את האורתודוקסים, והאורתודוקסיה, המתקשרת תמיד עם הכפייה הדתית מרתיעה אותו", הוא אומר. "אנחנו מאמינים שביישוב הקיבוץ הזה נשמש דגם לצורת חיים שיש בה דרכים שונות להגיע אל הקשר עם השכינה ועם המסורת היהודית. הדבר חשוב לנו בעיקר כלפי דור של ישראלים צעירים. ברצוננו להבהיר להם שכל אדם חייב להתמודד עם עולמו הדתי־רוחני בעצמו, ועם עצמו. אני יודע שיקח לנו שנים עד שנתרום את תרומתנו לעיצוב פני החברה הישראלית. אבל כל צעידה ארוכה מתחילה מצעד אחד קטן. את הצעד הזה עשינו כאן, בחנתון".

(ביום ו' — רודולף שטיינר חי ונושם בהרדוף)

האנוסים ברוסיה 1987

אחד מהמתפללים שפגשנו בבית הכנסת בלנינגרד אמר: אנו כבר זקנים, לא נוכל לצאת מכאן וזקן אחד ניגש מן הצד ואמר: אנחנו בעולם הבא ואתם, בעולם החיים

מאת רוחלי אידלמן

מוסקווה

ברוסיה קל להיפגש ולהכיר את ציבור הסירובניקים, את פעילי העלייה ואת מלמדי העברית. אך קיים כאן ציבור יהודי גדול שאין שומעים ואין יודעים עליו דבר מלבד גודלו הסטאטיסטי.

בתוך הציבור הדומם הזה קיים הציבור המתעניין בישראל ומחפש כל פיסת מידע על הנעשה בה. בחלקו הוא אף יודע עברית. אך הכל בחדרי חדרים ובשקט. כלפי חוץ נראים אנשים אלה כרוסים לכל דבר שאין להם כל קשר עמנו וחלקם אף דואגים לכך שהשם ("יברא") יהודי לא יופיע בתעודת הזהות שלהם.

הפחד הוא המנחה את התנהגותם של אנשים אלה. הם מפחדים שאם השלטונות יגלו שיש להם עניין בישראל, הם ייענשו. אם יהיה להם קשר עם אנשים בישראל הם ייאסרו. אם ייוודע שהם מתכתבים עם אדם מן החוץ, הם יאבדו את מקום עבודתם, או לא יזכו לקידום, שהוא קשה בפני עצמו בגלל האנטישמיות. הפחד הוא כה גדול שהוא מתבטא בדברים הקטנים ביותר.

במהלך היריד במוסקווה אנשים רבים באו לדוכן הישראלי והיו מוכנים לספר על עצמם, על חייהם ועל מאווייהם, אבל כאשר שאלנו לשמם אמרו רק שם פרטי, לפעמים שאלנו מה שם המשפחה או הכתובת. לעתים הם לא ענו. אחרים אמרו "זה מסוכן לאמר". היו רבים מאוד כאלה. היו אנשים שסיפרו על פגישות בין יהודים וכששאלנו היכן היו הפגישות, התשובה היתה "בדירה". בלי כתובת, בלי שם.

לטלפן רק מטלפון ציבורי

איש מן היהודים שפגשנו לא היה מוכן לבוא למלון שלנו במוסקווה. הם מוכנים להיפגש במקומות ציבוריים שונים בדרך לדירותיהם. בלנינגרד קבעו אתנו פגישות במקומות ציבוריים בקירבת הרחובות הסמוכים למלון. לא היו מוכנים להיכנס אתנו למסעדה (למעטות שיש). התנגדו לנסוע עמנו במונית והסכימו רק למטרו או לאוטובוס. אם קבענו לטלפן אל מישהו, הזהירו אותנו שנטלפן אך ורק מטלפון ציבורי במקום הומה אדם.

לפני צאתנו לרוסיה שמענו על משפחה שאינה מתעניינת בישראל ומתנגדת לכל קשר, החלטנו שננסה לפגוש אותה ולהיווכח האם החליטו באמת להיטמע בגויים ולשכוח את יהדותם, או האם זהו הפחד, הפחד הגורם המשתק את הכל.

ביריד פגשנו צעירים יהודים מלנינגראד. סיפרנו להם על המשפחה וביקשנו שיאתרו אותה וישאלו האם יהיו מוכנים לראותנו. ידענו שטלפון בעברית מצדנו יתריע אותם ויחבל בעניין.

כעבור יומיים שלושה התקשרו הצעירים והודיעו — "הם התבלבלו. אינם שמחים לפגשכם כלל אך אולי עוד נשכנע אותם". כעבור כמה ימים קיבלנו הודעה כי נמלכו בדעתם והחליטו לראותנו. לקחנו עמנו לפגישה בחור לנינגראדי דובר עברית כדי שישמש כמתורגמן.

בפגישה נכחו שלושה דורות — סבתא, בן ובת ובני זוגם ובניהם. כולם אקדמאים, בעלי משרות טובות. דירתם היתה נקייה ומסודרת והם התגאו כי אחרי שנים הגיעו לחיות ארבעה אנשים בדירה של שלושה חדרים קטנים.

קראו על גולדה מאיר

בתחילה התנהגו כאילו אין להם עניין בארץ, אינם יודעים עליה דבר וגם אינם מעוניינים לדעת. המתורגמן דיבר עברית שוטפת. הם שאלו כיצד אנו מבלים בלנינגראד ומה כבר ראינו. סיפרנו שאמש בילינו שעות ארוכות בחברתם של כארבעים צעירים מלנינגראד שהתעניינו מאוד בישראל ודיברו בחופשיות רבה על נושאים רבים. ראינו שהעובדה שיכולנו לפגוש ארבעים איש בדירה אחת השפיעה עליהם. הם שאלו את המתורגמן מנין הוא יודע עברית כזו. הבחור גם הוא מהנדס ענה: ניצלתי את הזמן הפנוי בעבודה ולמדתי עברית. גם הוא סיפר להם על הפגישה מאמש שהיה נוכח בה.

לפתע סיפר הבן שהוא קרא משהו על גולדה מאיר. הראינו להם שטר של עשרה שקל ועליו צילום של גולדה מאיר בבית הכנסת במוסקווה. השטר עבר מיד ליד והכל בחנו אותו מכל צד בהתרגשות ובהתעניינות ניכרת. הצענו להם לשמור אצלם למזכרת. הם סירבו בבהלה ממש. אינם רוצים שבביתם יימצא חפץ ששם ישראל כתוב עליו ללא הסבר משכנע. גם פחדו לקבל מחזיקי מפתחות עם שם ישראל עד שהמתורגמן הסביר להם שאנשים רבים קיבלו כאלה ביריד שהוא מקום ציבורי המוני.

הסבתא אמרה, אילו הפגישה הזו היתה בתקופת סטאלין, היינו כולנו נכנסים לבית הסוהר לחמש עשרה שנה. תוך כדי השיחה הסתבר כי הבן קורא בעניין רב כל פיסת מידע המגיעה על ישראל בעיתונות הרוסית ומתעניין עם המגיעים מן המערב למוסד בו הוא עובד.

לאט לאט הפשיר הקרח ויותר הנוכחים התחילו לשאול שאלות על החיים בישראל. איך אנו חיים, במה אנו עוסקים, כמה חדרים בדירתנו, באיזה מדינות בעולם ביקרנו, כמה אוניברסיטאות יש אצלנו, איך משתלבים יהודי ברה"מ העולים ארצה, מה ישראל עושה למען השלום, מדוע לא הצליחו לשווק מסחרית מתוצרת הארץ לארצות מערביות בכמויות גדולות, כמה עולה הנסיעה למוסקווה.

בתום הפגישה נתנו למארחים מזכרות אחרות וביניהן קופסת קפה תוצרת ישראל. להפתעתנו החלו לקרוא על הקופסה בעברית את הכתוב עליה. הצענו שנשלח להם מן הארץ ספרים ותמונות וחומר על ישראל. הם הזדעזעו. בשום פנים אינם מוכנים לקבל מכתב מישראל בדואר אך ישמחו אם מישהו יביא להם. אם נמצא מישהו שאינו חושש לקבל דבר ולהעבירו אליהם.

שאלנו מדוע הם פוחדים כל כך. הרי תקופת סטאלין חלפה והבנים, שהם בני גילנו בערך לא סבלו ממנה כלל. הם השיבו: היום אולי המצב יותר נוח אך מחר הוא עלול להשתנות וצריך להיזהר. חמש מאות שנה אחרי האנוסים בספרד הנה הם מופיעים לעינינו במהדורה חדשה מודעת בשתיקה.

מדוע רוצים להגיע לאמריקה

היו יהודים שפגשנו שאמרו שהם וחבריהם אינם מתעניינים בישראל ואם הם חושבים על יציאה מברה"מ, היעד הוא רק אמריקה. הנימוק הרב יוצר אצל אלה בין השאר מחשבה אשלייתית כי אם ברוסיה סבלו מאד בגלל יהדותם, הרי באמריקה ישכחו שהם יהודים ושם יוכלו לחיות בשקט ובחופש. אצלכם יש כל הזמן מלחמות, הם אומרים. בבית הקברות בלנינגראד קבורים שש מאות אלף איש שמתו ברעב במצור של מלחמת העולם השניה ואחרי הסבל הגדול שסבלו וסובלים כאן ברוסיה אינם מוכנים לצאת כדי להגיע למקום שיש בו מלחמות.

אחת הנשים שהתבטאה כך אמרה לפתע: זו הפעם הראשונה שאני רואה אנשים מישראל וממילא לא היכרתי בין היהודים המוכרים לי מישהו שרוצה לעלות לשם. ואז החלה להתעניין בחיים בארץ. איך היחס לעולים מרוסיה, איך הם נקלטים. איך אנו חיים, האם המלחמות מפריעות. מה עושים למען השלום, איך נקלטים המדענים העולים.

ביום שישי בערב הלכנו לארוחה אצל ילנה גגוסוב ובעלה צבי שקיבלו אישור לצאת ארצה והם בשלב אריזת המטלטלים. היא מורה לאנגלית והוא מהנדס אלקטרוניקה.

היה אצלם אורח שהצהיר שאינו ציוני אך סיפר שחזר זה עתה מחופשה בקווקז בה ניתן להאזין ברדיו לרשת ב'. במשך כל החודש שהיה שם לא סגר את הרדיו מישראל, עכשיו הוא יודע לקנות את כל המוצרים שרשת ב' מפרסמת אבל שאל מדוע העברית של הקריינים אצלנו כל כך עילגת.

מדוע אומרים כִּשרון במקום כִּשְרוֹן, דִמיון במקום דמיון ועוד רשימה ארוכה של שגיאות הנפוצות בארץ. הוא אמר שרשת ב' היא תחנה נבונה ושאל מדוע אין בה שירות על נושאים חשובים. את רשתות קול ישראל האחרות אין קולטים ברוסיה. הוא סיפר ששנים ארוכות הוא מתעניין בעברית ולמד עברית באוניברסיטה בצד לימודיו במכון ללימודי המזרח. יום אחד קראו לו השלטונות והודיעו לו שלימוד העברית שלו אינו מקובל עליהם ואם ימשיך ישלחו אותו לצבא למקום שממנו לא יחזור חי.

הוא המשיך ללמוד וכעבור זמן קצר גוייס לצבא האדום. הוא נשלח למחלקת טנקים במקום נידח ומרוחק ובמשך שנתיים היה בתנאים קשים ביותר אך הצליח לחזור. עכשיו הוא מתמחה בספרות העברית החדשה והישנה. הוא הפגין בקיאות מופלאה בספרות והיה מסוגל לצטט קטעי שירה שלמים בעל פה וגם הביע דעות מעניינות על כמה משוררים עבריים מוכרים.

צעיר כזה, על מנת שיוכל להמשיך בלימודי העברית היה מוכן לעבור יסורים בצבא בתנאים לא תנאים ולהמשיך בדרכו. אומר באורח חד משמעי: אני איני ציוני.

במהלך הערב נסבה השיחה על השאלה מהם יעדיה של ישראל היום ובינינו הישראלים היו חילוקי דעות לאן מועדות פנינו. אך הבחור הרוסי הזה, שאינו דתי, שכל חייו הם סביב השפה העברית ומקורותיה אמר, איני מבין את השיחה כלל. היעד היחיד של מדינת ישראל היא הציונות וקיום העם היהודי בארצו — אין דבר אחר.

בשבת בבוקר הלכנו לבית הכנסת בלנינגראד. בית הכנסת גדול. באותה עת היו בו כ־60־70 יהודים זקנים. עמדנו בכניסה והם שאלו: אתם מאמריקה. כאשר שמעו שאנו מישראל החלו מתקבצים סביבנו ושואלים שאלות ביידיש. איך הגעתם. מי אתם. איך נתנו לכם להיכנס. אחדים סיפרו שיש להם קרובים בארץ. אחד הצביע על מישהו שיצא החוצה ואמר "ההוא ממנו הוא מן המשטרה היהודית". אחר אמר אנו כבר זקנים לא נוכל לצאת מכאן וזקן אחד ניגש אלי מן הצד ואמר: "אוי. אוי אנחנו כאן אף יתר ולט (אנחנו בעולם הבא) ואתם, רק אתם בעולם החיים".

אם יש יהודי חי בעולם היום ואומר שהוא נמצא בעולם האמת עלינו להפוך את המאמץ להביאו אלינו ליעד לאומי ראשון במעלה.

(כתבה חמישית)

שירת הברבור לאגודות הכפרים

מאת אודי ניר

ג'מיל אל־עמלה ממשיך לרוץ. אחרי כמה שנים של מנוחה פוליטית, בעקבות ירידת "אגודות הכפרים" מן הבמה המדינית, שב עוסק ראש אגודת הכפרים של חברון בעשיית כותרות: מארגן פגישות גרוטסקיות עם חברי־כנסת מהליכוד, מכריז על כוונת מעודדות גי־הוך להקים תחנת רדיו וטלוויזיה, ועכשיו מכריז על כוונתו להקים מפלגה פוליטית בגדה המערבית.

לנוכח התעוררותו המחודשת של אל־עמלה, השריד המובהק האחרון של "אגודות הכפרים" הנשכחות, היה שיבורו על תחיית ה"אגודות", על שובו של הגוף הזה לפעילות ציבורית בגדה המערבית. היפך הוא הנכון. מאחורי היוזמה כולה עומד איש אחד, בעל אישיות מיוחדת במינה, ובעל מניעים משלו. כל מהות יוזמתו של אל־עמלה היא נסיון לנקות מעליו את כתם "אגודות הכפרים", לשנות את הצורה.

ג'מיל אל־עמלה (38) הוא תוצר מובהק של הסימביוזה הכלכלית שנוצרה בעשרים השנים האחרונות בין ישראל לבין השטחים. בן למשפחת איכרים פשוטה בכפר קטן ליד חברון, שהתעשר בזכות חושים מרשימים של סוחר ממולח, ובתוקף קשרים הדוקים עם מערכת המימשל הישראלי בגדה. לפני 20 שנה היה עדיין שוליה שרברב. אחר־כך עסק בהסעת פועלים מסביבת הכפר שלו לעבודה בישראל, ועד מהרה היה לאחד ה"ראיסים" (ספקי ידיים עובדות) הגדולים בגדה המערבית. כשהשכיל לעמוד על הפוטנציאל הכלכלי הגלום בקירבת המגע שבין המערכת הכלכלית הישראלית לבין זו של הגדה, נסללה דרכו להצלחה. בתחילת שנות ה־80 כבר היו בבעלותו 12 אוטובוסים להסעת פועלים.

אחר־כך עסק בשיווק מוצרים ישראליים בגדה, הקים חברה לייבוא וייצוא, פתח שלושה בתי־ספר לנהיגה, עסק בקבלנות, ומה לא. בהדרגה פיתח קשרים הדוקים עם אישי ציבור ועסקים בישראל, וקיבל לידיו את ראשות המועצה המקומית בכפרו, בית־אולא. השלב הבא היה ירושת מוצטפא דודין בתפקיד ראש אגודת הכפרים של אזור חברון.

את העניינים המוניציפאליים של בית־אולא מנהל אל־עמלה בשעות הערב. במשך היום הוא מנהל את עסקיו המסועפים ממשרד במרכז ירושלים המערבית. בשעת הנסיעה בקו ירושלים־חברון, הוא מטפל בעניינים באמצעות טלפון אלחוטי שהתקין במכוניתו (הרבה לפני שהמינהל האזרחי החליט לאשר לתושבים אחרים בשטחים להתקין מכשירים כאלה במכוניותיהם).

על שולחנו של אל־עמלה גלובוס פלסטי קטן, ועל הקיר מאחורי המכתבה הענקית תמונה שלו עם ג'ימי קרטר, בעת ביקורו של נשיא ארה"ב לשעבר בישראל. בשנים האחרונות מיעט אל־עמלה להתבלט במנהיגים ובשרים.

הפוליטיקאים האחרונים שהתעניינו בו היו קומץ חברי־כנסת מהליכוד, שערכו עמו היכרות במפגש תמוה בכפר דאהריה בדרום הגדה, לפני כשלושה חודשים. בלא שידעו עם מי הם מדברים, שאלו אותו על מצב החקלאות בסביבה, ועל טיב היבולים. אחר־כך הזמינו אותו לביקור בכנסת.

ג'מיל אל־עמלה מנסה עתה לתפור לעצמו חליפה להסתרת גבנון "אגודות הכפרים", שאותו הצמיח במשך שנים ארוכות, בסיוע נדיב של המימשל הישראלי. לטעמם של אש"ף וירדן היו האגודות מוקצות מחמת מיאוס, ובישראל הבינו במשך הזמן שלא תצמח כל תועלת פוליטית מטיפוחן. אך ג'מיל אל־עמלה ממשיך לרוץ.

בחושים בריאים של איש עסקים ממולח, מבין אל־עמלה שעכשיו שם המשחק בפוליטיקה הישראלית הוא ירדן. המימשל הישראלי מטפח בשקידה את היוזמות ההסכמיות של ירדן בגדה המערבית, ומעודד ככל האפשר את תומכי ירדן. "אגודות הכפרים" עדיין זוכות לסיוע ולמידה של עידוד במישור הכלכלי הטכני. בכניסה לבניין המימשל בחברון עדיין תלוי פתק המורה ל"שידג'ימל" לאפשר כניסה למכונית מסוג מרצדס, בעלת לוחית זיהוי ישראלית, שהנוהג בה יזוהה כג'מיל אל־עמלה. קציני המימשל הבכירים עדיין מחבקים אותו בחיבה, אך במישור הפוליטי אין מתייחסים ברצינות אליו או אל הגוף שבראשו הוא עומד.

תווית מציקה

האישים הירדניים המצויים במגע עם גורמים פוליטיים ישראליים הם אלה החברים במסגרת הפדרו־ירדנית החדשה שנוצרה בגדה בשנתיים האחרונות. אנשי ה"תג'מוע" (קבוצה, מעוז) הירדני־פלשתיני". אחד האישים הבולטים בקבוצה זו, עות'מאן חלאק, הוא עורך העיתון המזרח־ירושלמי "אינהאר". מעל דפי העיתון הוא מטפח ומשכח את רעיונות הקונפדרציה הירדנית־פלסטינית, האופציה הירדנית, האחדות הגורל של שתי גדות הירדן.

לפני שבועיים, כשהודיע ג'מיל אל־עמלה על כוונתו להקים את "מפלגת הקונפדרציה הירדנית־פלשתינית", התקוממו חלאק ושותפו בעריכת העיתון, עיסאם אל־ענאני, וכתבו מאמר מערכת בוטה נגד "שרידי אגודות הכפרים". מידת החריפות של הדברים הפתיעה רבים. "אל־עמלה גוזל מאיתנו את כל הקווים העיקריים שלנו", הסביר אחר־כך חלאק את המתקפה החזיתית שלו נגד אל־עמלה. "מדוע הוא קופץ על העגלה שלנו? הרי אגודות הכפרים היו פה הרבה זמן לפני שאנחנו התחלנו להתארגן, ולא דגלו באידאולוגיה שלנו. העם הפלשתיני שבע מרורים מאגודות הכפרים. הגוף הזה יצא לזנות, וזנה באופן הבוי ביותר. אין לי שום דבר אישי נגד אל־עמלה עצמו. אבל עם התדמית שלו ועם המעמד שלו, אני פשוט לא יכול לקשר את המחנה שלי איתו".

מרחב תימרון צר

ג'מיל אל־עמלה מבין היטב. הוא מודע היטב למרחב התימרון הצר שנותר לו, אם ברצונו לשוב ולצבור כוח פוליטי. "לי, כמו לכל הערבים, יש שני דברים חשובים: האמונה והכבוד", הוא מסביר, "אני האמנתי בקו מסויים. רציתי להוכיח לעם שלי, שכל הכוונות שלי טהורות, שאני רוצה לעשות למענו. הייתי מוכן למות למען האמונה הזו, ואני עדיין מאמין בה.

יחד עם זה הבנתי שכמכונה פוליטית, אגודות הכפרים נשרפו. כאן נכנס עניין הכבוד. אם היום אני יורד מהבמה, ומפסיק את הפעילות הציבורית שלי, כאילו הודיתי שטעיתי. אם אשתוק, יתפרש הדבר כבגידה בעם שלי".

מרבת־עמון נשלחו בשנה האחרונה מסרים ברורים לאנשי אגודות הכפרים, שאם יפסיקו לפעול במסגרתן, לא יופעלו נגדם הסנקציות החמורות שעליהן החליט המימשל הירדני לפני חמש שנים. ואכן, כמה מהחברים הוותיקים באגודות קיבלו אשרת כניסה לירדן בחודשים האחרונים. אדם שהיה מזוהה עם ה"אגודות", עבד אל־פתאח דודין מהעיירה דורא, התמנה בהסכמת ירדן לעמוד בראשות המועצה המקומית. הופשרו לטובתו כספים מקופת המועצה, שהיו מוקפאים בבנקים ברבת־עמון. אל־עמלה הבחין באותות הנשלחים מן הגדה המזרחית, והבין שגם הירדנים מעוניינים לפורר כליל את "אגודות הכפרים", ולנטרל כל אפשרות שהן יהוו כוח פוליטי ביום מן הימים. הוא הבין היטב שבמצב כזה, גם הוא עצמו ייוותר מנוטרל במישור הפוליטי.

ג'מיל אל־עמלה לא יקים מפלגה. כפי שכבר הובהר בשבוע שעבר מתאם הפעולות בשטחים, קשה גם להעלות על הדעת שיינתן לו אישור לפתוח תחנת שידור. אבל לא איש כאל־עמלה יאמר נואש. "אם אסור להקים מפלגה, נעשה התאחדות, או אירגון. לא חשוב איך זה ייקרא. נמצא כבר משהו שיהיה חוקי", אומר אל־עמלה. "אני איש שעושה. לא כמו האחרים שיודעים רק לדבר. יש מי שמוכן לעשות איתי בצד הישראלי. מדינת ישראל התרגלה לעבוד על אש קטנה, אבל אי־אפשר לעבוד רק על אש קטנה כל הזמן, צריך גם לבשל משהו. אחרת לא תהיה כאן תורה. אני רוצה להזיז דברים".

ואלה תולדות

אגודת הכפרים של אזור חברון היא הוותיקה ביותר בגדה. מוצטפא דודין, השר לשעבר בממשלת ירדן, הוא שהציע להכניס תיקון בחוק הירדני לניהול כפרים, כך שיתאפשר להקים גוף בצד המועצות הכפריות, שיעסוק בפיתוח הכפרים. האגודה בנפת חברון, שהקמתה אושרה כבר ב־1977, היתה אמורה לשמש כלי בידי המימשל הצבאי לגבש משקל נגד לכוחו העולה של ראש העירייה הפרו־אש"פי, פאהד קוואסמה.

קוואסמה ועמיתו, מחלחול מוחמד מילחם, יצאו במתקפה חזיתית נגד מוצטפא דודין ואנשיו באגודת הכפרים, ופגעו קשות במעמדן. רק לאחר גירוש קוואסמה ומילחם, בתחילת 1980, התחזקה האגודה. בעקבות הצלחתה היחסית של האגודה באותה תקופה, הוקמו ב־1981 עוד חמש אגודות כפריות ברחבי הגדה.

באותה שנה הוקם המינהל האזרחי בגדה, במטרה לקדם את רעיון האוטונומיה. יועד לאגודות הכפרים תפקיד מרכזי במסגרת החדשה. האגודות היו אמורות לרכז כוח ציבורי אוהד לרעיון האוטונומיה באזור.

היתה זו ירדן שהנחיתה למעשה את המכה המכרעת על קיומן הפוליטי של אגודות הכפרים. שנה אחרי הקמת המינהל האזרחי, במארס 1983, פורסם צו צבאי מטעם ממשלת ירדן, הקובע כי שיתוף־פעולה עם האגודות וחברות בהן, מהווים עבירה חמורה על חוקי הירדנים הצבאיים.

מאז הסתמן דפוס קבוע בתגובת המימשל הירדני לפעילותן של אגודות הכפרים: כל עוד הפעילות נעשתה בשקט, בלי הדים תקשורתיים, לא נקטו הירדנים פעולות חריפות נגד אנשיהן. רק כשהתקיימו פעילויות בולטות וראוותניות של האגודות (כגון "כנס חברון" בספטמבר 1982, ביוזמתו של ראש המינהל דאז, מנחם מילסון, שבו נכחו גם אישים מזוהים כפרו־ירדניים מובהקים) — יישמו הירדנים את הצו הצבאי נגד האגודות, ועצרו כמה חברים באגודות שהעזו לחצות את הגשר לירדן.

מבקר המדינה: ליקויים בפעולות אגודות הכפרים

חרף העובדה שאגודות הכפרים רוקנו לחלוטין מן התוכן הפוליטי שנוצק בהן בראשית שנות ה־80, עדיין פועלות ארבע אגודות בשכם, ג'נין, טול־כרם וחברון. התקציבים הגדולים שהמינהל האזרחי הזרים לאגודות בשנות הפריחה שלהן (כ־9 מיליון דולר בשנת התקציב '81־'82, וכ־12 מיליון בשנת התקציב שלאחריה), הצטמצמו לכדי 200־500 אלף דולר בשלוש השנים האחרונות.

דו"ח מבקר המדינה האחרון מצייר תמונה עגומה למדי של אורח הפעילות באגודות הכפרים. הדו"ח מעלה כי האגודות לא קיימו אספות כלליות, לא ניסחו תקנון מאושר, ולא העבירו פרוטוקולים של ישיבותיהן למינהל האזרחי, כנדרש בתקנות. לדוגמה: "ראש אגודה אחת, לפי המסמכים, הוא חסר יכולת אירגונית וניהולית. עיקר הפעילות של האגודה מתמקד במתן טובות הנאה למספר מוכתארים, שלרוב הינם חסרי השפעה בכפרים. האגודה אינה מקיימת כל פעילות בתחומי הכפרים, ובניגוד לאגודות אחרות, אין היא מעניקה שירותי סיוע חקלאי לכפרים. בשנתיים האחרונות הניהול הכספי של האגודה כושל".

תושבי כפרים רבים מהגדה הפסידו בשעתו סכומי כסף גדולים ששילמו לאגודות עבור שירותים כגון השגת אישורים שונים. לדוגמה (מתוך דו"ח מבקר המדינה האחרון): "בשנים '82־'83 גבתה אגודת כפרים אחרת תרומות מתושבי הגדה, שביקשו באמצעות האגודה אישורים לאיחוד משפחות. לפי התיעוד בתיקים, כ־100 תושבים דרשו החזר כספים בסך כולל של כ־52,000 דינאר (כ־230 אלף ש"ח), לאחר שבקשתם לאיחוד משפחות לא אושרה. באגודה לא היה רישום על גביית התרומות. רק חלק מהכספים שנגבו נכנס לקופת האגודה, חלק נכנס לקופה שממנה מומנו פרוייקטים בכפרו של יו"ר האגודה, וגורל יתרת הכספים לא ידוע. על־פי המסמכים קיים חשש שגם בנפות אחרות יוגשו תביעות להחזר תשלומים, מאחר שבכל האגודות גבו תשלומים בעד שירותים שונים, כולל איחוד משפחות".

מתאם הפעולות בשטחים דאז הורה להחזיר את הכסף לתושבים, אך ביולי 1985 החליט ראש המינהל האזרחי לא להחזיר את התשלומים למבקשים, מאחר שבהיעדר רישומים, כאמור, קיים חשש לזיוף קבלות".

אתה סובל מחוסר תחרותיות?

יגאל אילן חברה לפיתוח תוכניות שיווק בע"מ - שרותים בישראל ארה"ב ואירופה.
- דרך חיפה 13 תל־אביב - טלפון: 252967 / פקס: 268020

למי שמחפש תשובות מעשיות בתחום השיווק

כולם כועסים על מיכאל גל

כל הכרעה שמקבל מנהל מחלקת החינוך בעיריית ירושלים, במאבק בין קבוצות האוכלוסייה השונות, על מבנה של גן או בית ספר, זוכה בתגובות עוינות

מאת נילי מנדלר

"אתם מפלים אותנו כי אנחנו דתיים. אנחנו בשבילכם יותר גרועים מערבים", אומרים הורים חרדיים למיכאל גל, מנהל מחלקת החינוך בעיריית ירושלים, כאשר הוא מחליט שאת המבנה היחיד בשכונה מסוימת, האמור לשמש גן או בית־ספר, תקבל האוכלוסייה החילונית. "אם היינו חרדים, היינו מקבלים הכל", טוענים כנגדו ההורים החילוניים, כשההחלטה שהוא מקבל היא הפוכה. "אילו היינו חילוניים, הייתם נותנים לנו את המבנה", אומרים ההורים הציוניים־דתיים המתגוררים באותה שכונה, כאשר ההכרעה היא לטובת החילוניים. "אילו היינו חרדים, היינו זוכים במבנה", הם אומרים, כאשר הוא מחליט שלפי הצורך מגיע המבנה לחרדים.

זה לחם־חוקו של מיכאל גל, מאז החל בתפקידו לפני למעלה משנתיים: ומה הפלא שהוא מגדיר את המצב החברתי בירושלים, המתבטא במערכת החינוך קודם כל במאבק על מבנים ותקציבים — "מים רותחים"?

משהו על האיזון החברתי, השברירי והטעון, שאותו ועליו הוא נאבק במסגרת עבודתו, אפשר ללמוד מהמקרה של קריית משה וגבעת שאול. שתי שכונות שהן אחת. בשכונה יש אוכלוסייה חילונית אשר שולחת את ילדיה לזרם הממלכתי, אוכלוסייה ממלכתית־דתית, אוכלוסייה דתית־תורנית שילדיה לומדים ברשת "נעם" (בתי־ספר קיצוניים יותר מהזרם הממלכתי־דתי, אבל לא חרדיים) ואוכלוסייה עוד יותר תורנית, אבל לא חרדית, השולחת את ילדיה לתלמוד תורה "מורשה" ("יותר קיצוני מ"נעם"). בצד קבוצות אלה, כוללת האוכלוסייה השכונתית גם חרדים ואף הם אינם מיקשה אחת. יש בהם כאלה שילדיהם לומדים בתלמודי תורה ספרדיים ויש בהם כאלה שילדיהם לומדים בתלמודי תורה של החינוך העצמאי (המזוהה יותר עם האשכנזים).

הרכב האוכלוסייה במקום אינו סטאטי והוא עובר כל הזמן שינויים דמוגרפיים, המצריכים חלוקה ותכנון מחדש של המבנים המשמשים מוסדות חינוך. עד הזמן האחרון היו בשכונה שני בתי־ספר יסודיים ממלכתיים, בית־ספר ממלכתי־דתי אחד, בית־ספר "נעם" לבנים (על־יסודי), בית־ספר "נעם" לבנות, תלמוד תורה "מורשה", ובית־ספר השייך לרשת בית יעקב של החינוך העצמאי. לצדם פעלו גם שני בתי יתומים ובית־ספר לעיוורים (ארציים). הקשת המגוונת הזאת של מוסדות חינוך נמצאת בשכונה קטנה אחת וכל אחד מהמבנים נמצא במרחק לא רב ממשנהו. השינויים הדמוגרפיים הצריכו שינויים אחרים. אולם דרכה של העירייה לא היתה סוגה בשושנים. אחת הבעיות שעמה התמודדה מחלקת החינוך, השנה ובשנים קודמות, ממחישה היטב את הבעיה החברתית בין קבוצות האוכלוסייה השונות בירושלים.

"בית־הספר היסודי לבנות 'בית יעקב', של החינוך העצמאי, ממוקם בצריף כבר 12 שנה", מספר גל. "הדוחק בו הוא בלתי נסבל, בעיקר בקיץ. יש רק מערכת שירותים אחת, המחולקת לשני תאים. חדר המורים הוא ממש כוך. מספר התלמידות גדל והוא מתקרב כיום ל־300. היינו מוכרחים למצוא פתרון. סמוך לצריף יש שטח המיועד לבנייה לבית־ספר זה, וגם יש תוכנית, אבל אין תקציב. בשלב ראשון, בקיץ שעבר, רצינו להקים מבנים ניידים זמניים, במרחק כ־250 מטר מהצריף. אבל האוכלוסייה החילונית שמתגוררת בסביבה התנגדה. טענו שזה 'גומר' את המגרש הפנוי ושהיחסים הטובים בשכונה בנויים על כך שיש מירווח מזהה מסוים לכל אחת מקבוצות האוכלוסייה.

ב"ס בדירה שכורה

"הלכנו לפתרון של שתי דירות ששייכות לעירייה, בתחתית בניין מגורים, לא רחוק מהצריף. פעם היו בהן סניפים של טיפת חלב. הפעם קמה התנגדות מצד אוכלוסייה שהיא ברובה חרדית וציונית־דתית.

הם לא רצו רעש. אורחים בדרך כלל לא אוהבים בית־ספר או גן ליד ביתם. בגלל ההתנגדות לא עברה התוכנית את אישורי הוועדות המתאימות. הקיץ, לקראת שנת הלימודים תשמ"ח, התחלנו במירוץ לשכירת חדרים בשכונה. הלכנו לבית היתומים ולבית־הספר לעיוורים וניסינו לשכור שם כיתות. בשום מקום לא הסכימו. מכאן הלכנו לסניף של 'בני עקיבא' הממוקם בחצר בית־הספר הממלכתי־דתי בשכונה, לא הרחק מהצריף של בית־הספר החרדי, וביקשנו להשתמש במבנה בשעות הבוקר. בסניף המקומי של התנועה הסכימו, אבל מיד אחר כך התחילה התנגדות של הורי החניכים ב'בני עקיבא' וכן התנגדות של הורי תלמידות 'בית יעקב', שלא הסכימו שהבנות יהיו ליד בית־ספר ממלכתי־דתי. לא היתה לנו ברירה. למרות מצוקת התקציב התחלנו בבנייה הדרגתית של כיתות, במגרש הסמוך לצריף. לצורך זה גייסנו תרומה חלקית.

"בכל אחת מהתנודות האלה התחילה לדווח מיד מחיתות סביב העניין, בין הורי תלמידות 'בית יעקב' המתגוררים גם הם בשכונה ובין התושבים הקשורים באותה תנועה. שתכבינו עם כמה אורחים המחלקה לחינוך בעירייה צריכה להתעיין כדי שנה ואילו פעולות בקבוצתיות צריך לעשות. אפילו אם יש לך פתרונות פיסיים וכשכבר יש מבנים מתאימים. מצד אחד, יש מחסור נורא במבנים והמעט שישנו הוא במקומות ובשכונות מסוימים. וברור שהקבוצות השונות יסכימו לפתרונות, ושההיה מסוגל להביא כל אחת למקום שאתה רוצה. אתה הרי לא יכול להכריח אותם. מדובר בבני אדם ובילדים. אם בגלל הרגישות של התרבות הפתרונות העירייה תצטרך להשתמש בכוח, העיר הזאת לא תעמוד על הרגליים. בטווח הארוך. אי אפשר יהיה לחיות כאן. הבעיה שלנו היא איך לתמרן ולהגיע לפתרונות תוך הידברות. וזה הדבר הכי קשה. הדוגמה של קריית משה וגבעת שאול היא אופיינית. היחסים בין קבוצות האוכלוסייה השונות היו מצוינים עד היום, אך אנחנו יכולים לגמור אותם בקלות, בפעולה לא־שקולה".

מיכאל גל מספר על מקרה אחר שעמו התמודד בתחילת שנת הלימודים הנוכחית. "באזור האחרונים בשכונת רמות היתה בעיה של 52 משפחות חרדיות שהחזיקו לגן קדם־חובה לבנות. מולם, היה צורך של 32 משפחות ציוניות־דתיות ומשפחות חילוניות אחרות, שהזדקקו גם הן לגן (החילונים הסכימו לשלוח ילדיהם לגן הממלכתי־דתי). ואתה צריך לקבל החלטה למי לתת את הגן. לפי הקריטריונים של העירייה, ילד קטן הוא השני בתור לקבלה לגן אחרי ילד גדול יותר. אבל יש קריטריונים נוספים. למשל, משפחות ברוכות־ילדים, משפחות שנשלחו לשכונה על־ידי אגף השיקום במשרד הביטחון ומשפחות סעד. עוד קריטריון: אם עובדת.

"אתה יכול לומר שאם לקבוצה אחת יש 32 ילדים ולקבוצה השנייה 52 ילדים, צריך לתת את המבנה לקבוצה הגדולה. האם זה רלוונטי? ההחלטה המתקבלת כך היא פוליטית, אם לא מתחשבים בגורמים אחרים. דבר שאנחנו לא מקבלים. מה עשינו במקרה דנן? בדקנו וראינו שאורח משלם משכנתא מוציא עליה בממוצע בין 300־600 שקל משכנת. כשאתה לוקח משפחה שבה שני ההורים עובדים, היא משתכרת בממוצע בין 1400 שקל ל־2000 שקל. כאשר אחד מבני־הזוג מפסיק לעבוד, המשפחה אינה מסוגלת לשלם את המשכנתא. קיבלנו החלטה שמשפחות שנשלחו על־ידי משרד הביטחון ומקרי סעד הן במקומות הראשונים, ובמקום השני — בני־זוג ששניהם עובדים מחוץ לבית.

"בדקנו את מצבן של המשפחות בשתי הקבוצות והצגנו. שבקבוצה של הציוניים־דתיים והחילונים, כל האבות עובדים מחוץ לבית, למעט אחד, וכן 20 אמהות. בקבוצה החרדית עובדים רק 11 אבות ו־18 אמהות. רק במשפחה אחת עבדו שני בני־הזוג מחוץ לבית. ההחלטה שקיבלתי היתה לפתוח גן משותף לזרם הממלכתי־דתי ולזרם הממלכתי. הקבוצה החרדית היתה אצלי עשרים פעם, הוזל מיזלי. במשלחות של שניים־שלושה, שלא לדבר על עשרות טלפונים. הם שאלו אותי שתי שאלות לא קלות. האחת: קבעת קריטריונים שלפיהם משפחות ברוכות־ילדים הן בעדיפות. אנחנו משפחות ברוכות־ילדים (לחלק — 7־9 ילדים). הדבר השני שהם שאלו: 'מי אתה שתקבע שעבודה יותר חשובה מלימודים?'

"האנשים האלה מאוד פיקחים והדיונים אתם מרתקים אבל קשים, כי הם מתפתחים בסופו של דבר לתוך פנות. אחד הטיעונים שהעליתי בפניהם — הם כמובן גיחכו — היה: 'בואו, תשנו את סדר היום. הדברים שלכם מבינים את המצב. שיעשו תמרון כזה, שתוכלו לטפל בילדים בבוקר וללמוד בשעות אחרות'. הם טענו שאני לא מבין את עולמם ושהם (האבות) לא בנויים לטפל בילדים.

"ביום הראשון לפתיחת שנת הלימודים פלשו ההורים החילונים למקלט של בית־ספר משותף לזרם הממלכתי ולזרם הממלכתי־דתי. הם נכנסו בדלת הראשית, בלי אלימות, ונענו גם לתביעתנו שייצאו. ביום השני ניסו שוב לפלוש למקלט, אבל הוא היה סגור. לפיכך הקימו סככה בחצר בית־הספר, מכלונסאות ומבד. פירקנו את הסככה. לא הופעלה אלימות פיסית, למרות שהם התבטאו בחריפות נגד הפלייתם לרעה, כביכול. באותם ימים הגיעו למחלקה שלנו טלפונים של אנשים שלא הזדהו ואמרו: 'לא נוותר, נשתמש בכוח, נשיג את הגן, הוא מגיע לנו'". בסופו של דבר הגיעה העירייה להסדר עם ההורים, שלפיו היא תסייע להם לשכור דירה ותשתתף במימונה (היתרה תשולם על־ידי רשת "בית יעקב"). הבנייה במקום תוזרז הם יהיו הראשונים לקבל מבנה גן.

מנהל מחלקת החינוך מדגיש שהפתרונות שמוצאת העירייה, בכל סוגייה שהיא נתקלת בה, הם תמיד זמניים, מפני שהמבנה הדמוגרפי בכל השכונות בעיר משתנה כל העת. מאבקה של העירייה הוא להבטיח שהקבוצות הציוניות, הן ההורים החילוניים והן ההורים מהזרם הממלכתי־דתי, יישארו בשכונותיהן ושהפתרונות שיימצאו גם להן וגם לחרדים יפחיתו את המתח ביניהן. "מדינת ישראל צריכה להבין שהבעיה של מערכת החינוך בירושלים היא לאומית ולא מקומית, ועליה להיות באחריות הממשלה. אם בעיה זו לא תיפתר, היא תיצור התפרצות חברתית שלא יהיה ניתן לעמוד בה. היא פשוט תשבור את האיזון המאוד עדין. אם המדינה תיתן לירושלים קרקעות לבנייה (הקרקעות שיש לנו — כולן בתכנון או בשימוש) ותקציבי בנייה, המצב ניתן לפתרון בטווח הנראה לעין".

איש־שיחי מסרב להתנבא מה יהיו פני העיר בטווח הרחוק, אם יימשך הגידול הניכר באוכלוסיית החרדים ולעומתו הנגירה, "ההתנתנה" כהגדרתו, של החילונים. הוא מעדיף לדבר על עובדות ונתונים, ומה שמעניין אותו כרגע הוא שבירושלים שורר מחסור של 400 כיתות לימוד (200 במגזר היהודי ו־200 במגזר הערבי). המחסור הזה הוא תולדת גרעון מצטבר של 40־50 כיתות מדי שנה.

יותר תלמידים חרדיים

שיעור החרדים באוכלוסיית התלמידים בירושלים עלה ב־1.8% משנת תשמ"ז לתשמ"ח. הנתונים שלהלן מלמדים על התפלגות אוכלוסיית התלמידים בבתי־הספר היסודיים בירושלים (כיתות א־ח), בשנת הלימודים תשמ"ח:

חינוך ממלכתי: כ־44% בקירוב (25,000 תל'ג)

חינוך ממלכתי־דתי: כ־14% (8000 תל'ג)

חינוך חרדי: כ־36.5% (כ־18,000 תל') (בחינוך החרדי נכללים החינוך העצמאי, תלמודי תורה והחינוך המוכר שאינו רשמי)

חינוך מיוחד: כ־2.5% (1500 תל') (כ־2% מתלמידי החינוך המיוחד הם חילונים וציוניים־דתיים).

هكذا من الأصل

עד שתודלק האבוקה האולימפית

מאת כריסטוף בארטראם

DIE ZEIT

מיוחד ל"הארץ"

הבחירות שייערכו בדצמבר בקוריאה הדרומית יותירו תשעה חודשים עד לאולימפיאדה, לשיכוך מתחים ולבניית גשרים. סיכוייה של דמוקרטיה במדינה נראים טובים בצל המשחקים

סיאול

הכל מרותקים למשחקים האו־לימפיים, הכל סובב סביבם. בפינות הרחובות של העיר בת 10 מיליוני התושבים מציינות ספרות ניאון מהבהבות כמה ימים עדיין נותרו עד ספטמבר 1988, כאשר תודלק האבוקה האולימפית באיצטדיון הד־רש בסיאול. לא רק דרום־קוריאנים חובבי ספורט עוקבים אחר תקתוק השעון האכזרי; בפיונגיאנג, בירת קוריאה הצפונית, מזכה הארכי־סטאליניסט קים איל סונג הישיש. צפון־קוריאה כבר נתנה להבין ש"היא לא תשב בחיבוק ידיים" לנוכח המשחקים האולימפיים במ־דינה הדרומית. הדרום־קוריאנים מר־בים להזהיר עריכת כמה אירועי ספורט לאחיהם בצפון, והוועד האו־לימפי הבין־לאומי נושא ונותן עדיין בנדון.

גם אנשי הצבא שומעים את תקתוק השעון, הם מתייחסים בר־צינות לקולות הבאים מהצפון. לא רק הקצינים חוששים שהצפון על צבאו הענק — פי־20 מיליון התושבים, 800 אלף משרתים בצבא — יעולל דבר־מה. עיתונאי נזכר במימרה עתיקה: "בשעת מצוקה תוקף העכבר אפילו את החתול". כאשר ייפתחו המשחקים בסיאול, יחוש עצמו המשטר המבודד ופושט הרגל בצפון מוקפל. האם הוא יספוג זאת? ובסופו של דבר, שומעים גם הפוליטיקאים בדרום את תקתוק השעון הגדול. שכן משימה גדולה עומדת בפני המדינה ב־350 הימים שנותרו לאולימפיאדה: מעבר ממשטר אוטוריטרי לשיטה פתוחה או יותר דמוקרטית — מהלך שמעולם עדיין לא עלה יפה בדרום־קוריאה.

אם הפעם נראים הסיכויים טובים יותר מאשר אי־פעם ב־40 השנה לקיומה של הרפובליקה קוריאה (שמה הרשמי של הדרום), אזי אחת הסיבות ולא האחרונה שבהן היא הספרות המהבהבות הגדולות בפינות הרחובות, המראות את הזמן שנותר. כאשר נענה הוועד האולימפי הבין־לאומי ב־1981 למאמצי השדולה העקשניים של הדרום־קוריאנים — עוד היום אוהבים לרכל כיצד הוסטו אז הדיילות היפות ביותר של חברת התעופה הממלכתית קוריאה־אייר לאתר הישיבות בבאדן באדן — נועדו המשחקים לחזק את שלטונו האוטוריטרי של הנשיא הלא אהוב צ'ון דו הוואן. אולם בינתיים נפתח דף פוליטי חדש. בעקבות התסיסה והמרי המקיפים ברחובות קוריאה בתחילת הקיץ, ייערכו בדצמבר הב־חירות הראשונות לנשיאות שאפשר להגדירן במידה כלשהי דמוקרטיות. בפברואר יפנה צ'ון, כפי שהבטיח לעשות, את הבית הכחול, משכן הנשיא, ליורשו. עוד באותו חודש ייערכו בחירות לפרלמנט, הזמן קצר לאחר מכן — למועצות המקומיות. בחירות אחרונות אלו יהיו ה־ראשונות מסוגן במדינה.

המועמדים

שתי המפלגות העיקריות, מפלגת השלטון, "מפלגת הצדק הדמוקר־טית", ומפלגת האופוזיציה המר־כזית "המפלגה לאיחוד מחדש ולד־מוקרטיה" כבר הסכימו ביניהן על חוקה חדשה. ב־27 באוקטובר יצביע עליה העם. לוח־הזמנים שריר וקיים, אך הספקות נותרו בעינם: האם יהיו הבחירות בדצמבר באמת חופשיות והוגנות, בניגוד לכל מה שהתרחש עד כה במדינה? והאם הנשיא החדש, יהיה אשר יהיה, יכובד על־ידי מתנגדיו?

ארבעה מועמדים מתחרים כעת על הנשיאות:

רו טאי וו, באמצע שנות ה־50 שלו, גנרל בגימלאות והבין להחזיר באקדמיה הצבאית של הנשיא היוצא, שבו תמך בהפיכה הצבאית שביצע ב־1980. רו הוא יורשו הנבחר של צ'ון. רק כאשר לא היה עוד אפשר לדכא את ההתקוממות בר־חובות ביוני, הוא יצא מצלו של פטרונו וקיבל את דרישות האופו־זיציה לערוך בחירות חדשות לנשי־אות. כאן נטמנה הגנרל לצחצח את תדמיתו. הוא תקוותם של השמרנים במדינה.

קים דאי ז'ונג, בתחילת שנות ה־60 שלו, היה ב־1971 מועמד לנשיאות מטעם האופוזיציה. בב־חירות מפוקפקות הובס על־ידי קודמו של צ'ון, פארק צ'ונג הי, ברוב זעום. ב־1973 נחטף קים על־ידי אנשי השירות החשאי קורי־אייא (הסי־איי־איי הקוריאני) היריח קור־יאני ממלונו בטוקיו, והובא לקו־ריאה. ב־1980 נידון בבית־דין צבאי למוות, אך בלחץ אמריקאי הומר עונשו למאסר עולם ואז גורש לארה"ב. ב־1985 חזר לסיאול.

קים יאנג סאם, בן 60, יו"ר מפלגת האופוזיציה המבוססת הגדו־לה ביותר, המפלגה לאיחוד מחדש ולדמוקרטיה, נאבק בממשלות האו־טוריטריות השונות זה 30 שנה. הוא נחשב אדם ישר שלא ניתן לקנותו. שני הקימים כרם הגיעו בתחילת השבוע שעבר לידי הסכמה מי מהם יהיה מועמד של האופוזיציה — פיצול הקולות ביניהם יחליש את האופוזיציה ויועיל לרו.

ולבסוף הצטרף למירוצה עוד קים: קים ז'ונג פיל, באמצע שנות ה־60 שלו, הבין להפיכה של הנשיא פארק ב־1961 וראש ממשלה ב־1971–75. קים זה, שהתעשר בינתיים, רצה כבר ב־1980 במשרת הנשיא, אך בעקבות ההפיכה של צ'ון נאסרה עליו ההתעסקות בחיים הפוליטיים.

מעצמה כלכלית משגשגת

מרבית הקוריאנים רוצים להפוך ולצאת לקראת הדמוקרטיה. אך התשתיות האוטוריטריות השונות לא ייעלמו בן־לילה. המפלגות אינן גופים של חברים לדעה, אלא מוע־דונים־תומכים של נכבד זה או אחר. אפילו קים דאי ז'ונג הוא, כפי שגם ידידיו אומרים, "דמות קיסרית". פירושה של ההעזה לעצמת ניסוי דמוקרטי בדרום־קוריאה, רחוק מ־להיות מסירת השלטון כולו בידי העם. פירושה בלימה מסויימת של שלטון ורבי־השררה. אפילו בכך עדיין אין הדרום־קוריאנים רבים מעוים להאמין.

האם הצבא לא יציב במאי אשר ראש המטה הכללי שאם ייבחר קים דאי ז'ונג, יקרו "דברים לא נעימים". האם יימשך הגידול הכלכלי? הד־רום־קוריאנים עדיין יוצאים בתוך הנחה של המשך שיעור גידול חסר תקדים: למעלה מ־12 אחוז בשנה שעברה והשנה יעמוד השיעור, חרף השביתות, על יותר מ־10 אחוזים. אבל "שלוש הברכות", כפי שמכנה אותן כלכלן אחד — מחיר הנפט הנ־מוך, הריבית הנמוכה והדולר הנמוך — לא יהיו לנצח. ולבסוף, האם יש־כילו הקוריאנים להגיע לקונסנזוס דמוקרטי? ספקות כבדי־משקל עו־לים. אולם בכל זאת, כמעט בכל השיחות בסיאול אפשר להבחין בנימה אופטימית.

לנוכח הרחוק הקוריאנים בוטחים בעצמם. הם חוששים לעתיד הקרוב. תקוותיהם תלות על עתיד רחוק יותר. קוריאה שהושפלה על־ידי שלטון זרים במשך מאות שנים, שהמלחמה חוללה בה שמות והפולי־טיקה הגדולה של המעצמות חילקה אותה, עומדת על כף תור הזהב. היא אינה עוד מדינה מתפתחת נחשלת, אלא מעצמה כלכלית משגשגת. תוך כמעט 20 שנה נהפכה סיאול למטרופולין מודרני. בכל מקום צומחים גורדי־שחקים. עוד לפני שנים מספר היו האופניים חמור המשא של הקוריאנים, כיום הכבד נית מושלת בכיפה, ולא רק הודות לשיתוף הפעולה עם מפעלי אופל יש לה כמדשיכה רב יותר מאשר למכונית היפנית.

ארבע־חמישיות מהאוכלוסייה מג־דירים עצמם משתייכים למעמד הבינוני. לא לחינם מבטיחים רו השמרן וקים "המתקדם" יציבות לבוחרים. כאשר גל השביתות באר־גוסט פגע בשאננותם של בעלי הרכוש, סייע הדבר למבטיחי היצי־בות בקרב הפוליטיקאים. מעולם גם לא חשה עצמה המדינה בטוחה כל־כך. שיפור יחסים עומד על הפרק בין רוסים וסינים, רוסים ואמ־ריקאים. הדבר האחרון שבו יהיו כל אלה מעוניינים הוא סכסוך בחצי־האי הקוריאני.

תחושת הביטחון העצמי של אנשי הצבא הדרום־קוריאניים שתקציבם גדל בד בבד עם הגידול הכלכלי, התחזקה במידה ניכרת. באיכות כלי הנשק הדביק הדרום את הצפון זה מכבר.

הצבא לא יתערב

ולבסוף, לא היו לדמוקרטיה בעולם סיכויים כה טובים בדרום קוריאה. אמנם גנרל זה או קולונל אחר יכולים עוד לנסות ליצור עוב־דות פוליטיות, באמצעות לחץ צבאי. אך כבר ביוני הם נאלצו לסגת. "הצבא יכול לתקוף רק אם האמ־ריקאים המעמד הבינוני ייתנו את הסכמתם ואם אנשי הצבא יהיו מאוחדים ביניהם", אומר בפיכחון איש מדעי־המדינה באוניברסיטת קוריאה. "ביוני לא היה קיים אף אחד משלושת התנאים הללו".

על שר ההגנה הגנרל לשעבר צ'ונג הו ז'ונג אומרים, כי הוא מעוניין בהתרחקות המהירה ביותר של הצבא מהפוליטיקה. הקצינים הנבונים יותר יודעים, שיוקרת הצבא החוזר ומתערב בפוליטיקה יכולה רק להיפגע. במשחק הנוכחי אף אחד, גם לא מי שהיה עד לאחרונה נציג המשטר הישן, רו טי, אינו רוצה שיריב כלשהו ידביק אותו בהבעת מחויבות לבחירות חשאיות, חופש עיתונות וחיים דמוקרטיים.

כאשר הממשלה רצתה למנוע את הופעתם של שני כתבי־עת, בעקבות פנייה של השירות החשאי לאחר שהתפרסם בהם ראיון עם מי שהיה ראש השירות החשאי וחוטפו של קים דאי ז'ונג, רעם רו בקולו על אנשיו. ברגע האחרון שוחררו מכו־נות הדפוס. ובסופו של חשבון, יסייעו גם המשחקים האולימפיים לדמוקרטיה. עד לספטמבר בשנה הבאה, היריבים יעשו הכל כדי למנוע שהאולימפיאדה תתבטל בג־לל סכסוכים פוליטיים פנימיים כלשהם. האולימפיאדה תעניק אי־פוא למדינה פסק־זמן. יהיה אשר יהיה הנשיא הנבחר בדצמבר, יעמדו לרשותו תשעה חודשים כדי לשכך את מרירות המפסיד, לבנות גשרים ולצמצם פערים.

קמה "רפובליקה עממית" חדשה

מאת רנה דמיאן

Le Monde

מיוחד ל"הארץ"

האם המשטר החדש באתיופיה אינו אותה גברת בשינוי אדרת? עדות בלתי מבוטלת לכך היא, שהמועמדים לחברות בפרלמנט אמורים להיבחר על־ידי המפלגה, "ארגוני ההמונים" או הצבא

אדיס אבבה

ביום השבת, 13 שנים לאחר המהפכה והפלת הקיסר ב־12 בספטמבר 1974, נאספו כל שליטי אתיופיה באולם הקונגרסים רחב הי־דיים כדי להכריז על הקמתה של "הרפובליקה העממית והדמוקרטית של אתיופיה". 3000 המשתתפים, לבושים חליפות כחולות בעלות אריג וגיזרה האמורים להיות פרול־טריים, מילאו במשך יומיים את כל פרטיו ודקדוקיו של הטקס המקובל באירועים כאלה במדינות המשתיי־כות לגוש המזרחי או קרובות אליו. ואז הגיע רגע השיא. לצלילי תזמורת צבאית ניגשו שתי כיתות חיילים, שייצגו את כל יחידות הצבא, אל הקולונל מנגיסטו היילה מריאם שכמה דקות קודם לכן נבחר לנשיא הרפובליקה. בראשן צעד הקומיסר הפוליטי של הצבא ותופף באריכות ברגלה של "הממשלה הצבאית האדמיניסטרטיווית הזמנית" ששלטה בשלטון מאז תחילת המהפכה. הוא הושיט במוג־גיות את הדגל ל"חבר הנשיא". זה לקח את הדגל ונישק אותו בלהט. אז גילגל אותו בתנועה פתאומית לצורת כדור והשליכו מעליו כאילו היה סחבה.

במדינה שבה המחוות הסמליות חשובות הרבה יותר משפת צמר הגפן הלעוס של המשטר, אמורה היתה סצנה מביכה זו להעביר מסר ברור כשמש לכל האתיופים: כוחות הצבא מסרו את השלטון למשטר חוקתי חדש והביעו לו את נאמנותם. הדאר"ג (המועצה הצבאית הזמנית) בוטל איפוא רשמית, הפרל־מנט (שאנגו) החליט על חלוקה חדשה של המדינה למחוזות, רפוב־ליקה עממית דמוקרטית הוקמה. אילו היו מחוות אלה גולת הכותרת של שאיפתה של אדיס אבבה לזכות במכובדות ובלגיטימיות בינלאו־מית, תוהים המשקיפים, מדוע הקדישו שליטי אתיופיה העומדים מדי יום בפני קשיים עצומים, מרץ כה רב כדי לבצע בדקדקנות את כל השלבים הנחוצים להקמת דמוקר־טיה עממית: הקמת "מפלגת הפוע־לים של אתיופיה", הכנת חוקה המאושרת במשאל־עם, בחירת 813 חברי הפרלמנט החדש ולבסוף הכרזתה של הרפובליקה הראשונה בדברי ימי אתיופיה?

עמוד השדרה

ההנאה הנראית לעין של הפקי־דים כאשר פירטו את רשימת הנכב־דים הארוכה שנכחה בטקסים, העידה כי לדעתם אכן העניקה הקהילייה הבינלאומית את הגושפנקה שלה לרפובליקה החדשה. אולם אין הם מסתירים שמטרתם היתה גם בתחום מדיניות־הפנים. בנאומו הארוך עד אין סוף — קרוב לשבע שעות — שהושמע בקרב הקהל, הרחיב מנגיסטו את הדיבור על המצב שקדם להפלת המשטר הישן. "אנשים במדים, חמושים, ממושמעים, מאורגנים", אמר, "נטלו לידיהם את הנהגת המאבק" באותם ימים, מכיוון שהם בלבד יכלו "להציל את המצב". מחד גיסא, הדגיש, היו ההפיכה הצבאית ב־28 ביוני 1974, ולאחר מכן הפלת המונרכיה, לגיטימיות מבחינה היס־טורית; מאידך גיסא, היעדרו אז של "כוח אזרחי" שיכול היה ליטול את השלטון בתור "נציג אותנטי של העם", הצדיק את השתלטות הצבא. כעת, עם הכרזת "הרפובליקה העמ־מית" וכינון "מדינת חוק", הוסיף ואמר, מכוון הצבא את נאמנותו למטרה שהנסיבות בלבד מנעו את מימושה המוקדם יותר.

הדעות חלוקות על משמעות צעד זה, הן בקרב משקיפים זרים והן בקרב אותה שכבה דקה של אינטל־קטואלים אתיופיים שעמם לא יות־קשה כיום העיתונאי לקשור שיחות.

לטוב ולרע חוללה אתיופיה בשנים האחרונות שינויים ניכרים. שיעור האנאלפבתיות ירד מ־39 אחוז ל־4 אחוזים. מיליוני אנשים נעקרו ממישוביהם ו־600 אלף מהם "יושבו מחדש". אם החלטות המשטר מיוש־מות כעת גם בכפר הנידח ביותר, הרי זה משום שהוא יכול להישען על עמוד שידרה של כמה עשרות אלפי פונקציונרים, שרובם קיבלו את הכשרתם בתקופת הקיסר. הם מתוסכלים מכיוון שההחלטות מתק־בלות אך ורק על־ידי אנשי המפלגה והצבא, אך המשטר החדש גייס את חסידיו הראשונים מביניהם. עם זאת, ציפיותיהם ממנו מועטות — רמת חיים מינימלית, התחשבות ביכולתם המקצועית וקצבון דמוקרטיה, ככל שאין להם אשליות בנדון.

על־פי השמועה, התחייב מנגיסטו היילה מריאם בשיחה עם מבקר מהמערב להעביר לידי גופי המשפט החדשים את תיקי כל הפוליטיקאים העצורים עדיין של התנועות הפולי־טיות שפעלו בתחילת המהפכה, שחלקן יצאו נגד הצבא (בעיקר "מפלגת העם המהפכנית") והכולן דוכאו על־ידו. הוא הבטיח גם טיפול חומל לתיקים של שבויי המלחמה הסומליים.

מלחמת מאה השנה

"הם אינם כנים" — זה המוטיב החוזר תשנה במחנה הספקנים, שבעיניהם פשוט עברה אתיופיה מדיקטטורה צבאית לדיקטטורה "סוציאליסטית". הלשכה הפוליטית ו"קבוצת השבעה" שבתוכה, הגרעין השליט של הדאר"ג שהלך לעולמו, לא רק שומרת על שליטתה במפלגה, אלא גם הקימה את הפרלמנט בצלמה ובדמותה, שכן על פי סעיף 64 בחוקה חייבים המועמ־דים לפרלמנט להיבחר על־ידי המפלגה, "ארגוני ההמונים" או הצבא. מכיוון שהשאנגו הוא שאמור לבחור במישרין או בעקיפין את ראשי המשטר, לרבות השרים, נסגר איפוא המעגל.

אצל כוחות ההתנגדות המזויינים — היחידים המוסיפים להוות בעיה למשטר החדש — קיימת תמימות דעים, פחות או יותר. "האוטונומיה" האזורית המגבלת בחוקה היא בדיחה מכדי שאפשר יהיה לדעת בהוראות שלא תפתח באחד הימים את אנשי הגרילה של חבל טיגרה, אותו קו־קטייל מוזר שחברים בו איכרים הדבקים במסורותיהם, מרקסיסטים קיצוניים, בורגנים ליבראליים ואפילו אי־אלו שמרנים המתגעגעים למש־טר הישן. אך יהיו אשר יהיו גבולו־תיה של אוטונומיה זו, היא לא תענה על דרישות העצמאות של "החזית העממית לשחרור אריתריאה", הבל הנלחם כעשרים ושבע שנה על עצ־מאותו. זו המסקנה שהסיקו המשל־חות של אדיס אבבה ושל החזית בתום פגישה ביניהן שנערכה לא מכבר בדמשק. אבל בחוגים של השל־יטים האתיופים מכחישים רשמית את קיומה של פגישה כזאת. "זו תהיה מלחמה למאה שנה", מנבא אינטלקטואל מאדיס אבבה, המציין שבדגל האתיופי החדש אין לא מגל ולא פטיש, אך באמצעיתו חקוק האובליסק של אקסום, שריד אחרון של ממלכה שכללה בתחומה את אר־יתריאה.

זה 13 שנים נבעו כל הפיצולים בתוך הדאר"ג משתי שאלות מרכ־זיות: מה המקום שיש להעניק ל"שמאל האזרחי" ואיך לנהוג בלאו־מים האתיופיים, בעיקר באריתראים? באשר לשאלה הראשונה, המשטר טוען כי הוא מעוניין ביתר פתיחות כלפי שכבת־עלית אזרחית ואפש־רית היפתחותו הדרגתית בכיוון זה. אולם דבר אינו מבשר את סופה הקרוב של מלחמת החורמה האכזרית שלו באריתראים, מלחמה המגייסת 300 אלף חיילים ובולעת 55 אחוז מהתקציב. מלחמה זו קולעת את אדיס אבבה לפרדוקס שעמו היא מתקשה להתמודד: אתיו־פיה מקבלת את נשקה מהמזרח אך את מזונה מהמערב.

סין בדור שלאחר עידן דנג

מאת אדוארד גארגאן

The New York Times

מיוחד ל"הארץ"

פקין נערכת לוועידה ה־13 של המפלגה הקומוניסטית הסינית, שבה יימשח דור השליטים הבא

פקין

נעלמו חבורות הצעירים מרובי ה־לי־השיער משינג־יאנג, ששוטטו בזמנם מחוץ למלונות הגדולים כאן, החליפו דולרים בכסף מקומי, הציעו למכירה צעיפי קשמיר ומגילות של ציורי פאגוה. וכן נעלמו מהמרים זעירים שפעלו בסמטאות הצפופות. בריוני העיר, אפילו בעלי כלבים נתונים למרדף הם של הר־שויות. שוטרים במדים יורקים ושו־טרים לבושי אזרחית. שלטונות הבירה מצחצחים את העיר ומפנים מקום אשפה אמיתית ומדומה לק־ראת ועידת המפלגה הקומוניסטית הסינית שתיערך בחודש הבא.

בוועידה ה־13, האמורה להיפתח ב־25 באוקטובר, ישתתפו 5000 פונקציונרים של המפלגה שחברים בה 44 מיליון איש. הם יאשרו החלטות שכבר התקבלו ברובן הגדול על־ידי קומץ שליטים בר־אשות דנג שיאופינג, על עתידה הכלכלי והפוליטי של המדינה. בפ־קין שנבדקת תמיד בקפידה זהות המתגוררים בה, עושים עתה שוט־רים בדיקות זהות מקיפות, כדי למצוא אנשים שאינם מצוידים בהיתרים הדרושים. ליד מצפה־הכו־כבים מהמאה ה־17, פשטו שוטרים על שוק־עבודה קולני של עוזרות ומנהלות משק־בית (שמשך גם סרסורים לגיוס פרוצות) וסגרו אותו. הם ציוו על מבקשות־העבודה הצע־ירות לעזוב את העיר. נתפסו כלבים הרשאים להימצא רק אצל פקידים בכירים, חרים רשאים על־פי חוק להחזיק בהם. השוטרים הטיפו לבעלי הכלבים על מידותיה הטובות של המשמעת החברתית.

הונג קונג מפרפרת

אך מעבר לגיהוץ הפתאומי הבולט של פרחי הבר התרבותיים שצמחו בעיר, לתושבי פקין ולמי־ליארד תושבי סין לא נאמר כמעט דבר על הוועידה שתתכנס בחודש הבא והיא מיועדת למנות את דור השליטים הבא של סין ולהתוות את המדיניות הכלכלית והפוליטית של־הם.

"אינני יודע מה יקרה", אמר איש בגיל העמידה, העובד במשרד ממשלתי ואינו חבר במפלגה. "איך אנחנו יכולים לדעת מה יקרה? הם לא אמרו כלום. אין שום דבר בעי־תונים. ומכל מקום, מה זה ישנה לנו?" אף כי בפגישות עם זרים רמזו כמה פקידים סינים על אי־אילו חי־לופי גברי, הקפידו עיתוני סין לש־תוק בעניין זה. לא פורסמו שום מאמרים על ההתכוננות לוועידה, על חלוקת תפקידי מפתח, שום הדלפה על המיקוח הממושך בין אנשי הקו הנוקשה והמתונות הנוטים יותר לרפורמה; שום השערות ללא הפרחו על קווי המדיניות שיקבעו את מסלולה של המדינה בשנים הבאות.

הונג קונג, שבעוד עשר שנים תשוב לשלטון סין והיא מפרפרת ומגיבה על כל התפתחות פוליטית בסין, מוצפת שמועות על המנהיגות החדשה בפקין. יום אחד מקוננים עיתוני הונג קונג על שאנשי הקו הנוקשה יצאו מנצחים ממאבק הכוח עם צעירים יותר, חסידי הרפורמות. למחרת היום אפשר לקרוא כותרות שמנות המכריזות כי "הרפורמים" ניצחו אחרי ככלות הכל. אדישותם היחסית של מרבית התושבים בפקין לדממה פוליטית זו עומדת בסתירה לשיחות הקדחתניות בקרב הדיפ־לומטים, על הרשימה האפשרית של השליטים החדשים.

התרופה שבמרק

דיפלומט מאירופה המערבית הד־מתמצא במיוחד בפוליטיקה הסינית אמר כי לי פאנג, סגן ראש הממשלה, נבחר לראש הממשלה החדש במקום זאו זיאנג. מצפים שזאו ימונה לתפקיד המזכיר הכללי של המפלגה, אף שלא־כבר הביע בפומבי היסוס לקבל תפקיד זה. "בחירתו של לי, אמר הדיפלומט, אינה בדיוק את לשובם הנחרץ של שוחרי הרפורמות. את לי, אמר, אפשר לראות כאדם המחויב בדרך כלל להמשך השינויים בכלכלה אך בצורה פייסנית יותר, כלפי האולי־טרה־שמרנים המרגישים את חשי־בות התכנון הכלכלי הריכוזי. דיפ־לומטים מערביים אחרים טוענים כי רוב שליטי סין — אנשים שרובם בשנות ה־60, ה־70 וה־80 שלהם — החליטו להמשיך ליישם תוכנית של יוזמות כלכליות. תוכניות אילו יתקדמו לדגם בעל מאפיינים קפיט־ליסטים מובהקים יותר. למטרה זו הם הסכימו, לדברי הדיפלומטים, להכניס פנים חדשות וצעירות יותר בדרגים הבכירים ביותר של המפ־לגה בממשלה.

בתחום אחר נראה כי כל הדיפ־לומטים תמימי דיעים — פרישתו של דנג מרוב תפקידיו העיקריים, כולל חברותו בפוליטבירו. דנג חזר והכריז למבקרים זרים את כוונתו לפרוש. עם זאת, ההנחה הכללית של הדיפלומטים היא שדנג יוסיף לשמש בתפקיד יו"ר הוועדה הצ־באית המרכזית. בתפקיד זה עדיין ישלוט על הצבא ותישאר בידיו השפעתו הדומיננטית על ענייני מפלגה וממשלה. על־אף המשמעות המקפת העשויה להיות לעלייתו של דור מנהיגים חדש, מחוסכים סינים רבים מפני פוליטיקה זו. שיחות שנשמעו לאחרונה ברחוב לא הזכירו כלל את הוועידה הקרובה, אלא אם הביעו ספקות כלפי הממשלה והמפלגה. למשל, אמן צעיר אחד השתמש במימרה נפוצה וצינית. בה־תייחסו לנהוג הסיני להכניס תרופה לתה או מרק, אמר: "המרק יכול להיות שונה. אבל התרופה נשארת אותה תרופה".

ערב תרבות בתיאטרון "אוקטובר"

מאת פיליפ טובמן

The New York Times

מיוחד ל"הארץ"

3,000 מוסקוואים חטפו את הכרטיסים ביום רביעי שעבר, והאזינו במשך ארבע שעות לזמירות החדשות של ימי הגלאסנוסט: ויכוח חופשי בין אינטלקטואלים סובייטיים על כל הנושאים, המותרים והאסורים

מוסקווה

אם אמנם אפשר לדבר על מלחמת רעיונות המתפתחת בבר־יה"מ, כי אז תיאטרון "אוקטובר" במוסקווה היה ביום רביעי שעבר לשדה־מערכה. במשך ארבע שעות נאסף שם נתח של העלית האינטלקטו־אלית של מוסקווה, בהזמנת כתב־העת "אוגוניוק", אחד מנושאי־הדגל העיקריים של הגלאסנוסט, לוויכוח חופשי.

עניינים, שרק לפני שנה לא נמצאו ראויים לדיון פומבי, ניסרו הפעם באין מפריע בחלל האולם: גמשתיהם הנפשיות של חיילים החוזרים מן המלחמה באפגניסטן, רדיפות דתיות בבריה"מ, צנזורה, הו־מוסקסואליות, יצירותיו של אלכ־סנדר סולז'ניצין, ואפילו מעשיו של ניקיטה חרושצ'וב, המנהיג לשעבר שסולק בבושת פנים לפני 23 שנה. בכול היה ניכר הצימאון לשיחה ולמי־דע, מקץ עשרות שנים של הנקת חופש הדיבור.

"זו האווירה שאנחנו צריכים", אמר מוזיקאי אחד, ולאדימיר צד־ניקוב. לעומתו התלונן מהנדס ששמו יורי קיסלב: "עוד פגישות מן הסוג הזה — ולא יהיו לנו עוד סטאנוארטים".

רוסים, המהומים ממילא מעצם תהליך הגלאסנוסט, חשבו את הערב הזה אליבון למאורע מושמעל, אבל גם מעודד אירשקיה. צעד אל תוך עולם, שבו אין גבולות מוכרים ובטו־חים. מי שלא נחה דעתם מן הערב יכלו להתנחם בידיעה, שמאורעות כאלה מוסיפים להיות נדירים.

במהלך הערב לא חדל הקהל להעביר פתקים אל חברי צוות המדברים, שהיו בהם סופרים יהו־דים, אמנים, שחקנים, מוזיקאים ובמאי קולנוע. עד מהרה הסתירה ערימה של פתקים את מנחה הערב, עורך "אוגוניוק" ויטאלי קורוטיץ'.

הנה כמה דוגמאות של פתקים:

● "האם לסולז'ניצין יש עוד יצירות חוברות אמת מלבד "יום בחיי איבאן דניסוביץ'"?

● (פתק לעורך "אוגוניוק") "תודה רבה לך ולחברי המערכת שלך על העבודה החשובה והנחוצה עד מאד לניקוי החברה הסובייטית מן הזיהום הסטא־ליניסטי".

● "אנחנו חייבים תודה לסטאלין שיש לנו האפשרות לשבת כאן, ולשוחח, מבולים שבמצותכם".

● "50 שנה הולך כאן הצבא להורג בבאזיין. האם יש כוונה לפרסם את עבודותיו?" בבאזיין היה הבולט במתנגדי סטאלין בצמרת הסובייטית. הוא הוצא להורג ב־1938.

● (אל עורך "אוגוניוק") "החבר קורוטיץ', מוטב לך להיות זהיר מאד. קבוצה של קיצונים התגנבו אל האולם, הם ינסו לזרוק בוץ בך ובחבריך".

● "חברים יקרים, מדוע אין איש מעלה את עניין שקיעת התרבות הי־הודית, רדיפת היהודים בארצנו?"

● "מדוע אתם סוגרים כל כך ליהודים?"

● "המלחמה באפגניסטן מושווה לעתים קרובות לוייטנאם. מה דעתכם?"

● "אילו הודח גורבאצ'וב בתיר־וצים כלשהם, היה מושם קץ לתיקונים הכלכליים. מה היה קורה אז?"

לא כל השאלות נענו, והואיל וכל כך הרבה נשאלו, אבל הצוות נגע ברוב הנושאים שהועלו.

אף כי קורוטיץ' הביע את החשש, שיריבי עתונו יצאו לשבש את מהלך הערב, לא היתה שום תקרית. "אוגוניוק" נעשה מעין קולוטהבר־קים של ביקורת על הגלאסנוסט ועל הליברליזציה הכללית שמכבים גורבאצ'וב בחברה הסובייטית.

באחרונה נגוף המכוון על ידי האיש מס' 2 במפלגה הקומוניסטית, ייגור ליגאצ'וב. ליגאצ'וב התלונן על המאמרים ה"סנסאציונאליסטיים", ה־מתפרסמים בכתבי־העת.

"מקום מזור ועצוב"

הכרטיסים לערב של יום ד' נחטפו תיכף להוצאתם. עשרות בני־אדם הצטופפו לאורך "קאלינין פרוספקט", מחוץ לאולם התיאטרון, בתקווה לרכוש כרטיסים למקומות שלא נתפסו. כאשר הוצגו כמה כרטיסים כאלה למכירה, כמעט נרמסו המוכרים בדחיפות ובצעקות.

באולם עצמו תיאר ארטיום בור־וביק, כתב צעיר של "אוגוניוק", את מה שראה במהלך ביקור באפ־גניסטן. 3,000 מאזיניו, רובם נראו צעירים ומשכילים, הקשיבו בדרי־כות. "זה מקום מזור ועצוב", אמר בורוביק.

הוא סיפר על פגישה עם ותיקי המלחמה באפגניסטן, המרגישים זרים בביתם. אחדים איבדו את נשיהם ואת חברותיהם, בגלל ה־משבר הנפשי שחוללה אצלם ה־מלחמה. בבקורה אותה הציג המשורר אנדריי וזנסנסקי ציור של מגן דוד מעוות, שהעביר אליו אחד המא־זינים.

וזנסנסקי נעשה מטרה להתקפות אנטישמיות, בגלל הסניגוריה שלו על יהודים, ובגלל התפקיד שמילא לאחרונה בארגון תערוכה מרכזית ראשונה בבריה"מ של יצירות מארק שאגאל, שברבות מהן יש נימות יהו־דיות מובהקות.

"הצייר היה אמיץ כל כך לשלוח אליי את התמונה, אולי הוא יהיה אמיץ מספיק כדי לקום ולהזדהות", אמר וזנסנסקי. איש לא זז ממקומו. וזנסנסקי קרא "פחדנים", והקהל הגיב בתשואות סוערות.

יורי ניקולין, אמן קרקס ידוע, קרא את אחד הפתקים, שבו הוצגה השאלה, אם גודלן של תבניות גור־באצ'וב יהיה כגודל השינויים שיזם חרושצ'וב. "אני חושב שהפעם דברים משתנים באמת", השיב ניקו־לין. "העובדה שמישהו יכול להציג את השאלה הזו, ואני יכול להשיב עליה, היא ההוכחה. זה לא היה יכול לקרות לפני חמש שנים".

משרד הבריאות
מודיע
חובת רישום מרפאות
בהתאם לתקנות החדשות שפורסמו לאחרונה חייבות מרפאות ברישום משרד הבריאות.
חובת הרישום חלה על מרפאות בהן מתבצעות פעולות של כירורגיה קטנה, כירורגיה ביתנית וצנתורים.
בדבר הגשת הבקשה לרישום יש לפנות ללשכת הבריאות הנפתית או המחוזית שבתחומה נמצאת המרפאה.
חובת הרישום לפי תקנות בריאות העם (רישום מרפאות), התשמ"ז – 1987 נכנסת לתוקף ביום ו' י"ד בחשון, התשמ"ח (6.11.87).
תקנות אלה אינן חלות על מרפאות חוץ של בתי־ה"ח ושל קופות החולים המוכרות.
בשלב זה תחולנה התקנות על מרפאות השיניים.
הפעלת מרפאה, החייבת ברישום ולא נרשמה, יש בה משום עבירה פלילית.

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל
בית־הספר ללימודי מוסמכים
מודיע על
רישום מועמדים לסמסטר ב' תשמ"ח
קיימת אפשרות להשתלם לתואר גבוה ביחידות להלן:
הנדסה אזרחית — 04-292565
מגמות: קונסטרוקציות, הידרוטכניקה, דרכים וקרקע, מדעי הבניה וניהול הבניה.
מסלולים: הנדסה סביבתית, הנדסת תחבורה, הנדסה גיאודטית, הנדסת מתקנים.
הנדסת מכונות — 04-293189 | הנדסת מזון וביוטכנולוגיה — 04-293068
הנדסת חשמל — 04-293392 | הנדסה חקלאית — 04-292620
הנדסה כימית — 04-292848 | הנדסה אווירונוטית — 04-292260
הנדסת תעשיה וניהול — 04-292039
במסלולים: הנדסת תעשיה, כלכלה (תכנית משותפת עם אוניברסיטת חיפה), מדעי ההתנהגות והניהול, (במסלולים: פסיכולוגיה תעשייתית, יחסי עבודה וניהול כ"א, והמסלול הכללי, חקר ביצועים וניתוח מערכות, סטטיסטיקה, ניהול ותעשיותי — אין רישום לסמסטר ב' תשמ"ח.
מתמטיקה — 04-294276/294272/294273 | כימיה — 04-293950/293727
פיסיקה — 04-293551/293585/293687
ביולוגיה — 04-293409
בתחומים: ביוכימיה, ביולוגיה של התא, הנדסה גנטית, ביולוגיה מולקולרית, אקופיזיולוגיה.
מתמטיקה שימושית — 04-294276/294281
ארכיטקטורה ובנוי ערים — 04-294001
במסלול לארכיטקטורה מתקבלים מועמדים אשר סיימו תואר ראשון בארכיטקטורה במסלול 5 שנתי, החל מסמסטר א' תשמ"ט ייפתח מסלול לימודים נוסף לתואר שני בבנוי ערים. יתקבלו מועמדים אשר סיימו תואר ראשון בארכיטקטורה, מסלול 5 שנתי. התואר שיוענק יהיה: "מגיסטר לארכיטקטורה–בנוי ערים". במסלול לתכנון ערים ואזורים, מתקבלים גם מועמדים אשר סיימו לימודיהם לתואר ראשון בסוציולוגיה, מדעי המדינה, כלכלה, גיאוגרפיה, עבודה סוציאלית, פסיכולוגיה, ביולוגיה, חקלאות, הנדסה וכו'.
מדעי המחשב — 04-294368/294342
רפואה — 04-516308
הנדסה גרעינית — 04-230777/294379
כיוונים: הנדסה גרעינית, אמינות ואבטחת איכות.
הנדסת חומרים — 04-294591/2
הוראת הטכנולוגיה והמדעים — 04-293108
הנדסה ביו־רפואית — 04-292813/292814/292664
אבטחת איכות המוצר ואמינותו — 04-294390/230777
מידע נוסף בבית־הספר ללימודי מוסמכים טל' 04-292739 וביחידות לפי מספרי הטלפון לעיל.
ערכות הרשמה הכוללת ידיעון וטפסי רישום ניתן לרכוש תמורת 10 ש"ח בימכללי, קרית־הטכניון, חיפה 32000, טל' 04-223854, בי"אקדמוני באוניברסיטה העברית, ירושלים, טל' 02-882376, בימכללי' באוניברסיטת בן גוריון בנגב, באר־שבע, 057-664111, בלבודי חוץ של הטכניון בת"א, רח' ליסין 14, טל' 03-262134, בימכללי של הפקולטה לרפואה טל' 04-516368 וכן בימכללי באוניברסיטת חיפה טל' 04-246503.
ניתן לרכוש ערכת הרשמה גם באמצעות הדואר. המעוניינים בכך ישלחו שובר תשלום ע"ס 11.5 ש"ח לזכות בנק הדואר מס' 4187919 לימכללי, קרית הטכניון, חיפה 32000.
ההרשמה עד 31.12.1987.

חברת החשמל לישראל בע"מ
אגף מערכות מידע ומחשבים — (אמ"מ)
מכרז מספר 1/87
הכנת תכנית אב למערכות מידע בחברת החשמל
מתבקשות בזה הצעות להכנת תכנית אב למערכות מידע בחברת החשמל.
חברות רשומות בעלות נסיון ויכולת בצוע העבודה הנ"ל, המעוניינות בהגשת הצעה למכרז, יכולות לקבל את מסמכי המכרז תמורת 345.־ ש"ח כולל מע"מ ברחוב החשמל 19 חיפה בנין אגף מערכות מידע ומחשבים (אמ"מ) חדר 217 (טלפון 04-647450) החל מ־18.10.87 בין השעות 8.00–13.00.
על ההצעות להגיע למשרדנו עד ליום רביעי 18.11.87 שעה 13.00.
החברה אינה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

מל"ל
מרכז ללימודי ניהול
הכשרה בניהול מתקדם
נמשכת ההרשמה לשנת הלימודים תשמ"ח במל"נ במבחר תכניות לפיתוח מנהלים
הלימודים מקנים למנהל המשתלם ידע יישומי וטכניקות ביהול מודרניות בנושאי מינהל העסקים בהתאמה למגמות הלימוד השונות:
* כלכלה * חשבונאות פיננסית וניהולית * התנהגות ארגונית * שיווק * מימון * יצור * מחשבים * מיסים ודיבים בעסקים * מדיניות עסקית * משחק עסקים ועוד....
מגמת ניהול למהנדסים
ביהול אקדמי: דר' רובי ולנסי – ת"א; דר' יאיר דוכין – כ־ם; דר' רן הרמש – ב"ש
הקורס מיועד למהנדסים, למדענים ולאקדמאים העוסקים בניהול או מיועדים לתפקידים ביהוליים והיקפו כ־300 שעות לימוד.
מסלול לימודי יום
בתל־אביב – לימודי יום ו', פתיחה: 9.87
בתל־אביב – לימודי יום ב', פתיחה: 20.10.87
בירושלים – לימודי יום ה', פתיחה: 22.10.87
בבאר־שבע – לימודי יום ד', פתיחה: 11.11.87
מגמת ניהול כללי
מנהל אקדמי: דר' ביטן לוין
הקורס מכוון למנהלים בעלי נסיון מעשי המיועדים לתפקידי ניהול בכירים.
מסלול לימודים בתנאי פנימיה — תוכנית מקיפה ללימודי מינהל עסקים, הכוללת כ־580 שעות לימוד.
מסלול לימודי יום — פתיחה: 20 באוקטובר 1987
מגמת ניהול לחשבים
מנהל אקדמי: דר' אריה עובדיה
הקורס מיועד לחשבים, לגזברים ולאנשי כספים בעלי ניסיון והוא כולל כ־300 שעות לימוד.
מסלול לימודי יום (ימי ב')
פתיחה: 26 באוקטובר 1987.
חדשנות ויזמות עסקית
מנהל אקדמי: אינג' אבי קרבס
הקורס מיועד למנהלים, מהנדסים, ויזמים מהסקטור הפרטי והציבורי, ולרצות ביהולי בתעשיה הקיבוצית שפעילותם ביזום מפעלים ובחדשנות טכנולוגית. הוא כולל כ־250 שעות לימוד.
מסלול לימודי יום (ימי ה')
פתיחה: 19 בנובמבר 1987
פרטים והרשמה: המרכז הישראלי לניהול, טל. 03-257202
המרכז הישראלי לניהול

הכפר בתיר: נוף פנוי מכל פיתוח

לשלוחת סנסן ולגבעת הקרב

מאת אלי אלעד

טיול משפחתי בדרך הפטרולים הישנה אל הדרומית בשלוחות הרי ירושלים ששימרה יפה את נופיה הטבעיים ואתריה ההיסטוריים

מוג האוויר החמים של הקיץ פינה כבר את מקומו לסתיו הארץ־ישראלי ובעונת שנה זו נציע לצאת לטיול משפחתי לחבל ארץ ונוף משופע בהרי ירושלים. יעדנו היא הדרומית בשלוחות הרי ירושלים, שמשום־מה, ולמרבה המזל, נשארה עד היום, אף שהיא כולה נמצאת בתחום הקו הירוק לשעבר, פנויה מכל פיתוח. חבל ארץ זה, הקרוי שלוחת סנסן, נותר למעשה במצבו הטבעי, כאשר מעשה הפיתוח היחיד שנעשה בה בימינו — להבדיל מריבוי של אתרים ארכיאולוגים — הנו דרך הפטרולים שנודעה גם בשם מעורר הדימיון "דרך טקסס".

רשות שמורות הטבע מבקשת להעלות את שלוחת סנסן על מפת המטייל, המחפש אחר חבלי ארץ לא מוכרים לו. לשם כך יצאנו עם מנהל מחוז המרכז ברשות, יעקב שמול, ברכב פרטי כדי להתרשם גם אנו מהנוף באזור. עד 1967 היתה שלוחת סנסן, התחומה בין צור הדסה ומבוא ביתר בצפון מזרח לבין הישובים אביעזר, נוה מיכאל ורוגלית בדרום־מערב, ממוקמת בספר המדינה. שלוחה זו גבלה למעשה בגבול העין הירדני וחלקה אף שימש כשטח אימונים פעיל של צה"ל.

על עתידה של שלוחת סנסן מתנהל באחרונה קרב סמוי שבו מכבבים הקרן הקיימת מצד ורשות שמורות הטבע מאידך, כשבתווך בולטים רשות התיירות הממשלתית והמועצה האזורית מטה יהודה. רשות שמורות הטבע אומרת שיש להשאיר עד כמה שאפשר את שלוחת סנסן במצבה הטבעי, ללא תוספות וכאזור נופש וטיולים לתושבי מרכז הארץ.

הקרן הקיימת, הזוכרת לתפוס מעמד של מי שמופקד במדינה על השטחים הטבעיים הפתוחים — להבדיל משמורות טבע, גנים לאומיים ושאר שטחים מוכרזים כחוק — נוקטת מדיניות של נטיעה מתרחבת בשטחי שלוחת סנסן. ההתרשמות הבלתי אמצעית מהטיול באזור מלמדת כי הצמחיה הטבעית הולכת ומתאוששת בצורה מרשימה והיער הטבעי, הכולל עצי אלון מצוי ומיני אלון אחרים, אלה ארץ ישראלית, לבנה רפואי, תרזים, אגס סורי ואחרים, הרימו את ראשיהם לרמה של יער פארק טבעי הראוי בהחלט לשמו.

* * *

אנו התחלנו את טיולנו בכביש המתמשך מבית ג'אלה והר־גילה צפונה עד לכפר אל־ולאג'ה, שם הוא חובר לכביש הבא ממבוא בית"ר. כאן פנינו ימינה, עברנו על פני מסעי הכפר בתיר, המשכנו בעיבודו של הכפר חוסאן ולאחר כ־3 ק"מ פנינו שמאלה — שלט מורה ל"גבעת הקרב" של הל"ה. לדרך הפטרולים הישנה. דרך זו שופצה באחרונה על ידי הקרן הקיימת והיא עבירה לכל סוגי רכב.

אחרי כ־3 ק"מ מגיעים אל מרגלותיה של פסגה קירחת יחסית: הר סנסן, המתנשא ל־735 מ' מעל פני הים ומשנה תצפית יפה מזרחה אל השיפולים המערביים של הר חברון. תופעת "המצלעות" נצפית בכל הדרה וכן ישובי השוליים המערביים: הכפרים נחלין, ג'בעה וצוריף. על קו הרקיע לכיוון דרום־מזרח צופים בגוש עציון ושלושת ישוביה: ראש צורים, אלון שבות וכפר עציון.

תופעה מעניינת נוספת הנצפית בבירור, הן מפסגת הר סנסן והן תוך הנסיעה בדרך הפטרולים, היא הקו הבולט של הכיסוי העיצי והשיחי של הצומח החורש הים תיכוני. זהו הסימן הטוב ביותר בשטח של מה שהיה קו הגבול בין ישראל לירדן עד 1967. בצד הדרומי — בשטח הגדה המערבית, הגוון הכללי הוא טרשי בעיקרו וכמעט אין עצים או שיחים, תוצאת רעיית היתר. בצד הצפוני בולט הגוון הירוק של החורש הטבעי הנמצא מתפתח ומצוי בתהליך של התאוששות מאז 1948.

מעט לאחר מכן מגיעים אל שמורת הטבע של חורבת סנסן — כיפה ברום 702 מ' המסומנת בחורשה יפה של עצי אלון מצוי גדולים בממדיהם. השמורה כאן כוללת שרידי מבנים מן התקופה הביזנטית (מאות 5־6 לספירה) ג'בית־בד, מערת קולמבריום, בורות וחצבים. בצד עצי האלון המצוי ההרוב המרשימים בגודלם שאותם פוגשים על הכיפה, פוגשים במורדות עצי קטלב, אלון תולע ואגס מצוי. כאן נפגוש או נשמע את השחרור, הבולבול, העורבני ושאר ציפורי השיר.

במצוקים הדרומיים מקננים עופות דורסים.

* * *

"גבעת־הקרב" הפכה מאז איתורה בסוף שנות השישים, לאתר של מורשת קרב מן החשובים בהרי ירושלים. מי ששוקד כל השנים על הרגעת הערך ההיסטורי־חינוכי של האתר הם קודם כל אנשי גוש עציון ובית ספר שדה כפר עציון. יחידות צה"ל רבות מבקרות במקום במסגרת סדרות חינוך ומורשת קרב וכן טיולי בתי ספר ותנועות נוער.

אחד הפרטים הקשורים ב"גבעת הקרב" היא העובדה שכל השנים מאז מלחמת השחרור היתה הגבעה למעשה בתחומי ישראל ולא ידעו על כך. כדי להגיע לגבעת הקרב, המתנשאת ל־575 מ', יש לסטות מדרך הפטרולים הישנה מעט אחרי הכיפה הבולטת של שמורת הר סנסן, בדרך עבירה שנפרצה על ידי הקרן הקיימת המובילה אל האתר ואל האנדרטה שהוקמה במקום. על גבעת הקרב מצאו את מותם ביום ה' בשבט תש"ח (14.1.48) אנשי הל"ה — מחלקה של 35 לוחמי הפלמ"ח.

מחלקת הלוחמים היתה בדרכה להחיש עזרה לגוש עציון הנצור, נתקלה באש מאזור צוריף ונאלצה לסגת למעדף על גבעה זו. הקרב התנהל בנחיתות מספרית מול המון ערבים מכפרי הסביבה ג'בעה, צוריף ונחלין.

אחרי אתר "גבעת הקרב" חוזרים לדרך הפטרולים, שמתחילה לרדת בהדרגה ולאחר זמן מתגלים בצד הדרך שני אתרים היסטוריים. חורבת תבנה — שרידי עיר קדומה ששכנה על הציר העולה מן השפלה אל ההר והאתר השני, שלידו בריכת מים עגולה ומדרגות יצוקות בטון, הוא חורבת בית־בר (אום אל־ראוס) והוא כולל מבנה דו־קומתי. בשנת 1898 נתגלו כאן שרידי כנסיה ביזאנטית ובריצפתה פסיפס מקושט מהמאה ה־6.

מעט לאחר אתר חורבת בית בר מגיעים אל מושב אביעזר שנוסד ב־8.4.1958 ונקרא על שם אביעזר זיגמונד גסטטנר, מראשי התנועה הציונית באנגליה, נשיא הקרן הקיימת לישראל ומתורמיה הגדולים. המושב ממוקם כ־360 מ' מעל לפני הים בתחום המועצה האזורית מטה יהודה. בשנים הראשונות לעליה על הקרקע עסקו רוב תושבי המושב בחקלאות ובהכשרת קרקע ובנטיעות בהרי יהודה. כיום מתפרנסים רוב התושבים מענף הלול, כרם, מטע ולפחה בעמק האלה.

אחרי אביעזר מגיעים אל צומת עציונה הממוקמת במורדות עמק האלה, שבה פנינו ימינה כדי לסגור את המסלול המעגלי שבו התחלנו עם סיומו אל תחילת דרך הפטרולים. לאורך הכביש הצר המתמשך בכיוון לצומת המלג ומבוא בית"ר, שורה של אתרים שאותם נסקור על פי סדר הופעתם. אתר ראשון הם שרידי בית בד עתיק, הסמוכים לכביש ומהווים עדות לתעשיית שמן הזית ששימש למאכל ולמאור. הזיתים היוו את אחד מענפי הכלכלה העיקריים באזור עמק האלה.

האתר הבא הוא בעיקרו מדרגות רומיות וחצובות המקומות ממש בסמוך לכביש הסלול המקביל ומתאחד לסירוגין עם תוואי הדרך העתיקה משפלת החוף אל במת ההר. על גבי שלוחות מטעינות נחצבו כאן מדרגות בסלע הגיר השזה על מנת להקל ולמתן את המעלה העתיק. מדרגות אלה הן קודם לדרכים הרומיות המפורסמות שנסללו ברחבי ארץ ישראל והתאפיינו בשיטות החציבה, שיפור השיפועים וציון באבני מיל.

בהמשך הכביש, מימין ובחוץ בשתי פסגות בולטות: הר יערן והר חנות המתנשאות לכ־650 מ'. על הר יערן נמצאים שרידי מבנה־בית יערן מתקופת המנדט הבריטי. אז ניטעו עצי אורן ירושלים בין עצי החורש הים־תיכוני הטבעי של חברת אלון מצוי — אלה ארצישראלית. בתת חורש השמור יפה נמצא מיני סחלבים. מעט לאחר שתי הפסגות, בשמאל הדרך, אחרי חורבת חנות (חורבת אל־חאן), כאן שרידי מצודה רומית ששכנה בשולי הדרך העתיקה. שמה מלמד על ייעוד נוסף: חאן, פונדק־מלון בדרכים.

כדאי לסור למעיין עין מטע השוכן בעמק הקטן שמשמאל הדרך. שני מעיינות נוספים, בימין הכביש, הם עין גרס עילית ועין גרס תחתית. בהמשך נגיע לצומת המלג: כך נקראה הצומת על ידי לוחמי הפלמ"ח במבצע "אל־ההר" שנועד לשחרר את החלק הדרומי של פרוזדור ירושלים. כאן נסיים את הטיול. לפני כן נציע לבאים מירושלים לעשות את המסלול בכיוון הפוך: לבוא בכביש העולה מעין כרם לבר־גיורא ושם בצומת לפנות מזרחה (שמאלה) לעבר מבוא בית"ר אחרי כמה מאות מטרים פונים ימינה.

לבאים מתל־אביב מוצע להגיע בכביש החדש העולה למערת הנטיפים וממשיך מזרחה בשולי המושב נס־הרים, בקטע הצופה מגובה רב אל הפיתולים של נחל שורק, ולחבור אחרי נס הרים לכביש עין כרם־בר גיורא־מבוא ביתר. טיול נעים.

20.10.87 שעה 20.30

אמני ישראל חוגגים עם היכל התרבות

מופע ענק במסגרת ארועי 30 שנה להיכל התרבות עם כל אמני ישראל

אטאס רחל, אילנית, אלמגור גילה, ארזי ירדנה, בילו משה, בקר משה, גורליצקי אילי, דמארי שושנה "האירוסים" – מקהלה בהדרכת פסחזון רפי. ליד הפסנתר שרה שוהם. "הדודאים" – אמדורסקי בני, גוריון ישראל, טהר לב יורם, סופז דודו, ידקוני יפה, כהן יוהר, כספי מתי, לופסקי לאה, לסלאו חנה, ליפשיץ נחמה, מוסקונה אריה, מיכאלי רבקה, מגדלמן עמי, נתנאלה סויסה מאיר, עזיקרי עליזה, פאר מני, פירון טובה, צמד "רעים" – גוטסדינר ישראל, רוזנבלום בני, קליינשטיין ריטה ורמי, קשת ששי, שביט צפי, שרעבי בועז, תמיר יהודה, תזמורת צה"ל בניצוחו של יצחק (זיקו) גרציאני, מקהלת בנות, ת"א בניהולה של גב' אביבה גל, להקת הנח"ל – בימוי צדי צרפתי.

מפיק: חיים סלע
קטעי קישור: דן אלמגור
עריכת מופע: דן אלמגור, חיים סלע

הפצת כרטיסים ראשית: ב"לאן" רח' דיזנגוף 101 תל אביב טל: 230898, 231189 ובשאר משרדי הכרטיסים בעיר

30 בין להרבות

במסגרת ארועי 30 שנה להיכל התרבות

בס|P.B.S|כלים

בדין ובצדק / צבי הראל

הכלל והיוצא מן הכלל

יפת: שערוריה

גולדנברג: כפל תפקידים

בשבוע שעבר התכנסה המועצה הארצית של לשכת עורכי־הדין ודנה בשאלה הישנה־נושנה של ניגוד אינטרסים בין תפקידו של עורך־דין כדירקטור בחברה לבין תפקיד נוסף שהוא נושא בו כיועץ משפטי של אותה חברה. יש קשר סיבתי, כנראה, בין הדיון שהתנהל בשבוע שעבר לבין שערוריית הפיצויים של ארנסט יפת שמיקדה את תשומת הלב, בין היתר, בעו"ד ד"ר אמנון גולדנברג ששימש בשעתו בעת ובעונה אחת כדירקטור בבל"ל וכיועץ משפטי חיצוני של הבנק. בעקבות שערוריית פיצויי יפת, נאלצו הדירקטורים של בל"ל להתפטר, לרבות עו"ד גולדנברג. הדו"ח שהכין בשעתו עו"ד חיים צדוק הבליט את ניגוד האינטרסים אצל גולדנברג, והיווה בסיס לתביעה שהגיש הבנק נגד יפת להשבת הפיצויים.

אנשי המועצה הארצית של לשכת עורכי־הדין הגיעו לכלל החלטה להתקין כלל שיאסור את ניגוד האינטרסים. ניסיון העבר לימד את חלקם (לפחות) לקח. אחד הטוענים הבולטים להתקנת הכלל היה ד"ר גבריאל קלינג, העומד בראש המועצה הארצית. שהיה הפעם הרבה יותר תקיף בהשוואה לדיונים שנערכו לפני חשיפת פרשת יפת.

לאחר קבלת התיקון הועלתה הצעה להתקין לכלל — "יוצא מן הכלל". את ההצעה העלה עו"ד דרור חוטר ישי. היוצא מן הכלל הוא: הפרקליט־הדירקטור יוכל לרקוד בשתי החתונות בתנאי שאנשי הדירקטוריון, שהוא כאמור אחד מהם, יבקשו ממנו לייצגם כיועץ משפטי.

מחצית מחברי המועצה שנכחו בישיבה (11 איש) תמכו בה בכנסת היוצא מן הכלל ברוח הצעתו של עו"ד חוטר ישי. ואילו המחצית השנייה סברה שהאישור לכך יהיה נתון בסמכות הוועד המרכזי של לשכת עורכי־הדין, שהוא הזרוע הביצועית של הלשכה. בגלל תוצאת התיקו (11 מול 11) נדחתה ההכרעה בשאלה לסוף חודש זה, ובינתיים יעסקו שני עורכי־דין בניסוח הכלל.

עו"ד אמנון גולדנברג תמך בהכנסת היוצא מן הכלל. גם ראש הלשכה הנוכחי נמצא במחנה של גולדנברג וחוטר ישי.

אלי ברקוביץ, איש פרקליטות המדינה, היה בין אלה שהסתייג מהצעתו של חוטר־ישי להתקין את היוצא מן הכלל. הוא דיבר על הצד הנורמטיבי של הלשכה. על היוצא מן הכלל אמר, כי "מצד אחד סוגרים את הדלת אולם מצד שני פותחים את החלון".

ממי לגבות 6.8 מיליוני דולר?

בשבוע שעבר הסתיימה המערכה הראשונה של תביעת הנזיקין שהגיש ג'ון כהן מארצות־הברית. החברה להגנת הטבע והמדינה חויבו לשלם, יחדיו וכל אחת לחוד, סכום שיא של 6.8 מיליוני דולר לצעיר בעל 100 אחוזי נכות הסובל, בין השאר, מנזק מוחי ותלותו בזולת היא מוחלטת.

משמעותו של פסק־הדין היא, שאין השופט קובע את התפלגות החוב כלפי כל אחת משתי הנתבעות — החברה להגנת הטבע והמדינה. התובע רשאי כיום לממש את פסק־הדין (לקבל את כל הכסף) מאחד משני הצדדים לפי ראות עיניו.

דקות אחדות לאחר מתן פסק הדין של השופט מיכאל בן־יאיר, היו בידי פרקליטו של התובע, עו"ד יוסף אטולין, רשימת נכסיה של החברה להגנת הטבע ובקשה לעקלם. הנכסים כוללים, בין השאר, כספים של החברה וכלי רכב. ואכן, השופט הוציא צו זמני לעקל את נכסי החברה. המשמעות היא, שנאסר על החברה להוציא מרשותה את כל אותם נכסים מעוקלים. סביר להניח שהחברה להגנת הטבע אינה מסוגלת לשלם סכום עצום זה. כבר במהלך המשפט העלה פרקליטה של החברה עו"ד יוסף מלמן חשש, כי חיוב בסדר־גודל כזה עלול למוטט את החברה (במועד הרלוונטי לזמן התאונה, יולי 1981, עמד סכום הביטוח של החברה על כ־400 אלף דולר והיום הוא פי עשרה).

השאלה שנשאלת היא: מדוע פנה פרקליטו של התובע, בכוונה לממש את פסק־הדין, אל גוף שאינו מסוגל כנראה לשלם סכום עתק כזה? מדוע לא פנה לנתבעת בעלת האמצעים הגדולים יותר — מדינת ישראל?

התשובה היא, כי ניתן לממש את החוב מהמדינה רק כאשר פסק־הדין הוא סופי. לאמור: פסק־דין של בית־המשפט העליון. במצב דברים זה עשה פרקליטו של התובע בהגשת בקשת עיקול על נכסי החברה להגנת הטבע, את הצעד הטבעי המתבקש.

המאבק המשפטי הבא, בימים הקרובים, יהיה דיון בבקשתה של החברה להגנת הטבע לעכב את ביצוע פסק־הדין עד למתן פסק־דין סופי על־ידי בית־המשפט העליון. אם בית־המשפט לא יעכב את ביצוע פסק־הדין, תיקלע החברה להגנת הטבע לצרות, שכן היא תחויב לשלם את הסכום. ראוי להוסיף, כי בית־המשפט העליון יוכל לקבוע את התפלגות החוב של החברה להגנת הטבע והמדינה. במקרה שבית־המשפט העליון ייתן פסק־דין סופי, יהיה זה אך טבעי שהתובע יפנה למדינה כדי לממש את פסק־הדין, מן הטעם שהמדינה היא בעלת אפשרות תשלום טובה יותר ובטוחה יותר בהשוואה לחברה להגנת הטבע.

אולם אלה אינן כל האפשרויות בנושא סבוך זה. שכן, גם כאשר צד אחד יחויב במלוא סכום הפיצויים, הוא רשאי לתבוע את הצד השני ובית־המשפט הוא זה שיקבע את התפלגות החוב בין שני הצדדים. אין זה אומר שהדרך היחידה היא תביעה של צד אחד נגד האחר, וניסיון העבר מלמד שהצדדים יכולים להגיע להסכמה ללא פנייה לערכאות.

סוקולובסקי: בקשה לעיכוב הליכים

פרופ' משה מני: עד הגנה

עד ההגנה של פרופ' סוקולובסקי

השבוע נפתח בבית־המשפט המחוזי בתל־אביב שלב שמיעת ההוכחות במשפטם של יהודה ומרדכי סוקולובסקי (אב ובנו). התביעה טוענת נגד פרופ' מרדכי סוקולובסקי מאוניברסיטת תל־אביב כי תקופה ארוכה נטל במרמה כספים מהאוניברסיטה. לטענת התובעת עו"ד ליה לביאן, מומנו נסיעותיו של הנאשם לצורכי עבודה ומחקר מתקציב האוניברסיטה. אולם בפועל הוא לא נסע לחו"ל ואף קיבל אש"ל (בין השאר נטען נגדו, כי טס למזרח הרחוק ולארצות־הברית). הסכום הכולל נאמד ב־20 אלף דולר. עוד טוענת התובעת, כי אביו של הנאשם, בעל חברת נסיעות בתל־אביב, סייע לו לרמות את האוניברסיטה.

משפט זה עלה לכותרות לפני פחות מחודש ימים בגלל הליך חיצוני למשפט גופו: בקשה לעיכוב הליכים שהגישו שני הנאשמים. מי שתמך בבקשה היה נשיא אוניברסיטת תל־אביב פרופ' משה מני. בחוות־דעתו שהוגשה לפרקליט מחוז תל־אביב וליועץ המשפטי לממשלה הוא טען, כי השימוש שעשה פרופ' סוקולובסקי בכספי האוניברסיטה היה בגבולות מעשים לא חריגים. לסנגורו של האב, עו"ד אורי סלונים היתה, למשל, סבירות גבוהה למדי שהיועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש יעכב את ההליכים בתיק זה. לא רק סלונים יכול היה לסבור כך אלא כל הבריות שהיה קורא את תיק בית־המשפט. הפרקליטות, עו"ד פנינה גיא, הצהירה לפרוטוקול כי יש תמיכה מסוימת (מצד פרקליט המחוז) בבקשה לעכב את ההליכים. תובעת זו, מסרה את הדברים לשופט אליהו מצא, כדי לקבל ארכה נוספת עד למתן החלטתו של חריש. השופט מצא אמר לצדדים, כי הארכה תינתן עד יום ראשון האחרון. בינתיים דחה חריש ועוזריו את הבקשה, לאחר שעיינו בחומר הראיות של המשטרה.

פרופ' מני הוא עד הגנה פוטנציאלי במשפטם של שני הנאשמים. עתה הוא יוכל לעלות לדוכן העדים, כמובן בהסכמת אחד הסניגורים לפחות, כדי להרחיב את הדיבור באשר לחוות־דעתו המסקרנת. יש כבר אה מרצים באוניברסיטת תל־אביב המעוניינים לדעת למה התכוון כאשר אמר, כי אין המדובר במעשים חריגים. קיום המשפט נגד האב והבן אינו רק מבחן להאשמות החמורות של התביעה, אלא הזדמנות להצצה מאחורי הפרגוד באוניברסיטת תל־אביב, במיוחד בעקבות הדברים שמסר פרופ' מני בחוות־דעתו.

משפט לביב: הסוף

לביב: העירעור בוטל

בקול ענות חלושה, לפני כשלושה שבועות, הגיע משפטו של העיתונאי יגאל לביב לסוף הדרך. בית־המשפט העליון השאיר בעינו את פסק־הדין של השופט אורי שטרוזמן, לאחר שהצדדים (ההגנה והתביעה) ביטלו את ערעוריהם. במלים אחרות: בית־המשפט לא התערב בהכרעת־הדין של השופט אורי שטרוזמן וכן לא התערב בגזר הדין. (על לביב הוטל בשעתו מאסר על־תנאי).

פסק־הדין של בית־המשפט העליון ניתן ביום שבו טענו הצדדים. העירעור הוגש על־ידי פרקליט המדינה עו"ד יונה בלטמן, ומטעם התביעה הופיע פרקליט מחוז תל־אביב עו"ד אהרן שדה; מהצד השני הופיע הסניגור עו"ד יצחק סגל. לביב הורשע, כזכור, בחלק קטן מכתב האישום ובמידה רבה, לנוכח קביעותיו של השופט שטרוזמן, ההר הוליד עכבר.

הזרקורים במשפט לביב הופנו לא רק לעבר הנאשם, אלא גם אל קציני משטרה בכירים. השופט שטרוזמן העיר בהכרעת־הדין, כי "מן הראוי שהמופקדים על טוהר־המידות במשטרה יתנו את דעתם על כך ויאירו את עינינו בממצאיהם ובמסקנותיהם". לפני כחצי שנה, בעקבות הערותיו של השופט שטרוזמן, הודיע מפכ"ל המשטרה כי הנושא נבדק על־ידי פרקליט המדינה. אולם התברר כי המדובר בבדיקה ישנה מלפני חמש שנים, שנעשתה על־ידי פקודיו של תת־ניצב ארמנד לוי.

לפרקליטות המדינה הפריעו כנראה קביעותיו של השופט שטרוזמן והביקורת שהשמיע מדבריו על המשטרה ועל דרכה לבדוק את המידע נגד תנ"צ לוי. בדיון בבית־המשפט העליון התברר כוונת התביעה לתקוף את קביעותיו של השופט המחוזי. לאחר שסניגורו של לביב הסכים לחזור בו מהערעור שהגיש, השופטים הסבירו כי בית־המשפט העליון לא יוכל לדון בביקורת של השופט שטרוזמן, כי היא אינה חלק מהכרעת־הדין ונאמרה בדרך אגב, ויותר פרקליט המחוז על הערעור מטעם המדינה. כך תם ונשלם משפטו של לביב. קביעותיו של השופט שטרוזמן, לרבות ביקורתו על החקירה הפנימית במשטרה, שרידות וקיימות.

עיתוי פרישת רוזיליו

גניש: דירה לבכיר

נגד ממלא־מקום נציב שירות בתי הסוהר, תת־גונדר שלום רוזיליו, הוגש לפני שבוע כתב אישום שבו הוא מואשם בקבלת שוחד מהקבלן שלום אהרון גניש. לטענת התובעת עו"ד רחל גורדשטיין, התבטא השוחד במימון רכישתה של דירה בסכום של 90 אלף ש"ח. עוד טענה התובעת, כי המימון היה לתקופה של בין חצי שנה לשמונה חודשים. ימים מספר לפני הגשת כתב האישום, כאשר כבר ידע כנראה שעלולים להגיש נגדו כתב אישום, הודיע רוזיליו על פרישתו משירות בתי הסוהר לאחר שירות ממושך של 30 שנה. בנציבות נאמר לי, כי פרישתו היתה פתאומית. הגרסה שנמסרה לי מפי רוזיליו, באמצעות דובר שירות בתי הסוהר, היא כי פרישתו נבעה מסיבות בריאותיות.

בדומה לכל קצין בכיר בדרגתו, קיבל רוזיליו חופשה לחצי שנה כדי להיקלט בחיים האזרחיים. חופשה זו נכנסה לתוקף באחד באוקטובר. במסגרת החופשה ממשיך רוזיליו לקבל משכורת מלאה ורכב צמוד ללא הגבלת דלק. נוסף על פנסיה חודשית יקבל רוזיליו מענק פרישה, תוך החודשים הקרובים. החישוב של מענק הפרישה מבוסס על חצי משכורת לכל אחת מ־30 שנות שירותו בשירות בתי הסוהר.

אילו היה ממשיך בתפקידו, קרוב לוודאי שהיתה לו סיבה טובה לחשוש שעלולים להשעותו. שהרי המדובר בכתב אישום חמור. השעיה מסוג זה הטעונה את אישורו של שר המשטרה, פוגעת במשכורתו החודשית של הסוהר המושעה (עד לחצי משכורתו). במקרה של הרשעה עלולה להיפגע הגימלה המובטחת לו (תהליך עקלקל, והתנאי המוקדם הוא שהסוהר בפוטר מנציבות שירות בתי הסוהר בגלל ההרשעה). במצב שנוצר כיום אי־אפשר להשעותו, כי הוא אינו נושא תפקיד כלשהו, וגם אין חשש כי תיפגע בעתיד, בנסיבות מסוימות, אחת מזכויותיו.

הערה נוספת: אלמלא פרישת רוזיליו, יש להניח שהפרקליטות היתה מבקשת מבית משפט השלום לזרז את שמיעת התיק. וזאת מפני שהכרעת־הדין עשויה היתה להכריע את המשך עתידו בשירות בתי הסוהר. בנסיבות שנוצרו, ייכנס כתב האישום נגד רוזיליו וגניש לתור הרגיל הארוך של בית־המשפט.

בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ

סדרי קבלת קהל

במשרדי העסקים ובתחנות השירות של חברת בזק

בחג הסוכות

בחול המועד סוכות תתקיים קבלת קהל במשרדי העסקים ובתחנות השירות של חברת בזק

בשעות הבוקר בלבד

קבלת הקהל היא בין השעות 8.30־12.30 לפני הצהריים.

בערב החג, יום רביעי (7.10.87) ובערב שמחת תורה, יום רביעי (14.10.87), לא תתקיים קבלת קהל.

רשות השידור
הגבייה

סגירת משרדי הגבייה בחול המועד סוכות

מחלקת הגבייה מברכת את ציבור משלמי האגרה בברכת גמר חתימה טובה.

בחול המועד סוכות יהיו משרדי הגבייה סגורים.

קבלת קהל תחודש ביום א', 18 באוקטובר.

מנהל הגבייה

מתכת סדום בע"מ

הודעה על פרסום תוצאות ההצעה שבתשקיף מיום 31.8.87

החברה מודיעה כי נוצלו במלואם כל היחידות שהוצעו בדרך של זכויות על פי תשקיף מיום 31.8.87 ולפיכך הוקצו כל ניירות הערך שהוצעו ב־52,702 יחידות במחיר של 34.50 ש"ח ליחידה. סה"כ התמורה שנתקבלה על פי ההצעה הנ"ל היא בסך 1,818,242 ש"ח.

החברה מודה לבעלי מניותיה על הענותם.

هكذا من الأصل

תרבות וספרות

שירה במבחן

מאת גבריאל מוקד

אולי צריך איזה גוון פאראדוקסאלי לעובדה כי שירת דור־המדינה לא תחגוג בשנה הבאה בדיוק מתמאתי ארבעה עשורים לקיומה, אלא תעמוד בעצם רק באמצע העשור הרביעי לחייה. הרי אם מישהו היה מתבונן במפת השירה העברית בתש"ח, או אף בתש"ט ובשנים שבאו מיד אחריה, בימי מלחמת־העצמאות וראשית ימי־המדינה, לא היה מגלה שום דבר החורש באפרת מחוזי לעומת שנות־ההעפלה ותנועת־המרי שאחרי מלחמת־העולם השנייה. הבכורה הכפולה של שלונסקי ואלתרמן עמדה בתוקפה כשמש בוקיע — ותלמידיהם, הלוחמים בני דור־הפלמ"ח, הגו סביב שמש כפולה זו לא פחות ממספרים בני דור־הפלמ"ח. מובן, כי התבוננות מדויקת יותר היתה מגלה גם אז לא רק את ייחודם המובהק של יותר וגלבוע, אלא גם הבדלים ניכרים בין גורי לט' ביומי, ובין שניהם לע' רבין. אבל הגוש הבוכוי של דור־הפלמ"ח האפיל בצדק על דרגות־הייחוד השונות הללו. אפילו ראשיתו של משורר חשוב מאוד כגלבוע נבלעה בבירה רבה בחיק תחושת־השיתוף הזאת. ימיה הראשונים של המדינה לא היו, אפוא, כלל ימי ראשיתה של שירת דור־המדינה. המציאות החדשה שלאחר מלחמת־העצמאות היתה צריכה להתגבש קודעה בטרם תבוא לידי ביטוי פואטיקה חדשה ועד שיקום דור־משוררים חדש.

אכן, מן־הראוי לציין בבירור כי פואטיקה חדשה זו ושירה חדשה זו, שבמרכזן עמדו מראשיתן בשנות־החמשים יהודה עמיחי, דוד אבידן, נתן זך ודליה רביקוביץ', לא נתקבלה בתחילה על דעת רובה המוחלט של הביקורת. מבקרים בני ארבע שבעת־גיל — ומבקר גדול אחד — לא קשרו אהדה לשירה הצעירה של שנות־החמשים. הביקורת הסמכותית שמלפני דורו של שלונסקי, אשר ניסתה להתבצר במעין הדרה נאוקלאסיקאית, בוודאי לא אהדה משוררים כעמיחי, זך ואבידן. הביקורת שליוותה את שלונסקי, או בת חצרו של אלתרמן, גם היא הסתייגה מהמודרנה החדשה. מבקרים צעירים יותר מבני דור־הפלמ"ח דבקו באמונתם לפואטיקה השלונסקאית־אלתרמנית — ופרחי־מבקרים רבים ראו, שיכול לשמש להם דוגמא דן מירון, הסתייגו אף הם, מחמת חוסר קשב פנימי אמתי, כמעט מכל גילוי חדש וחשוב בשירה. נוסיף לכך, כי ברוך קורצווייל, שהיה לכאורה "מועד" להבנת המתח האכזיסטנציאלי בשירה החדשה, ראה בה בדרך־כלל "חוסר רצינות קיומית", כנראה בגלל ריחוקה מהפאראמטרים הגדולים של האמנות הדתית מזה והציביות האורותית מזה. ואילו מבקרים כש' הלקין וד' סדן, שאישים כמירון קשרו להם במשך שנים כתרים מופלגים, היו רחוקים כבר מזמן, איש איש מטעמיו, מכל תשומת־הלב להתפתחויות ממשיות בספרות הצעירה.

אכן, כאן עולה במאליה השאלה: האם אין התנגדות או חוסר תשומת־לב להתפתחות הסמכותית הראשית בלשון (וכאלו הן התפתחויות בשירה חשובה חדשה) בנגד ראיה חזקה למגבלות קבועות בחשיבתם ובחשיבותם של המבקרים המסתייגים? מכל מקום, ברור שמעטים מאוד — מעטים מכפי שמקובל להניח כיום — הבחינו בשנות־החמשים במהפכה הסמאנטית של דור־המדינה. זו האמורה פילסה לעצמה את הדרך כנגד עם בכוח עצמה, כשחלק מיוצריה ומבקרים בודדים שהיו גם עורכי כתבי־העת, שעמדו לרשות הכיוון החדש, נאבקים למענה מאבק עיקש־אמתי.

כבר מקובל כיום להבליט את הזיקה של שירת דור־המדינה לשירה האנגלוסאכסית המודרנית וכן לזו הקונטיננטאלית־מערבית, זיקה שבאה להמיר דפוסי־תלות ברומאנטיקה ובנאו־קלאסיציזם של דור ביאליק מזה ובפוטוריזם ובסימבוליזם רוסיים וסלאוויים אחרים מזה (אכן, לא רק הרוסיים: פרשה הדומה בין חלק משירת אלתרמן לחלק משירי טובים — ובין שירי שלונסקי לשירי האזיקפשינבישיאסטון הפולנים — עוד טעונה עיון). כן הודגשה רבות על האינדיבידואליזם של משוררי דור־המדינה לעומת הדבקות הקודמים באידיאולוגיות. אולם מעטים שאלו את עצמם מהי העמדה הרוחנית החיובית של השירה החשובה הזאת. כלומר, השאלה במה היא דבקה ולא רק למה היא מתנגדת, כלומר במה היא "חיובית" לאו דווקא במובן שהדברים שהיא מצטיינת בהם מקובלים על הכול כחיוביים, אלא מצד התחייבותה הפנימית לציורי מחשבה והוויה. אבל בטרם נפנה למחויבות הפנימית של שירת דור־המדינה מצד ציורי־המחשבה וההוויה הללו, מן־הראוי להזכיר את מעמדה החשוב במפת השירה המודרנית בכללה.

ברורה לגמרי השפעתם של אליוט, אודן וד' תומאס או ספנדר, סטיבנס וקאמינגס (וכן השפעה מסוימת של רילקה ומשוררים גרמניים ממורגנשטרן עד א' לסקר־שילר) על המשוררים שמדובר בהם. אבל פחות ברורה — לפחות לקוראי־השירה ה"בלתי מקצועיים" — עליונותה של השירה העברית משנות־החמשים ואילך על־פני רעותיה בעולם הספרותי והאמנותי המודרניסטי־מאוחר הפוסט־מודרניסטי. ברור ששירת עמיחי, זך ואבידן, או של רעיהם כגון ד' רביקוביץ' או מ' דור, מ' בן־שאול או א' סיון, איננה צריכה להיות מושא להשוואה עם יצירת המייסדים של המודרניזם המערבי במאה העשרים, אלא עם דורות השירה בעולם שתחילת פעולתם אחרי מלחמת־העולם השנייה. על רקע השוואה כזאת בולטת חשיבותה של שירת דור־המדינה שלנו, חשיבות בקנה־מידה בינלאומי שההכרה בה נבלמה, אמנם, תמיד מטעמים מובנים על־ידי בעיות־תרגום. רק שירת יהודה עמיחי, ובמקצת זו של אבידן, הצליחו לפרוץ את המחסום הזה, שבגללו שירה של לשון קלאסית גדולה ומתחדשת, הנתונה בפריזמה של מורכבות אירונית, נדחקת ממעמד מרכזי למעין פינה של לשון משנית קטנה מצד מניין דובריה והבנתה בעולם. הרי גם שירת אלתרמן ואצ"ג לא זכתה לתרגום נאות, על גדולת ביאליק רק שמעו בדרך־כלל בעולם כמו על גדולתו של מיצקביץ' במקור הפולני, ולמרות פרס נובל אפילו עגנון טרם עבר את המחסום הזה.

לא פלא, אפוא, שהדינאמיקה והכוח, הגיוון והחדשנות, של השירה העברית בת דור־המדינה הזה להיות מוכרים רק באיחור ניכר בעולם הרחב. ואף בקרב אינטלקטואלים וסופרים יהודיים מתפוצות. גם "בבל" שלנו לא ציפתה דווקא למודרניזם עברי מתל־אביב ומירושלים. ואילו במרכזי המודרניזם העולמי, שאף הם לא ציפו, כמובן, לבשורה שירית כלשהי מפרובינציה שממזרח הים התיכון ובלב הסכסוך המזרח־תיכוני, השתררה ממילא עייפות לא־מבוטלת שעל הרקע שלה בולט באופן אובייקטיבי כוחה של שירת דור־המדינה שלנו. ניטול, למשל, לשם השוואה התפתחויות בשירה האנגלית והאמריקאית, הצרפתית והרוסית בארבעת העשורים האחרונים. לא סוד הוא שבשירה האנגלית והצרפתית בזמן האחרון שוררת כמעט דממה מאז ימי המודרניזם הגדול. כך, למשל, באנגליה אפילו הישגי שירתו של טד יוז — הישגים מבודדים ומוגבלים למדי — אינם יכולים לשנות תמונה זו מעיקרה. השירה הרוסית נתונה כבר שנים רבות במפלס הבינוניות, כוודאי גם מטעמים פוליטיים, אך לא רק בגללם. אפילו בשירה האמריקאית, שבה נתהווה ההמשך הדינאמי ביותר למודרניזם של אליוט ואודן, תומאס וסטיבנס, פאונד וויליאמס וקאמינגס, הדינאמיקה החווייתית העמוקה והסמאנטי אינם עולים כלל על אלה אצלנו. מה עוד שבהשוואה כזאת עולה, למשל, השאלה באיזו מידה רצף השירה האמריקאית, מרתקת עד אולסון, הוא באמת פרדיגיה נפרדת של שנות החמשים והששים, ובאיזו מידה אפשר להפריד את שירת אלן גינסברג מבורושה ויטמן מזה ומתרבות הביטניקים ההיפים מזה, ובאיזו מידה קיים כוח רבגוני, ולא רק כוח חזירה של דיקות האנגליזה, בשירתו החשובה של ג'ון אשברי — אם לציין רק את החשובים שבמשוררי ארצות־הברית.

מכל מקום, הדינאמיקה של דור־המדינה אצלנו לא באה כהמשך לעיקר הישגי המודרניזם השירי בלשון הנתונה כמו בארצות־הברית, אלא היא עצמה בנדר עיקר־ההתפרצות של הכוח החווייתי והסמאנטי. בהקשר הזה ההתייחסות הראויה היא קודם־כול לשירת עמיחי, זך, אבידן וד' רביקוביץ'. אך כבר בשנות־החמשים המאוחרות ובשנות־הששים המוקדמות קמה ועלתה אצלנו פליאדה שלמה של משוררים נפלאים ודיבנוה. הזכרתי כבר את השלישייה ה"ארצישראלית" בשירה הזאת — מ' דור, א' סיון ומ' בן־שאול. אך טעות תהיה זו, כאמור, "לקטר" מיצירתם של הללו האחרונים את היסוד האכזיסטנציאלי המודרניסטי החזק ולמקדם רק בתחום ארצישראלי. כך גם יצירתם רבת הדמות וחמתה החווייתי של א' ברנשטיין וי' פנקס, שמורגש בה גוון פאטטי־מתן וגוון־מרחב־תיכוני, מות, ושירתה הענה והחדמטית של ד' הריך, וכן שירתם של אחרים, יצרו מרכוז כוח סמאנטי, המשתקפים באמצעות הלשון עצמה. ככל היינו האינטלקטואליים והרגשיים, מחוץ לשאלות של יחס לתוות פוליטיות ולממסד מקורי. לכן כל מי שמרדד בעייתיות זו ורואה בה חזות הכל ביחס בין שירה לממסד, איננו מבין ולא הבין אף פעם את כוחן של פואטיקה ושירה אלה.

חג הסוכות, חיתוך־עץ מתוך "ספר המנהגים", אמסטרדאם, 1723 — מתוך לוח כתבי־יהודיים עתיקים, בהוצאת ז' שזרנובסקי.

בכל ההתפתחות הפואטית, החווייתית והאינטלקטואלית הסוערת הזאת, שמצד הרמה של המודרניזם המאוחר בעולם ראויים לעמוד במחיצתה רק מעטים (מהריאליזם הפאנטאסטי הדרום־אמריקאי עד גראס, גינסברג ואשברי), בלטה איזו התפעמות גדולה מהאופקים שפתח ופיתח המודרניזם הקלאסי הגדול במחצית הראשונה של המאה. והרי התלהבות זו היתה תמיד גם ברצף הלא־יהודי (למשל, האירופי) לא נטולת בעיות. המודרניזם הקלאסי הגדול בשירה, בסיפורת ובמחזה, באמנויות ובפילוסופיה, התפתח והשגשג ופתח אופקים חדשים דווקא על רקע של התמוטטות ודאויות ושואות. מעולם לא היו הערכים הדתיים והחברתיים ואפשר לומר הזוכאציים מוטלים כל־כך בספק כמו בתקופתנו. אבל למרות ערעור־הודאויות הזה גיבשה היצירה המודרנית הישגים שכגדולה קלאסית. המתמודדים, למשל, עם מיטב ההישגים של המאה הי"ט. התנשאם ויוון. באופן שעצם התמוטטות הוודאויות ההגותיות והמעשיות השונות נעשתה לכנוף ולשער ליצירת הפשטות דינאמיות חדשות ולבדיקה מדוקדקת של מצבים חדשים של אינטלקט וחוויה. משהו מההתמודדות הקיומית הזאת ומתרבות הגילוי הזאת של תכנים וצדרות, וכן מהאחריות שבביטוי שירי חדש של מצבים אינטלקטואליים וחווייתיים, באופן אביך ומעודכן יותר מהמשך מסורות ביאליקאיות ושלונסקאיות, תוך למידה מרבי־האמנים של המודרניזם הקלאסי בעולם, רבק גם בטובים שבמשוררינו משנות החמשים ואילך. למרות שדווקא ליוצרים הקשורים עם עבר יהודי קשה היה בוודאי להפנות את המבט מאימי השואה לעבר גדולת המודרניזם של המאה העשרים, או אף להגיע לאותה מידת הפשטה לגבי אימי־התקופה שציינה מודרניזם זה. מהבחינה האמורה דווקא הוואריאנט המיאקונסקאי, או בייחוד זה הברכטי, כלומר נוסחים שהתמודדו יותר במישרין עם הפשע החברתי, היה יכול להתאים להם יותר. או הצדדים הפוליטיים בשירת ארדן. אך מסתבר, כי תחושת ההתחלה הישראלית החדשה סייעה כאן להתחבר במישרין אל המודרניזם הקלאסי, בלי הומינאנטה יהודית מובהקת (אף כי מבחינה זו קיימים הבדלים ניכרים בין עמיחי לזך ואבידן, ממש כמו בין אפלפלד לבין יהושע המוקדם — ודיפרנציאציות כאלו מצויות גם בגוף היצירות של אורפז וקניוק, למשל), ואילו הרצון לחבר מודרניזם עם ביטוי פוליטי ביצירה, או גם לוותר על נוסח מודרניסטי לטובת נוסח פוליטי, צף אצלנו כמין רגרסיה רק בשנות־השמונים בעת שהחריפו הבעיות החברתיות השונות של ישראל, וסימפטומים כאלה נגעו מחסות מבקרים שאף פעם לא צידדו באמת בפואטיקה של דור־המדינה, ואף לא הבינוה.

אמנם, דווקא שירת דור־המדינה סימלה ניתוק מוחלט מהאסכטולוגיה הציונית־חילונית. אבל תופעה זו לא היתה פוליטית מעיקרה. התנשאם המודרניסטי שניכר בה (המזכיר בתנופה וברעננות יותר אבות־מייסדים של מודרניזם בעולם מאשר גרסאות מודרניסטיות מאוחרות, או בוודאי יותר מאשר אלו הפוסט־מודרניסטיות) התלכד עם תחושה של ישראליות חדשה, שתפתח איזה פרק חדש לא רק מצד גיבוש הלשון כשפה נורמלית של אומה נורמלית. מחוץ לנס של דור ראשון של צברים המדברים וכותבים עברית, אלא גם מצד הוויה לאומית "פוסט־ציונית", אם כי לאו דווקא "כנענית". תפישה של ראשית חדשה בתחום הסמאנטי והאסתטי נתלכדה כאן עם תחושת ראשית חדשה בתחום הלאומי והממלכתי. בדרג הלשוני מתבטא הדבר הזה בעובדה, כי שפתם של עמיחי, זך ואבידן ורעיהם, לא היתה שפת אסכטולוגיה ציונית, אף לא שפת דיבור עגתית של צברים או לשון־משנה מחויית, אף גם לא פרוטו־עברית ארכאית, אלא שפה דינאמית ואירונית, המאמתת באופן בלתי־צפוי ובלתי־מתחייב מראש מבחינה רעיונית את כל רבדי הלשון. הוא הדין גם בשימוש בפרסונות היסטוריות העוברות עתה מיתולוגיזאציה פרטית. מכאן שלמה המלך ושאול המלך של עמיחי וזך ולשונם הם במובן קובע לא פחות מודרנים מהאוב העתידני ומהלוויינים, ה"מורים מחדש" המשוררים אמירות קיומיות, של אבידן (ולא פחות מאגדות מודרניות של ד' רביקוביץ', ולאחר־מכן מהשר שסייל עם קורנליה של יונה וולך, מבודרי בית שני של ויזלטיר, מיוזמוב של הורביץ ומהאלכסנדר הגדול של גלדמן).

כל הדמויות המיתולוגיות הללו משתלבות בעמדה האכזיסטנציאלית החדשה של שירה זו המתגוננת מעמדות חילוניות מובהקות עד עמדות קפקאיות ובורחסיאניות המתוחות למסתורין של העולם. אך לא על בסיס דתי רגולארי, ובוודאי לא על הבסיס הרגולארי

(סוף בעמוד 17)

אשר רייך / תמונה צפונית

(ע"פ ציור שבדי אנונימי מהמאה הי"ט)

גם הרוח סובבת במלכול צפיות
כמו פניב צפוניות אלה. התוהות
בתמונה. רק העינים עודן מנחלות
בנרעדות מן האור הריק

ומן המשורה הנופלת עליה לפתע
מהאגרת שבידה. למתבונן באמיות
תתגלה אשה מעדנת למראה
בשנות הארבעים המקדמות.
שהזמן קפא בה. כשעון הקיר שמעליה.

כך תשאר מקסת כמו תקוף
ובדידות כמרית של גברת אמידה.
רק זמנים חושניים שאצרה בתוכה
הנציחו את מבטה הכחל. הרחוק.
שמציר לעצמו קרן רכה של שמש
בין ענים לבנים כשורות יסמין

ובתוך הדברים החולפים כהד לחד־פעמיותם.
עוד ינועו במהירויות השנוי של המסתכל.
כל חפצי החדר. בו תמיד תעמד חצות־יום.
הדרום הכבד. מערכת כלי חרסינה. קסדה
עתיקה של ויקינג. והיער המציץ מהחלון. ליד
היא עומדת. לעד תעמד. עודה מצפה לבעלה
באמצע הבר. באמצע חייה.

יצחק לאור / אלוהי הסליחות

בכניסה למצבה דבר באלהים.
טרם לפסוקים עתיקים הנוגעים בדבר
אמר לאשתו התיר: אגב, רק אלהים
יכול היה לזמן שומר לשער
על הגדר החשמלית ואסיר שלו לאותה
חנות DUTY FREE. חבל שלא צלמתי.
אשתו (של התיר — זו של השומר
נותרה בבית לשמר על העסק והעבדים.
אשתו של האסיר נשרפה מזמן) התבוננה
בתבלים העוללים ואמרה אלהים
כמה הם קטנים אי אלהים איזו הבעה
במתבת או מי זה הפסל האלהי הזה

ישראל אלירז / לפני

לפני זמן־מה הייתי במקום אחד בו
קמתי בחשך וכתבתי דברים שאחר־כך, באור,
בתוך הגשם, קראתי בהם ולא נושעתי.
היד שהחזיקה בעט עשתה מה שהנשמה עושה לגוף
ההולך מכאן עד כאן בלי לפול על עפר פניו.
כתבתי על צעדים, על מעידה, קולות רבים, עצמים
מטשטשים בה, קשורי חבל, שזה המשכני את לבי
בחסר השחר של אי־נבבים, במעגל הקלעותם
למקום האבר ההוא, לדי.
בתוך ירד גשם על גשם על עצי הצמבר.
מה זה ומשום עלה סיבי קול לא ברור, בלי גלוי.
היתכן שבאותה בום מעט מן הכרכבית צלולה
ומעט אמומה, אלא אם בן הבום.
בחכמה או ארשות העין המגלים פנה
אינני יודע אם מה שנבון לגבי כום לגבי החיים.
איך יכולים אנשים לישון בתוך אזיקי הבגד,
לעבר ימי־לילה בלי לכתב אפילו
משוש־מלה אחת על דרדסמודרה?

התגלות, גאולה ומשיחיות

(לקראת הופעת ספרו של גרשם שלום "ולטר בנימין — סיפורה של ידידות" — בהוצאת "עם עובד").

ולהלן חלק מראיון של גרשם שלום עם העיתונאי יוג דרבס, כפי ששודר בטלוויזיה הגרמנית ביוני 1976, עם צאת הספר בגרמנית).

דרבס: מר שלום, בגרמניה הופיע בשנת 1975 ספרך "ולטר בנימין — סיפורה של ידידות". פגשת את בנימין כבר לפני מלחמת העולם הראשונה ועד ל־1923, שנת עלייתך לארץ־ישראל, נפגשתם לעתים תכופות והיית קשור אליו קשר אמיץ. מה קירב אתכם בשנים ההן?

שלום: כאשר הכרתי את בנימין היכרות אישית, בקיץ 1915, היה זה העניין המשותף שמצאנו בשיקולים פילוסופיים, שקירב אותנו. לאלה היה לבי פתוח לרוחו זה, ואילו בנימין, שכבר הספיק ללמוד פילוסופיה במשך שנים אחדות באופן רציני, הקדים אותי בזאת. אחר־כך קישרה בינינו במידה גוברת התעניינותו של בנימין בגישתי הנלהבת להתחדשות היהדות בתנועה הציונית. יחסי אל עניני־יהדות השפיע השפעתו על בנימין ועורר גם אותו. בסוגיה זו היינו משוחחים שיחות אינטנסיביות מאוד.

באיזו מידה קרא בנימין על תולדות ישראל או על מיסטיקה יהודית?

זמן מה נהג לעיין בנושאים אלה בהשפעתי או על־פי המלצתי, בייחוד בשנים 1916—1917. אבל השיחות בינינו השכילו אותו יותר, כי הוא לא עסק בפרוטרוט או לעומק בחומר מהמסורת היהודית ובהגות־ישראל ד הרבה מאלה למר להכיר בעליפה בשיחותינו על אודות יהדות. תחילה לא דובר בהן כלל על קבלה. הכרעתי בכיוון של לימוד ממשי של היסוד המיסטי ביהדות ושל הקבלה בכלל, רק כ־1919, ארבע שנים לאחר שהכרתי את בנימין. בשנותי האחרונות בגרמניה, מסוף 1919 ועד לסתיו 1923, החלפנו רעות. כמובן, גם בנושאים הללו, אולם לא אומר שדווקא בעיות המסתורין ביהדות הן שמשכו אותו. אך השאלה, מהו בעצם היסוד היהודי, שכתה את לבו ביותר, כי חש במהקה היהדות יהודית. בכך לא פקפק כל עיקר. פעם בו תמיד רגש יהודי מובהק — עד לקצו. לברכט הפריע הדבר מאוד (תוך כדי קשריו עם בנימין).

האם היתה בשבילו השאלה במה מתבטא היסוד היהודי מוחשית. כלומר האם העסיקה אותו השאלה כיצד ניתן להיותו באופן ממשי?

על־כך לא היה לבנימין מושג ברור, הרי כולנו עמדנו בבירור זה על פרשת־דרכים. אף אני עצמי סבור הייתי שיש לחקור ולברר אילו יסודות נשתמרו ביהדות במלוא חיותם. בעיה זו העסיקה אותי כל ימי. לגבי גישת בנימין אל היהדות היה אופי של קליטה פאסיבית מעיקרה, תוך מודעות לאישיותו כיהודי. הוא רמז על־כך לעתים גם בכתביו, גם עיכל סוגי מסורת יהודית בהגותו. זה ניכר בדיבוריו על קפקא ועל נושאים אחרים.

כלומר, קיימים אצלו כתבים, שמידושם המפורש והבנתם אפשריים, במידה זו או אחרת, רק כשמגלים בהם קאטגוריות יהודיות כאלה?

אכן, אני סבור שבמושגיו על פילוסופיית הלשון, למשל, או על מוסר, גלומות מגמות יהודיות מובהקות ד' אותה להלך־מחשבה יהודי. היו לו, כמובן, ציפיות משלו, סובייקטיביות מאוד, ממה שהובן אצלו כיסודות יהודיים — תופעת הנבואה והמשיחיות. זה מצוי כבר בראשוני הכתבים שחיבר לפני שפגשתיו. בעיות אלה העסיקו אותו, לא כבעיות יהודיות סגוליות, אלא כשאלות כלליות, שדווקא בהתפתחותן היתה להן תשמנת יהודית מובהקת. מהו, למשל, צדק? מהי מסורת? סוגיות שהיה להן תפקיד מיוחד במסורת ישראל ובמחשבת היהדות.

בנימין לא ניגש ישירות לטיפול בבעיות מעין אלה. פעם אחת בלבד עשה זאת, וחיבור זה דווקא לא הופיע כהלכה. הוא הוא שחיבר את הערך הגדול על "היהודים בספרות הגרמנית". אבל זה לא ענה לציפיותיהם של עורכי האנציקלופדיה היהודית הגדולה שהופיעה בברלין, עד כדי כך שמסרו אותו "לעבד ולתקן" בידי רב אחד ובידי נחום גולדמן (שהיה אז עורכם), כדי להתאימו מעט למושגי הבורגנות היהודית; ובמידה כזאת שבנימין לא הכיר עוד את עצמו בחיבור גדול זה. היתה זאת הפעם היחידה שהוטל עליו רשמית וישירות לטפל בנושא יהודי, כי כבר אז התפרסם כמבקר בכתבי־העת "עולם הספרות". המקור של הערך הנ"ל כתבו לא הופיע מעולם, אף לא שרד, ככל שידוע לי.

המאמין אתה שדרך־חשיבה יהודית עדיין מורגשות מאוד, שקיימות הן עקרוניות, גם בכתביו המאוחרים "בעלי ההשראה המארקסיסטית"?

כן. בנימין אהב להשתמש בהן, כפי שמצא אותן בפילוסופיה היהודית, כגון אצל פראנץ רוזנצווייג. סוגיות אלה, למשל מושגי "התגלות", "גאולה", "משיחיות" המצויים בכתבי בנימין בתחילת דרכו התפתחו אצלו במרוצת הימים, עד "שגאולה", למשל, מכילה בתוכה לגבין לא רק שחרור חברתי, אלא דבר־מה נוסף. יש לה למלה "גאולה" בכתביו צליל־לוואי המבליע יותר מאשר אושר חברתי גרידא של כביאורם. אמנם בנימין ניסה באחרונה כתביו לאזן שני מרכיבים אלה של המושג האחד. כמובן, היו גם היו קוראים או מכרים שהרגישו כי "גאולה" בפיו איננה אמנציפאציה סוציאלית בלבד. כמו אצל ארנסט בלוך נצטייר גם לבנימין יותר מזאת, הוא קשר בלי ספק מושג זה אל נעימה ואל משמעות מקפת הרבה יותר מאלה של המושגם החברתי. הוא היה בהחלט מודע לכך — וכמותו גם ברכט, למשל.

אכן, "ביומן העבודה" של ברכט רשום ביולי 1938, לגבי מסתו של בנימין על בודלר, לאמור: "הכל מיסטיקה — תוך עמדה נגד מיסטיקה. בצורה זו מיישמים את המטריאליזם ההיסטורי! נורא ואיום!"

נכון, "מיסטיקה — תוך עמדה אנטי־מיסטית". שימוש־לשון זה של "גאולה" ומושגים דומים הפריע לברכט עד־מאוד. כוודאי, אנשים כמו ארנסט בלוך או ולטר בנימין, שעשו שימוש קיצוני בטרמינולוגיה משיחית, לא היו אוהדים כל עיקר על אותים מתמונה הכמארקסיסטי. אלה השתדלו לבטל יסוד זה בכל האפשר, באמצעות פרשנות. זה נמשך אף עד ליורגן האברמאס, שהיה גם הוא ביקש לפרש כך את הדברים, כאשר המיר את מנהגי בנימין (בעלי הקונוטאציות היהודיות־היסטוריות) במטבעות לשון חברתיות צרופות. כי אמור, עד הסוף היה למושג "גאולה" תפקיד אצל בנימין. הרעיון המשיחי הרשים אותו מראשית דרכו, קסם לו והשפיע על הלך־חשיבתו במידה יתרה. במשך שנים נתן דעתו גם על המושג "התגלות", אבל סוגיה זו נעלמת בכתביו המאוחרים. אך בנימין לא הפנה מעולם עורף לכל אלה. בשאלה מהי משמעות התיבה "התגלות" מצויה כבעיה עוד באחדים מהגיגותיו המאוחרים, אף בסמוי, מבלי שיחזור המונח עצמו. הדבר קשור עד לסוף בהשקפתו על הפילוסופיה של הלשון. בניסוחו גם, לא ניתן בה כל־כך להביא לידי מכנה משותף את התפישה המיסטית ואת התפישה המאטריאליסטית שלו. בנימין ניסה לתאם זו אל זו. אף הודה שעדיין לא הצליח בכך לגמרי, אבל הוא לא מוכן היה לנטוש להלוטין את תורת הלשון המיסטית לטובת תורה מאטריאליסטית צרופה (שאינה סובלת מושגים ספיריטואליסטיים מקוריים משום סוג). כאן קיים מתח תמיד־גלוי לעין. עוד בשנותיו האחרונות, המארקסיסטית כהחלט, לא היסס בנימין כל עיקר לכתוב את שם אלוהים "מקור כל לשון" וזה בוודאי מיגוזו שאין ליישב אותו במערכות מארקסיסטיות, אך יש בו טעם ומשמעות בהגות על אודות "התגלות".

מנין, לדעתך, בכלל פנייתו לעבר המארקסיזם או המאטריאליזם ההיסטורי? כלום אין היא קשורה במצירה כלשהי בהשקפתו על האמונות הבלתי־אמצעית, הרציונאלית והמיסטורית, המוטלת גם על איש המדע ברמרט? שמא ראה בעיסוק חבריו למקצוע בגיררוחי, אנשי מדעי הספרות והביקורת הספרות, עיסוק בתוך החלל הריק? ניסיונותיו להתבונן בחשיבה מארקסיסטית או בתורה מארקסיסטית על ההיסטוריה — כלום אין בהן גם מניעים מוסריים מובהקים?

זה הסבר אפשרי, אבל אינני בטוח שאמנם באמת כך היה. בתאוריה המארקסיסטית או במארקסיזם לא קסם לו בראש וראשונה האופי התאורטי. עניין אותו במארקסיזם קודם־כל מעשה יישומו.

ואיזה צד במעשה זה עניין אותו?

לא מעשי הבולשביקים אז, כשבנימין בא אתם במגע לראשונה, בשנים 1924 עד 1926 (זה הזמן תיכף אחרי מות לנין, הזמן שבו לטרוצקי היה עדיין מעמד חשוב). בשנים ההן לא נהג בנימין להתייחס בניסוחיו אל המארקסיזם בעיקרו של דבר, אלא למעשיו המהפכניים של הבולשביזם בפיתוח רעיונות מאטריאליסטיים. אז לא היה מחשיב את תורת מארקס במאומה, אף העלה על הכתב כי שטות היא. אך הפראכסיס המארקסיסטי היה דבר שממנו קיווה כי ייפגש אי־שם עם רעיונותיו בעלי המוצא התאולוגי־אנארכיסטי, שתיתכן נקודת־מפגש מעין זו. אותה, כך קיווה, ביכולתו לגנסת.

כלומר, לא ראה עוד שום סיכוי בשביל החברה הבורגנית, ובעיניו נותר, כנראה, רק סיכוי חדש אפשרי שראשיתו אולי למעשה בבולשביזם. אבל מבחינה עיונית צריך היה להתגבש ניסוח שונה להלוטין?

הייתי אומר שללא ספק השפיע עליו עמוקות מה שחזה מבשרו, חוויית האינפלאציה בגרמניה וכשלון מאמציו כאורח להשתרש כאקדמאי בחוזי אוניברסיטה.

הוי בנימין ניתק עצמו מנסיונות אישיים אלה, ראה אותם על רקע מכלול ההתפתחות של הבורגנות בשנים ההן?

יותר מאוחר, הרבה יותר מאוחר. בתחום זה נובע אצלו הכלם בלי ספק מהתמוטטות הבורגנות בשנות האינפלאציה הגרמנית (1920 עד 1923). חשיבות המאורעות הללו לבני הדור ההוא כמעט איננה נתפשת — ד לו בקירוב — על־ידי דור ההווה. התמוטטות יחסי אנוש וחברה בתקופה ההיא תובן אך בקושי למי שלא לקח בה חלק. ניכר בספרות הגרמנית, כמו גם בכתבי בנימין, שנבצר היה עדיין מן הסופרים לחזור בעין פקוחה אל לב התופעות האלה. ואצל בנימין מתוסף לכך כשלונו האקדמי. הירידה של ממש אל לב תופעות שברות, בעזרת ניסיונות פרשנות מארקסיסטית, מצויה אצלו רק מרגע מגעו הקרוב עם ברכט, כלומר החל ב־1929. בהתבטאויותיו המארקסיסטיות בכתביו, כבר־שימותיו בין 1924 ו־1929, אין שמץ של שיטתיות. הוא קרא ב"קאפיטאל" בעיקר מה שקראו המשכילים כולם — ומה שנוגע יחסית מעט בצד הכלכלי של המארקסיזם — את הפרק הנודע בעולם כולו והמשונה ביותר על "אופי הפטיש של הסחורה". זה הפרק אשר הרשים את המשכילים יותר מכל ועשה בתוכם נפשות להשקפה מארקסיסטית. האנאלוגיות שטען להן שם מארקס בין הסחורה לבין הפטיש, מה שאמר שם על האנאלוגיות הללו — הלך־מחשבה חוזר הוא גם אצל בנימין ומראה שאת הפרק הזה אמנם עיכל. זה אופייני מאוד, כי זה חל לא רק עליו אלא גם על אחרים שאינם מתעניינים ממש בנושאי־כלכלה עיונית. אף בנימין רחוק היה מאלה. שיקוליו ההיסטוריוסופיים הרחיקו לכת אל כיוון אחר. נתעוררה בו מיד בעיה, שלגביה לא גיבש בוויכוחיו עמדה חד־משמעית מעולם: הבות יחס ישיר בין תהליך הייצור ותופעות רוחניות — האם זה "מארקסיזם" או "מארקסיסטי"? או האם הוא מניח שתהליכים בבניין־העל נמסרים אך ורק עם התשתית כשלמות? אצל הגל היא נקראת "כוליות", אצל אדורנו "כוליות החברה". מושג זה איננו מופיע כמעט אצל בנימין, ולכן הרשה לעצמו פרשנות מהוססת, גסה במובן מסוים, לגבי תופעות רוחניות (בודלר ושירתו, בתה ושירתו) בקובעו יחס ישיר מבניין־העל אל תשתית. אדורנו דן זאת לקיחובה, וכן מארקסיסטים חסידי הגל. בנימין היה מארקסיסט אמתי, אבל המארקסיסטים הצרופים עוד יותר — כגון אדורנו, שהיה בקי בתורת מארקס פי כמה וכמה — לא קיבלו זאת. בנימין היה מקורי מהם, תלמיד הגל אדוק לא היה. להתבוננותו הבלתי־אמצעית בדברים לא נעמה או תאמה שיטת הגל; הוא לא אהב ספקולאציות בתחומים, כגון "הסבר מנולוגיה של הרוח". אבל הצליח לנסות לגשר ישירות בין בניין־העל לבין תשתית. אותם מארקסיסטים המבקשים להשיג זאת באמצעות "כוליות החברה", עוברים אל הדרך־השיבה המוליכה אל התוהו. מהי בעצם "כוליות התהליך החברתי" ביתוה מפורש של ממש? הקאטגוריה הקרויה "כוליות החברה" מאבדת את אופיה המדעי, שוללת מתורת מארכס את אמינותה המדעית, אין היא אלא תיבה, שבאמצעותה ניתן לעשות כל דבר, באשר אין היא ניתנת עוד לתפישה. ניסיון כזה יוביל לעולם אל ספקולאציה בעלמא, ולא היא חשובה בעיני בנימין. לא באמצעות קאטגוריה זאת ביקש לטפח מארקסיזם, וידידיו המארקסיסטים התרעמו על כך.

אני עצמי ויתרתי במשך כל ימי חיי על ניתוחים מארקסיסטיים. למען הבנת תופעות בניין־העל אין אלה מבטיחים לי שום תרומה העולה על תרומת ניתוחי מאקס ובר הבלתי־מארקסיסטיים. בימינו מתחוים המון דברים למארקסיסטיים, ואלה אינם אלא תפישות מאקס ובר גרידא ואפשר לפתוח מקאטגוריות ובר בלבד. ובר היה חוקר שהציה קשר מבוסס בין תנאים חברתיים לבין תופעות רוחניות אולי לא באופן משכנע, אבל באופן בר־ביקורת, בר־בדיקה. כתבי ובר על הסוציולוגיה של הדתות (למשל מסקנתו שלנבואה בישראל ובכן להתהוות היהדות סיבות סוציאליות) מפוקפקים בעיני מאוד. אבל אני יכול לבדוק ולבחון אותם. ואילו את הכתבים המארקסיסטיים איני יכול לבדוק מאותו רגע שבו משתמשים הם בקאטגוריות הנ"ל. ואין זה בוודאי מקרה, שבנימין לא עשה שום שימוש ניכר בקאטגוריית ה"כוליות", כאשר ניסה לאחר־מכן לנתח את ניתוחיו.

מכל מקום, מה שהפריד בינך לבין בנימין היה מפנהו לעבר המארקסיזם, ויהיו אשר יהיו הדרכים ומידת החד־משמעות של מפנה זה. ושנית, כנראה, העובדה שבנימין, למרות התעניינותו ביהדות ולמרות היותו יהודי, לא הגיע מעולם לציונות. אלה היו, ההל באמצע שנות העשרים, נושאים שתפשו מקום בוויכוחיכם איש עם רעהו. בסופו של דבר, גם במצב של סכנת־נפשות הוא לא הגיע לארץ־ישראל.

קשה מאוד להשיג זאת — לי ובוודאי גם לזולתי. בנימין מעולם לא שלל את אפשרות העלייה לארץ־ישראל, עד ליומו האחרון השאיר אותה פתוחה, שקל ארתה ברצינות עד כדי התבוננות מוחשית פעמים אחדות. הוא לא הגיע, וברור שאני משתומם על־כך פחות משייחסים לי, כי תמיד סברתי שהיתה בו תודעה יהודית מובהקת ועם זאת תודעת אדם זר בחברה, בכל חברה שהיא. הוא היה, כפי שניסחתי, בדרנבר. כשם שהיו פרויד וקפקא נוכרים בחברה שחיו בתוכה. קרוב לוודאי שלא פרויד, לא קפקא, לא בנימין היו נקלטים כאן. היה דבר־מה בנאתיותם שקשר את שלושתם. גם קפקא רצה לעלות לארץ־ישראל; במשך חמש שנות חייו האחרונות הוא השתעשע עם רעיון זה במכתבים, בשיחות עם ידידים. אבל זה היה משחק.

האם "שיחק" עם הרעיון הזה גם בנימין בשעתו, האם היסס?

אינני יודע, איש אינו יודע. אבל אינני מאמין, ולו מהטעם האחד שאזרח לא היה מציע לי שיבוא לארץ־ישראל כדי לכתוב ספר על קפקא, ליצור יצירה בלתי־תלויה במכון לחקר סוציאלי. על שאין זה משחק במלים מעיד מכתב, שאותו כתב לי ב־1938 על קפקא, מכתב שנועד להשגת המשרה במכון לחקר סוציאלי.

זה היה ב־1938. הכנות מסוימות לעלייה הלא עשה בנימין בבר בסוף שנות העשרים.

הכנות אלה הוסלו, בלי ספק, באשמת אסיה לאציס, אינני מפקפק בכך. היא התפארה בזאת — ומצדה כדין — שמנעה בעדו. אבל עדיין לא ב־1924, זה הבל, כי ב־1924 לא התכוון לבוא הנה. רק ב־1929 היתה זאת כוונתו, והוא ביטל את הרעיון, כי נבצר ממנו איכשהו לצאת. ואילו היה בא לארץ־ישראל היה נשאר בדנבר. אולי היה מתפתח אחרת לגמרי אילו חדר אל מעמקי העברית. כשם שהצלחתי אני פחות או יותר; ברם הוא לא היה מוכשר לשפות.

המותר לומר: בה קשר היה בקשר אמיץ אל התרבות האירופית, ובעיקר אל תרבות צרפת, עד כי ידע כי כל יצירתיותו הרוחנית תלויה בהישארותו באירופה, ולכן לא יכול להתנתק משם?

זאת ידע שזות ממני. כתבתי לו איגרת ארוכה ואמרתי בה מה שטוען אתה: "תמיד תעשה רק ניסיון לבוא... הנך שוגה בדמיונותיו" כך כתבתי שנתיים אחרי שיחותי עם מאגנס בפאריס, כאשר תיאר בנימין תיאור רב־רושם, כיצד הוא מתאמץ לחזור אל לב לבה של היהדות העברית. עד כדי־כך, שמאגנס באמת השתדל לאפשר לו שנה בארץ ולימודים, תוך סיכוי לקבל מינוי כמרצה לספרות גרמנית. כמדומה. כבר נאספו חוזרי רעת של אנשי־מדע למען מינוי זה. אני ידעתי עוד לפניו שלא יבוא, למרות זאת אפשר למצוא אישור לכך בתעודות. פחות ברורה מאשר לי היתה לו הריפות ההכרעה שלפניו.

כלום לא היה מבטא אדם מטריב־להכריע, שנואר להכריע, הסמן מיסודו?

אכן, הסכן גדול מאוד היה. לא אהב להכריע בעניינים שנקרא בהם להחליט לאלתר. הכריע רק כאשר הוכרח, כלומר בהשפעת התנאים החיצוניים. בלי עילה חיצונית גם לא היה מתגרש מרורה אשתו. ואילולא התגרש ממנה, אולי היה ניצל, כי אשתו אשתחיל היתה, היתה ניצבת על קרקע המציאות ובקיאה בהוויות העולם הזה — בניגוד לבנימין. היא לא האמינה במטאפיסיקה. ואילו הוא היה מטאפיסיקאי צרוף, ובאמת לא עמדו רגליו על עלמא הדא. ביצועיו המעשיים הצטיינו, הייתי מטכם, במידה בלתי־רגילה של חוסר־התמצאות במציאות העולם.

מתרגמת: עדי גונמי

גרשם שלום

ולטר בנימין

העורך: אברהם רמון

תרבות וספרות

סודה של אולגה / מתוך כרוניקה משפחתית

סיפור מאת רות אלמוג

כשאמרה לי אולגה בטלפון "בואי אלי לארוחת צהרים ונ־דבר", לא האמנתי למשמע אזני. בביקורי הקודם בפאריס התחמקה מפגישה, כך, מכל מקום, התרשמתי. עכשיו הסבירה לי כיצד להגיע לסן־קלו — מקום מגוריה — אמרה "או ויבואו" וניתקה. כשהנחתי את האפרכסת על התושבת שלה, היו לי, בשום מה, דמעות בעיניים.

בדרך לתחנת הרכבת סן־לאזאר קניתי לה בחנות מעדנים קופסה מהודרת של ערמונים מסוכרים. קופסת הקרטון היתה גדולה ומרשימה ובכל זאת היתה זו מתנה לא־יקרה.

בגאר סן־לאזאר שלשלתי מטבע לאוטומאט וכרטיס רכבת נפלט ממנו. לא היה לי מושג שעלי לנקב את הכרטיס בעוברי בשער אל הרציף, שכן כבר המתינה הרכבת שלי. מאוחר יותר הסבירה לי אולגה שזו עבירה. "אפשר היה לעצור אותך על דבר כזה", אמרה, "יש לך מזל שלא עבר קונדוקטור בקרון".

במשך כל זמן הנסיעה הייתי מתוחה מאוד. חששתי שאחמיץ את סן־קלו. לפיכך השוויתי בין התחנות המצוינות על המפה שמעלי לבין אלה שבהן עצרה הרכבת. זו הסיבה שכמעט לא שמתי לב אל הנוף.

התחנה של סן־קלו היתה שקועה בערוץ צר ונראתה שוממה ומבודדת. אי־פה־שם היתה מצוירת על הקיר כתובת־ענק בצבע שחור: "הלאה חומייני". בעת ההיא אירעו בפאריס התנ־גשויות אלימות בין סטודנטים איראניים כמעט מדי יום ביומו.

עליתי מן התחנה במדרגות־עץ תלולות והתקדמתי לעבר הגשר המטופח. לאחר זמן פניתי אל רחוב של בתים חדשים ונאים, והיה לי ברור שאני נמצאת בשכונה של אנשים אמידים. מצאתי את הבית ללא קושי. כשצלצלתי בפעמון נפתחה הדלת ללא שהות ומולי ניצבה אשה קטנה, באה בימים. לרגע אחד חשבתי שזאת סבתא שלי שקמה לתחיה. הדמיון היה מדהים ר כמעט קראתי בקול: "רגינה!" אבל תיכף ומיד ראיתי את ההב־דלים. אפה של סבתי היה נשרי ובולט. יהודי במודגש. לא כן זה של אולגה, שהיה קטן ועדין, כמעט סולד. התנשקנו, וכשהרחקתי מעליה נצנץ צלב הזהב שעל צוארה בעיניים שלי. אמרתי לה: "את דומה לרגינה, הסבתא שלי". אולגה אמרה: "אני לא זוכרת אותה. היא ביקרה אצלנו בווינה אולי רק פעם או פעמיים. בואי תיכנסי".

מחדר־כניסה חשוך נכנסנו אל טרקלין רחב־ידיים ומלא אור. ליד הכניסה, מימין, ניצב פסנתר־כנף גדול, וממולו, בקצה הרחוק של החדר, ניצב נול ועליו מטווה לארגמנו. על הקירות היו תלויים בצפיפות שטיחי־קיר גדולים, חיוורים ודהויים. כה עדין היה המעבר בין הגוונים הבהירים עד שדומה היה בר־אשונה, כי הם ריקים מכל תוכן. רק מקרוב הבחנתי עד כמה מורכב מעשה הציור: כולם תיארו מחזות מחיי ישו ומשפחתו והיה משוקע בהם רגש דתי ברור, למרות שהוא היה מוסווה במורכבות העשירה של המטווה. הגוונים נראו לי כצבעי־שלג או קרח. הדיאפזון שלהם היה מוגבל ביותר: מלבן עד אפור כהה. מיני צהובים קלושים, ורודים למיניהם ותכלכלים. מעט מאוד שחור ומעט בורדו כהה מאוד. לא היתה בצבעים שום חריפות. להיפך. אטומים ועמומים היו חרוזים בקווים מעוגלים ללא גבולות מוגדרים.

שטיחי־הקיר הללו עוררו בי השתאות רבה. "שלך?" שאלתי בזהירות. היא נענעה בראשה. "חשבתי שאת פסלת", אמרתי לה.

"או, כבר מזמן לא", ענתה בחיוך.

רק מקרוב ניתן היה להבחין בעושר המרהיב של הצבעוניות, שהתמזגה לכלל אפרוריות ורדרדת מהוססת. הם היו כמו סוד שנתגלה ונחשף רק בבדיקה קפדנית. אלא שמקרוב אפשר היה לקלוט רק את הפרטים ולא ניתן היה להקיף את הכוליות. כתוצאה מכך, הצופה בהם תמיד החמיץ משהו: אם ראה את המחזה המתואר, הפסיד את הפרטים, וכשהתרכז בפרטים, לא קלט את המחזה.

אולגה אמרה: "כבר שנים רבות אני עושה את שטיחי־הקיר האלה. כל שטיח זו עבודה של שנה. הצגתי אותם במקומות רבים. לפני שנתיים הצגתי אותם ברומא והיתה גם תכנית להציג אותם בירושלים. בעלי ואני רצינו מאוד לבקר בירוש־לים, אבל בגלל האסון שקרה לנו, זה לא יצא אל הפועל. בואי. שבי".

ישבנו בכורסאות נוחות ליד שולחן־קפה נמוך ואני שאלתי אותה: "איזה אסון?"

"בעלי חולה מאוד", אמרה. "אספר לך מיד. אבל קודם כל תשתי משהו?"

היא הלכה אל המטבח וחזרה עם מגש שעליו שתי כוסות של לימונדה. הגשתי לה את מתנתי. "לא היית צריכה..." אמרה וקרעה את נייר העטיפה. מתוך קופסת הקרטון המפוארת הציצה קופסת־פח פשוטה וחלקה. סתם קופסת שימורים עגולה, חשופה מכל תווית. לא היה לי שמץ מושג, שהערמונים המסוכרים נתונים בקופסת־פח. שוב הלכה אל המטבח והביאה פותחן קטנטן ולא־יעיל והחלה לפתוח את הפחית. הפח היה עבה והפותחן — גרוע והוא יצר מעין אמרה משוננת מסביב לפתח. אולגה לא נזהרה והאצבע נחתכה והחלה זבה דם. "איי!" קראתי. הרגשתי אשמה ולא ידעתי איך להתנצל. אולגה הציבה את הפחית על השולחן ואמרה: "תתכבדי". אבל לא יכולתי מפני שהאצבע שלה, שהיא כרכה עליה ממחטה שהוציאה מכיסה, עדיין זבה דם. "את מוכרחה לחבוש את זה", כמעט צעקתי והיא חייכה חיוך קלוש והלכה ושבה עם תחבושת סביב האצבע הפצועה.

אולגה התיישבה בכורסה, הביטה בי ואמרה: "היו לנו נישואין מאושרים מאין כמותם. כל החיים שלנו אהבנו זה את זה עד שיגעון. מעולם לא נפרדנו זה מזה אף לא ליום אחד. הכל עשינו תוך התייעצות. היתה בינינו הרמוניה מושלמת. עכשיו אני לא יכולה לסיים את השטיח הזה. הוא ניצב פה בלתי־גמור על הנול עוד מעט שנה. איך אני יכולה לדעת אם מה שאני עושה טוב ונכון, כשהוא לא כאן כדי להגיד לי. את יודעת, כל ספר שכתב, כל יצירה, תמיד נועץ בי. בבוקר היה כותב ואחרי־הצהרים הייתי קוראת. היו לנו חיים מושלמים. לא. אף פעם לא נפרדנו, אפילו לא ליום אחד. ואז, לפני שנתיים בערך, גילו אצלי איזה גידול. לא ממאיר, אבל מציק. אמרו שאני צריכה לעבור ניתוח. אבל בעלי פחד. הוא ממש בכה. לא רצה שאלך לניתוח. דחיתי זאת מחודש לחודש. סבלתי מאוד. אבל דחיתי. עד שהילדים שלי — כולם רופאים, את יודעת — אמרו שדי, אי־אפשר יותר. אני מוכרחה לנתח. ראיתי כמה קשה לו העניין וסידרנו לו מיטה לידי. הלכנו שנינו לבית החולים ולא נפרדנו. בלילה שלפני הניתוח הוא ישן לידי. בבוקר בא הבן הבכור שלנו. הוא לא עזב את אבא אפילו לרגע. אבל כשלקחו אותי לחדר הניתוח, אבא התמוטט. הוא פשוט לא האמין שיראה אותי שוב. הוא התחיל להשתולל ורצה להיכנס לחדר הניתוח כדי להיות לידי. וכמובן שלא הניחו לו. בני היה אתו כל הזמן, אבל הוא התמוטט לגמרי. היו צריכים לקשור אותו ולהזריק לו זריקת־הרגעה. כשהחזירו אותי לחדר אחרי כמה שעות, הוא ישן. כשהתעורר לא חזר עוד אל עצמו. הוא לא הכיר אותי. הוא דיבר שטויות ולא הכיר אותי יותר, וגם לא את הילדים שלו. המוח שלו כמו נסחט מן הגוף שלו, הלך, נעלם... היינו מוכרחים לאשפז אותו במוסד. אני נוסעת אליו פעם בחודש, כי זה רחוק מאוד. אבל אין בזה שום טעם. הוא לא מדבר אתי. הוא לא יודע מי אני. הוא כמו צמח. אי־אפשר להאמין או להבין את זה בכלל. עד לרגע שבו לקחו אותי לחדר הניתוחים הוא היה במלוא הכושר האינטלקטואלי שלו... את יודעת כמה ספרים כתב? בואי, אראה לך". היא הוליכה אותי לחדר אחר מלא ספרים והיתה שם כוננית אחת ובה מדף שלם עם ספריו. ראיתי שאלה היו ספרי הגות ודת ומוסיקה. הוא כתב על ניטשה ועל פיכטה (על בטהובן ועל הרומאנטיקה הגרמנית בספרות ובמוסיקה, כל מיני ספרים. "הוא היה מלומד גדול", אמרה.

"איך הכרת אותו?" שאלתי.

"אה!" אמרה ופניה נמלאו אור. "בווינה. הוא בא לקונגרס של מוסיקאים ואחי מרסל פגש אותו שם", (מרסל, חשבתי בתד־המה. מה פתאום? שמו היה מרצל ולא מרסל) "והביא אותו לביתנו. הייתי בת שמונה־עשרה והוא היה בן עשרים ושמונה. התאהבתי בו. הוא חזר לפאריס ואני התחלתי ללמוד את עיקרי הנצרות. הוא לא עמד על זה. אני רציתי. ואחר־כך המרתי את דתי. תוך אמונה גמורה, והתחתנו. בעלי היה מאמין גדול, קאתולי אדוק, וגם אני". "חשבתי", אמרתי לה בזהירות, "שכבר בווינה הייתם נוצרים. ליאון אמר, שאבא שלך נעשה קאתולי כדי שיוכל לקבל משרת יועץ־חצר".

"שטויות" קראה. "ליאון תמיד המציא כל מיני סיפורים. אבא שלי המיר את דתו אחרי המלחמה, כשחזר ממקסיקו ובא לגור אצלי. ממש לפני מותו. היתה לו הארה והוא הבין שהנצרות היא הדת האמיתית. הוא אמר שהוא רוצה למות ולהיקבר כנוצרי".

ידעתי שהם, כלומר: דוד אמי ובנו מרצל, ברחו למקסיקו. זכרתי היטב את המכתבים שהגיעו משם לסבתי עם הבולים היפים והגדולים שהיינו מרדידים בזהירות. אבי היה מגיה את המעטפה במים עד שהבול היה ניתק כמעט מאליו, ואחר־כך היה מייבש ומחליק ומדביק באלבום. אחרי המלחמה, חזר מרצל לווינה. ידידי, הצייר אוראש הופשטטר היה פוגש אותו שם בבית־קפה בוהמי, שבו ישבו אמנים פליטים. "הוא היה קו־מוניסט קנאי", אמר לי. לא ידעתי שהאב בא לפאריס והשתקע בבית־בתו.

"הוא מת כמו קדוש", אמרה אולגה. "בשנתו. הוא נרדם על הכורסה בזמן שקרא בברית־החדשה. הילדים התאבלו מאוד. הם אהבו אותו עד שיגעון". אמרתי: "מישהו סיפר לי ששמע פעם יצירה של מרצל, מודרנית מאוד, לשנים־עשר צ'לי".

"כן", אמרה, "קשה להבין את המוסיקה שלו. זה מאוד מודרני".

"שמעתי שכתבו עליו ספר. אולי יש לך במקרה?"

שוב נמלאו פניה אור. עדיין היתה אשה יפה. עור דק מאוד ולבן־תכלכל ושיער דק, כמעט זהוב. היא יצאה אל החדר הסמוך, חדר העבודה של בעלה, חדר מלא ספרים, ושבה ובידה ספר כתוב גרמנית. עלעלתי בספר והבטתי בתמונות של מרצל בשלבים שונים בחייו, אבל שום תמונה לא נרקמה בדמיוני. לא חשתי שום קרבה והוא חמק ממני. חשקתי בספר מאוד. אבל לא העזתי לבקש שתיתן לי אותו במתנה.

"בשבוע הבא", אמרה, "אני נוסעת אליו לווינה, לביקור קצר". חשבתי בלבי שאולי יום אחד אסע גם אני. במכתב היחיד שכתב לי אי־פעם, אמר: "אני שמח לשמוע שאת סופרת. אני שמח שבמשפחת הסוחרים שלנו, יש עוד מישהו שהוא חריג, עוד אמן אחד".

הזדהיתי אתו מאוד, למרות שבעצם לא כל־כך ידעתי על מה הוא מדבר. מעטים שרדו מן המשפחה, הרי גם הוא הכיר אותם רק מן הסיפורים.

פתאום אמרה אולגה במעין התפרצות: "את יודעת שיש לנו קרדינאל בוואתיקן מן המשפחה שלנו?"

הבטתי בה בתמהון ובאי־הבנה. "כן, כן," אמרה במדגש. "יש לנו קרדינאל בוואתיקן מן המשפחה, הקרדינאל רוכין".

מעולם לא שמעתי עליו ולא האמנתי לה. כבר מזמן לא האמנתי לה. מרגע שנכנסתי אל הבית הנאה והמסודר הזה לא האמנתי, מרגע שהתבוננתי בשטיחי־הקיר החיוורים שלה, שבי־תוכם הסתתרו המחזות הללו מחיי ישו, עד שכמעט לא ניתן היה להבחין בהם. אבל זמן לא רב אחרי ביקורי בפאריס, בארץ, נודע לי מפי ידידה, שבפמלייתו של האפיפיור הפולני אכן יש קרדינאל אחד בשם רוכין. אם הוא באמת מתייחס על משפחת רוכין שלנו — של אמי, של אולגה, של מרצל, של ליאון — זאת לא הצלחתי לברר.

משום מה התבוננתי בפסנתר והיא קלטה את מבטי. לא היה לי ספק שזה פסנתר יקר מאוד. "זה הפסנתר של בעלי", אמרה והניעה בראשה לעומתו, "היו לנו חיי נישואין מושלמים, לגמרי מושלמים", אמרה בעצבות. אחר־כך הוסיפה: "את יודעת שיש לנו ארבעה ילדים, שני בנים ושתי בנות, כולם רופאים, אבל כשהיו קטנים למד כל אחד מהם לנגן בכלי אחר והיתה לנו חמשייה בבית, היינו נותנים קונצרטים. בימי ראשון אחרי הצה־רים היינו מזמינים אורחים והיינו מנגנים. בעלי ניגן בפסנתר, הבנות ניגנו בכלי־מיתר והבנים בחליל ובקלרנית. זה היה מושלם. ממש מושלם. כל־כך קשה לי לתפוס שהוא לא כאן, אתי. הוא כל־כך חסר לי". היא שתקה ולאחר זמן שאלתי אותה על קטה, הבת של יעקב רוכין מלייפציג. ידעתי שהיא היה בצרפת, בעיר־שדה בשם בוזי. ידעתי שגם היא המירה את דתה לקאתוליות ושבעלה פרופסור. אולי סתם מורה.

אולגה עיוותה את פניה בתיעוב: "אין לי שום קשר אתה", אמרה. סקרתי אותה במבט חוקר והמתנתי שתאמר דבר נוסף והיא חשה בציפייתי כי אמרה מיד: "היא עבדה בשירות הגסטאפו בזמן המלחמה. הלשינה. אחרי המלחמה תפסו אותה וגילחו לה את הראש. יש לה מזל שלא הוציאו אותה להורג. אחרי המלחמה הם קיבלו כולם את שלהם, כל המלשינים ומשתפי־הפעולה למיניהם".

אמרתי לה: "אני לא מאמינה. זה סתם סיפורים. גם עליך ועל בעלך מספרים מיני סיפורים שכאלה".

זה פשוט נפלט לי במין דחף שלא יכולתי לבלום. הבנתי שיש בלבי איזה כעס. "מה?" צעקה אולגה כנשוכת־נחש.

"ליאון סיפר שהפקרת לגסטאפו את בני הדודים מבוך", אמרתי לה.

"מה את מדברת?" צעקה, "את יודעת מה הם עשו? החבאנו אותם בבית הישן שלנו בנאי תוך הסתכנות עצומה. והם — מאחורי הגב שלנו עסקו בשוק שחור. בעלי היה ברזיסטאנס. הם סיכנו את חיינו. היינו מוכרחים לגרש אותם. אילו נתפסו היו שולחים את כולנו".

"האם ידעו בסביבה שלך שאת ממוצא יהודי?" שאלתי.

"איש לא ידע. אף פעם. איש לא יודע עד היום. אל תשכחי שבאתי לכאן מווינה. וכשבאתי כבר הייתי קאתולית. ובכל זאת, כשהם באו וביקשו עזרה, הסתרנו אותם אצלנו במרתף. אבל הם סחרו בשוק שחור מאחורי הגב שלנו. החברים של בעלי ברזיס־טאנס הזהירו אותו. הם היו כפויי־טובה. היו לי ילדים קטנים. אל תשכחי".

לא אמרתי דבר. כבר הייתי רגילה לכך שניתן לספר סי־פורים כך ואחרת, בגרסאות שונות.

אולגה אמרה: "ערכנו התייעצות. בעלי ואני. הלא כבר סיפרתי לך שעשינו הכל ביחד באופן מושלם. אף פעם לא היו בינינו שום חילוקי־דעות, שום ויכוחים. את יודעת שבמשך יותר מחמשים שנות נישואין לא רבנו אפילו פעם אחת?"

אחר־כך אכלנו ארוחת צהרים. הצטערתי שנאלצה לטרוח בגללי, אבל היא הסבירה לי שהעוזרת שלה הכינה הכל. "היא באה כל יום לשעתיים. כבר קשה לי, את מבינה. גם אני לא כל־כך בריאה. לכן, אני נוסעת אל בעלי רק פעם בחודש. זה רחוק, המוסד שלו. אבל מטפלים בו שם היטב". אחר־כך הוסיפה באיזו אדישות: "הוא ממילא לא מכיר אותי. רק את הבן הבכור שלנו הוא עוד מזהה לפעמים..."

קינחנו במיני גבינות. כל שעת הארוחה נצנצה בעיני התחבושת הלבנה שעל אצבעה. קופסת הפח ובה הערמונים המסוכרים שהבאתי לה, ניצבה על השולחן הנמוך. לא טעמתי מהם וגם היא לא טעמה.

אולגה אכלה מעט מאוד וניכר היה בה שהיא נסערת. עזרתי לה לפנות את הכלים. היה לה מטבח מהודר, רחב־ידיים ומעורר קנאה.

חזרנו וישבנו והיא אמרה: "ליאון הוא משוגע. מה פתאום סיפר לך כאלה מין סיפורים. ועל קטה לא אמר שום דבר?"

"לא", אמרתי, "מעולם לא אמר שום דבר על קטה".

לא האמנתי לסיפור שלה. היה לה איזה צורך נסתר, לא ברור, להמציא אותו. מין תירוץ מחריד שכזה לניתוק הקשר עם קרובת המשפחה היחידה שלה בצרפת.

לפתע קלטתי את החרדה שלה. סמויה, לא ברורה, אבל קיימת בעליל. הבטתי בה וחשבתי בלבי שהיא אשה מאוד נפחדת.

"זאת היתה תקופה נוראה", אמרה פתאום, "נוראה נוראה... את מבינה, זאת הסיבה שבגללה לא תוכלי לעולם לפגוש את הילדים שלי".

"אני לא מבינה", אמרתי.

"הם לא יודעים. הם לא יודעים שום דבר. הם גם לא ידעו לעולם".

"לא יודעים מה?" שאלתי במפגיע.

"הם לא יודעים שאני יהודיה".

"מה?" אמרתי באי־הבנה גמורה, "אבל הרי את לא יהודיה. את קאתולית".

"את לא מבינה", הסבירה לי, "הם לא יודעים שאני ממוצא יהודי. לא סיפרתי להם. זה היה הסוד הגדול שלנו, שלי ושל בעלי. אף פעם לא סיפרנו להם. כל החיים שלי אני מפחדת שאולי דבר כזה כמו היטלר יקרה שוב. אני לא רוצה שתרחף על ראשם אי־פעם איזו שהיא סכנה, את מבינה. אבחנו החלטנו לשמור את זה בסוד ברגע שהתחילו העניינים. זה היה חיוני ביותר בימים ההם. ואחר־כך החלטנו שלעולם לא נספר להם".

היו יותר מדי פרצות בסיפור שלה. אם אבא שלה המיר את דתו רק כשישב ממקסיקו פירוש הדבר שמרצל נשאר יהודי, ואם כך הדבר, איך הסתירה את העובדה הזאת מן הילדים שלה, ובספר על מרצל — כלום לא כתוב שהוא ממשפחה יהודית? והשם רוכין? איך היא מסבירה אותו? הרי זה שם יהודי לכל דבר?

חשתי אי־נוחות הולכת וגוברת, משהו כעין מחנק. השקרים חנקו אותי. מה אמת ומה שקר, שאלתי את עצמי וידעתי שלעולם לא אדע את התשובה על כך. במכתבו האחד היחיד אלי, כתב לי מרצל בתרעומת, שמעולם לא התכחש ליהדותו וה־הוכחה לכך היא שהוא נמנה עם אגודת ידידי התזמורת הפילהרמונית הישראלית. חשבתי על כך ושאלתי את עצמי, אם אין גם זה שקר. מעולם לא בדקתי זאת ואין בדעתי לבדוק אות־רי. אולגה היתה שרויה עתה במצוקה נוראה, פניה היו מתוחים וחיוורים. היא אמרה, "את חייבת להבין אותי". כמעט בתחינה אמרה זאת.

"אני מבינה", אמרתי לה, "אין בכך כלום. זה בסדר גמור".

"אני מצטערת שלא תוכלי להיפגש אתם", אמרה, "אני באמת מצטערת. הם ילדים נפלאים. עד היום הם מנגנים יחד מדי פעם, כשהם מוצאים זמן להיפגש, והם דואגים לי ולבעלי במסירות רבה. חבל. חבל שלא תוכלי להכיר אותם. זו זכות להכיר אנשים כאלה. הם באמת נפלאים".

עכשיו ראיתי עד כמה לא היתה באמת דומה לסבתא שלי, רגינה. היה בפניה משהו רופס, ולמרות הדמיון הבולט בגוון העור, באיכות השיער, בצבע העיניים ובמבנה שלהן, היה ביניהן הבדל כביר. פניה של סבתי ביטאו עיקשות ונחישות. ואמנם, היתה אשה קשה ובלתי־מתפשרת, משהו שתמיד הפריע לי. אבל עכשיו, כשאולגה ממולי, נמלאתי געגועים אליה והתפייס־תי אתה בלבי.

אולגה תפסה בקופסת הפח של הערמונים המסוכרים והגישה לי. "תטעמי", אמרה.

האצבע החבושה שלה, הפגיעה שנפגעה בעטיי, בגלל בואי, בגלל מתנתי, נעשתה פתאום סמלית בעיני. לכן לא סירבתי, ובזהירות, כדי לא להיפצע, הוצאתי מתוך אחד הגושים לפי. הערמון המסוכר נימוח בפי וטעמו — טעם גן־עדן.

"אני חושבת שאפרד ממך עכשיו, כבר מאוחר", אמרתי לה וקמתי ממקומי.

היא קמה אחרי, וכשאספתי את תיקי אמרה: "אני מקווה ששמרת את הכרטיס. תוכלי להשתמש בו בדרך חזרה. חסכת לך כסף. אבל בפעם הבאה אל תשכחי לנקב. זו עבירה. מתייחסים לכך כאן בחומרה רבה".

ליד הדלת נשקנו זו לזו וכשחיבקתי אותה הרגשתי כמה קטנה ושבירה היא האשה הזאת.

בראש המדרגות שירדו אל הערוץ ואל התחנה, ניצב בית־עץ צבוע בלבן. שם קניתי כרטיס לפאריס. את הקודם השלכתי בפח הזבל הראשון שנקרה על דרכי כשיצאתי את ביתה של אולגה.

ממולי בלטה באיזו אלימות כתובת הענק "הלאה חומייני". הרכבת היתה נכנסת לאט אל התחנה.

כל הדרך חזרה התלבטתי ביני לבין עצמי, בולמת את החשק העז לחפש במדריך הטלפון את ילדיה, לצלצל אליהם ולהו־דיע. נאבקת בדחף לבגוד בה, לא בשם האמת ולמענה, אלא סתם כך, מתוך איזה צורך ילדותי, מתוך התאווה המציקה כל־כך לגעת עוד ועוד ושוב ושוב במה שנצטייר לי כבשר־ודם שלי, כמו היה בכוחה של התוודעות כזאת לחשוף בפני טפח נוסף, נסתר ולא־ידוע של עצמי.

כלום אעמוד בפיתוי הזה, הפיתוי המתוק של הבגידה, גם בעתיד, אם איקלע אי־פעם לפאריס? אין לדעת. אין שום ערובה.

איל מגד / שני שירים

שום חלום

שום־חלום. רק־אויר
טוב וריח השמש במסלולה.
שליה חמרמרת בבגרות יבשת
הרופא הנותן בה סמנים
במערת עתידות במשקע קשה:
היום אמריקה? אמריקה?
על הקיר ממול קמיע
ובסופו: "המהלך מבשסה",
והרע מתנדף
והסיבה שהתגלגלה בצמרדע
משתנה מרגע לרגע
בהחלצה מעבותות הנצה
אל הזמן המתחיל להסמך בגופה.
בלבנה שהיתה במלואה בראשית הלילה
וכבר נגרעת
ומתיפה

אביב פעם נוספת

אביב פעם נוספת
אבל לא לעולם חסן.
עין השמש נוצצת אליך מתוך הצוצה
הבהק מחודש אור משמש נוטה.
החוץ השואף את מותך
יפוג אותו בסוף.
כמו רגע הרטט החותם הרפתקה,
מיתת נשיקה באור מוהר.
שאין בו משמני הזמן,
מפנה מקום לעוד רדיפה אחר מלה לגאולה.
הגוף הלאה יתנודד
מצמצת לצמת בעגלה בדרכים,
משתעד לצוד אשכוליות בודדה מבין העלוה
הבשמה למען העונה הבאה
בתום הקמיץ.
"סוג השירה שבו אני חפץ
הוא לשבב לצד אהבתי".

יוסף יחזקאל / גשם בעין פשחה?

אדם מתעורר משלש בבקר;
רוח מרעידה שמשה במבשרת רעמים.
האם יורד עכשו גשם בעין פשחה?

המרחק עד כל מקום וכל אדם והוא רב מאד עכשו;
גבר קם במחשבת לילה, בשרו להוט.
יצרו נודד עם רוח אדר.

בני ביתי פזורים בנדודים;
צריך ריח עשן של אח, זכרון של עשן,
כדי להחזיר כל אחד לכאן, אבל
אין כאן לא אח ולא יער של עצים
ואף אין מה שיעצר את הרוח.
במרחב בין רסיו לבית גוברין.
האם יורד עכשו גשם בעין פשחה?

גבריאל מוקד / שירה במבחן

(סוף מעמוד 16)

של היהדות. גם העמדה החילונית יותר של שירה זו נוטה לא פעם למשל הפואטי הגדול (זך) או לשאר־פה לעיצוב מחודש של המציאות על־ידי המרכז הסמאנטי הנ־צרד בעורים טכנולוגיים או במאגיה אישית (אבידן, וולך), או לעיצוב ההומאניסטי של הבסיס האכזיסטנציאלי המספק אותיה רופפת כל־כך (עמיחי במתן הקלאסי, ויזלטיר במתן תל־אביבי ורוך של מטה). ביחוד הנטייה אל המשל הפואטי המופשט ואל העיצוב העתידני של אפשרויות (אך תמיד על בסיס סיפור הוד וזיות הממשיות) הובילה את זך ואבידן — אלה שני המבטאים העיקריים של המודרניזם הקיצוני שלנו — גם לניסיונות של יצירת קטעי מיתולוגיה קיומית, באופן שמטשטים מאגדות עתיקות ומשמעויות מודרניות מתלכדים במסגרת מעין־אגדה מודרנית (תופעה הבולטת גם בפרוזה הניסיונית הקיצונית של אחדים מיוצרינו מחוץ לתחום השירה). כך שולב, אפוא, האל־מנט המיתולוגי מ"סוס העץ" של זך עד פאמות שנות־השישים של אבידן ביסוד קיומי חשוף, שבו לעתים "שום דבר אינו בא".

התפתחויות סוערות שונות בשירת שנות השישים והשבעים וביחוד בשירת שנות־השישים, רק גיוונו והעשירו את ההתפתחויות המרכזיות הזאת, שראשיתה בשנות החמשים. שירתה הגדולה של יונה וולך, אשר היא בעצם הנדבך העיקרי שנתוסף לשירת זך ואבידן בשנות השישים והשבעים, מצד תכנים פסיכו־דאליים ויתנגאיים בראשיתה והבקעה סמאנטית חשובה, ולעי־תים פרועה, בהמשך שירתה, לא נפרדה מהנחות־היסוד של האני־האכזיסטנציאלי המודרני, שעוצבו בשירת דור־המדינה בתד־חילתה. הוא הדין בשירת העוף, הכאב והעיור של י' הורביץ, בשירתו האסתטית היפה כל־כך של מ' גלדמן, לרבות ובהעמקה בשלב ההגעתי יותר שבה, או אף בשירת האגדה הילדית, או בעלת האכזיה הקיומית הבוטה, של מ' בן. כל הכיוון הזה של שירת שנות־החמישים, שמכמה בחינות מהראוי לקרוא לו "הכיוון האסתטי האנטי־פראואסטי", רק גיוון והעמיד מאוד את הנחות־היסוד הקיומיות והסמאנטיות של קודמיו. אולם ה־ממשך העקבי ביותר של שירת זך ואבידן משנות השישים ועד עכשיו, דווקא מצד האכזיסטנציאליזם החילוני הפרוזאיזם הבוטה וההסתמכות על ברכט ואודן — עם נימות סלאביות ברוחה לאבידן, מתוך גיוון חברתי ו"תל־אביבי" מסוים, הוא מאיר ויזלטיר. אך גם משורר, שנועד למרוד יותר מכל האחרים במדרשת שנות־הששים, הלוא הוא אהרן שבתאי (שהקדים מכמה בחינות בשירה את תיאורי תל־אביב של אחיו) היה בתחילתו, גם כלל תיאור העצמים הפיסיים ודמויות הילדים וכלי הקיבוץ, נספח לאותו האני הקיומי הפרטי המגיב במישרין על המציאות. אני שמרד בו לאחר־מכן בראותו בו הנחה רומאנטית מוטעית של השירה הצעירה.

אולי אחת הנקודות המעניינות בהקשר הזה — והמוזנחות ביותר על־ידי הביקורת — היא התהוות משמרת עצמאית וחזקה של משוררים ממוצא מזרחי־תיכוני, שקיבלו את עקרונות הפו־אטיקה החדשה והוסיפו לה גוון חשוב, שהוא לא רק אישי. אלא גם משקף ניסיון של תרבויות אחרות. אוכל כאן רק לרמוז בקצ־רה על שירתו החשובה של משה סרטל, אשר יצר אגודה אכזיס־טנציאלית מודרנית על רקע צבעוני של עיר־המוצא ולשון מדרשית, ואת יצירתם של פרץ בנאי ואלי גבר, וכן את שירת ר' סומק, שהוא אמנם במידה מכרעת משורר של נעורים במטרופולין־דרק עולמי ותל־אביבי, לא פחות שמבטא סינתזה תרבותית כלשהי. ואפשר לראותו גם במקורב לשירת מאיה בז'רנו ולמשוררי "מקום" בשנות השבעים והשמונים. כן אפשר להזכיר בהקשר הזה את ש' זמיר הנעלם, א' אלמוג ואחרים. וכן את עמדתו האסתטית ה"מזרחית" הטהורה של א' ביטון. אגב, "הצטרפויות" לפואטיקה המרכזית הזאת באו גם מצדדים מרכזיים מסוימים לא־צפויים אחרים. כך, למשל, גרעינים מרכזים מסוימים בשירתם הדרשורשית של א' יעודקסט וי' בכר, וכן שירתו שנתפתחה בהדרגה והבאה מרקע דתי־ירושלמי של א' רייך. הם בעצם בנגד התנועותיות שאינן קוראות תיגר על הקרדו השירי המשותף הזה.

אמנם בשירה של המחצית השנייה של שנות השבעים ובשנות השמונים ניכרו כמה התפתחויות חדשות. ראשית, חלה הקצנה מושגית ביצירתם של שני המשוררים הנועזים ביותר שלנו: דוד אבידן ויונה וולך. הקצנה שמשמעותה בעצם ביטול הגבול האסתטי בין שירה לקונסטרוקציות סמאנטיות בעיקרן (אבידן) ובינה לבין מאגיה סמאנטית (וולך). על רקע זה החלו להיתפס עמיחי, זך וד' רביקוביץ', ואף דוד, סיוון וכד־שאול, כמשוררים תקניים יותר (אף כי בשירת זה האחרון ניכרות בעשור האחרון חדשנות ופתיחות רבה). ביסוד הניסיוני הזה של אבידן וולך ניכרה התנוזה שלהם ששנות השמונים הן השנים הטובות ביצירתם, ובין הטכסטים שלהם באותן השנים היו באמת אחדים שהציבו נוסח חדש לגמרי. ניסיון סטיכי אחר ליצור שירה שהיא יותר נאו־קלאסיציסטית ודידאקטית (וגם פכינינית) מאשר רו־מאנטית־אכזיסטנציאלית בולט בשירתה של מאיה בז'רנו, החל ב"עיבורי נתתים" שלה עד "חום וקור". בהקשר זה אפשר לדבר גם על מינימאליזם של חלק ממשוררי "מקום" — זו הקבוצה של צעירי־הצעירים העיקריים בשירתנו — וביחוד על המינימאליזם של א' אלטרס ור' שנוברגר, שקרוב לצמצום האמירה של שימל, שרון וגורביץ', למרות שמשורר אחר מקבוצה זו, א' פלורשטיין, הוא אכזיסטנציאליסט ביהודוני ו"פאנטאסטי" (והשפעת זך ואבידן ניכרת היטב גם בשירי א' בירנגא, ממתנגדי "מקום"), ובשירת אלי הירש ניכר בעין נאו־אכספרסיוניזם, שמתרגם אלימות של חוויתנו לסגנון מודע.

אולם קריאת התיגר המרכזית על הפואטיקה המרכזית של דור־המדינה באה לא מבחוץ ולא מהשכתרים. ואף לא מהנאו־קלאסיציזם של מ' בז'רנו או מהמינימאליזם כפשוטו. אלא, באכזר, מכיוונו של א' שבתאי, שהיה בעצמו חלק מהפליאדה השירית של שנות הששים, ובכמה בחינות ראה עצמו כתלמיד של אבידן. שבתאי העלה תפיסה פרוזאית־סטרוקטוראליס־טית מעודנת של מבנה האישיות, שגובלת בתפיסת "לא־אני" של המזרח הרחוק, כדי לשלול את התפקיד המרכזי של האני הקיומי הכווה בשירה. אני שהוא לדעתו מבנה רומאנטי מלאכותי. מתוך כך באה גם שאיפתו לשירה פתגמית־דידאק־טית, המרבה בניקוד מדויק בחפצים והמובזקת בהבהקי נגכסם מתוך צירופים לשתיים "מקריים" ומקרים באמת. מה צד הפואטיקה מעניינת זו, הראויה לדיון רציני, הובילה את שבתאי (עלי־פי המשוואה בלתי־מחייבת: רומאנטיקה אכזיסטנציאלית משמעה זך ו"שלום עכשיו", דידאקטיקה סטרוקטוראלית משמעה אנטי־רומאנטיקה של אמונות תלמודיות עממיות שתן גם פרדבגיניזם) לדיבורים יצניים פרועים. מכל מקום, הימין בכלל לא יוכל לאמץ פואטיקה זו, שרב בה גם — כבראה באמ־צעות הפרודיזאציות — הצד האנאלי המתלהלה.

אמנם, דווקא על רקע פולמוס זך־שבתאי, מעורבותו הפוליטית העמוקה של זך, וכיוצא בכך, נשאלה ביתר־שאת השאלה בדבר היחס בין שירת דור־המדינה ופוליטיקה [שאלה שהעליתי לגבי יצירת דור־המדינה בכללה במאמרי ב"תרבות וספרות" בגיליון יום כיפור תשמ"ז, 10/10/86]. דעתי בתחום הזה היא שהתייחסותה של כמעט כל ספרות דור־המדינה לספקטרום דעות שאינו לא לאומי ולא קלריקאלי, מבלי לחטוא בהתקפ־לות בפני הלאומנות או הלאומיות הערבית, איננה נובעת מדעה פוליטית קיצונית כלשהי, או מהווית יצירות הפרוזאיקנים וה־משוררים הללו פוליטיות, אלא משורש אכזיסטנציאלי עמוק ומראיית המצב הישראלי עצמו כמצב פתוח, כבית־אוצר של אפשרויות רוחניות וסמאנטיות שונות, ולא כביטוי לאומי או דתי מתוליסי. אדרבא, מה שמאפיין את שירת דור־המדינה, למ־על, הוא פתיחות של הטכסטים כלפי ניסיון קיומי ולא התמקדות על איזה ציר פרו־ממסדי או אנטי־ממסדי מבחינת התוכן העיקרי. מכאן גם נובעת זיפיפותם של אותם ה"גילויים" הביקורתיים, המעמידים במרכז הדילכות של ספרות דור־המדינה, לרבות הסיפורת, את הניגוד סופר־ממסד או איזה שהוא הבדל עקרוני בין "ירושלמיות" ל"תל־אביביות". מכיוון שצידי הדיון הללו הם משניים, כי שמבקד בהם תשומת־לב מעביר את הדיון מהמרכז אל השוליים או אל קצה בולט סוציאלי־פוליטי כלשהו, של הגרעין המרכזי של שירתנו. קדום דק יותר על פני הסובסטאנציה העיקרית שלה. אבל הדיון במרכזו הוויתה והוויותה של שירת דור־המדינה איננו יכול להצטמצם כדי הבד־קות פוליטיות אופנתיות כאלו.

בית פתוח במשכן הנשיא

ביום שני, י"ט בתשרי התשמ"ח, ד' דחול המועד סוכות, 12.10.87,
יהיה משכן נשיאי ישראל פתוח לקהל המבקרים.
שעות הביקור משעה 10.00 לפני הצהריים עד לשעה 13.00 אחר הצהריים.
בכניסה יתבקש הקהל להציג תעודת זהות או דרכון.
המבקרים מתבקשים לא להביא עימם תיקים, חבילות או כלי נשק.
חניית רכב במגרשי החניה של תיאטרון ירושלים (רח' שופן).
שערי המשכן ייסגרו בשעה 13.00 אחר הצהריים בדיוק.

נוער מוסיקלי בישראל
היכל התרבות רח' הוברמן 1 טל 03-202333
נפתחה ההרשמה
למקהלת הנערים
שליד הנוער המוסיקלי
החזרות מתקיימות בימי חמישי אחה"צ
מתקבלים נערים בגיל 8 — 13 יודעי תווים, בעלי רגישות מוסיקלית וכושר ריכוז. (נסיון קודם בשירה אינו הכרחי).
המועמדים יוזמנו לראיון
פרטים במשרדנו בין השעות 8.30—15.00
נוער מוסיקלי בישראל

עיריית פתח־תקוה
מנהל ההנדסה
הוועדה המקומית לתכנון ולבניה פ"ת
הודעה
על פי סעיף 149 (1) לחוק התכנון והבניה התשכ"ה — 1965, ניתנת בזה הודעה, כי הוגשה לועדה המקומית לתכנון ולבניה פתח־תקוה בקשה לאישור שימוש חורג בגוש 6372 חלקה 13 ברחוב אבטליון פינת אנטקי.
לפי תכנית המתאר החלקה הנ"ל באזור [illegible]
הבקשה היא לאישור שימוש חורג [illegible] לתקופה של 3 שנים
כל מי שיש לו התנגדות לבקשה הנ"ל, יואיל להגישה לועדה תוך 15 יום מפרסום הודעה זו.
ד. [illegible]
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה פ"ת.

אנשים ומחשבים
מערכת הפעלה MS-DOS 11-13.10.87
מעבד תמלילים WORDMILL 3.12 קורס למתקדמים 19-20.10.87
מחולל יישומים dBASE III+ 19-23.10.87
לפרטים, נא לפנות עוד היום למרכז ההדרכה של אנשים ומחשבים טל. 287560, 03-295148

מד"לן לבנין, פיתוח והשקעות (1982) בע"מ
הודעה לבעלי מניות
ניתנת בזה הודעה כי
אסיפה כללית שנתית של החברה
תתקיים במשרדה הרשום של החברה ברח' לינסקי 108 ת"א ביום ה' 29.10.87 בשעה 14:30 לדיון בנושאים כמפורט: 1. דו"ח המנהלים. 2. אישור דו"חות כספיים ליום 31.3.87. 3. בחירת מנהלים וקביעת שכרם. 4. מינוי רואה חשבון וקביעת שכרו. 5. שונות.
הדו"חות הכספיים של החברה עומדים לעיון במשרדה הרשום של החברה בכל יום עסקים עד למועד כינוס האסיפה בשעות העבודה הרגילות.
אם כעבור חצי שעה מן המועד שנקבע לאסיפה לא יהיה נוכח בה מניין חוקי, נדחית האסיפה ליום ה' 5.11.87 בשעה 14:30 במשרדה הרשום של החברה כנזכר לעיל.
אם באסיפה הנדחית לא יהיה נוכח מניין חוקי תוך חצי שעה מן המועד הנ"ל יהוו שני מחזיקי המניות הנוכחים בעצמם או ע"י בא כח מניין חוקי.
בעלי המניות רשאים להשתתף ולהצביע באסיפה בעצמם או ע"י בא כח.
כתב מינוי של בא כח או עותק ממנו מאושר ע"י עו"ד יש להפקיד במשרדה הרשום של החברה לא פחות מ־48 שעות לפני המועד שבו מתכוון מיופה הכח להצביע על יסוד אותו יפוי כח.
שכטר דורון
מזכיר החברה

מד"לן לבניה פיתוח והשקעות (1982) בע"מ
הודעה לבעלי המניות
ניתנת בזה הודעה כי ביום ה' 29.10.87 תתקיים
אסיפה כללית יוצאת מן הכלל של החברה
במשרדה הרשום ברח' לינסקי 108 ת"א, אשר בה יוצע לקבל את ההחלטות המיוחדות הבאות:
1. שינוי שם החברה. 2. אחוד ההון הרשום, המונפק והנפרע של החברה וחלוקתו למניות רגילות בנות 1 ש"ח ע"נ כ"א.
3. הגדלת ההון הרשום של החברה ב־1,500,000 ש"ח אשר יחולק ל־1,500,000 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע"נ כ"א אשר יהיו שוות בכל למניות הרגילות בנות 1 ש"ח ע"נ כ"א אשר יהיו בהון החברה לאחר אחוד וחלוקת ההון מחדש. אם כעבור חצי שעה מן המועד שנקבע לאסיפה לא יהיה נוכח בה מניין חוקי, תדחה האסיפה ליום ה' 5.11.87 בשעה 14.00 במשרדה הרשום של החברה כנ"ל.
אם באסיפה הנדחית לא יהיה נוכח מניין חוקי תוך חצי שעה מן המועד הנ"ל יהוו שני מחזיקי המניות הנוכחים בעצמם או ע"י בא כוח מניין חוקי.
בעלי המניות רשאים להשתתף ולהצביע באסיפה בעצמם או ע"י בא כח.
כתב המינוי של בא כח או עותק ממנו מאושר ע"י עו"ד יש להפקיד במשרדה הרשום של החברה לא פחות מ־48 שעות לפני המועד שבו מתכוון מיופה הכח להצביע על יסוד אותו יפוי כח.
שכטר דורון
מזכיר החברה

עיריית תל־אביב־יפו
מכרז פומבי מס' 340/87
עבודות חשמל רחוב השלושה ויגאל אלון
דחיית מועד הגשה
מועד ההגשת המכרז שנקבע לתאריך 7.10.87 נדחה לתאריך 14.10.87

هكذا من الأصل

מעמד "הקהל" בחג הסוכות בבית ראשון ושני

מאת הרב שלמה גורן

האירוע הממלכתי הדתי־לאומי הגדול, שנצטווינו לערוך פעם בשבע שנים, הוא מעמד "הקהל" במוצאי שנת השמיטה, בחג הסוכות. כל קהל ישראל היה נאסף בבית־המקדש לשמוע את התורה בפי המלך. כפי שכתוב בתורה: "ויצו משה אותם לאמור מקץ שבע שנים במועד שנת השמיטה בחג הסוכות. בבא כל ישראל לראות את פני ה' אלקיך במקום אשר יבחר תקרא את התורה הזאת נגד כל ישראל באזניהם. הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגרך אשר בשעריך למען ישמעו ולמען ילמדו" (דברים ל"א י'־י"ב).

במעמד זה היה המלך קורא באוזני העם פרקים נבחרים מספר משנה תורה בעזרה או בהר הבית, לפי השיטות החלוקות בתוספתא, סוטה פ"ז, בין התנא קמא של הברייתא לר' אליעזר בן יעקב. וכן שנינו במשנה, במסכת סוטה פ"ז מ"ח: פרשת המלך כיצד? במוצאי יום טוב הראשון של חג במוצאי שביעית עושין לו למלך בימה של עץ בעזרה והוא יושב עליה. חזן הכנסת נוטל ספר תורה ונותנה לראש הכנסת, וראש הכנסת נותנה לסגן, והסגן נותנה לכהן גדול, וכהן גדול נותנה למלך, והמלך עומד ומקבל וקורא יושב. אגריפס המלך עמד וקבל וקרא עומד ושיבחוהו חכמים. וכשהגיע ל"לא תוכל לתת עליך איש נכרי" זלגו עיניו דמעות. אמרו לו: אל תירא, אגריפס, אחינו אתה.

חנופה שלא כדין

התקרית עם אגריפס המלך סיבתה בכך שאגריפס הראשון היה בן אריסטובלוס בן הורדוס שמוצאו מן האדומים וחכמי ישראל יחסו אותו כעבד. אם כי אמו של אריסטובלוס היתה מרים החשמונאית. בתורה נצטווינו "מקרב אחיך תשים עליך מלך לא תוכל לתת עליך איש נכרי אשר לא אחיך הוא" (דברים י"ז ט"ו). אגריפס שזלגו עיניו דמעות חשש כי בגלל מוצא אביו הוא פסול למלוכה. והעומדים שם במעמד הקהל אמרו לו: אחינו אתה וכשר אתה למלוכה. שכן כמו שלענין יהדות הולכין אחר האם, גם לענין מלכות, כל שאמו מישראל — מקרב אחיך הוא.

אף שבמשנה אין רמז כי אלה שאמרו לאגריפס אחינו אתה לא צדקו — באה התוספתא במסכת סוטה פ"ז ושנה בשם ר' נתן לאמור: באותה שיכה נתחייבו ישראל כליה, שהחניפו לו לאגריפס. וכן מובא בתלמוד בבלי על המשנה בסוטה מ"א ב'. ובתלמוד ירושלמי שם בסוטה פ"ז הלכה ו' מוסיף בשם ר' חנינה בן גמליאל: "הרבה חללים נפלו באותו היום שהחניפו לו לאגריפס". ופירושו לפי רש"י, למרות שאמו מישראל וראוי הוא לבוא בקהל ומן התורה ראוי הוא למלכות, אין נכון למנותו מלך מכיוון שהורדוס אבי אביו היה עבד אין הוא לכבוד המלכות.

בעלי התוספות מחכמי צרפת תמיהים על רש"י. שאם מדין תורה היה אגריפס ראוי למלכות מפני שאמו מישראל. איך יתכן שיתחייבו ישראל על כך עונש גדול כל־כך בידי שמים, כאמור בירושלמי שהרבה חללים נפלו באותו היום? לכן חולק עליו רבנו יצחק הזקן מבעלי התוספות (מהמאה ה־12) וקובע שהמלך חייב שיהיו אביו ואמו מישראל. לפי זה, היה אגריפס פסול מן התורה למלכות. ואלה שאמרו לו "אחינו אתה" החניפו לו שלא כדין.

ביום מתן תורה

מעמד "הקהל" היה נערך בחגיגיות גדולה ובפומביות רבה, כפי ששנינו בתוספתא סוטה פ"ז: אותו היום היו הכהנים בגדודות ובפרצות וחצוצרות של זהב בידם ותוקעין ומריעין. כל כהן שאין בידו חצוצרות אומרים דומה שאין זה כהן. שכר גדול היה להם באנשי ירושלים שמשכירין חצוצרות בדינר זהב. מהתוספתא נראה כי ריבוי החצוצרות של הכהנים היה לצורך שמחת המעמד. אולם מהרמב"ם משמע שמטרתן להקהיל את העם כמו שכתוב: כיצד הוא קוראו? תוקעין בחצוצרות בכל ירושלים כדי להקהיל את העם ומביאין בימה גדולה ושל עץ היתה. ומעמידין אותה באמצע עזרת נשים והמלך עולה ויושב עליה כדי שישמעו קריאתו וכל ישראל העולים לחג מתקבצין סביבו. (רמב"ם הלכות חגיגה ג' ד').

מהרמב"ם יש ללמוד כי מעמד הקהל אחת לשבע שנים הוא מעין חזרה על מתן התורה בהר סיני. שכן כתוב שם בפ"ג הלכה ו': וגרים שאינן מכירין חייבין להכין לבם ולהקשיב אזנם לשמוע באימה ויראה וגילה ברעדה כיום שניתנה בו בסיני. אפילו חכמים גדולים שיודעים כל התורה כולה חייבים לשמוע בכוונה גדולה יתרה. ומי שאינו יכול לשמוע מכוון לבו לקריאה זו שלא קבעה הכתוב אלא לחזק דת האמת. ויראה עצמו כאילו עתה נצטווה בה ומפי הגבורה שומעה. שהמלך שליח להשמיע דברי האל.

מעמד מעין זה של הקהל, שגם מטרתו היתה חזרה על קבלת התורה בהר סיני, אנו מוצאים בכתובים, בנחמיה ח' ג'. אלא ששם נערך מעמד זה בראש השנה באחד בתשרי, ובמקום המלך שלא היה בישראל, נקרא עזרא הסופר, שהיה הכהן הגדול, לקרוא את התורה. כפי שמסופר בנחמיה ח' א': "ויאספו כל העם כאיש אחד אל הרחוב אשר לפני שער המים ויאמרו לעזרא הסופר להביא את ספר תורת משה אשר צוה ה' את ישראל. ויביא עזרא הכהן את התורה לפני הקהל מאיש ועד אשה וכל מבין לשמוע ביום אחד לחודש השביעי. ויקרא בו לפני הרחוב אשר לפני שער המים מן האור עד מחצית היום נגד האנשים והנשים והמבינים ואזני כל העם אל ספר התורה". כל התיאור הזה דומה מאד למעמד הקהל כפי שכתוב בתורה וכמו ששנינו במשנה.

ואכן, מן התוספתא הנ"ל, סוטה פ"ז, יש ללמוד כי אסיפת העם בימי עזרא ונחמיה היה בה מעין מעמד הקהל. ולומד ממנו ר' אליעזר בן יעקב שבימה של עץ שעושין למלך בהקהל היו מעמידין אותה בהר הבית, שנאמר: ויקרא בו לפני הרחוב אשר לפני שער המים... ויעמוד עזרא הסופר על מגדל עץ אשר עשו לדבר... ויפתח עזרא הספר לעיני כל העם כי מעל כל העם היה וכפתחו עמדו כל העם. ויברך עזרא את ה' האלקים הגדול ויענו כל העם אמן אמן במועל ידיהם. וגו'.

המלך על העמוד

קשה להבין למה ערכו את מעמד הקהל בחג של ראש השנה ולא בחג הסוכות, כפי שמפורש בתורה: "מקץ שבע שנים במועד שנת השמיטה בחג הסוכות". אלא שמפשוטם של הכתובים בנחמיה שם משמע כי רק ביום השני לחודש ראש השנה נודע להם על מצוות חג הסוכות. שכן נאמר שם: "וביום השני נאספו ראשי האבות לכל העם הכהנים והלוים אל עזרא הסופר ולהשכיל אל דברי התורה. וימצאו כתוב בתורה אשר צוה ה' ביד משה אשר ישבו בני ישראל בסוכות בחג בחודש השביעי... כי לא עשו מימי ישוע בן נון כן בני ישראל עד היום ההוא". גם לא ברור אם מעמד הקהל בימי עזרא ונחמיה נערך במוצאי שנת השמיטה, כפי שנצטווינו בתורה. עם זאת, נראה ממקורות ההלכה שהיה במעמד זה בימי עזרא ונחמיה מעין "הקהל" שבתורה.

הבימה בהר הבית שממנה היה המלך קורא את משנה תורה באוזני העם, כנראה היה מקומה קבוע ונשמר למלך בבית הראשון, ובבית השני ההוא "מגדל העץ אשר עשו לדבר כי מעל כל העם היה". ממנו היה המלך מדבר אל העם בכל כינוסי הקהל, כפי שמצינו במלכים ב' י"א י"ד אצל יואש ועתליה. שם כתוב "ותרא והנה המלך עומד על העמוד כמשפט והשרים והחצוצרות אל המלך וכל עם הארץ שמח ותוקע בחצוצרות". ופירש רש"י שם "העמוד" — הוא מעמד המלך בבית ה'. וכן נאמר אצל יאשיהו המלך במלכים ב' כ"ג ג' "ויעמוד המלך על העמוד ויכרות את הברית לפני ה'". וכן כתוב בדברי הימים ב' כ"ג י"ג אצל יואש ועתליה "ותרא והנה המלך עומד על עמודו". גם שם כינסו את העם ותקעו בחצוצרות כמו במעמד הקהל, שנאמר "ויסובו ביהודה ויקבצו את הלוים מכל ערי יהודה וראשי האבות לישראל ויבואו אל ירושלים". "וכל עם הארץ שמח ותוקע בחצוצרות והמשוררים בכלי השיר". משמע שזוהי הבימה הקבועה של המלך בעזרה או בהר הבית, כפי השיטות החלוקות בתוספתא סוטה, עליה היה המלך עומד ומדבר אל העם וקורא במשנה תורה, במעמד הקהל, במוצאי שנת השמיטה בחג הסוכות.

בימה לשעה

אלא שמן המשנה, סוטה פ"ז, מתברר שלא היתה לו בימה קבועה בבית־המקדש אלא כל פעם היו מכינים למלך בימה חדשה של עץ כדי לקרוא ממנה את התורה. הטעם לכך מצינו בירושלמי, במסכת מגילה פ"א ה"ד. על השנוי שם במשנה. אם חל הקהל בשבת מאחרין ולא מקדימין. ונחלקו הדעות למה דוחין את הקהל משבת ליום חול? ר' חייא בר בא אומר: מפני התקיעות בחצוצרות, שאסור לתקוע בשבת. ר' יצחק בר חייא אמר, מפני הבימה שאי־אפשר לעשות בשבת. ושואל הירושלמי: ויעשו אותה מאתמול? ומשיב שלא לדחוק את העזרה. ור' מתניה אומר: משום האיסור "לא תטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח ה' אלוקיך". איסור זה כולל לפי הרמב"ם בפ"ו מהלכות עבודה זרה שלא לעשות אכסדראות של עץ במקדש כדרך שעושין בחצרות אף־על־פי שהוא כבניין ואינו עץ נטוע. וכן פסק בפ"א מהלכות בית הבחירה. וכתב הראב"ד "שהבימה של עץ שעושין למלך בשעת הקהל לשעה היתה". אבל בהלכות בית הבחירה פוסק הראב"ד שהאיסור הוא רק בעזרת כהנים ליד המזבח, אבל בעזרת נשים ובהר הבית מותר.

לפי שיטת הראב"ד, מכיון שלדידו היה המלך קורא בעזרת נשים, מותר היה לבנות לו בימה של עץ קבועה שם היה "המלך עומד על עמודו". המשנה, במסכת סוטה, סוברת שבעזרה היה קורא, כפי שיטת התנא קמא בתוספתא. לכן היה צריך להקים כל פעם בימה ארעית לקריאת הקהל של המלך.

גם התוספתא, בסוטה פ"ז הנ"ל, מביאה ראיה לבימה שהיו עושין למלך ב"הקהל". מהכתובים על יואש ועתליה למדנו שהיה למלך מקום שמור וקבוע בעזרה וממנו היה מדבר בהקהל ובכל עצרת־עם אחרת הדומה להקהל. לכאורה זה נוגד את המשנה. אבל יש לפרש את הכתובים הנ"ל שהמקום בעזרה היה מיועד למלך. אבל את הבימה היו עושין מחדש בכל מעמד של "הקהל", משלושת הטעמים המפורשים בתלמוד ירושלמי הנ"ל, במסכת מגילה.

נמצאנו למדים מהנביאים ומהכתובים הנ"ל שמעמד "הקהל", אף שהיה נערך אחת לשבע שנים, במוצאי שנת השמיטה, בחג הסוכות, נתן למלך מעמד מיוחד בבית הראשון ובבית השני בבית־המקדש, שם נקבעו לו מקום ישיבה ובימה לדבר לפני העם. והמקום היה שמור רק למלך או לנשיא ישראל, כשלא היה מלך בישראל. ובכל עת שאספו את העם להשמיע דבר מלכות או דבר ה', היה המלך מתייצב במקומו בעזרה כדי להשמיע את דבריו.

מכתבים למערכת הארץ

מה לעשות עם פושעים יהודים?

"מדינת היהודים תנהג בהגינות. הרי אנו נותנים דעתנו על כבודנו בעולם. לכן הכרחי הוא למלא בנאמנות את כל ההתחייבויות... אנו לא נוהגה כלל להדיחה. אנו עושים זאת רק למען כבודנו שלנו. כך תמצאנה מאוחר יותר גם התביעות שלנו בתחומים קשובים יותר, מכפי שזה עשוי לקרות פה ושם כיום. מאליו מובן, לאור כל האמור לעיל, שאנו נסגיר פושעים יהודים מהר יותר מכל מדינה אחרת לפי אותם העקרונות ככל יתר העמים הנאורים. את פושעינו נקבל רק לאחר שריצו עונשם".

מי אמר את זה?

רוצים רמז. הוא גם אמר: "לא ניתן כלל לדחפים תיאוקרטיים של אנשי הדת שלנו להרים ראש. אנו נדע להחזיקם בבתי הכנסת שלהם. בענייני המדינה, עם כל ההערכה כלפיהם, אל להם להתערב, פן יביאו עליה קשיים מבית ומחוץ".

בנימין זאב הרצל בפרק "אגודת היהודים ומדינת היהודים" בחיבורו המפורסם "מדינת היהודים". כמה נעים לשוב ולהיזכר.

מאיר שפירא
תל אביב

יהודים נגד יהודים?

בארץ חיים שני עמים נפרדים הטוענים לבעלות עליה. אין הכוונה לישראלים ולפלשתינאים. הדברים נכונים גם לגביהם, אבל כאן הכוונה ליהודים החילוניים והחרדים.

החרדים אינם שואבים את כוחם בצדקתם, במסירותם, או ממצוות היהדות. כוחם בא להם רק בגלל הדורותם של פוליטיקאים קצרי־ראות, שבגלל שיקולים קואליציוניים נכנעים לתביעותיהם, ומעניקים להדרים את הכוח לשלוט עלינו ולכבוד את חיינו.

כאשר שני עמים טוענים לבעלות על אותה ארץ, עלול הדבר להוביל להלהבה ביניהם, ביחוד כשמעורבים גורמים וכוחות שאינם מבין העניין.

יהיו שיעדיפו לוותר ולהתקפל (וראה מאמרו של עקיבא אלדר "הארץ", 23.9) אבל יהיו אחרים שיהיו מוכנים להגן על ארצם, על אמונתם ועל חירותם. אם לא נאתר את האש בזמן, עלולים להיות כאלה שיילכו עד הסוף ויאחזו בנשק — יהודי כנגד יהודי.

אהרן גזית
חיפה

פחות צפיפות, פחות תאונות

המומחים קובעים שהגורם האנושי הוא האשם בתאונות. ציטט זאת אפילו ראש הממשלה בראיון ברדיו.

אין המומחים מרגישים את מיעוט ההתפשטות בתשתית הכבישים, לעומת הגידול העצום בכמות כלי הרכב. המומחים שוכחים להסביר את הקשר בין צפיפות המכוניות על הכבישים לבין עצבנות, תוקפנות ועייפות הנהג. גם בכביש פתוח עלול נהג שיצא מפקק להיכשל במה שמוגדר כחולשת־אנוש. מול שגרת המומחים, יש לחשוב בהיגיון פשוט: פחות צפיפות — משמע פחות תאונות.

לכן יש לפעול בשני אמצעים: להגדיל את שטח הכבישים ואת כתום מחד, ולממן את ההגדלה מהעלאת מחיר הדלק מאידך. ייקור הדלק יביא לצמצום נסיעות בלתי חיוניות, ובעקיפין — להפחתת מספר המכוניות על הכביש.

מירב דוד
הרצליה

*

הללויה, נמצא הפתרון הקל והמהיר לתאונות הדרכים: נהגי "אגד" ידליקו את הפנסים, "יהי אור".

הרבה יותר קשה, מסתבר, לחנך את נהגי אגד לנהוג באופן זהיר.

מראה האוטובוס הדוהר במהירות עצומה ו"מוריד" מכוניות קטנות ממנו (כמעט כולנו) מן הכביש, הוא חיזיון של יום־יום; עקיפות הראיות גם הן אינן נדירות; ועוד כהנה וכהנה מראות שכל אוחז בהגה מכיר.

נראה לי שיש מידה רבה מדי של נהיגה רעה בין נהגי אגד.

ע. לב
רחובות

היסטוריה של כפייה חילונית

פולס מביע את דאגתו מפני התחרדות המדינה ("הארץ" 12.9). אחת מטענותיו היא שהמדינה נוסדה על־ידי יהודים חילוניים, והציבור החרדי חייב להודות להם על כך; האומנם?

כשהעולים ממזרח־אירופה באו לארץ, הם מצאו כאן יהודים שומרי מסורת, אפילו דתיים מאוד. בעקשנות ובתעמולה הם עיצבו דמות של יהודי לאידיאל הדור בארצו. החלוציים תפסו את עמדות הכוח במדינה ובמוסדותיה. אלה שנמנו עם המגזר הדתי־לאומי מצאו את עצמם לעתים "בחוץ" בגלל הלהט החילוני של כמה מנהיגים מן הישוב החדש.

לאחר קום המדינה קיבלה התנועה החילונית את פני העולים בערוות־המזרח, שהיו ברובם דתיים או שומרי מסורת, תוך שידולים לעזוב את המסורת. לעתים איימו עליהם באי־קבלת זכויות. העניינים הגיעו עד ל"אימוץ בכוח" של ילדים תימניים על־ידי משפחות אשכנזיות חילוניות "הגונות".

כיום מפגינים בנים חילוניים קיצוניים בבתי הקולנוע בירושלים. חרדים קיצוניים מפגינים מחוץ לבתי־הקולנוע. אבוי למי שיושב באמצע.

זאב דיהוים
נצרת־עלית

הבריאה לפי סולובייצ'יק

במאמרו על הרב יוסף דב סולובייצ'יק במוסף "הארץ" ערב ראש השנה תשמ"ח, כותב דוד אוליך כי הרב מקבל את ההסבר שיש בספר בראשית גרסאות של שני מספרים על פרשת בריאת העולם. ולא היא. הרב רואה הסבר זה מכל וכל. וכך אומר סולובייצ'יק: "ידועה לנו התיאוריה שהועלתה על־ידי מבקרי המקרא, המייחסת את שני התיאורים לשני מסורות ומקורות שונים". האיל ואנו מקבלים ללא סייג את האחדות השלמות והאופי האלוהי של המקרא, אנו דוחים את ההשערה הזאת המיוסדת, כמו תיאוריות רבות אחרות של ביקורת המקרא, על אמות־מידה ספרותיות שהומצאו על־ידי האדם המודרני".

כלומר, לפי סולובייצ'יק אין כאן שני מספרים אלא תורה אחדותית.

מאמרו של סולובייצ'יק מצוי בחוברת "דמות האדם במקרא" בהוצאת משרד החינוך והתרבות, עמ' 13.

אמתי חושן
חולון

בנושאי הפרישה בלבד

ב"הארץ" (1.10.87) התפרסמה ידיעה שכותרתה: "ח"כ רן כהן דורש למנות ועדת־חקירה לבדיקת המצב בשב"ס".

בסוף כתבתו של איתן רבין נכתב כאילו "שר המשטרה חיים בר־לב הורה לבדוק את טענותיו של מפקד כלא עזה לשעבר, מרצ'ל לבל, על אופן ניהול בתי־הכלא בארץ, וכן את תביעתו להקים ועדת־חקירה ממלכתית שתבדוק כיצד הודח מתפקידו".

ברצוני להבהיר כי שר המשטרה הורה לבדוק את טענותיו של מפקד כלא עזה בנושא תנאי פרישתו בלבד (שאותם העלה מרצ'ל לבל במכתב לשר), ולא כפי שפורסם.

נחום מנדל
ירושלים
דובר משרד המשטרה

תמונות מן העבר

למעלה מ־40 שנה שומר בן־דודי, קורט דרסלר יליד גרמניה, אלבום תמונות של חברי מכבי הצעיר ושל רבים מהילדים ששהו איתו בבתי־היתומים בהונגריה ובבריסל בבלגיה בתקופת מלחמת העולם השניה. רק עכשיו הוא מוכן נפשית לבוא לישראל ולפגוש את חבריו מאז. מאחר שלא מצויות בידינו כתובות החברים, אנו מבקשים שכל המעוניינים במפגש יכתבו לנו לפי הכתובת: דרסלר, ת.ד. 969 רמת־חן, ר"ג.

עפרה דרסלר
רמת־גן

הארץ ממליץ

האלמנה השחורה (תל־אביב, חיפה, ירושלים) — הוא סרט מתח פסיכולוגי של בוב רפלסון, על קשר רגשי הנוצר בין רוצחת (תרזה ראסל) ובין חוקרת פדרלית היוצאת בעקבותיה (דברה וינגר).

חנות מעבר לפינה (ת"א, חיפה) — קומדיה רומנטית מ־1940, על זוג זבנים בחנות סידקית בבודפשט בבימויו של ארנסט לוביטש ("להיות או לא להיות").

נרדפי החוק (ת"א) — סרטו המקסים של ג'ים ג'ראמוש על שלישיה תמהונית בשולי החיים בארה"ב, הבורחת מבית הסוהר ומנסה לחיות את חייה בדרך הפשוטה ביותר, הנוחה ביותר האפשרית. קומדיה דרומית.

שם הוורד (תל אביב) — סיפור מתח המתרחש במנזר במאה ה־14, לפי ספרו של ההיסטוריון אומברטו אקו.

המשפחה (ת"א) — משפחה איטלקית במשך שמונים שנה, מאז ראשית המאה. אטורה סקולה ("יום מיוחד", "פאסיונה ד'אמורה") מביים, עם ויטוריו גסמן, סטפניה סנדרלי, ופאני ארדן.

ז'אן דה פלורט (תל אביב, חיפה) • הראשון בין שני סרטים על פי ספרו של מרסל פאניול "מהגבעות". מאבק על מקור מים בכפר בפרובאנס של 1920 עם ז'ראר דה פרדייה, איב מונטאן, דניאל אוטיי.

פריטים מיוחדים

בית האמריקאים (ת"א) — מיצג מרתק ויוצא דופן של מוסיקה, תנועה, מילים, צבעים וקולות. מופע של לורי אנדרסון.

פריטי בידור

בייבי אריזונה (ת"א) — קומדיה אמריקאית מטורפת של האחים כהן, על פושע לא יוצלח הנשוי לשוטרת לשעבר וגונב תינוק כדי לאמצו כבן.

רובוקופ (ת"א, חיפה) — סרט אלים אך עשוי היטב, על שוטר־רובוט המפתח רצון עצמי ומוחל בשירות הצדק.

תיאטרוני ישראל
מחר יום ה' 8.10
תיאטרון הבימה: מירל אפרת: 18.45, 21.30
בית־ספר לנשים: 18.45, 21.30
התיאטרון הקאמרי: חבלי משיח: בקאמרי: 20.30
עלובי החיים: בת' ירושלים: 20.00
התיאטרון העירוני חיפה: סילבה נסיכת הצארדש: בת' חיפה

לוח התורנויות מתפרסם בעמוד 8

נותרו עוד 3 ימים לפסטיבל

חוה"מ סוכות
י"ד־כ' בתשרי 10.10־13.10
כרטיסים
תל־אביב - "קסטל" אבן גבירול 153 טל. 03־444725.
"הדרן" אבן גבירול 90 טל. 248844, 03־248787.
(לקבוצות מאורגנות הדרן־קסטל טל. 03־223167).
חיפה - "קופת חיפה" בורוולד 11 טל. 04־662244.
ירושלים - "בימות" שמאי 8 טל. 02־234061.
עכו - "קופת האודיטוריום".

משרד החינוך והתרבות • המועצה הציבורית לתרבות ואמנות - מדור התיאטרון • משרד התיירות • הסוכנות היהודית • עירית עכו • החברה לפיתוח עכו העתיקה • קרן התרבות אמריקה ישראל • אמנות לעם • מפעלות דיסקונט לתרבות ואמנות • המועצה האזורית מטה אשר.

האופרה הישראלית החדשה

שיקוי האהבה מאת דוניצטי
במאי: צ'רלס המילטון
מנצח ופסנתרן: זוהר ניימן
הפקה בבמוי מלא
עם 13 זמרים בלווי פסנתר
בבית יד לבנים בת"א פנקס 63 טל. 441707
מוצ"ש 10.10, יום ב' 12.10, יום ה' 15.10,
מוצ"ש 17.10, יום ב' 19.10, יום ד' 21.10
כרטיסים במשרדים: הדרן, קסטל, לאן
ובמשרדי האופרה: 438546
בתיאטרון ירושלים, מוצ"ש 24.10
טל. 02־690011, 02־690293
ברביבים, יום ב' 26.10
בבאר שבע, היכל התרבות
יום ד' 28.10, יום ה' 29.10, מוצ"ש 31.10
057־74848.

לה בוהם מאת פוצ'יני
הפקה חדשה
במאי: דוויד אולדן
מנצח: שמואל פרידמן
תפאורה ותלבושות: רוני תורן
התזמורת הקאמרית
המקהלה הפילהרמונית
בתל אביב 5 הצגות בלבד!
בתיאטרון הקאמרי, 233335
יום ה' 10.12, מוצ"ש 12.12, יום א' 13.12,
יום ג' 15.12, יום ד' 16.12.
נותר מספר מצומצם של כרטיסים.
בתיאטרון ירושלים, 02־690011
יום ג' 22.12, יום ה' 24.12, מוצ"ש 26.12.
כרטיסים להשיג: בימות 02־240896
כהנא 02־222831 קלעים 02־221624

לה טרויאטה מאת ורדי
מנצח: ארתור פייגין
במאי: סטיבן פימלוט
"מפואר ומרשים. תענוג חזותי ואסתטי" (מעריב)
תזמורת סימפונית ירושלים
מקהלת רינת
2 הצגות בת"א בלבד!
בהיכל התרבות יום ב' 22.2, יום ד' 24.2.
החלה מכירת הכרטיסים במשרדי האופרה
438546 במשרדים: הדרן, קסטל, לאן.
הצגה יחידה בתיאטרון ירושלים מוצ"ש 20.2
טל. 02־690011 בימות 02־240896
כהנא 02־222831 קלעים 02־221624.

קח מבצע 'חופש השכירה' בקומפיוטרנט

brother® להדפסת מבחן

'קומפיוטרנט' מציעה לך לנסות את מבחר מדפסות BROTHER בהשכרה לתקופות קצרות עם אופציית רכישה מיוחדת בתום התקופה.

תנאי המבצע:
1. אתה שוכר את המדפסת המבוקשת לתקופה קצרה, 1–3 חודשים.
2. בתום תקופת ההשכרה תוכל להחזיר את המדפסת, או –
3. החלטת לרכוש המדפסת? דמי השכירות ששילמת יוכרו במלואם כתשלום על חשבון הקנייה. או –
4. החלטת לשכור את המדפסת מחדש – **יופחת** מחיר השכירות ששילמת ביחס ישר לסכום ששילמת בתקופת השכירות הראשונה.
5. המבצע לכמות מוגבלת של מדפסות. 'קומפיוטרנט' רשאית לסיים את המבצע ללא הודעה מוקדמת.
6. בשבועיים הראשונים (עד 15/10/87) לבמצע יחולו התנאים גם על מערכות מחשבי PC, ציוד היקפי ותוכנה.

1 1109 – כדאי להתחיל איתה

100 סל"ש; כתב איכות (NLQ).

2 TWINRITER 5 – הדו פרצופית

שני ראשי הדפסה – מניפה וסיכות אידיאלית לעו"ד, רואי חשבון ויועצים.

3 4018 – המהירה מכולן

480 סל"ש; רחבה; 3 סוגי כתב איכות.

4 1409 – 1509 המקצועית הקומפקטית

180 סל"ש; רחבה בכתב איכות.

5 1709 – המהירה התחרותית

240 סל"ש; שני סוגי כתב איכות רחבה.

6 HR-20 – האיכותית החסכונית

מניפה יעילה; 21 סל"ש; מבחר מניפות (34 סוגים).

קומפיוטרנט. שכור אותנו לטובה
קומפיוטרנט השכרת מחשבים בע"מ
רח' החשמל 12 ת"א.
טל: 614058, 623173, 03־623170
פקס: 03־790775

brother
מדפסות למשימות קשות

יואב דן מערכות